

พระอุรังคเจดีย์
เจดีย์แห่งพระอรหันต์

วัดอโศการาม อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ

คติ มิคานํ ปวนํ
อากาไส ปกุชินํ คติ
วิราโค คติ ธมฺมานํ
นิพพานารหโต คติ

ป่าเปลี่ยวเป็นที่ไปของฝูงเนื้อ
กลางหาวเป็นที่ไปของฝูงนก
การสิ้นความกำหนดเป็นเป้าหมายของธรรมะ
พระนิพพานเป็นที่ไปของพระอรหันต์

พระธุดงค์เจดีย์ เจดีย์แห่งพระอรหันต์

ธรรมบรรณาการเนื่องใน
งานฉลองพระธุดงค์เจดีย์ เจดีย์แห่งพระอรหันต์
และ

ในงานบำเพ็ญกุศลอุทิศถวาย
ครบรอบวันมรณภาพปีที่ ๔๗
พระสุทธิธรรมรังสีคัมภีรเมธาจารย์
(ท่านพ่อลี ธมฺมธโร)

๒๒ - ๓๐ เมษายน ๒๕๕๑

ณ วัดอโศการาม

ตำบลท้ายบ้าน อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ

โย จ ปุเชยฺย สมฺพุทฺธํ
ธาคฺคํ สาสปมตฺตมปิ
สเม จิตฺตปฺปสาทมฺหิ
ตสฺมา ญฺปิ กริตฺวาน

ติฏฺฐจฺจนฺตํ โลกนาคํ
นิพฺพุตสฺสาปิ ปุชเย
สมํ ปุณฺณํ มหคฺคตํ
ปุเชหิ ชินธาคฺคโยฯ

ผู้ใด พึงบูชาพระสัมมาสัมพุทธเจ้า
ซึ่งเป็นผู้นำของโลก
ขณะยังพระชนม์อยู่ก็ดี
พึงบูชาพระธาตุ แม้ประมาณเท่าเมล็ดพันธุ์ผักกาด
ของพระองค์แม้ปรินิพพานแล้วก็ดี
เมื่อจิตเลื่อมใสของผู้นั้นเสมอกัน บุญก็ย่อมมีผลเสมอกัน
เพราะฉะนั้น จงพากันสร้างพระสถูปเจดีย์
บูชาพระธาตุของพระพุทธเจ้าเถิดฯ

สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก วัดบวรนิเวศวิหาร กรุงเทพมหานคร

พระวชิรธรรมคติ
สมเด็จพระญาณสังวร
สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก
ประทานลงในหนังสือท่านพ่อลี ธมฺมธโร
และ พระธุดงค์เจดีย์ เจดีย์แห่งพระอรหันต์

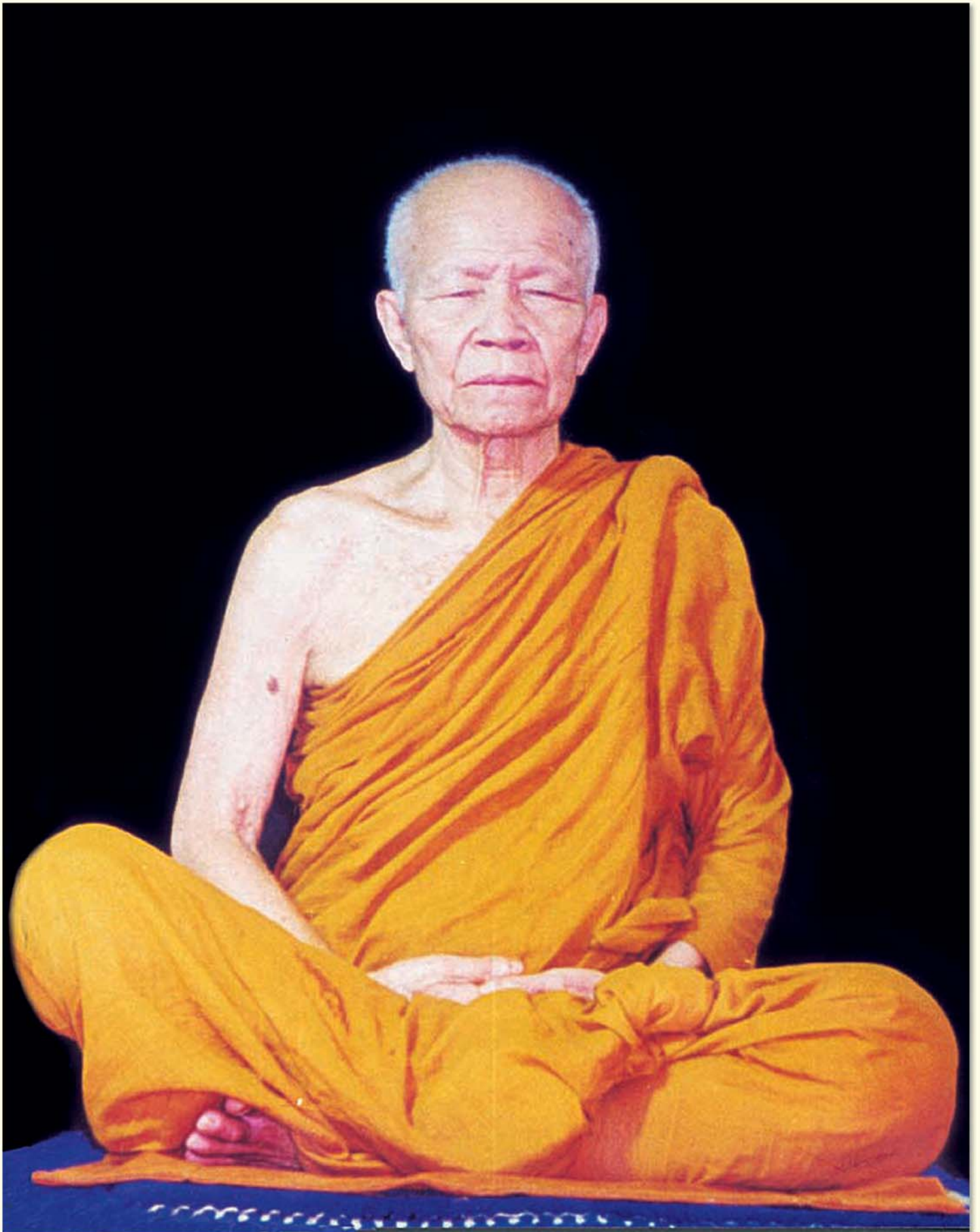
ขออนุโมทนาสาธุการ คณะศิษยานุศิษย์พระสุทธจริตรมรังสีคัมภีรเมธาจารย์ (ท่านพ่อลี ธมฺมธโร) ที่ได้ระลึกถึงคุณของครูอาจารย์ จึงได้จัดพิมพ์หนังสือที่ระลึกเพื่อบูชาคุณของท่าน การพิมพ์หนังสือเพื่อเผยแพร่เกียรติคุณดังกล่าวนี้ว่าเป็นการส่งเสริมการปฏิบัติและไม่มีการปฏิบัติใด ยิ่งใหญ่ มีผลเป็นมงคลสูงสุด เสมอด้วยการปฏิบัติธรรมและความสำเร็จผลจะเกิดได้เพียงใด สำคัญที่ใจของผู้ปฏิบัติ เท่านั้น

ธรรมะเป็นเครื่องอบรมจิตใจให้มีมนุษยธรรมรู้จักเคารพในสิทธิแห่งมนุษยชนทั่วไป ให้ประกอบด้วยเมตตาธรรมต่อสรรพสัตว์ทั้งหลาย และให้มีหิริ (ความละอายใจต่อความชั่ว) โอตตปปะ (ความเกรงกลัวต่อความชั่ว) ทั้งให้รู้จักรักษาจิตใจ รู้จักทำความสงบใจให้แก่จิตใจ รู้จักทำใจให้เป็นสมาธิ นอกจากนี้ ธรรมะยังเป็นเครื่องอบรมปัญญา คือ รู้จักบาปบุญคุณโทษ ให้รู้จักตนเองไม่หลงตนลืมตน เพราะมัวเมาไปในโลกียสมบัติต่างๆ ตลอดถึงให้มีความรู้ยิ่งขึ้นไปกว่านั้น

วิธีปฏิบัติถึงพระพุทธเจ้าเป็นสรณะนั้น ให้ตั้งใจระลึกถึงพระพุทธเจ้าคุณข้อใดข้อหนึ่ง หรือระลึกโดยสรุปว่า พระพุทธเจ้าทรงตรัสรู้จริงทรงบริสุทธิ์จริง ทรงมีพระกรุณาจริง พระพุทธเจ้าก็จะปรากฏขึ้นในพระคุณ ความหวาดกลัวทุกอย่างจะหมดสิ้นไปจากจิตใจ หรือถ้าความหมั่นหมองอยู่อย่างใดอย่างหนึ่ง ก็จะหายไปสิ้น จะหายจากความอึดอันตันใจ จะเห็นทางออกอย่างดีที่สุด นี่เป็นพุทธานุภาพที่มีจริง

ข้อสำคัญให้ตั้งใจถึงพระพุทธองค์ให้เป็นสรณะของตนให้จริง พระองค์ก็จะมาเป็นสรณะได้จริง.

ขออนุโมทนาอำนวยพร
วัดบวรนิเวศวิหาร
๑๗ ตุลาคม ๒๕๕๐

พระธรรมวิสุทธิมงคล (หลวงตามหาบัว ญาณสมฺปนฺโน) วัดป่าบ้านตาด

คำปรารภ

“พระรุดังคเจติย์” นี้ เรามุ่งหมายจะอาราธนาพระธาตุของครูบาอาจารย์ลูกศิษย์ท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทตฺโต ที่เป็น “เพชรน้ำหนึ่ง” และเป็น “พระอรหันต์” ในสมัยปัจจุบันมารวบรวมไว้

อัฐิของท่านเหล่านี้ได้กลายเป็น “พระธาตุ” เช่นดังครั้งพุทธกาล จึงสมควรอย่างยิ่งที่จะรวบรวมประดิษฐานไว้ที่ “พระรุดังคเจติย์ วัดอโศการาม จังหวัดสมุทรปราการ” อันเป็นจุดศูนย์กลางของประเทศไทย เพื่อให้พี่น้องชาวไทยและลูกหลานของเราได้กราบไหว้บูชาในอนาคตกาล

...นี่แสดงให้เห็นถึงวาสนาบารมีของท่านพ่อลี ทุมมธโร สมัยก่อนแถบวัดอโศการามไม่มีหมู่บ้าน ท่านก็สามารถเลี้ยงพระเณรและผู้คนได้อย่างสบาย เรากับท่านสนิทกันมาก ฟังเป็นฟังตายต่อกัน ผูกพันกันมายาวนาน ท่านเป็นผู้ที่ท่านพระอาจารย์มั่น ไม่เคยตำหนิ มีแต่ชื่นชม ซึ่งยากที่จะหาบุคคลมาเปรียบเทียบกับท่านได้ในศิษย์สายกรรมฐานของท่านพระอาจารย์มั่น “หลวงปู่ฝั้นกับท่านพ่อลี” เก่งในเรื่อง “พลังจิต”

...ถ้าจะเทียบแล้ว ท่านพ่อลีเปรียบเหมือนพ่อ เมื่อผู้เป็นพ่อได้ล่วงลับไป หลวงตา ก็เป็นเหมือนพี่ชายใหญ่ ต้องคอยดูแลน้อง ๆ ให้ดี วัดป่าบ้านตาดกับวัดอโศการามจึงเป็นเหมือนวัดเดียวกัน เราจึงต้องไป ๆ มา ๆ อยู่เสมอ

...ทำเลของวัดอโศการามเราไปดูหมดแล้ว ที่ติดชายทะเลเป็นที่เหมาะสมในการภาวนา มีที่เดินจงกรมนั่งภาวนาสวดกสบายสงบสงัด ไม่มีอะไรมารบกวน

...สมบัติอะไรก็ตามภายในโลกนี้สู้ธรรมสมบัติภายในใจไม่ได้ สมบัติภายในใจเลิศเลอสุดยอด ขอเพียงให้ใจกับธรรมได้สัมผัสกัน มันจะแสดงฤทธิ์เดชเป็นที่อัศจรรย์

เมื่อ “หัวใจได้ความสว่างาม” แล้ว อยู่ได้ร่มไม้ร่มใด ภูเขาสูงใด ถ้ำหรือเงื้อมผาแห่งใด สถานที่แห่งนั้นย่อมพลอยสว่างามไปตามด้วย

“สติ” นี้เองจะเป็นกุญแจดอกสำคัญ ไขไปสู่ประตูพระไตรปิฎกภายใน เพื่อเปิดเข้าไปสู่ประตูแห่งพระนิพพาน

พระพรหม ญาณวชิโร

๒๖ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๔๙

พระญาณวิศิษฐ์ (หลวงพ่อทอง จันทลิริ) เจ้าอาวาสวัดโศการาม

คำปรารภ

ทุกชีวิตที่บังเกิดขึ้นมาในโลกนี้ ล้วนแล้วแต่ต้องการความสุขความเจริญด้วยกัน
ทุกรูปทุกนาม

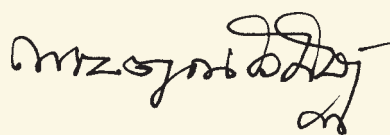
อริยสัจ ๔ หรือกฎแห่งกรรม เป็นความจริงสากลที่สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า
ได้ทรงตรัสรู้และทรงพระมหากรุณาธิคุณแสดงไว้แล้ว เป็นมรดกธรรมสืบทอดกันมา
จนถึงปัจจุบันนี้ บุคคลผู้ได้ศึกษาปฏิบัติบำเพ็ญเต็มความสามารถ จนทำให้บังเกิดเป็น
พระอริยเจ้า แม้จะมีเพียงจำนวนน้อยมาก แต่ก็เปรียบเสมือนเพชรน้ำเอก ซึ่งมีคุณค่า
มหาศาลหาประมาณมิได้ ยิ่งเสียกว่าการได้เป็นพระเจ้าจักรพรรดิหรือผู้มีอำนาจราช
ศักดิ์ยิ่งใหญ่ มีทรัพย์สมบัติแสนศฤงคาร ปานใดเสียอีก

หนังสือ “ท่านพ่อลี ธมฺมวโร พระอริยเจ้าผู้มีพลังจิตแก่กล้า” และหนังสือ “พระ
รุดังคเจติย์ เจติย์แห่งพระอรหันต์” นี้ ได้จัดพิมพ์ขึ้นเป็นครั้งแรก เนื่องในวาระแห่ง
การเฉลิมฉลอง “พระรุดังคเจติย์” ซึ่งได้รับการปฏิสังขรณ์ให้แข็งแรงมั่นคงขึ้นมาใหม่
เพื่อให้เป็นปูชนียสถานที่สำคัญยิ่งแห่งหนึ่งในประเทศไทย

อีกทั้งยังเป็นการเทิดพระคุณ และบำเพ็ญกุศลอุทิศถวายแด่**พระสุทธิธรรมรังสี
คัมภีรเมธาจารย์ (ท่านพ่อลี ธมฺมวโร) ผู้ให้กำเนิดวัดอโศการาม** และริเริ่มในการก่อสร้าง
พระรุดังคเจติย์ นี้ขึ้นไว้ ซึ่งเป็นพระอาจารย์กรรมฐานผู้ทรงคุณธรรมอย่างยิ่งองค์หนึ่ง
แห่งยุคกรุงรัตนโกสินทร์

นอกจากนี้ยังเป็นอนุสรณ์ เพื่อเฉลิมพระเกียรติ**พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
ผู้ทรงพระคุณอันประเสริฐ** เนื่องในวโรกาสมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๘๐ พรรษา
๕ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๐

ทางวัดอโศการามขออนุโมทนาสาธุการเป็นอย่างยิ่ง ต่อบรรดาท่านสาธุชนผู้มี
จิตศรัทธาปสาทะ ซึ่งได้มีส่วนแห่งบุญบารมีร่วมกันไว้ ณ ที่นี้ทุกท่าน

(พระญาณวิศิษฐ์)

เจ้าอาวาสวัดอโศการาม

พระสุทธิธรรมรังสีคัมภีรเมธาจารย์ (ท่านพ่อลี ธมฺมชโร)

ความนำ

สิ่งที่ควรเข้าใจก่อนอ่าน

นับเป็นเวลาปีกว่า ที่การทำงานทั้งหมดสำเร็จลงได้

เริ่มต้นตั้งแต่ปลายปีพุทธศักราช ๒๕๔๙ ที่**พระญาณวิศิษฐ์** (ทอง จนฺทสิริ) เจ้าอาวาสวัดโศการาม และ**พระครูพุทธิสารสุนทร** (บุญญ์ อนุวฑฺฒโน) ซึ่งเป็นพระเถระผู้ใหญ่ที่ข้าพเจ้านับถือเป็นการส่วนตัวอยู่แล้ว ได้ติดต่อและมาพบข้าพเจ้าที่วัดป่าภูผาสูง จังหวัดนครราชสีมา

พูดคุยถึงการจัดทำสื่อธรรมะ**เนื่องในวาระฉลองพระธาตุังคเจดีย์ ที่วัดโศการาม** โดยมี**พระเดชพระคุณพระธรรมวิสุทธิมงคล** (หลวงตามหาบัว ญาณสมฺปนฺโน) เป็นประธานบูรณะซ่อมแซมใหม่ทั้งหมดใกล้จะเสร็จสมบูรณ์แล้ว

ทางวัดมุ่งหวังที่จะรักษามรดกธรรมของ **พระสุทธิธรรมรังสีคัมภีรเมธาจารย์ (ท่านพ่อลี ธมฺมธโร)** ไว้เป็นหมวดหมู่ ซึ่งนับวันจะมีแต่สูญหายและหายากยิ่ง โดยเฉพาะต่อไปในอนาคต จะยิ่งทรงคุณค่าหาประมาณมิได้

อีกทั้งยังต้องการเผยแพร่ธรรมะ และประวัติท่านพ่อลี ให้เป็นที่ประจักษ์แก่สาธารณชน จึงมอบหมายให้ข้าพเจ้าจัดทำสื่อเผยแพร่ เพื่อเป็นธรรมบรรณาการดังต่อไปนี้

๑) หนังสือ **“ท่านพ่อลี ธมฺมธโร พระอริยะเจ้าผู้มีพลังจิตแก่กล้า”**

๒) หนังสือ **“พระธาตุังคเจดีย์ เจดีย์แห่งพระอรหันต์”**

๓) DVD สารคดี **“ตามรอยพระอรหันต์”**

๔) บทเพลงประกอบสารคดี **“ตามรอยธรรมท่านพ่อลี”**

เบื้องต้นข้าพเจ้าคิดว่า “จะไม่รับทำ” เพราะได้ตั้งใจว่าจะจัดทำหนังสือก่อนหน้านี้แล้ว จึงบ่ายเบี่ยงท่านอยู่นานหลายเดือน

ต่อมาคิดได้ว่า ...ครั้งหนึ่งท่านพ่อลี ธมฺมธโร ก็เป็นเจ้าบุญนายคุณเหนือเกล้าเหนือกระหม่อมของเราผู้หนึ่งโดยที่เราไม่รู้ตัวเช่นกัน คือ

๑. พระธาตุังคกรรมฐานที่ประชาชนคนไทยหรือชาวต่างชาติ รู้จักกันอยู่ทุกวันนี้ องค์ท่านมีส่วนสำคัญ ที่เป็นผู้สามารถนำกรรมฐานเข้ามาเผยแพร่ในเมืองหลวงจนโด่งดังเป็นพลุแตก จุดชนวนให้วงศ์กรรมฐานพุ่มพะยานขึ้นสู่ท้องฟ้า ประดับวงศ์พระพุทธรศาสนามาจวบจนปัจจุบัน

๒. เมื่อปีพุทธศักราช ๒๕๓๗ ไม่ทราบมีอะไรมาดลใจให้ข้าพเจ้ามาพักที่วัด
อโศการาม ซึ่งอยู่ใต้ร่มบารมีธรรมของท่านพ่อลี ธมฺมธโร

สถานที่แห่งนี้ให้ความร่มเย็นเป็นสุขทั้งทางกายและจิต พระเถรานุเถระล้วนมี
เมตตาเอื้ออารี บารมีท่านพ่อลีมีมนต์ขลังคุ้มครอง ผ่อนคลายทุกข์โทษอันเกิดทาง
ไตรทวาร ภาวนาเยือกเย็นดี มีสัพปาเยชธรรม

๓. แผ่นดินตรงวัดอโศการามนี้ เป็นแผ่นดินแห่งประวัติศาสตร์อย่างแท้จริง
เมื่อปีพุทธศักราช ๒๕๐๐ ท่านพ่อลีได้จัดงานฉลองกิ่งพุทธกาลอย่างยิ่งใหญ่ รอยทางเท้า
แห่งพระอริยคณาจารย์ผู้ทรงศีลธรรมบริสุทธิ์ รุ่งแล้วรุ่งเล่าต่างเคยเดินทางย่ำผ่าน
ไปมา

ไม่มีสำนักใดในประเทศไทยครองความเป็นมณฑลขลังศักดิ์สิทธิ์วิเศษยิ่งใหญ่มากกว่า
สำนักแห่งนี้

๔. ในคราวที่พระธรรมวินัยถูกบ่อนทำลายเกิดเหตุคับขันต่อชาติ ศาสนา
พระมหากษัตริย์ อันจะส่งผลกระทบต่อกณะสงฆ์ทั่วสังฆมณฑลและชาวไทยทั้งมวล
วัดอโศการามแห่งนี้ เป็นสถานที่ชำระสะสางอันศักดิ์สิทธิ์ ปราศจากเวรภัย

แม้คณะสงฆ์ในนามพระป่า จะมาชุมนุมเป็นเรือนหมื่นเรือนแสน หรือมากเท่าใด
ก็ไม่มีเหตุมุลทินขัดข้องหมองใจ มีแต่สะดวกเรียบร้อยโดยปริยาย

๕. ท่านพ่อลี ธมฺมธโร เป็นพระอริยสงฆ์ต้นแบบแห่งการปฏิบัติที่สำคัญยิ่งรูป
หนึ่งในศิษย์กรรมฐานสายท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทตฺโต

หลักคำสอน พระธรรมเทศนา วัดวาอาราม วัดถุ่มงคลที่ท่านทำไว้ล้วนวิจิตร
พิสดารและมีความหมายลึกล้ำน่าอัศจรรย์

ท่านได้เอาชนะใจบุคคล ที่บุคคลอื่นเอาชนะได้ยาก ท่านรบชนะกิเลสและพหิชาติ
เพื่อธรรม แม้ท่านมีอายุชั้ยอยู่ได้เพียง ๕๕ ปี แต่ประโยชน์และคุณความดีที่ท่านทำ
ไว้อย่างใหญ่มากมาสุดประมาณ

ดังพุทธพจน์ที่ว่า “บุคคลผู้ไม่ประมาท มีชีวิตอยู่เพียงวันเดียว ย่อมประเสริฐ
กว่าบุคคลที่มีอายุเป็นร้อยปี ที่เป็นอยู่ด้วยความประมาท”

๖. เมื่อข้าพเจ้าได้พูดคุยกับพระอาจารย์ทอง พระอาจารย์บุญแก้วและพระสมุห์อมร ท่านทั้งสามแสดงให้เห็นถึงความเคารพนบนอบ เทิดทูนบูชา กตัญญูกตเวทิตา ต่อองค์ท่านพ่อสืออย่างหาที่สุดมิได้

ทำให้ข้าพเจ้าคิดว่า “ศิษย์ที่มีความเคารพต่อครูบาอาจารย์เยี่ยงนี้ หาได้ยาก ยิ่งนัก แม้ว่าท่านพ่อสือจะนิพพานจากไปนานแล้ว แต่ศิษย์ที่อยู่เบื้องหลังก็พร้อมและเต็มใจสนองคุณไม่เว้นวาย”

ข้าพเจ้าเองแม้เป็นคนนอก ได้พบเห็นดังนี้ ก็อดที่จะซาบซึ้ง.. ปลาบปลื้ม.. ตื้นตันใจ..แทนองค์ท่านพ่อสือมิได้

ฉะนั้น ที่กล่าวมาทั้งหมดนี้จึงเป็นสาเหตุเหตุจูงใจให้ข้าพเจ้า “**ต้องตกลงปลงใจ รับทำสี่ธรรมะ**” ด้วยความกตัญญูรู้คุณในองค์ท่านอย่างยิ่ง

แม้จะทราบเป็นอย่างดีว่า งานนี้มีชิ้นงานที่จะทำได้โดยง่าย.

..แต่จะพยายามทำ เพราะทราบดีว่า **สี่ธรรมะทั้งหมดนี้ จะสืบสานสายป่าน แห่งสกุลพระป่าผู้ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบต่อไปตราบนานเท่านาน**

กราบขอพระคุณ**พระญาณวิศิษฐ์** (หลวงพ่อทอง) **พระครูพุทธนิสารสุนทร** (พระอาจารย์บุญแก้ว) **พระสมุห์อมร จิตโสภโณ** และขอขอบคุณ **พระเถร แม่ชี อุบาสก อุบาสิกาวัตรอโศการาม** และคณะศิษยานุศิษย์ท่านพ่อสือทั้งหมด ที่ให้โอกาสแก่ข้าพเจ้า และทีมงานได้ทำสิ่งที่ตั้งามเพื่อน้อมถวายไว้ในพระพุทธศาสนาและครูบาอาจารย์

หากผลงานผิดพลาดประการใด ขอน้อมกราบองค์ท่านพ่อสือ ธรรมะโร และขอท่านทั้งหลายโปรดเมตตาให้อภัย..อโหสิกรรม...ด้วยเทอญฯ

๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๐

สารบัญ

- พระบรมสารีริกธาตุ พระอรหันตธาตุ ธาตุกายสิทธิ์
อันเป็นสุดยอดแห่งการสักการบูชา ๓
- ตำนานพระรุดังคเจติย์ เจติย์แห่งพระอรหันต์
ยุคกรุงรัตนโกสินทร์ ๔
- พลังจิตอธิษฐานในการสร้างพระรุดังคเจติย์
ของท่านพ่อลี ธมฺมธโร ๑๙
- วัดอโศการามในปัจจุบัน (พ.ศ. ๒๕๕๑) ๒๗
- ความผูกพันที่หลงตามหาบัว ญาณสมฺปนฺโน มีต่อวัดอโศการาม ๔๓
- เล่าเรื่องท่านพ่อลี โดยหลงตามหาบัว ญาณสมฺปนฺโน ๕๑
- หลงตามหาบัว ญาณสมฺปนฺโน เล่าเรื่องพระรุดังคเจติย์
เจติย์แห่งพระอรหันต์ ๕๙
- ความหมาย ๑๑ ประการ ปรีศนาธรรมอันยิ่งใหญ่
ของพระรุดังคเจติย์ เจติย์แห่งพระอรหันต์ ๖๕
- พระบรมสารีริกธาตุ บ่งบอกความเป็นศาสดาเอกของโลก
บ่งบอกความเป็นมรดกอันล้ำค่าของชาวพุทธ ๗๑
- พระอรหันต์ พระอรหันตธาตุ ในสมัยพุทธกาล
บ่งบอกความเป็นมาของพระบรมศาสดาอย่างเด่นชัด ๗๗

สารบัญ

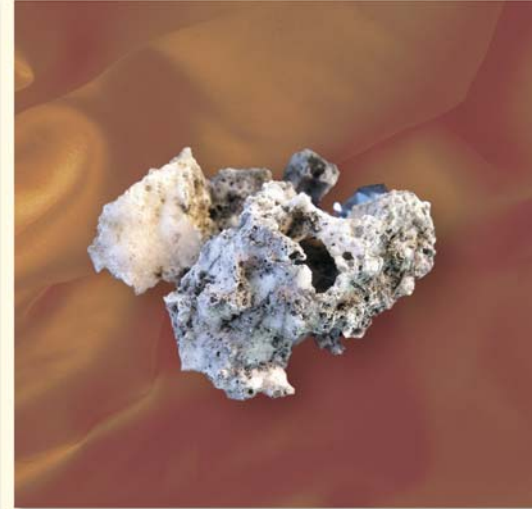
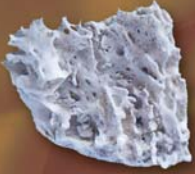
- ๒๘ พระอรหันต์ พระอรหันตธาตุ ในยุคกรุงรัตนโกสินทร์
ประดิษฐานภายในพระพุทธรูปองค์เจดีย์ เจดีย์แห่งพระอรหันต์ ๘๓
- ประวัติย่อ ๒๘ พระอรหันต์ในยุคกรุงรัตนโกสินทร์ อัญเชิญพระธาตุมาบรรจุ
ณ พระพุทธรูปองค์เจดีย์ วัดอโศการาม อันเป็นศูนย์กลางของชาติไทย ๘๔
 - ๑. พระครูวิเวกพุทธกิจ (หลวงปู่เสาร์ กนฺตสีโล)
“พระปรมาจารย์กรรมฐาน” ๙๑
 - ๒. ท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทตฺโต
“พระอริยเจ้าผู้เป็นบิดาของพระกรรมฐาน” ๙๕
 - ๓. พระญาณวิศิษฐ์สมิทธิวีราจารย์ (หลวงปู่สิงห์ ขนฺตยาคโม)
“พระอริยเจ้าผู้เป็นยอดขุนพลเอกแห่งกองทัพธรรมกรรมฐาน” ๑๐๑
 - ๔. พระราชวุฒาจารย์ (หลวงปู่ดุลย์ อตุโล)
“พระอริยเจ้าผู้มีความสามารถเป็นเลิศในการสอนธรรม” ๑๐๕
 - ๕. หลวงปู่อ่อน ญาณสิริ “พระอริยเจ้าผู้มีดวงตาเห็นธรรม” ๑๐๙
 - ๖. หลวงปู่ชอบ ฐานสโม “พระอริยเจ้าผู้ทรงอภิญญา” ๑๑๓
 - ๗. หลวงปู่หลุย จันทสาโร
“พระอริยเจ้าผู้มีปฏิปทามั่นก้น้อยสันโดษหาผู้เสมอได้ยาก” ๑๑๗
 - ๘. หลวงปู่ขาว อนาลโย “พระอริยเจ้าผู้เป็นดังเพชรน้ำหนึ่ง” ๑๒๑

สารบัญ

๙.	พระอาจารย์ฝั้น อาจาโร	“พระอริยเจ้าผู้มีพลังจิตเหนือฟ้าดิน”	๑๒๕
๑๐.	หลวงปู่พรหม จิรปุณโณ	“พระอริยเจ้าผู้มีอุปนิสัยแก้กั๊กในทางธรรม”	๑๒๙
๑๑.	หลวงปู่แหวน สุจิณฺโณ	“วิสุทธิเทพเจ้าแห่งดอยแม่ปิ้ง”	๑๓๓
๑๒.	หลวงปู่กงมา จิรปุณโณ	“พระอริยเจ้าแห่งวัดดอยธรรมเจดีย์”	๑๓๗
๑๓.	ท่านพ่อลี ธมฺมธโร	“พระอริยเจ้าผู้มีพลังจิตแก้กั๊ก”	๑๔๑
๑๔.	หลวงปู่ดื้อ อจลธมฺโม	“พระอริยเจ้าผู้มีปฏิปทาประดุจเสือโคร่ง”	๑๔๗
๑๕.	หลวงปู่สาม อภิณฺจโน	“พระอริยเจ้าผู้เคร่งครัดในธุดงค์วัตร”	๑๕๑
๑๖.	พระครูญาณทัสสี (หลวงปู่คำดี ปภาโส)	“พระอริยเจ้าผู้อ่อนน้อมถ่อมตนเพื่อธรรม”	๑๕๕
๑๗.	พระญาณสิทธิอาจารย์ (หลวงปู่สิม พุทฺธจาโร)	“พระอริยเจ้าผู้มีกลิ่นศีลธรรมกำจรกำจาย”	๑๕๙
๑๘.	พระธรรมวิสุทธิมงคล (หลวงตามหาบัว ญาณสัมปนฺโน)	“พระอริยเจ้าผู้เป็นมหารุสของแผ่นดิน”	๑๖๓
๑๙.	พระอริยเวที (เขียน จิตสีโล)	“พระอริยเจ้าผู้แตกฉานในอรรถและธรรม”	๑๖๙

สารบัญ

๒๐. หลวงปู่เจี๊ยะ จุนโท “พระอริยเจ้าผู้เป็นดั่งผ้าชีริ้วห่อทอง”	๑๗๕
๒๑. หลวงปู่บัว สิริปุณฺโณ
“พระอริยเจ้าผู้บรรลุนิพพานตั้งแต่ยังเป็นคฤหัสถ์”	๑๘๑
๒๒. พระโพธิญาณเถร (หลวงปู่ชา สุภทฺโท)
“พระอริยเจ้าผู้ก้าวล่วงความสงสัยในนิกาย”	๑๘๕
๒๓. พระโพธิธรรมาจารย์เถร (หลวงปู่สุวัจน์ สุวโจ)
“พระอริยเจ้าผู้หลุดพ้นด้วยอิริยาบถเดิน”	๑๘๙
๒๔. พระอาจารย์จวน กุลเชฏฺโฆ
“พระอริยเจ้าผู้มีกายและจิตสมควรแก่วิมุตติธรรม”	๑๙๕
๒๕. พระอาจารย์สิงห์ทอง ธมฺมวโร
“พระอริยเจ้าผู้เป็นพระอรหันต์ประเภทสุขวิปัสสโก”	๒๐๓
๒๖. หลวงปู่หล้า เขมปัตโต
“พระอริยเจ้าผู้เป็นดั่งผ้าเช็ดเท้าท่านพระอาจารย์มั่น”	๒๐๗
๒๗. หลวงปู่ผาง ปริปุณฺโณ “พระอริยเจ้าผู้ปรารภความเพียร”	๒๑๑
๒๘. หลวงปู่ผาง จิตตคุตฺโต
“พระอริยเจ้าผู้เป็นที่พึ่งของเหล่าพวกกายทิพย์”	๒๑๗

สารบัญ

● ภาคผนวก

ประวัติย่อ ๑๘ พระอริยเจ้าผู้มีคุณูปการต่อวงศ์พระกรรมฐานยุคปัจจุบัน	๒๒๑
๑. พระอุบาลีคุณูปมาจารย์ (จันทร์ สิริจนโท) “พระอริยเจ้าผู้เป็นปราชญ์แห่งภาคอีสาน”	๒๒๓
๒. พระอาจารย์มหาปิ่น ปญฺญาพโล “พระอริยเจ้าผู้เป็นมหาเปรียญรูปแรกในวงศ์พระกรรมฐาน”	๒๒๙
๓. หลวงปู่บุญมา จิตเปโม “พระอริยเจ้าผู้มีปฏิปทาเสมอต้นเสมอปลาย”	๒๓๗
๔. พระราชนิโรธรังสีคัมภีรปัญญาวิศิษฐ์ (หลวงปู่เทสก์ เทสรังสี) “วิสุทธิเทพผู้ส่องประทีปแห่งลุ่มน้ำโขง”	๒๔๑
๕. พระสุธรรมคณาจารย์ (หลวงปู่เหรียญ วรลาโภ) “พระอริยเจ้าผู้เป็นดั่งเสาหลักธรรมของท่านพระอาจารย์มั่น”	๒๔๕
๖. พระญาณสิทธิธจารย์ (สิงห์ สุนฺทโร, หลวงปู่เมตตาหลวง) “พระอริยเจ้าผู้เจริญในเมตตาอย่างหาที่สุดมิได้”	๒๕๑
๗. หลวงปู่มหาบุญมี สิริธโร “พระอริยเจ้าผู้มีความเป็นอยู่อย่างเรียบง่าย”	๒๕๕
๘. พระเทพโมลี (สำรอง คุณวฑฺฒโน) “พระอริยเจ้าผู้มีบุญวาสนา”	๒๕๙
๙. พระครูญาณวิศิษฐ์ (ท่านพ่อเพื่อง โชติโก) “พระอริยเจ้าแห่งภาคตะวันออก”	๒๖๕

สารบัญ

๑๐. พระครูศาสนูปการณ์ (หลวงปู่บุญจันทร์ กมโล)	
“พระอริยเจ้าผู้งามดั่งดอกบัว”	๒๖๙
๑๑. หลวงปู่ผัน ปาเรสโก “พระอริยเจ้าผู้มีปฏิปทาประดุจม้าศึก”	๒๗๓
๑๒. พระอุดมสังวรวิสุทธิเถร (พระอาจารย์วัน อุตตโม)	
“พระอริยเจ้าผู้สามารถเดินฝ่าลูกกระสุนปืนได้”	๒๗๙
๑๓. พระราชสังวรญาณ (หลวงพ่อพุทธ จาณีโย)	
“พระอริยเจ้าผู้ชำนาญทั้งปริยัติและปฏิบัติ”	๒๘๕
๑๔. พระเทพวิสุทธิมงคล (หลวงปู่ศรี มหาวีโร)	
“พระอริยเจ้าผู้มากล้นด้วยบุญบารมี”	๒๘๙
๑๕. หลวงปู่ลี กุศลธโร “พระอริยเจ้าผู้เป็นดังเศรษฐีในทางธรรม”	๒๙๕
๑๖. หลวงปู่คำตัน จิตฺตมโฆ “พระอริยเจ้าผู้เห็นธรรมตั้งแต่ยังเป็นคฤหัสถ์”	๓๐๑
๑๗. พระปีเตอร์ จอห์น มอร์แกน (หลวงพ่อปัญญาวชิโร)	
“พระอริยเจ้าที่เป็นฝรั่งรูปแรกที่บรรลุนิพพานในประเทศไทย”	๓๐๕
๑๘. แม่ชีแก้ว เสี่ยงล้ำ	
“แม่ชีอรหันต์ผู้แกร่งกล้า ยอดพุทธสาวิกาในยุคปัจจุบัน”	๓๑๑
ท้ายบท	๓๑๖

พระบรมสารีริกธาตุ

พระอรหันตธาตุ

พระบรมสารีริกธาตุ
พระอรหันตธาตุ
ธาตุกายสิทธิ์
อันเป็นสุดยอดแห่ง
การสักการบูชา

บทนำ

พระบรมสารีริกธาตุ พระอรหันตธาตุ

ธาตุกายสิทธิ์อันเป็นสุดยอดแห่งการสักการบูชา

พุทธานุภาพ ธรรมานุภาพ สังฆานุภาพ ของพระบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้าและพระอริยสงฆ์สาวกผู้ประเสริฐ มีอานุภาพศักดิ์สิทธิ์วิเศษหาประมาณมิได้ ถูกถ่ายทอดผ่านทางสมณวิปัสสนากรรมฐาน อันเป็นวัตรปฏิบัติสืบทอดกันมายาวนาน จนกลายเป็นตำนานที่กล่าวขานกันไม่รู้จบ

แม้ถึงปานนั้นก็ยังไม่เพียงพอต่อการสรรเสริญเจริญคุณ สำหรับพระผู้ผ่านพ้นห้วงโอชะสงสาร *ข้ามทางกัณดารมาเสียได้ จนกลายเป็น **พุทธัง ธรรมัง สังฆัง ธรรมัง ศักดิ์งามิ** ของเหล่าทวยเทพและมนุษย์ทั้งหลาย

ประวัติศาสตร์พระพุทธรศาสนาในดินแดนสุวรรณภูมิจารึกไว้ว่า

“...ในปีพุทธศักราช ๑๙๔๒ ได้มีการสร้างพระสถูปเจดีย์บรรจุพระบรมสารีริกธาตุขึ้น ณ **วัดโสภาราม กรุงสุโขทัย** พ่อขุนรามคำแหงโปรดเกล้าฯให้ขุดพระบรมสารีริกธาตุขึ้นมาจากกลางเมืองศรีสัชนาลัย แล้วสร้างพระมหาธาตุเจดีย์ขนาดใหญ่บรรจุพระบรมสารีริกธาตุ ไว้ให้ประชาชนได้สักการบูชา

...นี่คือปรากฏการณ์อันล้ำค่าของชาวไทยที่น่าปลาบปลื้มใจในยุคสมัยนั้น

...มาในยุคสมัยปัจจุบัน ปีพุทธศักราช ๒๕๕๑ นี้ ได้เกิดมีปรากฏการณ์อันล้ำค่าน่าปลาบปลื้มใจไม่ยิ่งหย่อนเช่นเดียวกัน คือ ได้มีการบูรณะปฏิสังขรณ์ **“พระธาตุเจดีย์” ที่ท่านพ่อลี ธมฺมธโร ได้สร้างไว้ ณ วัดโสภาราม จังหวัดสมุทรปราการ** เพื่อบรรจุพระบรมสารีริกธาตุและอรหันตธาตุของ ๒๘ พระอรหันต์ในยุคปัจจุบัน มีท่าน**พระอาจารย์เสาร์ กนฺตสีโล** ท่าน**พระอาจารย์มั่น ภูริทตฺโต** และท่าน**พ่อลี ธมฺมธโร** เป็นต้น โดย **พระธรรมวิสุทธิมงคล (หลวงตามหาบัว ญาณสมฺปนฺโน)** ได้บูรณะปฏิสังขรณ์พระธาตุเจดีย์ขนาดใหญ่กว่าเดิม โดยคงสภาพพระเจดีย์องค์เดิมไว้ข้างใน แล้วบูรณะสร้างองค์ใหม่ครอบพระเจดีย์องค์เดิมไว้อีกหนึ่งชั้น ภายในพระเจดีย์องค์เดิมบรรจุพระบรมสารีริกธาตุ ซึ่งในปี พ.ศ. ๒๕๐๙ **พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว**

* ข้ามทางกัณดารได้ หมายถึง พระนิพพาน ในทางธรรมถือว่า บุคคลจะรำรวยมั่งมีศรีสุขสักปานใด ก็ยังเป็นผู้ไม่มั่งมีพอ ยังหิวโหย ยังมีกิเลสไม่จางคลายหายติด ท่านถือว่า ยังเป็นผู้กัณดารอยู่ ส่วนท่านผู้บรรลุธรรมขั้นอรหันต์ ละกิเลสได้โดยสิ้นเชิง ถือว่า เป็นผู้ข้ามทางกัณดารเสียได้แล้ว

และสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ พร้อมด้วยสมเด็จพระเจ้าลูกเธอเจ้าฟ้าหญิงอุบลรัตนราชกัญญา สิริวัฒนาพรรณวดี พระราชดำเนินมาทรงบรรจุพระบรมสารีริกธาตุสู่คอระฆังพระเจดีย์องค์ประธาน และองค์พระหลวงตาได้รวบรวมพระอรหันตธาตุในยุคปัจจุบันมาบรรจุไว้ให้มหาชนได้สักการบูชา

พระอริยคณาจารย์เหล่านี้เป็นพระอรหันต์แห่งกองทัพธรรมในยุคกึ่งพุทธกาล ท่านเปรียบเหมือนโค่นำจอมที่ว่ายตัดกระแสอำนาจอันชั่วช้าถึงฝั่งอันเกษมไม่มีเวรภัย เป็นผู้ทรงอุดมธรรม มีจิตหลุดพ้นแล้ว สะอาดบริสุทธิ์ บริบูรณ์ทั้งภายนอกและภายใน เป็นผู้ทรงอภิญญาเลิศล้ำในสมาธิบารมี ยิ่งใหญ่ในการบำเพ็ญกุศลและการเผยแผ่สังฆธรรม เป็นผู้ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ ปฏิบัติตรง และปฏิบัติเป็นธรรม เจริญรอยตามรอยบาทของพระบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้า

เจดีย์ของพระกรรมฐาน ผู้เป็นพระอริยะเจ้าเหล่านี้ ได้สร้างตั้งตระหง่านขึ้นแล้ว ณ วัดอโศการาม จังหวัดสมุทรปราการ สยามประเทศ อันเป็นประเทศที่ชื่อว่า ดินแดนแห่งชาวพุทธ ซึ่งเป็นอารยชนที่มีวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณีมีวิถีชีวิตผูกพันอยู่กับพระพุทธศาสนามาแต่โบราณกาล

วัดอโศการามจึงมีประวัติการณ์ และประวัติศาสตร์เกี่ยวกับพระอริยคณาจารย์ในยุคนั้นมากมาย และมีที่มาอันน่าอัศจรรย์ ตั้งแต่ยุคของพระเจ้าอโศกมหาราชจนถึงยุคท่านพ่อลี ธมฺมธโร จึงเป็นตำนานสะท้อนอดีตถึงปัจจุบัน

ในอดีต...เมื่อ ๒๒๐๐ ปี ก่อนพระเจ้าอโศกมหาราชผู้ทรงทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาอย่างสูงสุด ท่านได้อาราธนาให้พระสงฆ์ที่เป็นพระอรหันต์มาประกาศพระพุทธศาสนายังประเทศต่าง ๆ ๙ สาย สายที่ ๘ คือพระโสณะเถระ และพระอุตตรเถระ มายังแคว้นสุวรรณภูมิ (ไทย พม่า ลาว เขมร เวียดนาม) จนปรากฏสืบทอดเป็นตำนานอริยวงศ์ จากรุ่นสู่รุ่น จนมาถึงเราทุกวันนี้

พระรุตังคเจดีย์ เจดีย์บรรจุพระบรมสารีริกธาตุและพระธาตุของพระอรหันต์แห่งนี้ จึงเกิดขึ้นเจิดจ้าจรัสแสงแสดงพลานุภาพแห่งพระรัตนตรัยอันยิ่งใหญ่เกินเปรียบ ที่มหาชนมีต่อ**พระวิสุทธิธรรมรังสีคัมภีรเมธาจารย์ (ท่านพ่อลี ธมฺมธโร)**

กาลต่อมาในปีพุทธศักราช ๒๕๔๖ พระรุตังคเจดีย์ผุพังไปตามกาลเวลา **พระธรรมวิสุทธิมงคล (หลวงตามหาบัว ญาณสมฺปนฺโน)** พระอริยเจ้าผู้สืบสานตำนานแห่งพระปา เป็นผู้นำพาศรัทธามหาชนพร้อมใจกันบูรณะ

ปฏิสังขรณ์ขึ้นมาใหม่ ซึ่งสำเร็จสมบูรณ์เรียบร้อยในปีพุทธศักราช ๒๕๕๑

และที่สำคัญเหนือสิ่งอื่นใด องค์พระหลวงตามหาบัวเป็นผู้พิจารณาอาราธนานิมนต์พระอรหันตธาตุของพระอริยสงฆ์ในแผ่นดินไทยยุคปัจจุบันมาประดิษฐาน ณ พระเจดีย์แห่งนี้

พระเจดีย์แห่งนี้จึงมิใช่ถูกสร้างขึ้นเพื่อปัจเจกชน หรือด้วยกำลังศรัทธาของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง หากเป็นมหาเจดีย์บรรจุพระบรมสารีริกธาตุและพระอรหันตธาตุในยุคปัจจุบัน ที่ศักดิ์สิทธิ์วิเศษแท้ ดำริสร้างโดยพระอรหันต์ที่มีประวัติอันกล้าแกร่ง ทั้งหมดเกิดขึ้นจากศรัทธาของคนทั้งแผ่นดินจาริกไว้ในแผ่นดิน เป็นการบูชาพระรัตนตรัยที่ยิ่งใหญ่เกินเปรียบ

อนุสรณ์สถานตำนานชีวิตอันประเสริฐจะกลายเป็น **“ศูนย์รวมจิตใจชาวพุทธ”** เป็น **“มหาวิทยาลัยสงฆ์ชั้นเอก”** ในทางภาคปริยัติ ปฏิบัติ และปฏิเวธ อันแสดงถึงความบริสุทธิ์ที่มาจากใจอันแกร่งกล้าท้าทาย และเป็นศูนย์กลางแห่งการเรียนรู้พระธรรมวินัย จากชีวิตพระอรหันต์ที่มีจิตเป็นธรรมชาติเหนือธรรมดา สมกับเป็นศาสนาที่ทนต่อการท้าทายและทดลอง ซึ่งพระพุทธเจ้าทรงประกาศไว้ดีแล้ว เพื่อจุดมุ่งหมายอันสูงสุดแห่งธรรมอันยิ่งใหญ่และยอดเยี่ยม คือ พระนิพพาน

นี่คือมรดกอันล้ำค่าของชาวพุทธ...อันเป็นที่สุดแห่งการเก็บรักษา

นี่คือตำนาน...อันเป็นสุดยอดแห่งการจาริก

นี่คือพระอรหันต์...ผู้ถึงสุดยอดแห่งความดี

นี่คือพระพุทธรูปเจดีย์...อันเป็นสุดยอดแห่งสักการบูชา

นี่คือท่านพ่อลี ธมฺมธโร...พระอริยเจ้าผู้มีพลังจิตแก่กล้าในสายกรรมฐาน

ท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทตฺโต

นี่คือพระหลวงตามหาบัว ญาณสมฺปนฺโน...มหาบุรุษผู้ยิ่งใหญ่แห่งยุค
องค์ประธานนำพาพลังศรัทธามหาชนบูรณะสร้างพระพุทธรูปเจดีย์ขึ้นใหม่

นี่คือสิ่งมหัศจรรย์...สิ่งที่ไม่เคยเกิด ไม่เคยมีปรากฏ ณ ที่ใดมาก่อน

นี่คือประวัติศาสตร์ชาติไทย...ที่พระเจดีย์ถูกสร้างขึ้นโดยพระอรหันต์
ที่ยังไม่มีพระเจดีย์องค์ใดที่ถึงพร้อมแห่งเหตุอันสมบูรณ์ถึงปานนี้

จึงเป็นการนำหลักแห่งความจริงที่ปรากฏชัด ๆ ร้อน ๆ เหมือนดังที่ปรากฏในครั้งพุทธกาลมาแสดงให้โลกได้รู้ว่า

**“แม้ในยุคปัจจุบันพระอรหันต์ยังไม่ได้สูญไปจากโลก ธรรมจริง ผู้รู้จริง
ยังมีปรากฏให้เห็นและได้กราบไหว้บูชา เป็นขวัญตา ขวัญใจ”**

และสามารถบอกชาวโลกได้ว่า... พระพุทฺธศาสนาเป็นศาสนาที่ทรงไว้
ซึ่งหลักแห่งความจริง

**“เชิญท่านทั้งหลาย มาพิสูจน์พระบรมสารีริกธาตุ และพระอรหันตธาตุ
ที่วัดอโศการาม**

บางท่านนิพพานไปแล้ว อัฐิหรือธาตุชิ้นส่วนอื่น ๆ ได้กลายเป็นพระธาตุ

บางท่านยังมีชีวิตอยู่เส้นผม กลายเป็นพระธาตุ

บางท่านยังมีชีวิตอยู่ ฟันได้กลายเป็นพระธาตุ

**สิ่งมหัศจรรย์เหล่านี้ ทำลายวิทยาศาสตร์ ทำลายสมมุตินิยม ทำลาย
ความเจริญรุ่งเรืองทางด้านวัตถุ ทำลายสายตาของโลก ทำลายนิวเคลียร์ ประมาณ
นิวตรอน และทำลายผู้ที่ต้องการความท้าทาย”**

พลังจิตและสติปัญญาของท่านเหล่านี้เหนือโลกสมมุติ เหลือที่จะ
พรรณนา ท่านเหล่านี้บรรลุวิชาเร้นลับที่ไม่มีวิชาอื่นยิ่งกว่า แต่ท่านก็ได้
โอ้อวดคัดค้านภาพอะไรเช่นนั้น

ณ บัดนี้ บุญวาระอันเป็นสุดยอดมหามงคลมาถึงแล้ว

พระบรมสารีริกธาตุ พระอรหันตธาตุ และรูปปั้นของพ่อแม่ครูอาจารย์
ได้ถูกอัญเชิญมาประดิษฐานแล้ว ณ พระพุทฺธคเจติย์ เจติย์แห่งพระอรหันต์

ได้ปรากฏสมบุรณ์สมศักดิ์ศรีชาวพุทฺธแล้ว โดยศิษย์กรรมฐานสายท่าน
พระอาจารย์มั่น ภูริทตฺโต

มีท่านพ่อลี ธมฺมธโร เป็นองค์ประธานสถาปนา

มีองค์พระหลวงตามหาบัว ญาณสมฺปนฺโน เป็นองค์ประธานบูรณะ
ปฏิสังขรณ์

**มีพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช พระมหากษัตริย์ผู้
ทรงทศพิธราชธรรม** ทรงเป็นองค์พระประมุขของแผ่นดินไทย

พระพุทฺธคเจติย์ จึงเป็น **เจติย์แห่งพระอรหันต์ อันเป็นสุดยอดแห่ง
การสักการบูชาในโลกปัจจุบัน** โดยสมบุรณ์แบบอย่างแท้จริง

ตำนาน
พระธาตุังคเจดีย์
เจดีย์แห่งพระอรหันต์
ยุคกรุงรัตนโกสินทร์

ประวัติความเป็นมาของพระธุดงค์เจดีย์

ด้วยมโนปณิธานอันมุ่งมั่นแน่วแน่ในทางพระพุทธศาสนา และด้วยกำลังแห่งญาณหยั่งทราบเหตุการณ์บางอย่างในอดีตชาติ

ปีพุทธศักราช ๒๔๘๒ ท่านพ่อลี ธมฺมธโร จึงตัดสินใจธุดงค์ไปยังประเทศอินเดียโดยผ่านทางประเทศพม่า เมื่อถึงอินเดียท่านได้เดินทางเที่ยวชมและพิจารณาสังเวชนียสถานตามตำบลต่าง ๆ ท่านรู้สึกสลดใจยิ่งนัก พระพุทธศาสนาเสื่อมสูญไปอย่างมาก ร่องรอยอารยธรรมอันประเสริฐอันเป็นทิวทัศน์คติเหลืออยู่เพียงน้อยนิด พระสงฆ์ที่สุดที่จะย่อหย่อนในพระธรรมวินัย หลักฐานแห่งพระพุทธศาสนาอันยิ่งใหญ่เหลือเพียงศิลาจารึกของพระเจ้าอโศกมหาราชพอเป็นแนวทางให้ค้นคว้าและรำลึก...

ปีพุทธศักราช ๒๔๙๓ ท่านพ่อลี ธมฺมธโร ได้จาริกตามรอยบาทพระศาสดาไปยังดินแดนพุทธภูมิ ประเทศอินเดียเป็นครั้งที่ ๒

คราวนี้ท่านได้อยู่จำพรรษาที่ป่าอสิปตนมฤคทายวัน ตำบลสารนาถ แขวงเมืองพาราณสี

ท่านพ่อลี ธมฺมธโร ที่ประเทศอินเดีย

๒

๑. ภาพฝาผนังประวัติท่านพ่อลี
ที่วิหารสุทธจริธรรมรังสี วัด
อโศการาม ตอนไปนมัสการ
สังเวชนียสถานในประเทศ
อินเดีย
๒. ซากเสาหินพระเจ้าอโศกใน
บริเวณปาลิปปตนมฤคทายวัน
ประเทศอินเดีย
๓. หัวเสาโคกที่สมบูรณถูกเก็บ
ไว้ที่พิพิธภัณฑสถานถ เมือง
พาราณสี ประเทศอินเดีย

๓

๑

๒

สังเวชนียสถานทั้ง ๔ ตำบล

๑. ลุมพินีวัน ประเทศเนปาล สถานที่ประสูติ
๒. พุทธคยา ประเทศอินเดีย สถานที่ตรัสรู้
๓. ต้นพระศรีมหาโพธิ์ที่พุทธคยา ตำแหน่งที่พระพุทธเจ้าตรัสรู้และเสวยวิมุตติสุขถึง ๗ วัน
๔. รัชมงคลสถูป สถานที่แสดงปฐมเทศนาแก่ปัญจวัคคีย์ เมืองพาราณสี ประเทศอินเดีย
๕. สถูปปรินิพพาน สถานที่ปรินิพพาน เมืองกุสินารา ประเทศอินเดีย

๓

วันหนึ่งท่านบำเพ็ญเพียรในอิริยาบถ ๔ เข้าสมาธิเพ่งดูยอดพระเจดีย์ เป็นเวลานาน ครั้งนั้น...วาระจิตทวนรำลึกถึงพระคุณของพระเจ้าอโศกมหาราช ผู้ซึ่งอุทิศชีวิตอุทิศภักดิ์ถวายพระพุทธรูปศาสนา ท่านเพ่งจิตอยู่นาน เกิดแสงสว่างจ้า!..วูบวาบ! ส่องสว่างอาบไปทั่วบริเวณ มองเห็นต้นไม้ใบหญ้า และพระเจดีย์ ภาพนิมิตที่ปรากฏด้านหน้าท่าน คือ **“พระเจดีย์และพระสถูปที่พระเจ้าอโศกมหาราชทรงสร้างไว้อย่างงดงามอลังการยิ่งนัก แต่อีกไม่นานพระเจดีย์นั้นก็พลันทรุดโทรม หักพังทะลาย สลาย ...แล้วคราที่นั้น ท่านก็พลันเห็นพระบรมสารีริกธาตุของพระพุทธเจ้า เสด็จมาแสดงส่องแสงประกายปรากฏสีสนววรรณต่าง ๆ เป็นที่น่าอัศจรรย์”**

ท่านจึงคิดว่า **“เราจึงต้องสร้างวัดอโศการามและพระเจดีย์สักแห่งในประเทศไทย เพื่อบรรจุพระบรมสารีริกธาตุและเพื่อเป็นอนุสรณ์สถานแก่พระเจ้าอโศกมหาราช ผู้มีคุณูปการต่อพระบรมพุทธรศาสนาอย่างหาที่สุดมิได้”**

พิสุจน์เรื่องพระธาตุ

ปีพุทธศักราช ๒๔๙๖ เดือนพฤษภาคม ท่านพ่อลีเดินทางไปวัดมณี-ชลจันทร์ จังหวัดลพบุรี ทำพิธีวิสาขบูชาในวันพฤหัสบดี ดิถีเพ็ญเดือน ๖ ท่านคิดขึ้นในใจว่า **“พระบรมธาตุนี้เห็นแต่ในสมาธินิมิต ถ้าไม่ได้เห็นกับตา จะไม่ยอมเชื่อ เพราะจะจริงหรือไม่จริง ก็ยังไม่ทราบ”**

ท่านจึงตั้งสัตยาธิษฐานนั่งสมาธิตลอดรุ่งและได้จัดตั้งพานไว้ ๔ พาน ในสถานที่มืดซิด และกล่าวคำอาราธนา ดังนี้

...ข้าพเจ้าขออัญเชิญพระบรมธาตุอันศักดิ์สิทธิ์ มีธาตุ หู ตา จมูก ปาก อันเป็นบ่อเกิดของรัศมีของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ถ้าเป็นความจริง ขอให้เสด็จมาในสถานที่บูชาในคืนนี้

...ข้าพเจ้าขออัญเชิญพระธาตุของพระสารีบุตร ซึ่งเป็นพระอัครสาวก ผู้เลิศด้วยปัญญา

...ข้าพเจ้าขออัญเชิญพระธาตุของพระโมคคัลลาน์ ซึ่งเป็นพระอัครสาวก ผู้เลิศด้วยฤทธิ์เสมอด้วยพระพุทธองค์

...ข้าพเจ้าขออัญเชิญพระธาตุของพระฉิมพลี ซึ่งเป็นผู้มีเมตตาจะไปไหนปลอดภัยทุกเมื่อ

...ขอพระธาตุทั้งหลายเหล่านี้ ขอจงมาปรากฏถ้ามีความจริง ถ้าไม่เห็นปรากฏในคืนนี้ พระธาตุที่เขาถวายมาก็จะแจกจ่ายให้คนอื่นไปให้หมด

ในคืนวันนั้นได้ตั้งจิตทำสมาธิตลอดคืนยันรุ่ง เวลา ๐๔.๐๐ น. เกิดแสงสว่างจ้าสีแดง ๆ ฉายวูบเข้าไปยังที่ตั่งพานบูชา พอเช้าวันใหม่ได้ไปดูปรากฏว่า พระบรมสารีริกธาตุ พระอรหันตธาตุ สีแก้วผลึก สีดำ สีดำเจือเหลืองแก่มืออยู่ทุกภาชนะ นับได้ พระบรมสารีริกธาตุ ๗ องค์ พระสารีบุตร ๓ องค์ พระโมคคัลลาน์ ๒ องค์ พระฉิมพลี ๓ องค์

เกิดความแปลกประหลาดมหัศจรรย์ใจเป็นอย่างยิ่ง รีบเก็บพระธาตุเหล่านั้นห่อใส่ผ้าลินินบรรจุหีบแล้วพกติดตัวเอาไว้

ปาฏิหาริย์พระรูปพระเจ้าพระเจ้าอโคกฯเสด็จมา

ปีพุทธศักราช ๒๔๙๖ เดือนธันวาคม ท่านพ่อลี ธมฺมธโร ได้บำเพ็ญเพียรอย่างเข้มงวดที่วัดเขาพระงาม จังหวัดลพบุรี ได้เกิดสมาธินิมิตปาฏิหาริย์อันสำคัญที่เกี่ยวข้องกับองค์ท่านเอง ท่านเล่าว่า

“คืนนั้นนั่งสมาธิอยู่จนสว่าง นิ่งอยู่ด้วยกัน ๖ รูป และได้ยินเสียงแปลกประหลาดดังบนศีรษะห่าง ๆ คล้ายฝนตก ลึกครู่หนึ่งก็ได้เห็นพระรูปพระเจ้าอโคกมหาราช* ตกลงมาใกล้ ๆ เป็นแก้วเจียรไนสีเหลี่ยมสีดำอมชมพู โตประมาณนิ้วหัวแม่มือ”

วัดเขาพระงาม จังหวัดลพบุรี

ท่านพ่อลีได้มีความผูกพันซาบซึ้งในผลงานการกระทำของพระเจ้าอโศกมหาราชเป็นอย่างมาก ดุจเหมือนดั่งว่าท่านเคยเกิด เคยมีชีวิตอยู่ในสมัยนั้น

การที่ท่านพ่อลีได้เห็นพระเจดีย์และสถูปที่พระเจ้าอโศกมหาราชสร้างไว้ ทรุดโทรมหักพัง จนเกิดความคิดที่จะสร้างทดแทนไว้สักแห่งขึ้นในเมืองไทย นั้น อาจเป็นสิ่งที่แปลกอย่างหนึ่ง และการที่ท่านมีความเกี่ยวข้องกับพระบรมสารีริกธาตุ และพระธาตุพระอรหันต์ต่าง ๆ จำนวนมากดังที่ได้เขียนถึงไว้ในประวัติของท่าน ก็เป็นเรื่องที่แปลกอีกอย่างหนึ่ง

ท่านพ่อลีได้พูดถึงเรื่องนี้ทั้งท่ายั้วหน้อยหนึ่งว่า

“ขอให้ผู้รู้ ผู้เห็น จงสำเหนียกเอาด้วยตนเอง จิตวิญญาณของพระเจ้าอโศกมหาราชนี้ อาจจะช่วยเหลือพวกเรา หรืออาจจะอยู่กับพวกเราปฏิบัติธรรมอยู่ในขณะนี้ก็เป็นไปได้” 🙏

ประวัติพระเจ้าอโศกมหาราช

พระเจ้าอโศกมหาราช นามเดิม “**จันหาโศก**” คือ **อโศกผู้ดุร้าย** เป็นกษัตริย์องค์ที่ ๓ แห่งราชวงศ์โมริยะ ณ กรุงปาฏลิบุตร (พ.ศ.๒๗๐-๓๑๒) เมื่อครองราชย์ได้ ๘ พรรษาได้กรีธาทัพไปตีแคว้นกลิงคะ (รัฐโอริสสาของอินเดียในปัจจุบัน) เพื่อขยายดินแดนออกไปกว้างใหญ่ที่สุดในประวัติศาสตร์ชาติอินเดีย จากนั้นทรงสดพระทัยในความโหดร้ายทารุณของสงคราม จึงหันมานับถือพระพุทธศาสนา และทรงดำเนินนโยบายทำนุบำรุงพระราชอาณาจักรตามนโยบายธรรมวิชัย ทรงเจริญพระราชไมตรีกับนานาประเทศโดยทางสันติ จนได้ขนานนามว่า “**ธรรมาโศก**” คือ **อโศกผู้ทรงธรรม** เป็นเหตุให้กษัตริย์ที่ยิ่งใหญ่ยุคหลังที่นิยมสันติ ทรงดำเนินตามพระราชจริยวัตรของพระองค์ และได้รับสมัญญานามว่า “**มหาราช**”

พระองค์ทรงเป็นนักรบผู้ยิ่งใหญ่ ต่อมาได้พบสามเณรในพระพุทธศาสนา ชื่อ “**นิโครธ**” ได้สนทนาธรรมกันจนทำให้พระองค์มีพระทัยเลื่อมใสในพระพุทธศาสนา ทรงปฏิบัติตามหลักธรรมคำสอนของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าอย่างเคร่งครัดแล้วเกิดศรัทธา ให้สร้างพระสถูปทั่วชมพูทวีปถึง ๘๔,๐๐๐ องค์ เมื่อสร้างเสร็จก็ได้เสาะหาพระบรมสารีริกธาตุมาบรรจุ จนได้พบพระเถระผู้เฒ่ารูปหนึ่งเป็นผู้นำทางเสด็จไปยังสถานที่ฝังพระบรมสารีริกธาตุ รับสั่งให้ถากถางป่าและเคลื่อนย้ายสถูป

อนุสาวรีย์พระเจ้าอโศกมหาราช ที่วัดอโศการาม

หินออกไป แล้วขุดลงไปจนพบพระบรมสารีริกธาตุ และพบอักษรจารึกในแผ่นทองคำที่พระมหากษัตริย์ปะลิตฐานไว้ว่า

“ต่อไปภายภาคหน้าเมื่ออโศกมหาราช ได้ครองราชสมบัติแล้วมีพระนามว่า พระเจ้าธรรมาโคกราช พระองค์จะได้รื้อพระบรมธาตุนี้ออกแจกจ่ายประดิษฐานทั่วชมพูทวีป”

เมื่อได้ทรงอ่านจารึก ทรงมีความโสมนัสยิ่งที่พระมหากษัตริย์ปะลิตการณได้ถูกต้องรับสั่งให้นำพระบรมสารีริกธาตุออกมา ทั้งหมดแล้วอัญเชิญมาสู่กรุงปาฏลีบุตร

พระองค์ทรงบำเพ็ญพระราชกรณียกิจในการทำนุบำรุงพระบวรพุทธศาสนา อเนกประการ เช่น ทรงเป็นศาสนูปถัมภกในการทำสังคายนาพระไตรปิฎก ครั้งที่ ๓ ที่มีขึ้นที่เมืองปาฏลี โดยมีพระโมคคัลลีบุตรเป็นองค์ประธาน ประกอบด้วยพระอรหันต์บรรลุปฏิสัมภิทาญาณ ๑,๐๐๐ รูป และทรงส่งสมณทูตไปประกาศพระพุทธศาสนา ๙ สาย เป็นเหตุให้พระพุทธศาสนาแพร่หลายในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ถึงปัจจุบัน และทรงสร้างมหาวิหารและพระสถูป ๘๔,๐๐๐ แห่ง บรรจุพระบรมสารีริกธาตุ จารึกชื่อ “อโศก เป็นผู้สร้าง” ทุกแห่ง เพื่อเป็นที่ศึกษาเล่าเรียนพระธรรมวินัย บำเพ็ญสมณธรรม และสั่งสอนประชาชน

ทรงดำเนินรัฐประศาสน์นโยบาย ด้วยทรงถือหลักธรรมวิชัยปกครองแผ่นดินโดยธรรม ทรงเป็นองค์เอกอัครศาสนูปถัมภกที่สำคัญที่สุดในประวัติศาสตร์แห่งพระพุทธศาสนา ทรงเป็นพระมหากษัตริย์ที่ยิ่งใหญ่ที่สุดในชมพูทวีป

พลังจิตอธิษฐาน
ในการสร้าง
พระธาตุองค์เจดีย์
ของ
ท่านพ่อลี ธมฺมธโร

พลังจิตอธิษฐานในการสร้างพระธาตุเจดีย์

ในเดือนมีนาคม ปีพุทธศักราช ๒๔๙๙ ขณะที่ท่านพ่อลีออกปฏิบัติธรรมบำเพ็ญสมาธิภาวนาพิจารณาธรรมบางประการ ที่วัดเขาพระงาม จังหวัดลพบุรี วันนั้นเป็นวันมาฆบูชา ท่านได้อธิษฐานปฏิบัติบูชาพลีกายถวายชีวิต แต่พระรัตนตรัยด้วยการไม่นอนตลอด ๓ วัน ๓ คืน

ขณะที่ทำสมาธิ ท่านได้มีนิมิตเห็น พุทธาภินทภาค เห็นซากอัฐิหินพังทลาย ท่านระลึกได้ในทันทีว่า “สถานที่แห่งนี้เคยเป็นที่ตั้งของพระบรมธาตุเจดีย์ แต่พังพินาศจมดินไปเป็นเวลานานแล้ว”

ท่านพ่อลีจึงพิจารณาต่อไปว่า **“หลังจัดงานฉลองสมโภช ๒๕ พุทธศตวรรษสำเร็จ ท่านจะต้องสร้างพระมหาเจดีย์เพื่อบรรจุพระบรมสารีริกธาตุอย่างแน่นนอน”**

ท่านระลึกชาติย้อนหลังไปว่า **“ในสมัยประเทศครั้งกระโน้น มีเหตุการณ์สำคัญคือ พระสงฆ์จำนวนมากมาชุมนุมฉลองพระบรมธาตุ ตัวท่านมีอาจไปร่วมสมโภช เพื่อนพระสงฆ์จึงลงโทษไว้ว่า**

ต่อไปในภายภาคหน้า องค์ท่านจะต้องสถาปนาเจดีย์พระบรมธาตุ ณ ที่แห่งใดแห่งหนึ่ง ซึ่งจะก่อเกิดประโยชน์อย่างคณานับแก่พุทธบริษัทต่อไป จึงจะไถ่โทษนี้ได้”

เมื่อได้นิมิตเช่นนั้นแล้ว การดำริที่จะทำการสมโภช ๒๕ พุทธศตวรรษของท่านจึงมีความหมายอันสำคัญยิ่งในการจรรโลงพระบวรพุทธศาสนา

อยู่ต่อมาวันหนึ่งเวลาใกล้ฟ้าสาง ท่านพ่อลีได้ตั้งจิตอธิษฐานในใจว่า

“ถ้าข้าพเจ้าจะทำการฉลองสมโภช ๒๕ พุทธศตวรรษ ณ วัดโคกการาม ให้สำเร็จด้วยดี ขอจงให้พระบรมสารีริกธาตุที่มีอยู่ในตัวนี้ จงบังเกิดมีให้ครบจำนวน ๘๐ องค์ เท้าพระชนมายุขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า”

เมื่ออธิษฐานเสร็จได้เข้าทำสมาธิจนกระทั่งสว่าง เมื่อฉันจังหันเรียบร้อยแล้ว จึงได้เปิดผอบดูปรากฏว่า มีพระบรมสารีริกธาตุเสด็จมาครบ ๘๐ องค์บริบูรณ์

สิ่งเหล่านี้แสดงให้เห็นว่า ท่านพ่อลีเป็นพระสาวกที่มีบารมีเกี่ยวเนื่องกับพระบรมธาตุมาแต่อดีตชาติอย่างแน่นอน

๑-๒. ภาพฝาผนังประวัติท่านพ่อลีที่วัดสุทธธรรมรังสี ตอนนลอง ๒๕ พุทธศตวรรษที่วัดโคกการาม

ภาพฝาผนังประวัติต่านพ่อลีที่วิหารสุทธธรรมรังสี ตอนนางศิลาฤกษ์ พระธุดงค์เจดีย์ พ.ศ. ๒๕๐๓

วางรากฐานพระธุดงค์เจดีย์ไว้ก่อนมรณภาพ

ในปีพุทธศักราช ๒๕๐๐ ท่านพ่อลีได้จัดงานฉลองสมโภช ๒๕ พุทธศตวรรษ ที่วัดอโศการาม เมื่อจัดงานสมโภชสำเร็จไปด้วยดี ท่านตั้งวัตถุประสงค์เพื่อสร้างพระเจดีย์ เพื่อบรรจุพระบรมสารีริกธาตุ บรรจุพระพุทธรูป บรรจุพระธรรม อันเป็นอริยสมบัติอันล้ำค่าไว้เป็นที่ระลึก

พระเจดีย์นั้น สร้างกลุ่มเดียวกัน ๓ ชั้น ชั้นละ ๔ องค์ องค์กลางอีกองค์หนึ่งเป็นองค์ใหญ่ ๔ เหลี่ยม กว้าง ๓ วา สูง ๑๓ วา นอกนั้นเป็นองค์เล็กโดยรอบ

ในปีพุทธศักราช ๒๕๐๓ ท่านพ่อลีให้สร้างพระเจดีย์ขนาดย่อมขึ้น ซึ่งเป็นองค์ประธานแกนกลางของพระธุดงค์เจดีย์ ท่านได้บรรจุพระบรมสารีริกธาตุที่เสด็จมาด้วยบุญญาภพและแรงอธิษฐานของท่าน

เมื่อท่านสร้างพระเจดีย์สำเร็จตามความประสงค์ ท่านพ่อลีก็ได้มรณภาพในวันที่ ๒๖ เมษายน ๒๕๐๔

จากนั้น สมเด็จพระมหาธีรวงศ์ (จวน อุฏฺฐายี) วัดมกุฏกษัตริยาราม รัชการเจ้าอาวาสวัดอโศการาม ได้ประกอบพิธีวางศิลาฤกษ์พระธุดงค์เจดีย์ เมื่อวันที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๐๕ มีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม พล.ท.พงษ์ ปุณณกัณฑ์ เป็นประธานกรรมการก่อสร้างฝ่ายคฤหัสถ์ พร้อมคณะศิษยานุศิษย์ และทายกทายิกาผู้ศรัทธาร่วมบริจาคเงินเพื่อสร้างถวายท่านพ่อลี ธรรมธโร

ท่านพ่อลีมรณภาพ เมื่อวันที่ ๒๖ เมษายน พ.ศ. ๒๕๐๔

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ พร้อมด้วยสมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าหญิงอุบลรัตนฯ เสด็จมาทรงบรรจุพระบรมสารีริกธาตุสู่คอระฆังพระเจดีย์องค์ประธาน

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงบรรจุพระบรมสารีริกธาตุ ๒ ครั้ง

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ พร้อมด้วยสมเด็จพระเจ้าลูกเธอเจ้าฟ้าหญิงอุบลรัตนฯ เสด็จมาทรงบรรจุพระบรมสารีริกธาตุสู่คอระฆังพระเจดีย์องค์ประธานถึง ๒ ครั้ง

ครั้งที่ ๑ เมื่อวันที่ ๒๔ เมษายน พ.ศ. ๒๕๐๙

ครั้งที่ ๒ เมื่อวันที่ ๔ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๐๙

นอกจากนี้คณะศิษยานุศิษย์ได้นำสรรพสมณบริขารของท่านพ่อลีมาเก็บไว้ในองค์พระเจดีย์ ซึ่งเป็นปูชนียสถานของผู้หวังบุญตลอดกาลด้วย

ท่านพ่อลีต้องการให้มนุษย์และเทวดาได้สัมผัสการพระบรมสารีริกธาตุ ซึ่งมีคุณค่าสูงในพระพุทธศาสนา เพราะถ้าใครบูชาด้วยดี ย่อมเป็นเครื่องดึงดูดกล่อมเกล่าอุปนิสัยและจิตใจของผู้นั้นให้สูงขึ้นตามลำดับเหมือนหมอกเหมมถ้าอยู่ในแผ่นดินย่อมก่อให้เกิดความร้อนอบอ้าว เมื่อหมอกเหมมได้ลอยตัวผ่านไปใสในอากาศแล้ว ย่อมตกลงมาเป็นฝนโปรยปราย นำพาความชุ่มเย็นมาสู่ปวงชนในโลก ให้มีความสุขกายสุขใจได้เป็นอย่างดี

นี่คือสาเหตุที่ท่านได้สร้างพระเจดีย์องค์ขึ้นไว้ เพื่อเป็นสิริมงคลแก่พุทธบริษัทตลอดไป 🙏

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ทรงลงพระปรมาภิไธย
เมื่อครั้งเสด็จมาทรงบรรจุพระบรมสารีริกธาตุในพระรุดังเจดีย์ วัดอโศการาม

วัดอโศการามในปัจจุบัน (พ.ศ. ๒๕๕๑)

วัดอโศการามในปัจจุบัน

พระญาณวิศิษฐ์ (หลวงพ่อดอง จันทลิริ)
เจ้าอาวาสวัดอโศการามองค์ปัจจุบัน

ปัจจุบันวัดอโศการาม มี **พระญาณวิศิษฐ์** (หลวงพ่อดอง จันทลิริ) เป็นเจ้าอาวาสลำดับที่ ๓ สืบต่อจาก **พระเทพโมลี (พระมหาสำรอง คุณวุฑฺโฒ)** ซึ่งได้มรณภาพลง

บริเวณวัดอโศการามเดิมเรียกว่า “**นาแม่ขาว**” ตั้งอยู่เลขที่ ๑๓๖ หมู่ ๒ กิโลเมตรที่ ๓๑ ถนนสุขุมวิท (สายเก่า) ตำบลท้ายบ้าน อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ

ภูมิที่พักสงฆ์และแม่ชีจะอยู่ในเขตพื้นที่ติดต่อกับป่าโกงกาง มีถนนซอยตัดแยก และมีทางเดินอันร่มรื่น ภายใต้อร่มเงาของต้นโกงกาง ต้นลำพู และป่าจาก

ในบริเวณนี้จะมีพวกนกชนิดต่าง ๆ จำนวนมากพากันมาพักอาศัยอยู่ตามต้นไม้ต่าง ๆ นับพันตัว กระจายอยู่เต็มไปหมด อาทิเช่น นกกระสา นกนางนวล นกแซงนก นกเป็ดน้ำ ฯลฯ

ภายในบริเวณพื้นดินป่าชายเลนก็จะมีสัตว์ต่าง ๆ อาศัยอยู่จำนวนมาก อาทิเช่น ปูก้ามดาบ(ปูเปี้ยว) ปูแสม ปลาหลายชนิด โดยเฉพาะที่ชุมมากคือปลาตีน นอกจากนั้นยังมีสัตว์จำพวกตะกวดให้ได้เห็นอีกด้วย

บรรยากาศธรรมชาติภายในวัดอโศการาม ซึ่งเปิดให้เป็นแหล่งศึกษาธรรมชาติป่าชายเลน โดยมีคณะนักเรียนและผู้สนใจเข้าเยี่ยมชมเสมอ

ภาพฝาผนัง ตอนสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จแทนพระองค์
ในการประกอบพิธีบรรจุพระบรมสารีริกธาตุ ณ ยอดมณฑปพระวิหารสุทธิตถธรรมรังสี

บรรยากาศทั่วไปร่มรื่น อากาศดี นำปฏิบัติธรรม มีผู้มาแสวงบุญ
เสมอมิได้ขาด ในตอนกลางคืนสานุศิษย์จะสวดมนต์แล้วต่อด้วยการปฏิบัติ
บูชาท่านพ่อลี ตั้งแต่ ๒ ทุ่มถึง ๔ ทุ่ม ของทุกวัน ดังก็ก้องเป็นที่น่า
เลื่อมใสในวัตรปฏิบัติ

วัดโคศคารามตั้งอยู่ในพื้นที่ทั้งหมด ๒๕๔ ไร่ ๑ งาน ๘ ตารางวา
แบ่งเป็นที่ตั้งวัด ๙๘ ไร่ ๑ งาน ๗๗ ตารางวา ที่ธรณีสงฆ์ ๑๕๕ ไร่ ๓ งาน
๓๑ ตารางวา สถิติพระจำพรรษา ปี พ.ศ. ๒๕๕๐ แบ่งเป็นพระภิกษุ ๑๘๔
รูป สามเณร ๕ รูป แม่ชี ๑๑ คน มีผู้มาปฏิบัติอบรมในช่วงเข้าพรรษาวันละ
๒๐๐-๓๐๐ คน กุฏิและบ้านพักผู้มาปฏิบัติธรรม ๔๒๐ หลัง บริเวณวัด
ติดกับป่าโกงกางชายฝั่งทะเล จากปากทางเข้าวัดจะมองเห็น วิหารสุทธิตถธรรม
รังสี ซึ่งตั้งอยู่อย่างโดดเด่นสง่างาม

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จแทนพระองค์
ในการประกอบพิธีบรรจุพระบรมสารีริกธาตุ ณ ยอดมณฑปพระวิหาร
สุทธิตถธรรมรังสี เมื่อวันที่ ๒๖ เมษายน ๒๕๓๐ เวลา ๑๕.๐๐ น.

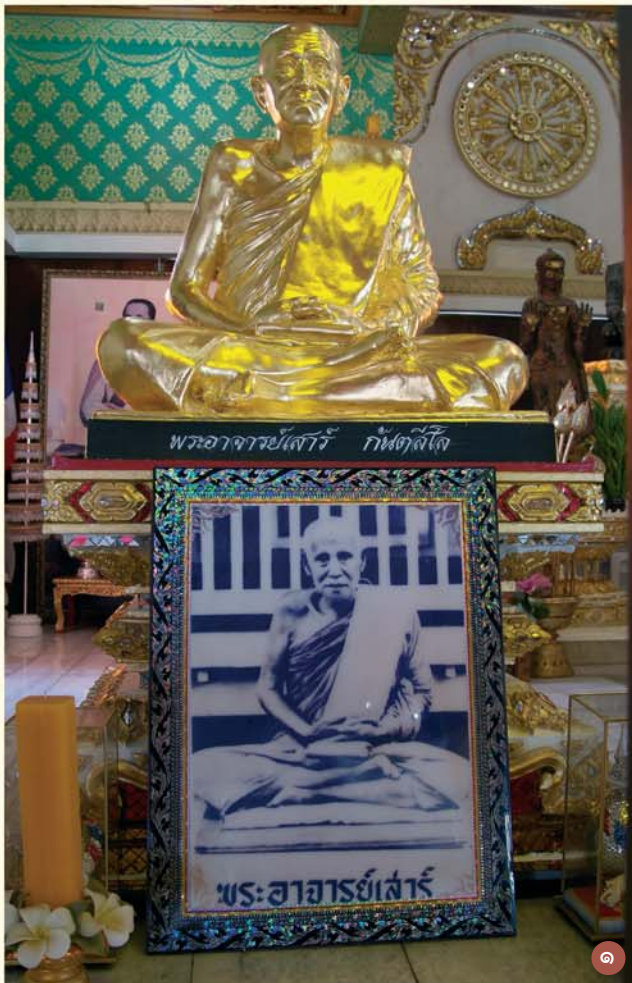
สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จแทนพระองค์ในการประกอบพิธี
บรรจุพระบรมสารีริกธาตุ ณ ยอดมณฑปพระวิหารสุทธิตถมรังสี เมื่อวันที่ ๒๖ เมษายน ๒๕๓๐

วิหารสุทธธรรมรังสี

ส่วนพระพุทธรูปองค์ ๑๓ ยอด ทาสีขาวทั้งองค์ ตั้งอยู่เด่นเป็นศรีสง่า
นำสักการะเป็นอย่างยิ่ง

สิ่งที่ควรทำหลังจากที่ได้กราบสักการะพระพุทธรูปองค์เสร็จแล้วก็คือ
การไปกราบศพท่านพ่อลีซึ่งบรรจุเก็บไว้ภายในหีบทอง ตั้งอยู่บนแท่นประดับ
มุกอันสวยงาม บนชั้น ๓ ของวิหารสุทธธรรมรังสี มีพระพุทธรูปชินราชจำลอง
เป็นพระประธานในวิหาร ทั้งยังมีพระพุทธรูป หุ่นรูปเหมือนครูบาอาจารย์
ในสายพระป่ากรรมฐานอีกหลายรูป อาทิเช่น **ท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทตฺโต**
พระอาจารย์สิงห์ ขนดฺยาคโม ตลอดจนรูปหล่อเหมือน **สมเด็จพระพุทธาจารย์**
(โต พรหมรังสี) เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีพิพิธภัณฑ์บริหารและหุ่นรูปเหมือน
ท่านพ่อลี จัดวางไว้ให้กราบไหว้บูชากันอีกด้วย

ภายในชั้น ๓ วิหารสุทธธรรมรังสี : ๑. หุ่นรูปเหมือนพระอาจารย์เสาร์ กนตสีโล
๒. หุ่นรูปเหมือนพระอาจารย์มั่น ภูริทตฺโต ๓. ร่างท่านพ่อลีซึ่งบรรจุเก็บไว้ภายในหีบทอง

ภายในชั้น ๓ วิหารสุทธธรรมรังสี : ๑. พระพุทธรูปชินราชจำลองเป็นพระประธานในวิหาร
เจดีย์ ๑๒ องค์ด้านหน้าพระประธานสำหรับบรรจุพระธาตุเพื่ออัญเชิญขึ้นบรรจุ ณ พระธาตุองค์เจดีย์

๒. หุ่นรูปเหมือนท่านพ่อลี ธมฺมธโร
๓. คณะสงฆ์ฉันภัตตาหาร บริเวณชั้นล่างใต้วิหารสุทธธรรมรังสิ

พิธีเททองหล่อรูปครูบาอาจารย์พระกรรมฐาน และงานบรรจุพระธาตุขึ้นสู่เจติย์บวราร ณ พระพุทฺธคเจติย์

พระอุโบสถวัดอโศการาม

วิหารหลังนี้นับเป็นวิหารเอนกประสงค์ โดยชั้นล่างใช้เป็นสถานที่ฉันจังหันของพระภิกษุสามเณร และสำนักงานประชาสัมพันธ์ของวัด

ชั้นที่ ๒ เป็นพิพิธภัณฑ์บริหาร และที่ตั้งพระพุทธรูปกับหุ่นรูปเหมือนครูบาอาจารย์ไว้นูชา

ชั้นที่ ๓ มีพระประธาน ที่ทำวัตรและที่ประชุมสงฆ์ ที่ตั้งศพของท่านพ่อลี และหุ่นรูปเหมือน ครูบาอาจารย์ พระเถระองค์สำคัญ

นอกจากนั้นภายในบริเวณวัดยังแยกเขตพุทธาวาส สังฆาวาส และเขตแม่ชี อุบาสกอุบาสิกาออกจากกันโดยเด็ดขาด มุ่งเน้นการปฏิบัติตนดั่งมุณี ไม่คลุกคลีอยู่เดี๋ยวเดียว ภาวนาทำสมาธิเป็นกิจวัตรประจำวัน

อีกทั้งยังมีถาวรวัตถุที่สำคัญหลายอย่าง อันเป็นผลงานรอมือของท่านพ่อลีที่ฝากไว้คือ พระอุโบสถ วิหารหลวงพ่อเคียร วิหารหลวงพ่อโต วิหารหลวงพ่อโสธร ลานรูปเหมือนพระเจ้าอโศกมหาราช รูปเหมือน

๑. หลวงพ่อดำ สร้างโดยท่านพ่อลี ฐมฺมโร

๒. เจดีย์ประธานองค์เล็กประดิษฐานอยู่เป็นศูนย์กลางพระพุทธรูปเจดีย์ เป็นเจดีย์องค์ที่ท่านพ่อลีวางศิลาฤกษ์

๓. วิหารหลวงพ่อดำ หลวงพ่อดำ และหลวงพ่อดำ มองจากบนพระพุทธรูปไปทางด้านพระอุโบสถ

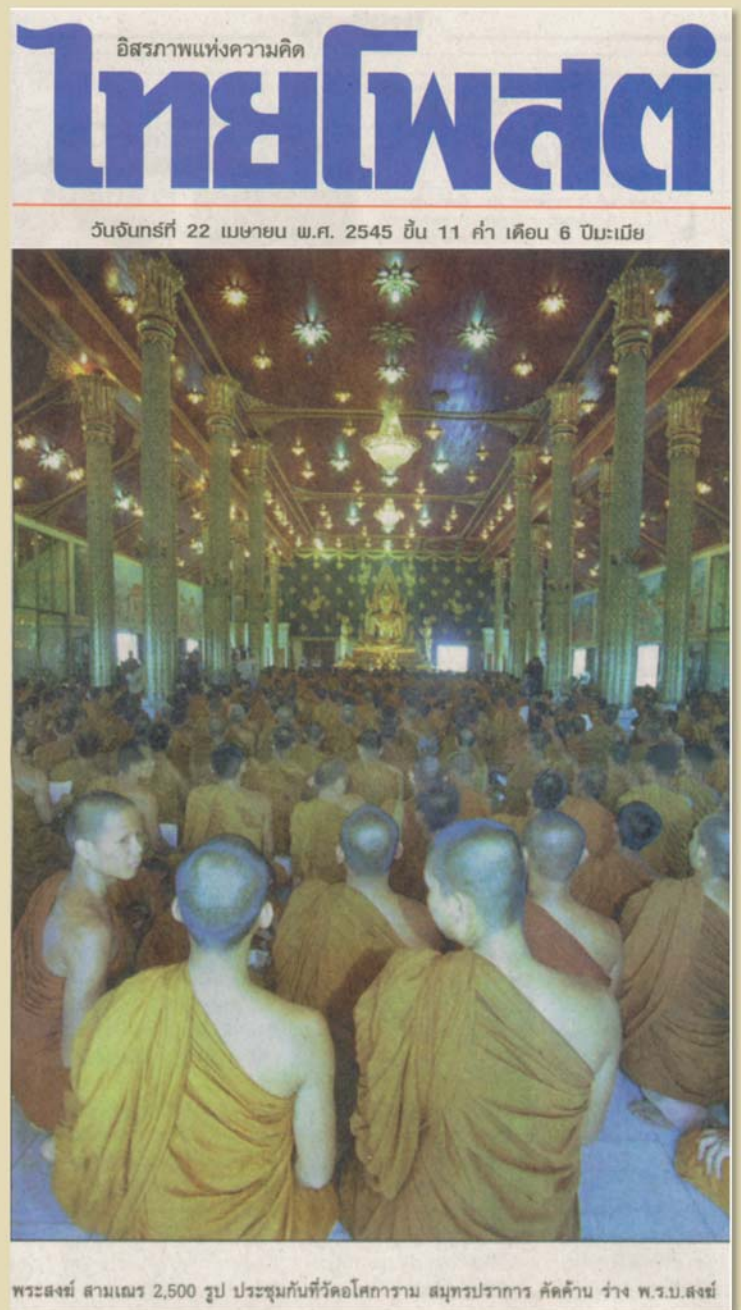

ศาลาหลวงพ่อทรงธรรม

พระอุปคุตต์มหาเถระ พระโสณะเถระ และพระอุตตระเถระ ให้กราบไหว้บูชาอีกด้วย

วัดอโศการามแห่งนี้เป็นวัดที่สร้างคุณประโยชน์ให้กับวงศ์พระพุทธศาสนาเอนกอนันต์ เช่น

- ๑) เป็นวัดที่พระสงฆ์สาวกมาประชุมพร้อมกันในกิ่งพุทธรากมากที่สุด
- ๒) เป็นวัดที่พระกรรมฐานใช้ประชุมทำสังฆสามัคคี*เมื่อถึงคราวจำเป็นในเรื่องธรรมวินัย
- ๓) เป็นที่ตั้งแห่งพระรุดังคเจติย์ที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๙ ทรงเสด็จมาบรรจุพระบรมสารีริกธาตุถึง ๒ ครั้ง
- ๔) เป็นที่ตั้งของพระรุดังคเจติย์ จารึกประวัติศาสตร์หลายด้านของพระกรรมฐานสายท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทตฺโต 🙏

สังฆสามัคคี

*สังฆสามัคคี คือสงฆ์จะพร้อมเพรียงกันด้วยเหตุ ๑๐ ประการ

๑. แสดงสิ่งที่ไม่ใช่ธรรม ว่าไม่ใช่ธรรม
๒. แสดงสิ่งที่เป็นธรรม ว่าเป็นธรรม
๓. แสดงสิ่งที่ไม่เป็นวินัย ว่าไม่เป็นวินัย
๔. แสดงสิ่งที่เป็นวินัย ว่าเป็นวินัย
๕. แสดงสิ่งที่ตถาคตไม่ได้กล่าวบอกไว้ ว่าตถาคตไม่ได้กล่าวบอกไว้
๖. แสดงสิ่งที่ตถาคตกล่าวบอกไว้ ว่าตถาคตกล่าวบอกไว้
๗. แสดงสิ่งที่ตถาคตไม่เคยประพฤติ ว่าตถาคตไม่เคยประพฤติสิ่งนี้
๘. แสดงสิ่งที่ตถาคตเคยประพฤติ ว่าสิ่งนี้ตถาคตเคยประพฤติ
๙. แสดงสิ่งที่ตถาคตไม่ได้บัญญัติ ว่าสิ่งนี้ตถาคตไม่ได้บัญญัติไว้
๑๐. แสดงสิ่งที่ตถาคตได้บัญญัติไว้ ว่าสิ่งนี้ตถาคตได้ทรงบัญญัติไว้

ความผูกพันที่
หลงตามหาบัว
ญาณสมฺปนฺโน
มีต่อวัดอโศการาม

ด้วยความผูกพันที่หลงตามีต่อวัดอโศการาม

หลวงตามหาบัว ญาณสมฺปนฺโน

“วัดอโศการามจึงเป็นเหมือนวัดหลวงตาเลยนะ คือตั้งแต่ท่านอาจารย์ลี ท่านอยู่ ท่านก็เมตตา พัวพันเกี่ยวข้องกับเราตลอด เวลาถึงงานท่านจะสั่งให้ไปตลอดเลย นอกจากนั้นแล้ว ท่านยังจะให้เราเป็นเจ้าอาวาสอีก

ตอนนั้นท่านอาจารย์กงมา จิรปุณฺโณ ก็อยู่ด้วยกัน

ท่านอาจารย์ลีบอกว่า “จะให้มหาบัวมาเป็นเจ้าอาวาส”

“จะมาเป็นเจ้าอาวาสยังงี้ แล้วท่านอาจารย์จะไปไหน” เราถามท่าน

“ไปไหนก็ไปไม่ใช่คนตาย” ท่านว่าอย่างนั้น

เราก็นึกในใจว่า “เราก็ไม่ใช่คนตายจะไปรับง่าย ๆ ได้หรือ”

ตั้งแต่ท่านพ่อลีเริ่มสร้างวัดขึ้น เราไปมาหาสู่และอยู่กับท่านเรื่อยมา จนกระทั่งท่านมรณภาพ และวัดนี้เราก็ถือเป็นวัดของเราเรื่อยมา จะเรียกว่า **“เราเป็นพี่ชายใหญ่”** ของวัดอโศการามก็ไม่ผิด

เพราะตั้งแต่ท่านเริ่มสร้างวัดนี้มา เราก็ได้มาอยู่กับท่าน และไปมาหาสู่ตลอดมาจนกระทั่งท่านมรณภาพ แม้ท่านล่วงไปแล้ว วัดนี้ก็ถือเป็นวัดของเรามาดังเดิม ในความรู้สึกที่ฝังลึกไม่เคยถอนเลย

เพราะฉะนั้น เราอยากจะไปจะมาวัดนี้เมื่อไร เราก็ไปมาอย่างสะดวกสบาย เหมือนกับเป็นถิ่นฐานบ้านเดิมของเราหรือวัดของเรา จึงไปมาหาสู่ตลอดเวลา

ท่านพ่อลี ธมฺมชโร

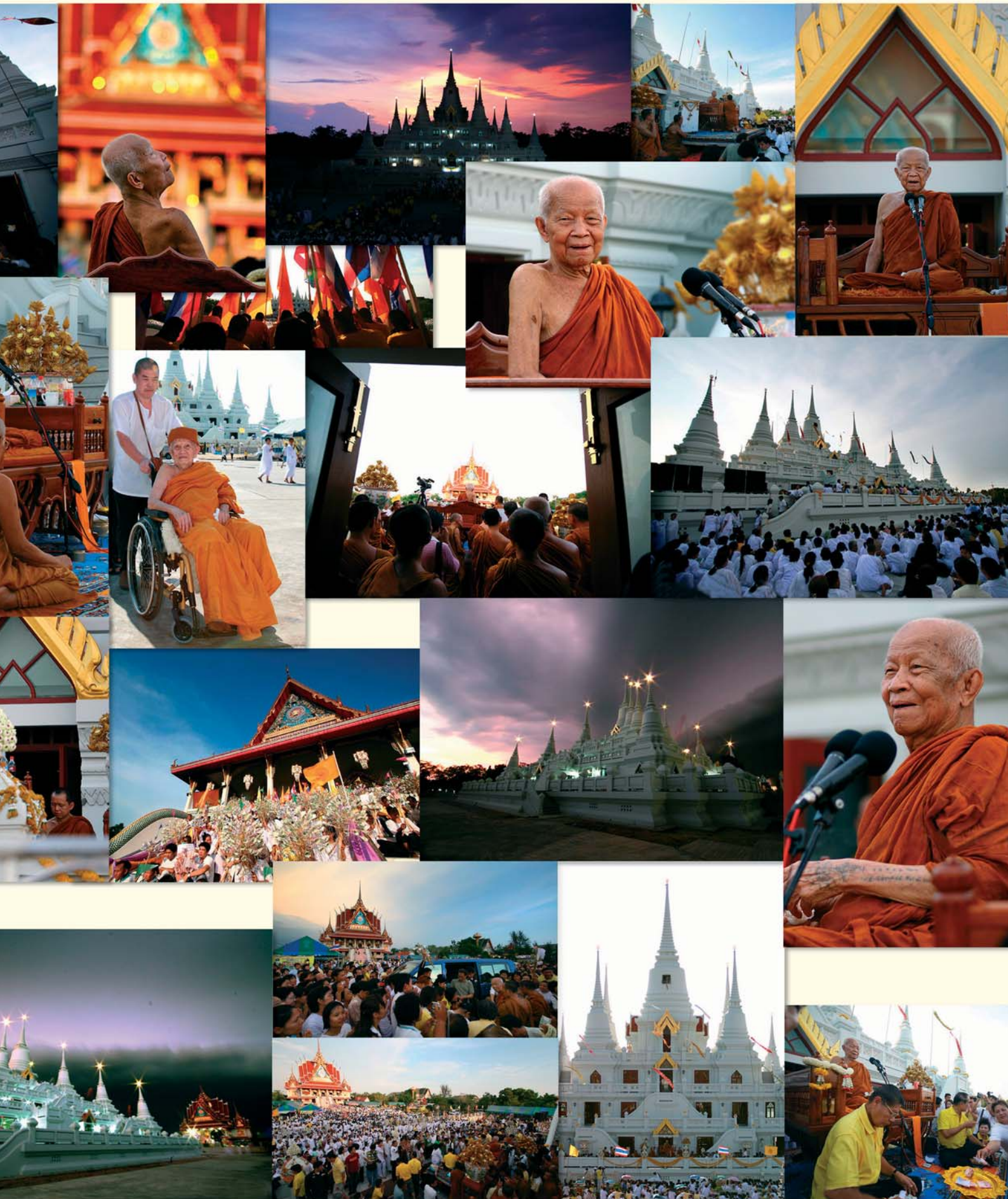
วัดนี้เป็นวัดธุดงค์กรรมฐาน มีท่านพ่อลีเป็นผู้ก่อตั้งมาตั้งแต่เดิม จนเป็นวัดใหญ่โตปรากฏชื่อลือลือนามทั่วประเทศไทย เรียกว่าเป็นวัดกรรมฐานสายหลวงปู่มั่นวัดหนึ่ง ที่เป็นวัดใหญ่โตทางภาคนี้ เพราะท่านเป็นลูกศิษย์ของหลวงปู่มั่นองค์สำคัญองค์หนึ่ง

ท่านพ่อลีท่านเป็นลูกศิษย์ที่โปรดที่สุดของหลวงปู่มั่นมาตั้งแต่เดิม ท่านเป็นอาจารย์ที่อาจหาญชาญชัย เอาจริงเอาจังทุกอย่าง รู้ลึกว่าถูกอภัยภัยของหลวงปู่มั่นเป็นอย่างมากทีเดียว เพราะท่านจริงจัง เด็ดเดี่ยวอาจหาญในทางความดี ไม่สะทกสะท้านในการสร้างความดีเรื่อยมา จนได้มาเป็นครูเป็นอาจารย์

สำหรับวัดอโศการามนี้เท่าที่ทราบมาโดยตลอด เป็นวัดที่สม่ำเสมอเสมอดันเสมอปลาย ไม่ผาดโผนโจนทะยานในทางที่ไม่เป็นธรรมทั้งหลาย ไม่ค่อยปรากฏว่ามีในวัดนี้ อาจจะมีบ้างก็เป็นธรรมดาของสามัญคนเรา ย่อมมีผิด ๆ พลัด ๆ บ้าง เป็นธรรมดาไม่รุนแรง จึงสมนามว่า **“วัดนี้เป็นวัดกรรมฐานที่ท่านพ่อลีประสิทธิ์ประสาทให้”**

บรรดาพระทั้งหลายที่มาอยู่ที่นี้ เป็นลูกศิษย์ของท่านพ่อลี และเป็นวัดกรรมฐานบำเพ็ญตนเรื่อยมา นี้เรียกว่า **“วงศ์กรรมฐาน”**

ภาพในวาระต่างๆ ที่องค์หลวงตามหาบัว ญาณสัมปันโน มาเป็นประธานพิธีในงาน

พระพุทธเจ้าเป็นต้นตระกูลพระกรรมฐาน

พระพุทธเจ้าเป็นพระกรรมฐาน เป็นต้นตระกูลแห่งพระพุทธศาสนาเรื่อยมาตั้งแต่วันเสด็จออกทรงผนวชแล้ว ทรงบำเพ็ญพระองค์เต็มพระสติกำลังความสามารถ จนปรากฏว่าทรงสลบไสลไปถึง ๓ ครั้ง เพราะการต่อสู้กับกิเลสอันเป็นฝ่ายต่ำทราม และเป็นข้าศึกศัตรูต่อธรรมและต่อความเป็นพระพุทธเจ้าของพระองค์ ก็ทรงฟันฝ่าอุปสรรคเหล่านี้ผ่านมาได้ เป็นพระพุทธเจ้าองค์เอกขึ้นมา ประกาศธรรมสอนบรรดาลูกศิษย์ทั้งหลาย

เบื้องต้นจริง ๆ ก็ทรงอุปสมบทด้วยเอหิภิกขุอุปสัมปทา เพียงลั่นพระวาจาว่า เธอจงเป็นภิกษุมาเถิด ธรรมเรากล่าวดีแล้ว เทานี้ก็เป็นภิกษุโดยสมบูรณ์

ถ้าผู้สำเร็จเป็นพระอรหันต์แล้วก็รับสั่งว่า **เธอจงเป็นภิกษุมาเถิด ธรรมเรากล่าวดีเรียบร้อยแล้ว**

ถ้าผู้ยังไม่สิ้นกิเลสก็ทรงตรัสเพิ่มเข้าอีกว่า **เธอจงเป็นภิกษุมาเถิด ธรรมเรากล่าวดีแล้ว จงประพฤติพรหมจรรย์เพื่อความสิ้นทุกข์เถิด**

จากนั้นมาก็ประทานพระโอวาทแก่พระสงฆ์ผู้บวช ว่า ...**รุกขมูลเสนาสน์** นิสฺสาย ปพฺพชฺชา ตตฺถ เต ยาวซีว อุตฺตสาโห กรณียะ บรรพชาอุปสมบทแล้ว ให้เธอทั้งหลายไปเที่ยวอยู่ตามรุกขมูลร่มไม้ ในป่าในเขา ตามถ้ำเงื้อมผา ป่าช้าป่ารกชัฏ แล้วจงทำความอุตสาหะพยายามอยู่อย่างนั้นตลอดชีวิตเถิด...

นี่คือพระโอวาทที่ประทานให้แก่พระภิกษุสงฆ์ตั้งแต่บัดนั้นมาจนกระทั่งบัดนี้ พระโอวาทอันนี้จะปล่อยวางไปไม่ได้ จึงต้องมีมาตลอดทุกวันนี้

นี่เรียกว่า **“วงศ์กรรมฐาน”** จึงต้องปฏิบัติตามแนวทางอันนี้ เพื่อสั่งสมอรรถธรรมเข้าสู่ใจ

(หลวงตามหาบัว ญาณสมฺปนฺโน วัดอโศการาม ๑๓ มีนาคม ๒๕๕๒) 🙏

หลวงพ่อทรงธรรม ประดิษฐานที่ศาลาหลวงพ่อทรงธรรม วัดอโศการาม

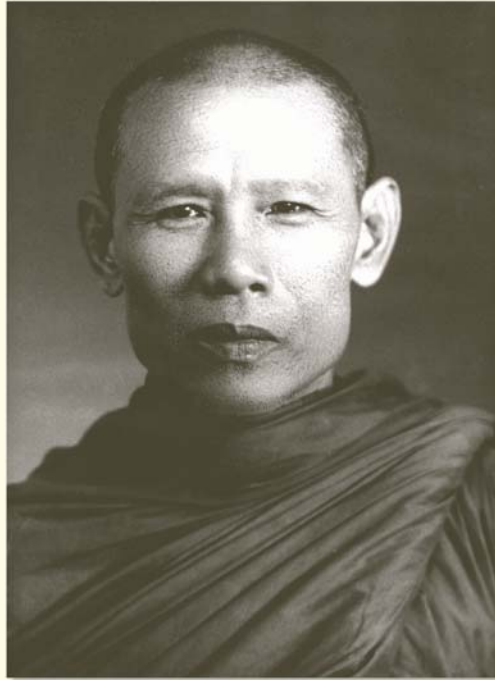

ประวัติท่านพ่อลี ตอนธุดงค์ไปจำเริญของท้าวและวัดเจติยหลวง เชียงใหม่
นายประพันธ์ นางมาลัย ต.ญ. ประภาพรรณ ชิงษ์บุญ บริจาค ๒๐,๐๐๐ บ

เล่าเรื่องท่านพ่อลี
โดย
หลวงตามหาบัว
ญาณสมฺปนฺโน

ท่านพ่อลีเป็นผู้มีบุญวาสนา

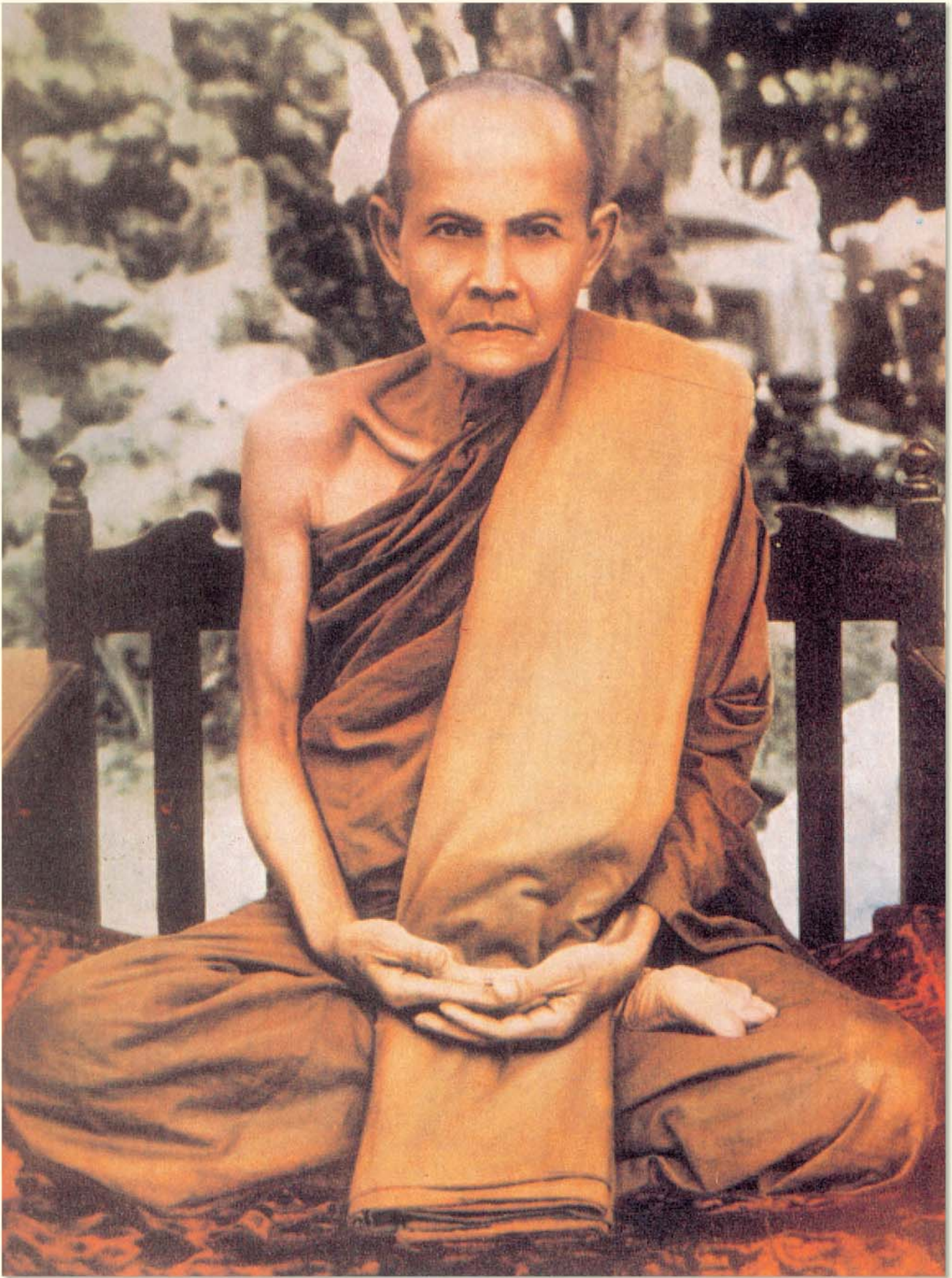
ท่านพ่อลี ธมฺมธโร

หลวงตามหาบัวได้เล่าเรื่องท่านพ่อลีไว้ว่า

“...ท่านเจ้าคุณอาจารย์ลี ที่เรียกติดปากกันว่า **“ท่านพ่อลี”** เรา(หลวงตา) เรียกด้วยความเคารพบูชาท่าน สมชื่อสมนามสมคุณธรรมของท่าน ที่ได้บำเพ็ญตนมาตั้งแต่ชั้นเริ่มแรก ท่านเป็นพระที่มีความกล้าหาญชาญชัยจริงจังมาก หลวงปู่ฉันรู้สึกลึกมีความเมตตาเป็นพิเศษ เพราะท่านเอาจริงเอาจังทุกอย่าง มีความเคร่งครัดตามหลักธรรมหลักวินัย ต่อความพากความเพียร การแนะนำสั่งสอนท่านก็จริงเช่นเดียวกับท่านอบรมสั่งสอนได้เด็ดเดี่ยวต่อตนเอง เพื่อชำระสิ่งไม่ดีทั้งหลายออกจากใจ จนปรากฏว่าท่านได้มาเป็นครูเป็นอาจารย์สอนพี่น้องทั้งหลาย นับตั้งแต่จันทบุรีมา ต่อมาศูนย์กลางคือวัดอโศการาม

ท่านเป็นพระสำคัญองค์หนึ่ง เป็นร่มโพธิ์ร่มไทรของพี่น้องชาวไทยเรา และเป็นร่มโพธิ์ร่มไทรของบรรดาลูกศิษย์ทั้งหลาย เป็นความอบอุ่นจากจิตใจจากธรรมในใจของท่านอย่างแท้จริง ไม่ใช่เพียงเป็นครูเป็นอาจารย์โดยเสกสรรปั้นยอขึ้นมาว่า เป็นอาจารย์ชั้นนั้นชั้นนี้ สอนกันสุ่มสี่สุ่มห้าไม่ได้ หน้าได้หลัง ทั้ง ๆ ตัวเองก็เป็นเช่นเดียวกัน หาหลักเกณฑ์ไม่ได้

สำหรับท่านอาจารย์องค์นี้ไม่ใช่อย่างนั้น ท่านทรงอรรถทรงธรรมมาเป็นลำดับ ถ่ายทอดออกมาจากหลวงปู่ฉันโดยตรง

ท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทตฺโต

หลวงปู่มั่นในสมัยปัจจุบันนี้ ถ้าครั้งพุทธกาลก็เรียกว่าเป็นพระอรหันต์ ทั้งองค์ ประสิทธิ์ประสาทธรรมแก่บรรดาลูกศิษย์ทั้งหลาย ทั้งฝ่ายประชาชน และฆราวาส จึงเป็นที่เมตตาไม่มีตลาดเคลื่อนไหวว่าจะธรรมประเภทใด เป็นธรรมที่ท่านถอดออกมาจากหัวใจที่รู้ที่เห็นแล้วทุกอย่าง สอนด้วยความมั่นใจ จึงเป็นพลังมากในการแนะนำสั่งสอน เป็นความเด็ดเดี่ยวอาจหาญชาญชัย ในการพูดจา กิริยาท่าทางทุกอย่างไม่สะทกสะท้าน เพราะถอดออกมาจากความจริงซึ่งมีอยู่กับใจ ใจได้บรรจุธรรมทั้งหลายไว้โดยสมบูรณ์แล้ว นี่ หลวงปู่มั่นเป็นอาจารย์ของท่าน

ท่านก็ได้มาตั้งวัดโคศุภาราม ซึ่งเป็นจุดศูนย์กลางแห่งบรรดาลูกศิษย์ทั้งหลาย มีพระกรรมฐานในภาคต่าง ๆ มาอยู่ที่นี้เป็นจำนวนมาก ก็ได้เดินตามร่องรอยของท่าน (วัดโคศุภาราม ๒๕ เมษายน ๒๕๔๒)

...เรามองดูท่านอาจารย์ลีที่แรก เราก็เลื่อมใสเลยนะ เรามองดูเราจึงต้องเป็นกรณีพิเศษจริง ๆ เราดูในลักษณะท่าทางตลอดถึงการก้าวเดิน การนั่ง การอะไรในกิริยาอาการทุกอย่าง เหมือนกับว่าเราจับแน่นเลย บทเวลาสุดท้ายก็ลงว่า **“ท่านเป็นผู้มีบุญวาสนาจริง ๆ นะ น่าชมเชย น่าเคารพ เลื่อมใส มีสง่าราศี สง่าผ่าเผย งดงามล้ำหาญ”** เป็นในหลักธรรมชาติของนิลยนะ ไม่ใช่ดัดแปลงเสแสร้ง เป็นลักษณะท่าทางโดยตรงของท่าน

พลังแห่งใจของท่านพ่อลี

หลวงตาเล่าต่อว่า...ท่านอาจารย์ลี หลวงปู่มั่นกล่าวชมว่า **“อย่างท่านลีนี กำลังใจดีมาก หมายถึง พลังของใจ”**

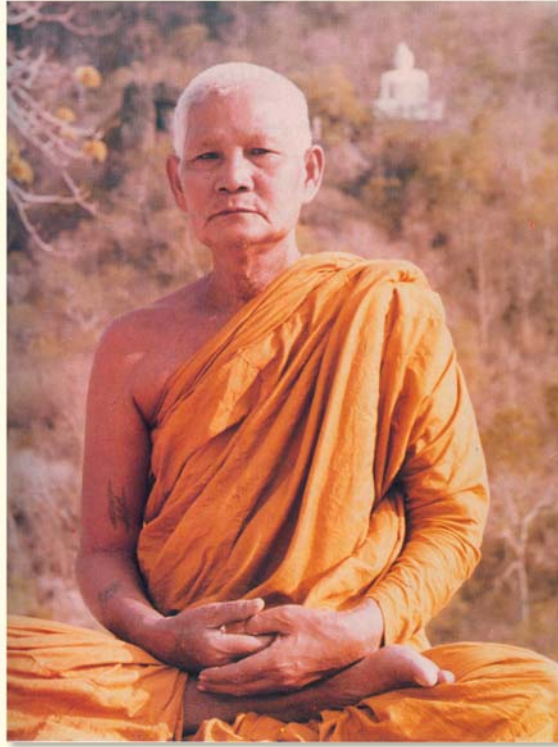
เราจะยกตัวอย่างให้ประกอบกับว่า **“พลังแห่งใจของท่านอาจารย์ลี”**

...ท่านเฟื่อง(ท่านพ่อเฟื่อง วัดธรรมสถิต ระยอง)เป็นคนเล่าให้ฟังว่า

...ท่านอาจารย์ลีบอกให้เด็กชื่อ “ธรรมบุญ” นั่งทำสมาธิ ทั้ง ๆ ที่ตอนนั้นอาจารย์ลีก็ไม่ได้หลับตา ท่านก็นั่งอยู่ธรรมดา ๆ ท่านก็เคยสอนให้มันนั่งนานต่อนานแล้ว

“เอ้า!...บุญเข้าที่” ท่านสั่ง เด็กมันก็นั่งปู้บปู้บ ๆ ชัดสมาธิ ท่านก็ว่า “อ้าว! เราจะให้ตัวเจ้าลอยขึ้น ๆ นะ” แล้วท่านก็ทำมือขึ้นพร้อมกับพูดว่า “เอ้า! ขึ้น ๆ ๆ ไป” เด็กธรรมบุญที่นั่งขัดสมาธิอยู่กับพื้นก็ค่อย ๆ ลอยขึ้น ๆ ตัวลอยขึ้นไปเรื่อย ๆ จนกว่าท่านจะบอกหยุด

ที่นี้ท่านอาจารย์ลีก็หันมาบอกว่า “เอ้า! เฟื่อง ลอยขึ้น ๆ” ท่านเฟื่องก็

พระอาจารย์เฟื่อง โชติโก

พยายามบังคับจิตเอาไว้จะไม่ให้ขึ้น โอ้ย! ตัวโยกคลอนไปมา ก็นั่งจะลอย หัวจะคะมำ มันจะลอยขึ้นให้ได้ ถ้านานอีกซักเพียง ๕ วินาที คงจะเอาไม่อยู่ ต้องลอยขึ้นจริง ๆ พลังแห่งจิตมันสู้ท่านอาจารย์ลีไม่ได้

พอเสร็จแล้ว ท่านอาจารย์ลีก็ว่าท่านเฟื่องว่า “โอ้ย! ดื้อ” ท่านไม่พูดมาก ท่านว่า “ดื้อ” แล้วท่านก็ยิ้มชนิดหนึ่ง

นี่แหละที่เรียกว่า**พลังของจิตท่านอาจารย์ลี** ท่านทำได้ทุกอย่าง พลังจิตที่ผาดโผนแบบนี้เป็นไปได้บางรายเท่านั้น

ท่านพ่อลีเป็นพระนักเสียดละ เต็ดเดียว เจียบขาด

หลวงตาเล่าอีกว่า....ท่านอาจารย์ลี ท่านเป็นนักเสียดละ จะนั้นท่านจึงมีลูกศิษย์ลูกหามากมาย ทั่วทุกแห่งทุกหน ภาคตะวันออก โดยเฉพาะชาวจังหวัดจันทบุรี เป็นลูกศิษย์ของท่านทั้งนั้น

ท่านมีนิสัยเด็ดเดี่ยวจริงจัง การเสียดละ ยกให้เลยเป็นที่หนึ่ง ท่านไม่สนใจอะไร มีมาเท่าไร แจกทานตลอดเวลา เต็ดเดียวเจียบขาดอยู่แบบนี้ตลอด พ่อแม่ครูอาจารย์มันไม่เคยตำหนิเลยนะ มีแต่ยกย่องว่า **“ท่านลีนีเจียบขาด ด้วยศีลด้วยธรรมตลอด”**

เราเรียกท่านว่า **“ครูอาจารย์ลี”** ไม่ได้เรียก **“ท่านพ่อลี”** เหมือนที่คนอื่นเขาเรียก

หลวงปู่มั่นชมตลอดว่า “ท่านสิ..นี่..เด็ดเดี่ยวมาก” เพราะท่านอาจารย์ลีเคยอยู่กับท่านมานาน ท่านก็รู้ละซิ เวลาครูบาอาจารย์ผู้ใหญ่ไปหาหลวงปู่มั่น เราจะไม่วอมหิโนะ จะคอยจ้องฟัง คอยดูกิริยาอาการของท่านที่ต้อนรับลูกศิษย์ผู้ใหญ่ ๆ กิริยาอาการต่าง ๆ ภายนอกภายในเราจะฟังจับเอาทุกแขนงเลย

หลวงปู่มั่นต้อนรับท่านพ่อลีเป็นกรณีพิเศษกว่าใคร ๆ

หลวงตาเล่า...ท่านพ่อลีมีนิสัยเด็ดเดี่ยวอาจหาญชาญชัยมากในการประพฤติปฏิบัติ เท่าที่ได้สังเกตในเวลาท่านไปกราบนมัสการหลวงปู่มั่นที่วัดป่าหนองผือ นั้น รู้สึกว่าหลวงปู่มั่นท่านแสดงออกปฏิกิริยาเต็มไปด้วยความเมตตาอย่างมากมายเห็นได้อย่างเด่นชัด

...พอท่านพ่อลีไปนมัสการหลวงปู่มั่น หลวงปู่มั่นก็บอกเรา(หลวงตา)ว่า “ไปจัดที่พักในป่าให้ท่านสิเนะ ท่านสิไม่ได้อยู่ในป่ามานานแล้ว กระดุกหมู กระดุกวัวเต็มคอกอยู่เห็นมั๊ย?”

ท่านพูดอย่างนี้แสดงว่าท่านเมตตาเกินนะ ภายนอกฟังไม่ได้ ภายในลึกลับอยู่ด้วยกัน เราอยู่กับท่านมาแสนนาน ท่านก็ไม่เคยบอกให้เราไปจัดให้อีกคนอื่น

แม้ท่านจะไม่ได้พักอยู่วัดป่าหนองผือเป็นเวลานานก็ตาม แต่สถานที่ให้พักสำหรับท่านพ่อลีเราเห็นว่าท่านเป็นผู้สั่งเองว่าให้ไปจัดในป่านอกบริเวณรั้ววัดให้ท่านสิได้พักสบาย ๆ เพราะสงัดดีกว่าที่อื่น ๆ

พอตอนเช้าฉันเสร็จ เราเข้าไปจัดที่พักในป่าก่อนแล้ว หลวงปู่มั่นท่านเดินด้อม ๆ ตามไป กิริยาแบบนี้ ๆ ท่านไม่เคยทำกับองค์ไหนเลย ท่านเข้าไปดูเองนะ ท่านถามเราว่า “ไหน...ไหน..จัดตรงไหนให้ท่านสิละ” แล้วท่านก็มองโน่นมองนี่ แล้วพูดแบบสบายว่า “เออ! เข้าทำดินะ” คือเราเอาเตียงไปวางให้เรียบร้อยให้ท่านพักสบายหน่อย ๆ

นี่คือท่านอาจารย์ลี ท่านได้รับการต้อนรับพิเศษจากหลวงปู่มั่นเสมอมา

หลวงปู่มั่นให้ความสำคัญกับท่านพ่อลีมาก

หลวงตาเล่า....เวลาหลวงปู่มั่นกับท่านอาจารย์ลีพูดธรรมะกลางคืนก็น่าฟัง โดยเฉพาะกับท่านอาจารย์ลีท่านจะโปรดเมตตาสนทนาธรรมนานเป็นพิเศษ ท่านให้ความสำคัญกับท่านอาจารย์ลีมาก ท่านทั้งสองคุยกัน ธรรมะมีแต่เด็ด ๆ กิริยาอาการมีแต่เด็ด ๆ เข้ากับความหมายแห่งคุณธรรมชั้นสูงได้ดี

ท่านพ่อลี ธมฺมธโร

นี่ก็เป็นเหตุให้ประทับใจไม่ลืม และการให้อโวาทสั่งสอนใน ๒-๓ คีน ที่ท่านอาจารย์ลีพักอยู่นั้น รู้สึกว่าประทับใจอย่างมากทีเดียว เพราะครูบาอาจารย์ที่เป็นลูกศิษย์ของท่านและเป็นที่เมตตาเป็นที่ไว้วางใจของท่าน นาน ๆ จะได้ไปพบกับท่าน กราบนมัสการท่านครั้งหนึ่งและได้สนทนาธรรมกัน ท่านจึงได้สนทนากันอย่างเต็มเม็ดเต็มหน่วย เต็มอรรถเต็มธรรมทุกขั้นตอน ซึ่งยากที่จะหาฟังได้ในเวลาอื่น ๆ

นี่ก็เป็นเหตุการณ์ไม่ให้อลืม เพราะหลวงปู่มั่นนั้นแสดงอาการอันใดออกมา ย่อมเต็มไปด้วยเหตุด้วยผล ด้วยความหมายที่จะยึดเป็นคติได้ตลอดไป ไม่สักแต่ว่ากิริยาที่แสดงออกมาเท่านั้น

หลวงปู่มั่นโปรดท่านอาจารย์ลีเป็นประจำ ไม่เคยตำหนิอะไรเลย ภายใน ท่านดูกันอยู่เรื่อย ปฏิบัติยังงเหมาะสมควรต่อกัน ภายในของท่านพิจารณาแล้ว นั้นเป็นอย่างนั้น

เราก็คู่กับท่านอาจารย์ลีมาเรื่อยจนท่านมรณภาพ ถ้าท่านยังไม่ตายเสีย จะทำประโยชน์ได้มากมายนะ แต่นี่น่าเสียดาย ชาติขันธ์ท่านไม่ดี

น่าเสียดาย กฎอนิจจังเข้าทำลาย ไม่ให้ท่านทำประโยชน์ให้โลกได้นาน ยิ่งกว่าเท่าที่เป็นมาแล้ว เพราะท่านผู้ดีหายาก คนผู้ดีหายาก พระที่ดีหายาก ศาสดาคือพระพุทธเจ้ายิ่งเป็นผู้ที่หายาก ตั้งกับ ๆ กัลป์ ๆ ก็ไม่ได้ปรากฏแก่ โลกแม้พระองค์เดียว

ท่านผู้สิ้นกิเลสที่เรียกว่า **สงฺฆิ สรณํ คจฺฉามิ** ซึ่งเป็นที่ฝากเป็นฝาก ตายของชาวพุทธหรือเหล่าสัตว์ทั้งหลายก็เป็นสิ่งที่หายาก เพราะไม่มีในที่ ทั่วไปเหมือนสิ่งทั้งหลาย 🧡

หลวงตามหาบัว
ญาณสมฺปนฺโน
เล่าเรื่อง
พระธาตุคงคเจดีย์
เจดีย์แห่งพระอรหันต์

พระธุดงค์เจดีย์ เจดีย์แห่งพระอรหันต์

หลวงตามหาบัวได้พูดถึงพระธุดงค์เจดีย์ อย่างน่าฟังมากว่า...

...**พระธุดงค์เจดีย์ เจดีย์แห่งพระอรหันต์** ครูบาอาจารย์ทั้งหลายล้วนแล้วแต่ที่เราเคารพสุดหัวใจทั้งนั้น จะมาบรรจุพระธาตุอยู่ที่นี้ทั้งหมด

“พระธุดงค์เจดีย์” นี้ เรียกว่าเป็น **“เจดีย์เพชรน้ำหนึ่ง”** หรือ เป็น **“เจดีย์พระอรหันต์”** ก็ได้

พระอรหันต์ในสมัยปัจจุบันก็มีอยู่เหมือนครั้งพุทธกาล ครั้งพุทธกาลก็ปรากฏว่าพระองค์นั้นสำเร็จพระอรหันต์ องค์นี้สำเร็จพระอรหันต์ขึ้นมาจำนวนมากมายจนเป็นสาวกของพระพุทธเจ้า ที่ล้วนแล้วแต่ท่านตั้งใจประพฤติปฏิบัติตามโอวาทคำสอนของพระพุทธเจ้า

เรากราบท่านผู้เลิศเลอ ระลึกถึงเพียงแวบหนึ่งก็มีอานิสงส์มาก ยิ่งได้มีการบริจาคสร้างขึ้นเพื่อกราบไหว้บูชา เป็นขวัญตาขวัญใจตลอดจนถึงกุลบุตรสุดท้าย ก็ยังมีอานิสงส์มากเป็นลำดับลำดับไป อย่าง **หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น ท่านพ่อลี** องค์ไหน ๆ ที่เป็น **“เพชรน้ำหนึ่ง”** จะเข้ามาอยู่สถานที่นั้น สง่างามมาก

เจดีย์นี้จึงเป็น ที่รวมหัวใจของชาวพุทธเรา มีแต่องค์ที่เป็นเพชรน้ำหนึ่ง ๆ ที่จะเข้ามาประดิษฐานอยู่ที่นั่น พระอรหันต์เหล่านี้ ท่านทำได้ ท่านรู้ได้ ท่านเห็นได้ ท่านเลิศ เราไม่สามารถที่จะเป็นอย่างท่านได้ ก็ให้เราเดินตามครู

ในชีวิตนี้เราได้พบท่านผู้วิเศษวิโสอันเป็นปัจจุบันทันใด เช่นเดียวกับครั้งพุทธกาล ธรรมอันเดียวกัน รู้อย่างเดียวกัน เห็นอย่างเดียวกัน ความเลิศเป็นอย่างเดียวกัน การสร้างบุญกุศล เป็นเหมือนกันเลย

นี่เราจะได้ตัดดวงเอาคุณงามความดี เข้าสู่ใจของเราในเวลาที่ท่านสร้างพระเจดีย์นี้ ด้วยการเสียดสของเรากนละแบบ ๆ ให้ได้

นี่แหละ **“คนบุญ”** ไม่ยอมเสียท่าง่าย ๆ อ่อนแอไม่ได้นะ ต้องมีความอุตสาหะพยายาม ไม่ได้ดีทางหนึ่ง เอาทางดีอีกหนึ่ง เอาทางใดทางหนึ่งอยู่อย่างนั้น

พระธุดงค์เจดีย์แห่งนี้จะตั้งอยู่ไปเป็นเวลานาน ใครมากราบไหว้บูชา พวกเรา ๆ เห็นประจักษ์ เรากราบระลึกถึงท่านเป็นมหากุศลมาก เราจะได้ตัดดวงเอาบุญกุศลจากพวกเหล่านี้ เรียกว่า **“คืดดอกเบ๊ย”** เป็นหลักธรรมชาติของ

ภาพเปรียบเทียบ ๑. พระธาตุังคเจดีย์องค์เดิม ๒. พระธาตุังคเจดีย์หลังจากปฏิสังขรณ์ใหม่

มันเองนะ โลกเขาเรียกว่า “คิตดอก” แต่ดอกเบี๋ยทางธรรมหากงอกเงยขึ้นเอง ๆ เราได้สร้างไว้มาน้อยเพียงไร การทำความดีถ้าใครมากرابไหว มันหากเป็นบุญกุศลชิมซาบองกเงยถึงเรา ทั้งนั้นแหละ

พระพุทธเจ้าสอน ของมีอยู่ทั้งนั้นให้เลือกเอา อะไรที่จะเป็นผล เป็นประโยชน์ เป็นสิริมงคลมีอยู่ทั้งนั้น ให้พากันเลือกเอา

สร้างเจดีย์ให้ครูบาอาจารย์เช่นนี้มีใช้ได้ง่าย ๆ นะ เห็นผลอยู่ปัจจุบัน ชัดเจน จงพากันสร้างบารมีอันยิ่งใหญ่ตั้งแต่วันนี้เป็นต้นไป ฯ

เจดีย์แห่งพุทธสาวก เจดีย์ยกหัวใจโลก

หลวงตามหาบัว ญาณสมฺปนฺโน ได้กล่าวถึงความสำคัญของพระพุทธรูปเจดีย์ไว้ว่า...

พระธาตุพนม พระปฐมเจดีย์ ท่านก็ทำไว้เป็นหลักเกณฑ์ นั่นก็คือองค์ศาสนา

ส่วน**พระพุทธรูปเจดีย์**นี้ เป็นเจดีย์ของพระสาวก นับแต่องค์ศาสดาลงมา พระบรมธาตุก็จะเข้านั้น แล้วบรรดาพระสาวกทั้งหลายซึ่งเป็นเพชรน้ำหนึ่งๆ ให้เห็นสด ๆ ร้อน ๆ ในสมัยปัจจุบันนี้ก็เข้าที่นั้น

เพราะฉะนั้น เราจึงต้องเอาใจใส่จริง ๆ ด้วยความเทิดทูน เราเคารพครูบาอาจารย์มากทีเดียว ครูบาอาจารย์องค์นั้น ๆ เลิศ ๆ ๆ ทั้งนั้น

ถ้าหากพูดแบบโลกก็เรียกว่าเก็บดอกตลอด มาตัดทวงเอาผลประโยชน์ไปเรื่อยด้วยการกราบไหว้บูชา นับแต่บริจาคนั้นให้เป็นรากเป็นฐานเป็นเจดีย์ขึ้นมา จากนั้นก็กราบไหว้บูชา

เจดีย์หลังนี้พูดให้ชัดเจนเสียเลยว่า ใจกลางก็คือเรา เป็นผู้ควบคุมอยู่ลึก ๆ เพราะเราเห็นเหตุเห็นผลมาละเอียดลออ มีแต่เพชรน้ำหนึ่ง ๆ ๆ ที่จะเข้า ตั้งแต่ศาสนาพุทธบรมธาตุลงมา จากนั้นก็สาวก แล้วสาวกปัจจุบันให้เห็นต่อหน้าต่อตานี้ด้วย เป็นเพชรน้ำหนึ่ง ๆ ที่ไหลเข้ามาให้เป็นหัวใจของประชาชนได้กราบไหว้บูชา และตัดทวงเอาคุณงามความดีขึ้นสู่สุคติโลกสวรรค์นิพพาน ไม่สงสัย อันนี้จะยกหัวใจโลก

(ส่วนแสงธรรม ๑๙ เมษายน ๒๕๔๘)

ความหมาย ๑๑ ประการ
ปรีศนาธรรมอันยิ่งใหญ่
ของพระธุดงค์เจดีย์
เจดีย์แห่งพระอรหันต์

ความหมายของพระธุดงค์เจดีย์

คำว่า “**พระธุดงค์เจดีย์**” นี้ เป็นชื่อเจดีย์ที่ท่านพ่อลี ธมฺมธโร ตั้งขึ้น เพื่อให้อนุชนรุ่นหลังไม่ลืมธุดงค์วัตร ๑๓ ประการ อันเป็นข้อปฏิบัติในการขัดเกลากิเลส สถาปนิกและคณะศิษย์ได้จัดสร้างขึ้นตามแบบที่ท่านพ่อลี กำหนดไว้ มีนัยยะแห่งธรรม ๑๑ ประการ คือ

๑. เป็นพระเจดีย์หมู่ รวม ๑๓ องค์ตั้งอยู่บนพื้นที่สี่เหลี่ยม เป็นสัญลักษณ์แห่ง “**ธุดงค์วัตร ๑๓ ข้อ**” คือ

๑. ถือผ้าบังสุกุลเป็นวัตร
๒. ถือผ้าสามผืนเป็นวัตร
๓. ถือเที่ยวบิณฑบาตเป็นวัตร
๔. ถือเที่ยวบิณฑบาตไปตามแถวเป็นวัตร
๕. ถือนั่งฉันอาสนะเดียว (ฉันมือเดียว) เป็นวัตร
๖. ถือนั่งเฉพาะภาชนะอันเดียว คือ ฉันในบาตรเป็นวัตร
๗. ถือห้ามไม่รับภัตตาหารที่เขานำมาถวายเมื่อภายหลังเป็นวัตร
๘. ถืออยู่ป่าเป็นวัตร
๙. ถืออยู่โคนไม้เป็นวัตร
๑๐. ถืออยู่ในที่แจ้งเป็นวัตร
๑๑. ถืออยู่ป่าช้าเป็นวัตร
๑๒. ถือการอยู่ในเสนาสนะที่เขาจัดให้เป็นวัตร
๑๓. ถือการไม่นอนเป็นวัตร

๒. ชั้นบนตรงกลางเป็นพระเจดีย์องค์ใหญ่ ซึ่งเป็นองค์ประธาน มีพระบรมสารีริกธาตุในผอบทอง เงิน นาค บรรจุไว้ หมายถึง **พระนิพพาน**

๓. ล้อมรอบด้วยพระเจดีย์บริวาร ๓ ชั้น หมายถึง **พระรัตนตรัย คือ พระพุทธเจ้า พระธรรม พระสงฆ์**

๔. พระเจดีย์องค์ใหญ่ถูกสร้างขึ้นครอบพระเจดีย์องค์เล็กที่ประดิษฐานอยู่ภายใน อันเป็นใจกลางเจดีย์ หมายถึง**วิมุตติธรรมอันเป็นธรรมลึกซึ่งบรรลุได้ด้วยใจเพียงเท่านั้น**

๕. เจดีย์องค์ประธาน ๑ องค์ ถูกล้อมรอบด้วยเจดีย์บริวาร ๑๒ องค์ หมายถึง **พุทธสาวกล้อมรอบเพื่อฟังธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า อันเป็นประดุกดาวล้อมเดือน**

๖. เจดีย์บริวารชั้นละ ๔ องค์ มีความหมายถึง **อริยสัจ ๔** คือ **ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค**

๗. มีฐานจัตุรัส ๔ เหลี่ยม **เปรียบด้วยมหาสติปัฏฐาน ๔**

๘. สูง ๒๕ เมตร หมายถึง **สร้างเพื่อรำลึกถึง ๒๕ พุทธศตวรรษ (กึ่งพุทธกาล)**

๙. กว้าง ๔๐ เมตร หมายถึง **กรรมฐาน ๔๐ ทิศ ประกอบด้วย อนุสสติ ๑๐ อสุภะ ๑๐ กสิณ ๑๐ พรหมวิหาร ๔ อรูปฌาน ๔ ธาตุวัตถุ ๑ อาหาเรปฏิกูลสัญญา ๑**

๑๐. เมื่อมองประธานตรง ๆ จะเห็นพระเจดีย์ล้อมวงเป็นคู่ หมายถึง **คู่แห่งพระธรรมวินัย อันเป็นหลักชัยของพระพุทธศาสนา**

๑๑. แต่ถ้านับเฉียงจะได้พระเจดีย์จำนวน ๗ องค์ หมายถึง **โพชฌงค์ ๗ ประการ** คือ ๑. สติ ๒. ธัมมวิจยะ ๓. วิริยะ ๔. ปีติ ๕. ปัสสัทธิ ๖. สมาธิ ๗. อุเบกขา

ฐานพระเจดีย์องค์ประธานมีซุ้มสำหรับประดิษฐานพระพุทธรูป ประจำทิศทั้ง ๔ ดังนี้

ทิศเหนือ	พระปางเปิดโลก
ทิศใต้	พระปางห้ามญาติ
ทิศตะวันออก	พระปางรำพึง
ทิศตะวันตก	พระปางอุ้มบาตร

ทิศเหนือ พระปางเปิดโลก

ทิศใต้ พระปางห้ามญาติ

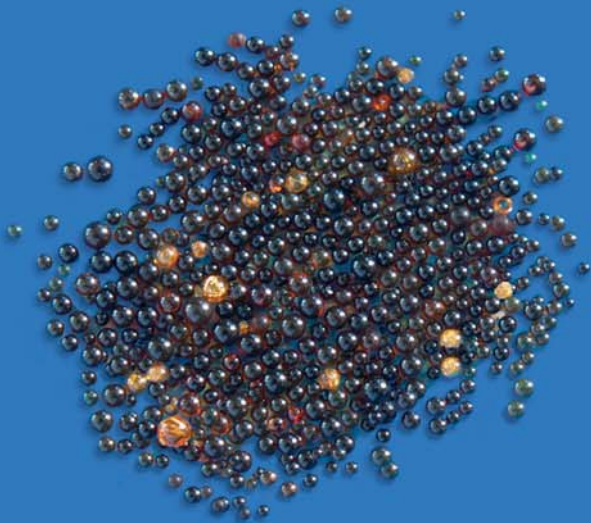

ทิศตะวันออก พระปางรำพึง

ทิศตะวันตก พระปางอุ้มบาตร

พระบรมสารีริกธาตุ
บ่งบอกความเป็นศาสดาเอก
ของโลก
บ่งบอกความเป็นมรดก
อันล้ำค่าของชาวพุทธ

พระบรมสารีริกธาตุ

บ่งบอกความเป็นศาสดาเอกของโลก บ่งบอกความเป็นมรดกอันล้ำค่าของชาวพุทธ

มีศาสนสถาน ศาสนวัตถุ และอนุสรณ์สถานมากมายทั่วโลกที่ถูกสร้างขึ้นมาเพื่อเป็นเครื่องระลึกถึงองค์พระศาสดาของแต่ละศาสนาอย่างยิ่งใหญ่ บางแห่งต้องเสียเลือดเนื้อเป็นจำนวนมาก เพื่อสละเวทต่อการสร้างอนุสรณ์สถานเหล่านั้น

ในความเป็นจริงที่แตกต่างของพุทธศาสนสถาน กับ ศาสนสถานและศาสนวัตถุของศาสนาอื่น คือ **ปูชนียวัตถุ ปูชนียสถานของพระพุทธศาสนาถูกสร้างขึ้นด้วยกำลังแห่งศรัทธา ไม่มีการเบียดเบียนและบีบบังคับ สร้างขึ้นเพื่อระลึกถึงพระพุทธองค์ ด้วยการบรรจุด้วยพระบรมสารีริกธาตุและพระอรหันตธาตุเพียงเท่านั้น**

“**พระบรมสารีริกธาตุ**” เป็นปูชนียธาตุเพียงสิ่งเดียวที่บังเกิดจากพระวรกายของพระพุทธองค์ ซึ่งธาตุกายสิทธิ์นี้มีเฉพาะพระพุทธศาสนาที่มีพระศาสดาซึ่งเป็นผู้ชนะกิเลสโดยสิ้นเชิงและตรัสรู้เองโดยชอบ

“**พระบรมสารีริกธาตุ**” จึงบ่งบอกความเป็นพระพุทธเจ้าว่าเป็นศาสดาเอกของโลก แม้กาลเวลาจะผ่านมายาวนานเท่าใดก็พิสูจน์ได้ทุกกาลเวลา

ก่อนที่พระพุทธองค์จะปรินิพพาน ทรงอธิษฐานให้พระบรมสารีริกธาตุแตกย่อยเป็น ๓ สันฐาน คือ

๑. พระอุณหิส (กระดูกหน้าผาก)

๒. พระเขี้ยวแก้วทั้ง ๔

๓. พระรากขวัญทั้ง ๒ (กระดูกไหปลาร้า)

พระบรมสารีริกธาตุนอกนั้น ยังให้กระจายไปทั่วทิศานุทิศ เพื่อยังประโยชน์แก่หมู่เวไนยสัตว์โดยทั่วถึงกัน

ดังนั้นพระบรมสารีริกธาตุจึงจัดว่า เป็นปูชนียธาตุที่สำคัญและสูงค่ากว่าวัตถุมงคลอื่นใด

ส่วนพระสรีระทั้งหลายที่สร้างขึ้นมาเพื่อบรรจุพระบรมสารีริกธาตุ จัดเป็นสัมมาสัมพุทธเจดีย์ มี ๔ ประเภท คือ

๑. ธาตุเจดีย์ ได้แก่ เจดีย์ที่บรรจุพระบรมสารีริกธาตุของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

๑. พระบรมสารีริกธาตุ (พระเขี้ยวแก้ว) จากประเทศจีน
๒. พระอุณิสิส (กระดูกหน้าผาก) ของพระพุทธเจ้า

๒. บริโภคเจดีย์ ได้แก่ ตุมพสณูป อังคารสณูป สังฆนียสถาน ๔ ตำบล บาตร จีวร และพระบริขารพิเศษ คือ ธรรมกรก เสนาสนะ เตียง ตั้ง กุฏิวิหาร สิ่งเหล่านี้พระพุทธรองค์ทรงบริโภคใช้สอย จัดเข้าในบริโภคเจดีย์

๓. ธรรมเจดีย์ ได้แก่ เจดีย์ที่บรรจุพระธรรมคำสอน ซึ่งจารึกลงบน แผ่นเงินแผ่นทอง แผ่นศิลาและใบลาน เป็นต้น

๔. อุทเทสิกเจดีย์ ได้แก่ พระพุทธรูป

กาลต่อมา...พระมหากษัตริย์ผู้เป็นองค์ศาสนูปถัมภกสืบทอดพระพุทธศาสนา ได้เจริญรอยตามปฏิปทาของพระเจ้าอโศกมหาราช ที่ส่งสมณทูตออกไปประกาศศาสนาในที่ใด ๆ ก็จะแบ่งพระบรมสารีริกธาตุให้สมณทูตนำไปประดิษฐานไว้ในประเทศนั้น ๆ ด้วย ประหนึ่งว่าพระบรมศาสดาได้เสด็จไปยังสถานที่นั้น ๆ ด้วยพระองค์เอง

ด้วยเหตุนี้จึงปรากฏว่า มีพระเจดีย์ธาตุประดิษฐานอยู่ในทุกประเทศที่พระพุทธศาสนาเผยแผ่ไปถึง เพราะการบรรจุพระบรมสารีริกธาตุไว้นั้นเป็นมิ่งมงคลเทียบเท่ากับพระพุทธรองค์เสด็จไปประทับอยู่ในเมืองนั้น ๆ

พระพุทธรองค์ตรัสไว้ว่า **“ผู้ใดบูชาพระองค์ขณะยังทรงพระชนม์อยู่ก็ดี หรือบูชาพระบรมสารีริกธาตุของพระองค์แม้พระองค์ปรินิพพานไปนานแล้วก็ดี ถ้ามีจิตศรัทธาเสมอกันผลอันส่งผลก็ย่อมเสมอกัน”**

พุทธพจน์นั้นแสดงให้เห็นว่า พระธาตุเสด็จประทับอยู่ ณ สถานที่ใด เหมือนพระพุทธรองค์เสด็จประทับยังสถานที่นั้น สถานที่ หรือบุคคลผู้ครอบครองสักการะบูชาด้วยดีนั้น มักจะประสบความความสุขความเจริญทุก ๆ ด้าน

นอกจากนั้น พระพุทธรองค์ยังทรงแสดง **“อุปารหุบุคคล”** คือ บุคคลผู้ควรแก่การยกย่องเชิดชูบูชา เหมาะแก่การสร้างสถูปบรรจุพระอัฐิธาตุไว้ที่ทาง ๔ แพร่ง เพื่อเป็นที่สักการะแก่ประชาชนที่มาจากทิศทั้ง ๔ เป็นปัจจัยนำชนผู้สักการะบูชาเลื่อมใสให้ไปเกิดในสุคติโลกสวรรค์ อันจะเป็นไปเพื่อประโยชน์และความสุขแก่ชนเป็นอันมากตลอดกาลนาน บุคคล ๔ ประเภทนั้น คือ

๑. พระอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้า

๒. พระปัจเจกพุทธเจ้า

๓. พระอรหันตสาวกของพระพุทธเจ้า

๔. พระเจ้าจักรพรรดิราช

ครั้นพระพุทธรองค์ได้แสดงเรื่องอุปารหุบุคคลจบลง ทรงรับสั่งให้พระอานนท์เถระ เรียกพระภิกษุสงฆ์ประชุมกันในที่เฉพาะพระพักตร์ ทรง

ประทานพุทฺธโอวาทว่า

“ภิกษุทั้งหลาย! กาลบัดนี้ตถาคตเป็นครูสอนท่านทั้งหลายแต่เพียงผู้เดียว เมื่อตถาคตปรินิพพานแล้ว ธรรมวินัยที่ตถาคตแสดงแล้วและบัญญัติแล้ว จะเป็นครูสอนท่านทั้งหลายแทนตถาคต

ท่านทั้งหลาย! อย่าพึงคิดว่า พระบรมศาสดาปรินิพพานแล้ว ศาสดาของเราทั้งหลายไม่มีแล้ว

ภิกษุทั้งหลาย! ธรรมก็ดี วินัยก็ดี ที่เราได้แสดง ได้บัญญัติไว้แล้วแก่ท่านทั้งหลาย ธรรมและวินัยนั้น จักเป็นศาสดาของท่านทั้งหลาย โดยกาลที่เราล่วงไปแล้ว”

เมื่อพระผู้มีพระภาค ตรัสสั่งความต่อพระสงฆ์ทั้งหลายแล้ว ทรงประทานปัจฉิมโอวาทว่า

“ภิกษุทั้งหลาย! บัดนี้ตถาคต จักเตือนเธอทั้งหลายให้รู้ว่า สังฆาทิสังฆาที่มีความเสื่อมไปเป็นธรรมดา เธอทั้งหลายจงยังกิจทั้งปวงอันเป็นประโยชน์ตนและประโยชน์ผู้อื่น ให้บริบูรณ์ด้วยความไม่ประมาทเถิด”

นี่เป็นพระดำรัสสุดท้ายของสมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้า พระองค์ทรงรวบรวมพระโอวาททั้งปวงที่ทรงประทานมาตลอด ๔๕ พรรชานั้นลงใน “ความไม่ประมาท” ประทานแด่ภิกษุสงฆ์พุทธบริษัทในกาลที่สุดแห่งพระชนม์ชีพ

นอกจาก “พระธรรมวินัย” อันเป็นองค์แทนขององค์พระศาสดา บังบอกความเป็นศาสดาเอกของโลกแล้ว

ก็เห็นจะมี “พระบรมสารีริกธาตุ” นี่เอง ที่เป็นเสมือนองค์แทนของพระศาสดา ที่บังบอกความเป็นมรดกอันล้ำค่าของชาวพุทธ 🏠

“พระบรมสารีริกธาตุ”

พระอรหันต์
พระอรหันตธาตุ
ในสมัยพุทธกาล
บ่งบอกความเป็นมา
ของพระบรมศาสดา
อย่างเด่นชัด

พระอรหันต์-พระอรหันตธาตุในสมัยพุทธกาล

บ่งบอกความเป็นมาของพระบรมศาสดาอย่างเด่นชัด

พระอรหันต์ผู้ซึ่งได้รับการยกย่องจากพระพุทธเจ้าว่าเป็น “เอตทัคคะ” คือเป็นผู้เลิศในด้านต่าง ๆ ท่านเหล่านั้นเป็นพระสาวกผู้ปฏิบัติตามคำสอนของพระพุทธเจ้าแล้วได้บรรลุผลพ้นจากกิเลส บ่งบอกความเป็นศาสดาเจ้าของพุทธศาสนาว่ามาจากผู้ที่ไรรวมลทินสะอาดบริสุทธิ์แท้จริง

การที่พระพุทธองค์ทรงมีพระสาวกนั้น ถือว่าทรงได้สักขีพยานสำคัญในการตรัสรู้ของพระพุทธองค์ ทำให้ความเป็นพระพุทธเจ้าของพระองค์สมบูรณ์ พุทธสาวกมีอยู่ ๔ ระดับ คือ

ระดับพระโสดาบัน

ระดับพระสกทาคามี

ระดับพระอนาคามี

และ**ระดับพระอรหันต์** ถือว่าเป็นระดับที่สำคัญสูงสุด เพราะเป็นระดับที่ละกิเลสได้หมดสิ้น

ตามตำราจะมีระบุลักษณะพระอรหันตธาตุเหล่านี้ไว้ทั้งสิ้น ๕๑ องค์ ได้แก่ พระธาตุของ

๑. พระสารีบุตร	๒. พระมหาโมคคัลลานะ
๓. พระอานนท์	๔. พระสีวะลี
๕. พระมหากัจจายณะ	๖. พระอัญญาโกณฑัญญะ
๗. พระองคุลิมาล	๘. พระอนุรุทธะ
๙. พระกะวัมปะติ	๑๐. พระสันตะติมหาอำมาตย์
๑๑. พระภัททิยะ	๑๒. พระอุปคุต
๑๓. พระมหาอุทายี	๑๔. พระกาฬุทายี
๑๕. พระปุณณะ	๑๖. พระลับปะทาสะ
๑๗. พระอุปะนันทะ	๑๘. พระอุปนันทะสักยะบุตร
๑๙. พระมหาจุณฑะ	๒๐. พระนาคะสะมาละ
๒๑. พระมหากัปปินะ	๒๒. พระยงคิกะ
๒๓. พระสุมะณะ	๒๔. พระกังขาเรวะตะ
๒๕. พระโมฬียะวาหะ	๒๖. พระอุตตะระระ
๒๗. พระคิริณันทะ	๒๘. พระโสปากะ

พระอรหันต์ธาตุในสมัยพุทธกาล

๒๙. พระวิมลละ	๓๐. พระเวณฺหสาละ
๓๑. พระอุคคะละ	๓๑. พระปฐุติคัตตะ
๓๓. พระสุคันธะ	๓๔. พระโคธิกะ
๓๕. พระปิณโฑลภาระทวาชะ	๓๖. พระกุมมาระกัสสะปะ
๓๗. พระภักคุ	๓๘. พระอัสสะทัตตะ
๓๙. พระอนาคาระกัสสะปะ	๔๐. พระมาลียะเทวะ
๔๑. พระกิมฬิละ	๔๑. พระวังคิสะ
๔๓. พระโชติกะ	๔๔. พระวัลลียะ
๔๕. พระกุนทะธานะ	๔๖. พระพากุละ
๔๗. พระพาหิยะทารุจิริยะ	๔๘. พระพิมพาเถรี
๔๙. พระอุตตราเถรี	๕๐. พระอุบลวรรณาเถรี
๕๑. พระมหาประชาบดีโคตมีเถรี	

พระมหาสาวกที่ได้รับยกย่องว่าเป็นเอตทัคคะนั้นมีคุณสมบัติดังต่อไปนี้

๑. **อตถุပ္ปตติโต** เป็นผู้มีความสามารถให้ปรากฏโดยสอดคล้องกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น

๒. **อาคมนุโต** เป็นผู้ได้สร้างบุญญาบารมีสั่งสมมาแต่ชาติปางบรรพ์

๓. **จิณฺณวลีโต** เป็นผู้มีความเชี่ยวชาญเฉพาะเรื่องเป็นพิเศษ

๔. **คุณาติเรกโต** เป็นผู้มีความสามารถเหนือผู้อื่นเป็นพิเศษ

เกณฑ์ทั่ว ๆ ไปของพระมหาสาวกมีดังนี้ คือ แสดงฤทธิ์ได้ ฤทธิ์พิรุณรู้ใจผู้อื่น ระลึกชาติได้ ตาทิพย์ ลิ่นอาสวะ เป็นผู้รู้ธรรม คือ บวชมานาน เจริญในศีล พุทธสูตร ทรงจำไว้มาก จำวินัยคล่องแคล่ว วินิจฉัยคดีได้ ฉลาดในการระงับไม่ให้เกิดคดี รักความรู้ รักความจริง ยินดีในปัจจัยสี่เท่าที่มี มีกิริยามารยาทน่าเลื่อมใส มีความเป็นอยู่สุขสบายในชีวิตประจำวัน เป็นผู้บรรลุเจโตวิมุตติและปัญญาวิมุตติ

นอกจากคุณสมบัติเบื้องต้นนั้นแล้วยังต้องยึดพุทธดำรัสในการเผยแผ่พระพุทธานุศาสน์ไว้ดังนี้

“ภิกษุทั้งหลาย! เธอทั้งหลายพ้นแล้วจากบ่วงทั้งที่เป็นทิพย์ และเป็นของมนุษย์

เธอทั้งหลาย! จงเที่ยวจาริกไปเพื่อประโยชน์และความสุขแก่ชนเป็นอันมาก เพื่ออนุเคราะห์ เพื่อประโยชน์เกื้อกูลแก่โลก เพื่อความสุขแก่ทวยเทพ และมนุษย์ทั้งหลาย

เธอทั้งหลาย! อย่าเที่ยวไปทางเดียวกัน ๒ รูป จงแสดงธรรมให้งามในเบื้องต้น ท่ามกลาง และที่สุด จงประกาศพรหมจรรย์ให้ถึงพร้อมด้วยเนื้อหาและความหมาย ให้บริสุทธิ์บริบูรณ์สิ้นเชิง

สัตว์ทั้งหลายที่มีธุลีคือกิเลสในตาน้อยก็มีอยู่ เมื่อเขาไม่ได้ฟังธรรมก็จักเสื่อม ผู้รู้ทั่วถึงธรรมจักมีเป็นแน่

ภิกษุทั้งหลาย! แม้เราเองก็จักไปยังตำบลอุรุเวลาเสนานิคม เพื่อแสดงธรรม”

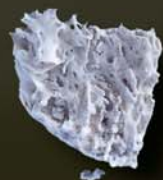
ด้วยเหตุนี้เองพระอรหันตชินาสพทั้งหลาย จึงต้องมีภารกิจอันพึงกระทำเพื่อเผยแผ่พระพุทธานุศาสน์อีกด้านหนึ่งด้วยจะขาดเสียมิได้ 🙏

พระธาตุพระสิวลี

พระธาตุพระมหากัสสปะ

๒๘ พระอรหันต์
พระอรหันตธาตุ
ในยุคกรุงรัตนโกสินทร์
ประดิษฐาน
ภายในพระอุรังคเจดีย์
เจดีย์แห่งพระอรหันต์

๒๘ พระอรหันต์ พระอรหันตธาตุ

ในยุคกรุงรัตนโกสินทร์

พระอรหันต์ ผู้เป็นพุทธสาวกเหล่านี้ อย่างน้อยท่านต้องได้บำเพ็ญ
สะสมบารมียาวนานถึง ๑๐๐,๐๐๐ กัป ท่านจึงจะสามารถก้าวขึ้นสู่คุณธรรม
ชั้นอริยบุคคลชั้น “อเสขะ” คือไม่ต้องศึกษาแนวทางการกำจัดกิเลสอีกต่อไป
เพราะกิเลสได้ขาดสะบั้นออกไปจากใจท่านแล้ว เรียกว่า “ท่านเป็นผู้สำเร็จ
อรหันต์”

พระอรหันต์ มิใช่มีเฉพาะภิกษุและภิกษุณีเท่านั้น

คฤหัสถ์ที่สำเร็จเป็นพระอรหันต์ก็มีเช่นกัน

มีพระอรหันต์หลายองค์ที่สำเร็จเป็นพระอรหันต์ในเพศคฤหัสถ์ เช่น
สันตติมหาอำมาตย์ และ **ยสะกุลบุตร** เป็นต้น ในพระไตรปิฎกกล่าวว่า
ยสะกุลบุตร ครั้นบรรลุนิพพานแล้วก็ได้เปล่งอุทาน ทั้งที่เนื้อตัวของท่าน
ยังหอมกรุ่นไปด้วยเครื่องลูบไล้ ทั้งที่ร่างกายของท่านยังสะพรั่งไปด้วยเครื่อง
ประดับ ท่านก็ได้บรรลุวิชา ๓ ท่านบรรลุธรรมตามคำสอนของพระพุทธเจ้า
ได้แล้ว (ขุ.เถร.๒๖)

สิ่งที่กล่าวนี้สะท้อนให้เห็นว่า เพศภาวะและเครื่องแต่งเรือนกายมิได้
เป็นอุปสรรคต่อการบรรลุธรรมแต่อย่างใด หากบารมีแก่กล้าแล้ว คน ๆ นั้น
ก็สามารถบรรลุมรรคผลได้ในทุกกาลเทศะ

แม้ในสมัยปัจจุบันก็มีบุคคลที่เป็นพระอรหันต์ ที่มีได้ออกบวชเป็นภิกษุ
หรือภิกษุณี ท่านนั้นคือ แม่ชีแก้ว เสียงล้ำ แห่งสำนักชีห้วยทราย จังหวัด
มุกดาหาร ซึ่งอัฐิของท่านได้กลายเป็นพระธาตุที่งดงามยิ่ง

พระอรหันต์ทุกองค์ ก็มีสภาวะเหมือนกับปุณฺณ คือมีชีวิตอยู่ได้ชั่ว
ระยะหนึ่งก็ต้องตาย ต่างแต่ว่า การตายของปุณฺณนั้นเป็นปัจจัยให้เกิดใหม่
อีกต่อไป

แต่การตายของพระอรหันต์ไม่เป็นเช่นนั้น การตายของพระอรหันต์
คือ การดับสนิทของนามรูป ไม่มีเชื้อให้เกิดใหม่ ซึ่งเรียกว่า “พระนิพพาน”

ความจริงส่วนประกอบของร่างกายนั้นไม่ใช่ของสวยงาม แต่ของพระ
อรหันต์กลับปรากฏเป็นธาตุสวยงาม ที่เป็นเช่นนั้นเกิดด้วยเหตุ ๒ ประการ คือ

๑. จิตที่บริสุทธิ์มีพลังที่จะฟอกธาตุให้บริสุทธิ์ตามไปด้วย

๒. อาจเป็นไปได้ว่า เกิดจากการอธิษฐานจิตของท่านก่อนดับขันธนิพพาน

ขอให้ธาตุแตกหักเป็นชิ้นเล็กชิ้นน้อยและสวยงามเพื่อประโยชน์ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา

หลวงตามหาบัว ญาณสมฺปนฺโน ท่านผู้รู้แจ้งเห็นจริงในเรื่องนี้ ได้ให้ทัศนะและข้อควรคิดพิจารณาไว้ว่า...

“...อัฐิกลายเป็นพระธาตุ มีสามี่เร็วต่างกันด้วยองค์ประกอบดังนี้ คือ

๑. องค์ใดท่านปฏิบัติวัตรธรรมแบบขีปปาภิญญา (รู้, บรรลุธรรมหับพลัน) คือ รู้อย่างรวดเร็ว แล้วก็นิพพานไปเสีย อัฐิท่านจะกลายเป็นพระธาตุช้า การที่ท่านนิพพานเร็ว นี่เอง เป็นเหตุให้อัฐิกลายเป็นพระธาตุช้า เพราะสาเหตุว่า **จิตที่บริสุทธิ์มีเวลาฟอกธาตุชั้นน้อย**

๒. องค์ใดบำเพ็ญตั้งแต่ คีล สมาธิ ปัญญา วัตรธรรมไปอย่างเชื่องช้า สม่่าเสมอ ถ้าใจบริสุทธิ์แล้วครองชั้นอยู่นาน อันนี้พอท่านมรณภาพไป อัฐิของท่านจะกลายเป็นพระธาตุอย่างรวดเร็ว

การครองชั้นนานนี้เอง เป็นเหตุให้จิตที่บริสุทธิ์มีเวลาที่จะทำหน้าที่ในการซักฟอกธาตุชั้นยาวนาน

เพราะว่าจิตที่บริสุทธิ์นั้น เป็นฐานในการซักฟอกธาตุชั้นที่อยู่ในความรับผิดชอบของจิตโดยหลักธรรมชาติ

เพราะฉะนั้น อัฐิของท่านกับอัฐิของคนทั่วไปจึงต่างกัน ต่างกันที่จิตบริสุทธิ์ซักฟอกธาตุชั้นให้บริสุทธิ์ไปตามส่วนของธาตุที่เป็นด้านวัตถุ

อัฐิที่จะกลายเป็นพระธาตุได้นั้น คือ อัฐิของพระอรหันต์เท่านั้น

เวลาพระอรหันต์มีชีวิตอยู่จิตของท่านสง่างามจําครอบธาตุชั้น แล้วฟอกธาตุชั้นที่เป็นเรือนร่างของจิตที่บริสุทธิ์นั้น ฟอกมาโดยลำดับ **กระแสของจิตที่บริสุทธิ์นี้กระจายออกทั่วสรรพางค์ร่างกาย เรียกว่าฟอกธาตุชั้นที่เป็นส่วนหยาบเหมือนคนทั่ว ๆ ไปนี้ ให้กลายเป็นส่วนละเอียดเข้าไป ๆ**

จิตบริสุทธิ์แล้ว ย่อมฟอกธาตุชั้นนี้เองโดยหลักธรรมชาติ

ที่เด่นที่สุดก็คือ เวลาท่านเข้าสมาธิสมาบัติภาวนา

ท่านมองดูธาตุชั้นนี้ของท่าน ถ้าพูดเทียบกับโลกนี้เรียกว่า **“เป็นทองคำ
ทั้งแท่งอยู่ข้างใน”**

เรื่องธรรมที่บริสุทธิ์ดูเรือนร่างของตัวเอง เป็นส่วนหยาบก็รู้ชัดๆ เป็น
โดยลำดับ เวลาท่านมรณภาพไปแล้วอัฐิจะไม่กลายเป็นพระธาตุได้ยังไง
ก็กระจำอยู่ภายในตั้งแต่ท่านยังไม่ตายอยู่แล้ว

**ธาตุชั้นนี้ถูกชักฟอกเป็นธาตุชั้นที่ละเอียดลออจนกลายเป็นธาตุชั้นที่
บริสุทธิ์ของพระอรหันต์**

แต่สายตาของโลกก็เป็นธาตุชั้นธรรมดาเหมือนเรา ๆ ท่าน ๆ

แต่สายตาของธรรมซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบคือจิตที่บริสุทธิ์ของท่านครอง
ร่างอยู่ ท่านดูกระจำของท่านอยู่ตลอดเวลา ท่านเห็นของท่านเอง เป็น
เหมือนทองคำทั้งแท่ง (๑๑ เมษายน ๒๕๔๘)

เพราะเหตุอย่างนี้เอง เมื่อท่านมรณภาพลง ภายหลังจากการฌาปนกิจ
แล้วก็บังเกิดสิ่งที่น่าสนใจต่าง ๆ ขึ้นมากมาย เมื่ออัฐิที่โดนไฟเผาแล้วก็ดี
หรือแม้แต่เกสา(ผม) โลมา(ขน) นขา(เล็บ) ทนต์(ฟัน) ตโจ(หนัง) โลหิต
(เลือด) ฯลฯ หรือแม้กระทั่งขานหมากที่โดนเขฬะ ไม่ว่าจะเก็บไว้ที่ใด ๆ ก็ตาม
จะค่อย ๆ แปรเปลี่ยนเป็นผลึกน้อยใหญ่ มีสีกลิ่นต่าง ๆ คล้ายกรวด คล้ายแก้ว
เพิ่มหรือลดจำนวนลงได้เอง ตามบุญวาสนาของผู้ที่บูชาสักการะ หรือจะ
เรียกให้ถูกต้องว่า อัฐิของพระอริยสงฆ์เหล่านั้นได้แปรเปลี่ยนเป็น **“พระธาตุ”**
แล้ว

การเรียงลำดับอริยภูมิไม่มีใครจะสามารถกำหนดรู้ได้ เว้นเสียแต่ท่าน
เหล่านั้นเป็นผู้ทรงคุณธรรมชั้นอริยภูมิเช่นเดียวกัน

ดังคำที่ว่า **“พระอรหันต์ย่อมรู้ภูมิธรรมของพระอรหันต์ด้วยกัน”**

เกณฑ์ในการคัดเลือกพระอริยสงฆ์เข้ามาประดิษฐานในพระธาตุังคเจดีย์
จึงเป็นหน้าที่ของ**พระธรรมวิสุทธิมงคล (หลวงตามหาบัว ญาณสมฺปนฺโน)**
เพียงผู้เดียว

รายนามครูบาอาจารย์ที่เป็นเพชรน้ำหนึ่งซึ่งผ่านความเห็นชอบจากองค์
ท่านให้ประดิษฐานในพระธาตุังคเจดีย์ มีดังนี้

๑. หลวงปู่เสาร์ กนฺตสีโล วัดเลียบ จังหวัดอุบลราชธานี

๒. หลวงปู่มั่น ภูริทตฺโต วัดป่าสุทธาวาส จังหวัดสกลนคร

๓. หลวงปู่สิงห์ ขนฺตยาคโม	วัดป่าสาละวัน จังหวัดนครราชสีมา
๔. หลวงปู่ดุลย์ อตุโล	วัดบูรพาาราม จังหวัดสุรินทร์
๕. หลวงปู่อ่อน ญาณสิริ	วัดปานิโครธาราม จังหวัดอุดรธานี
๖. หลวงปู่ชอบ ฐานสโม	วัดป่าสัณฐานุสรณ์ จังหวัดเลย
๗. หลวงปู่หลุย จันทสาโร	วัดถ้ำผาผึ้ง จังหวัดเลย
๘. หลวงปู่ขาว อนาลโย	วัดถ้ำกลองเพล จังหวัดหนองบัวลำภู
๙. หลวงปู่ฝั้น อาจาโร	วัดป่าอุดมสมพร จังหวัดสกลนคร
๑๐. หลวงปู่พรหม จิรบุญโม	วัดประสิทธิธรรม จังหวัดอุดรธานี
๑๑. หลวงปู่แหวน สุจิณฺโณ	วัดดอยแม่ปิ้ง จังหวัดเชียงใหม่
๑๒. หลวงปู่กงมา จิรบุญโม	วัดดอยธรรมเจดีย์ จังหวัดสกลนคร
๑๓. ท่านพ่อลี ธมฺมธโร	วัดอโศการาม จังหวัดสมุทรปราการ
๑๔. หลวงปู่ตื้อ อจลธมฺโม	วัดป่าอรัญญวิเวก จังหวัดนครพนม
๑๕. หลวงปู่สาม อภิณฺจโน	วัดป่าไทรวิเวก จังหวัดสุรินทร์
๑๖. หลวงปู่คำดี ปภาโส	วัดถ้ำผาปู่ จังหวัดเลย
๑๗. หลวงปู่สิม พุทฺธจาโร	วัดถ้ำผาปล่อง จังหวัดเชียงใหม่
๑๘. หลวงตามหาบัว ญาณสมฺปนฺโน	วัดป่าบ้านตาด จังหวัดอุดรธานี
๑๙. พระอริยเวที (มหาเชียน)	วัดป่ารังสีपालวัน จังหวัดกาฬสินธุ์
๒๐. หลวงปู่เจี๊ยะ จุนฺโท	วัดป่าภูกิริยัตตปฏิพัทธาราม จังหวัด
ปทุมธานี
๒๑. หลวงปู่บัว สิธิปฺนฺโณ	วัดป่าหนองแซง จังหวัดอุดรธานี
๒๒. หลวงพ่อชา สุภทฺโท	วัดหนองป่าพง จังหวัดอุบลราชธานี
๒๓. หลวงปู่สุวัจน์ สุวโจ	วัดป่าเขาน้อย จังหวัดบุรีรัมย์
๒๔. พระอาจารย์จวน กุลเชฏฺโฏ	วัดเจติยาคีรีวิหาร จังหวัดหนองคาย
๒๕. พระอาจารย์สิงห์ทอง ธมฺมวโร	วัดป่าแก้วชุมพล จังหวัดสกลนคร
๒๖. หลวงปู่หล้า เขมปตฺโต	วัดบรรพตคีรี จังหวัดมุกดาหาร
๒๗. หลวงปู่ผาง ปริปฺนฺโณ	วัดประสิทธิธรรม จังหวัดอุดรธานี
๒๘. หลวงปู่ผาง จิตตคฺตฺโต	วัดอุดมคงคาคีรีเขต จังหวัดขอนแก่น

หลวงตาได้กล่าวสรุปท้ายในการคัดเลือกว่า “ที่ออกมาเหล่านี้นี้มีเพชรน้ำหนึ่งถึง ๔๕% ส่วนที่ลดกันลงมานิดหน่อยๆ ยังมีอยู่ ๕% ที่กำลังจะก้าวจะเข้าถึงที่สุดก็พอดีมีรณภาพไปเสียก่อน

นี่คือ “เพชรน้ำหนึ่งของพุทธศาสนาแห่งชาติไทยของเรา”

ประวัติย่อ

๒๘ พระอรหันต์

ในยุคกรุงรัตนโกสินทร์
อัญเชิญพระธาตุมาบรรจุ

ณ พระธาตุังคเจดีย์

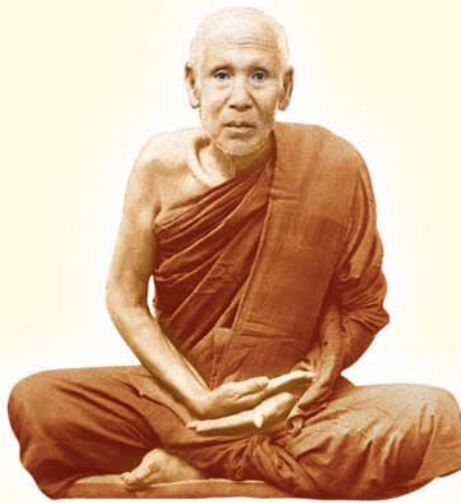
วัดอโศการาม

อันเป็นศูนย์กลาง

ของชาติไทย

กรุณาอดสูร

๑. พระครูวิเวกพุทธกิจ (หลวงปู่เสาร์ กนตสีโล)

วัดดอนธาตุ บ้านทรายมูล อำเภอพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี

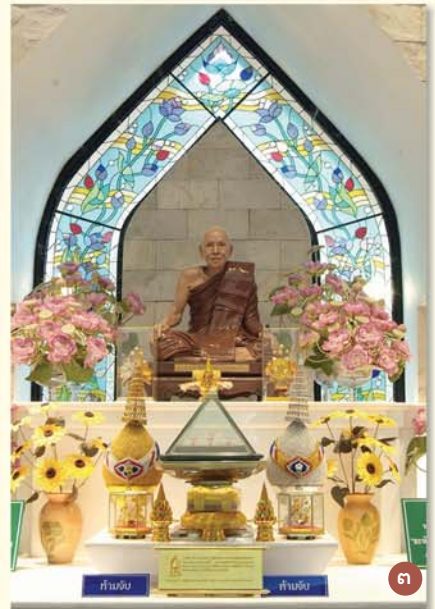
“พระปรมาจารย์กรรมฐาน”

พระเดชพระคุณหลวงปู่เสาร์ กนตสีโล ท่านเป็นผู้มีอัธยาศัยน้อมไปในทางสมถะ วิปัสสนา มีความเพียรเป็นเลิศ มีความสงบเสงี่ยม กิริยามารยาทอ่อนน้อม สุขุม พุดน้อย และพอใจแนะนำสั่งสอนผู้อื่นในทางนั้นด้วย เป็นผู้ใฝ่ใจในรุดงค์วัตรหนักแน่นในพระธรรมวินัย ชอบวิเวกและไม่ติดถิ่นที่อยู่ ต้องเดินรุดงค์ไปหาวิเวกเจริญสมณธรรมตามชายป่าดงพงเขาในที่ต่าง ๆ ทั้งในประเทศไทยและประเทศลาว

ปีพุทธศักราช ๒๔๓๔-๒๔๓๖ หลวงปู่เสาร์ ได้รุดงค์ผ่านหมู่บ้านคำบง อำเภอศรีเมืองใหม่ จังหวัดอุบลราชธานี ได้เทศนาสั่งสอนท่านพระอาจารย์มั่นสมัยยังเป็นฆราวาสจนเกิดศรัทธาเลื่อมใสติดตามออกบวช และจุดนี้เป็นความยิ่งใหญ่ของวงศ์พระกรรมฐานตราบจนถึงปัจจุบัน วงศ์พระกรรมฐานจึงขนานนามท่านพระอาจารย์เสาร์ว่า “พระปรมาจารย์กรรมฐาน”

อุปนิสัยท่านเป็นคนพุดน้อย ประพฤติองค์เป็นแบบอย่างแก่สานุศิษย์มากกว่ากล่าวอบรมสั่งสอน ท่านมีอุปนิสัยน้อมน้าวไปทางพระปัจเจกเจ้า คือไม่มีนิสัยเทศนาธรรมสั่งสอนทั่วไป คราวหนึ่งในปี พุทธศักราช ๒๔๘๐ ขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๒ ท่านจำพรรษาที่วัดป่าบ้านท่าโคม เจ้าจอมมารดาทับทิม มีศรัทธานำผ้าป่ามาทอดถวายและนิมนต์ท่านขึ้นแสดงธรรม ท่านขึ้นธรรมาสน์ตั้งนม ๓ จบ กล่าวเทศนาเพียงบทธรรมสั้น ๆ ว่า “**ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค**” แล้วจบลงด้วยคำว่า “เอวังฯ” ท่านจึงก้าวลงจากธรรมาสน์ไปอย่างสบาย

ท่านเกิดวันจันทร์ แรม ๑๔ ค่ำ เดือนยี่ ปีระกา วันที่ ๒ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๐๔ ที่บ้านท่าโคม ตำบลหนองซอน อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี เป็นบุตรของนายทาและนางโม มีพี่น้องร่วมบิดามารดาเดียวกัน ๕ คน ท่านพระอาจารย์เสาร์ ได้เข้าไปพำนักรับใช้เป็นศิษย์วัดได้ตั้งแต่อายุ ๑๒ ปี

๑. วิหารหลวงปู่เสาร์ กนตสีโล ที่วัดเลียบ
๒. พระพุทธรูปที่หลวงปู่เสาร์ปั้นเอง ปัจจุบันประดิษฐานอยู่ในวิหารหลวงปู่เสาร์
- ๓-๕. หุ่นขี้ผึ้ง อัฐิธาตุ และอัฐบริขารหลวงปู่เสาร์ กนตสีโล ในพิพิธภัณฑ์เจดีย์วัดดอนธาตุ
๖. ใต้ต้นยางใหญ่ที่หลวงปู่เสาร์ กนตสีโล นั่งภาวนา ที่วัดดอนธาตุ

พออายุ ๑๕ ปี พุทธศักราช ๒๔๑๗
ท่านได้บรรพชาเป็นสามเณรที่วัดใต้
อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี
ในขณะมหานิกาย

ปีพุทธศักราช ๒๔๒๒
ท่านได้อุปสมบทเป็นพระภิกษุ
ในขณะมหานิกายที่วัดใต้ (วัด
พระเจ้าใหญ่องค์ต่อ) อำเภอเมือง
จังหวัดอุบลราชธานี ได้จำพรรษา
ที่นี่ถึง ๑๐ พรรษา

ปีพุทธศักราช ๒๔๓๒ ท่านได้ฟังธรรมจาก
ท่าน**เทวธัมม (ม้าว)** แล้วเกิดความศรัทธาเลื่อมใส
จึงขอมอบตัวเป็นศิษย์ ได้ทำการญัตติกรรมใหม่
ในขณะธรรมยุต ณ อุโบสถวัดศรีทอง (วัดศรีอุบล
รัตนาราม) มี**พระครูหา โชติปาโล** เป็นพระอุปัชฌาย์
เจ้าอธิการสีหา ชยเสโน เป็นพระกรรมวาจาจารย์

ปีพุทธศักราช ๒๔๕๕ - ๒๔๖๔ ท่านพำนัก
จำพรรษาที่ถ้ำจำปา ภูผากุด ตำบลหนองสูง อำเภอ
คำชะอี จังหวัดมุกดาหาร และได้จำพรรษาอยู่กับ
ท่านพระอาจารย์มั่นด้วย

วันหนึ่ง หลวงปู่เสาร์นั่งอยู่ในที่สังตองค์เดียว

ท่านพิจารณาถึงอริยสัจ ได้รู้ได้เห็น
ตามความเป็นจริงนั้น ในวันนั้นท่าน
ก็ได้ตัดเสียซึ่งความสงสัยได้อย่าง
เด็ดขาด จวนจะถึงกาลปวารณา
ออกพรรษา ท่านก็ทราบชัดถึง
ความเป็นจริงทุกประการ จึง
ได้บอกกับท่านพระอาจารย์มั่น
ว่า **“เราได้เลิกการปรารภณา
เป็นพระปัจเจกพุทธเจ้าแล้ว และ**

เราก็ได้เห็นธรรมตามความเป็นจริงแล้ว!” ท่าน
พระอาจารย์มั่นได้ยินดังนั้นก็เกิดปีติเป็นอย่างมาก
และได้ทราบทางวาระจิตว่า **“หลวงปู่เสาร์พบวิมุตติ
ธรรมแน่แล้วในอัตภาพนี้”**

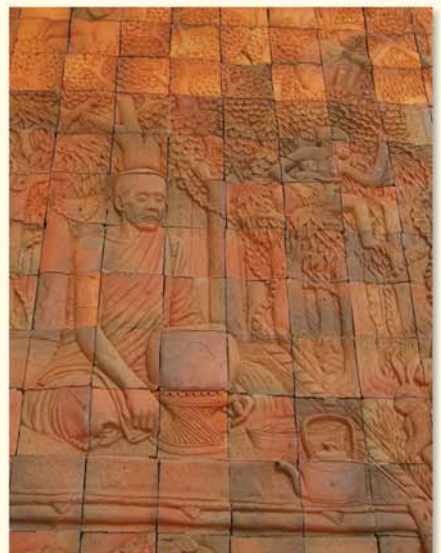
หลวงปู่เสาร์ละสังขารเข้าสู่อนุภาทิเสสนิพพาน
ประกอบพร้อมด้วยความมีสติอันไพบูลย์ด้วย
อิริยาบถกัมกราบพระประธานในพระอุโบสถวัด
มหาอำมาตยาราม นครจำปาศักดิ์ ประเทศลาว
เมื่อวันอังคารที่ ๓ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๔๘๔ แรม
๓ ค่ำ เดือน ๓ ปีมะเมีย

สิริอายุได้ ๘๒ ปี ๖๒ พรรษา 🧡

พิพิธภัณฑ์ท่านพระอาจารย์มั่นที่วัดป่าสุทธาวาส จังหวัดสกลนคร และแผ่นหินเรื่องราวประวัติของท่านด้านหน้าพิพิธภัณฑ์

๒. ท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทตฺโต

วัดป่าบ้านหนองผือ ตำบลนาใน อำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร

“พระอริยเจ้าผู้เป็นบิดาของพระกรรมฐาน”

พระเดชพระคุณท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทตฺโต ท่านเป็นสุดยอดพระอรหันต์แห่งยุค เป็นบิดาของพระกรรมฐาน ดำเนินชีวิตและปฏิปทาของท่านถูกกล่าวขานกันไม่รู้จบ ท่านสำเร็จปฏิสัมภิทานุศาสน์ ๔ อย่าง คือ ๑. **ัมมปฏิสัมภิทา** คือ แดกจ্ঞานในธรรม ๒. **ัตถปฏิสัมภิทา** คือ แดกจ্ঞานในอรรถ ๓. **นิรุตติปฏิสัมภิทา** คือ แดกจ্ঞานในภาษา ๔. **ปฏิกาณปฏิสัมภิทา** คือ แดกจ্ঞานในปฏิภาณ

ในปีพุทธศักราช ๒๔๗๘ ท่านบรรลุธรรมขั้นสูงสุดที่ ถ้ำดอกคำ ตำบลน้ำแพร่ อำเภอพร้าวก้างเขื่อน จังหวัดเชียงใหม่ จากนั้นท่านได้รุดงค์ไปยังดอยน๊ะโม ท่านได้พบกับลูกศิษย์คือหลวงปู่ขาวว่า **“ผมหมดงานที่จะทำแล้ว ก็อยู่สานกระบุงตะกร้า พอช่วยเหลือพวกท่านและลูกศิษย์ลูกหาได้บ้างเท่านั้น”**

ท่านเป็นอาจารย์ใหญ่ เป็นครู เป็นพ่อ และเป็นต้นแบบของพระกรรมฐานที่ยึดมั่นในหลักพระธรรมคำสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าอย่างเคร่งครัด ท่านถือรุดงค์และทรงผ้าบังสุกุลตลอดชีวิต ท่องเที่ยวรุดงค์ทางภาคอีสาน กลาง เหนือ ในประเทศไทย ประเทศลาว ประเทศเขมร ประเทศพม่า ชอบอยู่ตามถ้ำและป่าลึก อาศัยบิณฑบาตกับชาวป่าชาวเขา เป็นผู้สมถะสันโดษ มักน้อยในลาภสักการะ มีชีวิตเป็นอยู่ด้วยพระธรรมวินัยทุกอิริยาบถ

รูปหล่อโลหะและอัฐิธาตุของท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทตฺโต ภายในพิพิธภัณฑ์ที่วัดป่าสุทธาวาส จังหวัดสกลนคร

ในประวัติศาสตร์ของชาติไทย
ยังไม่มีพระมหาเถระรูปใดจะยิ่ง
ใหญ่ด้วยวัตรปฏิบัติ ปฏิปทา ถึง
พร้อมด้วยศีลธรรม มีอำนาจ
จิตยิ่งใหญ่ครอบโลกธาตุ
เป็นที่เคารพบูชาของเทวดา
และมนุษย์ทั้งหลายได้ถึง
เพียงนี้

พระอรหันต์ในประเทศไทย
ล้วนเป็นศิษย์ของท่านแทบทั้งนั้น เดิมท่าน
ปรารถนาพุทธภูมิ แต่ด้วยเห็นว่าจะเป็นการเน้นซ้ำ
จึงถอนความปรารถนานั้น มุ่งมั่นเป็นพระอรหันต์
ในปัจจุบันชาติ

ท่านเป็นคนร่างเล็ก ผิวขาวบาง แข็งแรง
ว่องไว สติปัญญาดีมาแต่กำเนิด ฉลาด เป็นผู้ว่า
ง่ายสอนง่ายในทางที่ถูก ไม่ยอมทำตามในทางที่ผิด

ท่านเกิดวันที่ ๒๐ มกราคม พ.ศ. ๒๔๑๓
ที่บ้านคำบง ตำบลโขงเจียม อำเภอศรีเมืองใหม่
จังหวัดอุบลราชธานี เป็นบุตรของนายคำด้วง
และนางจันทร์ แก่นแก้ว เมื่อท่านอายุได้ ๑๕ ปี
ได้บรรพชาเป็นสามเณรในสำนักวัดบ้านคำบง
พออายุได้ ๑๗ ปี บิดาขอรับรองให้ลาสิกขาเพื่อ
ช่วยการงานทางบ้าน เมื่อลาสิกขาแล้ว จิตยังหวน
คิดถึงร่มผ้ากาสาวพัสต์อยู่เสมอ เพราะติดใจใน
คำสั่งของยายว่า “เจ้าต้องบวชให้ยาย เพราะยาย
ก็ได้เลี้ยงเจ้ายาก”

ครั้นอายุได้ ๒๒ ปี มีความอยากบวชเป็น
กำลัง ได้เข้าศึกษาพระธรรมในสำนักหลวงปู่เสาร์
กนตสีโล วัดเลียบ อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี
ได้อุปสมบท ณ วัดศรีอุบลรัตนาราม อำเภอเมือง
จังหวัดอุบลราชธานี เมื่อวันที่ ๑๒ มิถุนายน

พ.ศ. ๒๔๓๖ โดยมี พระอริยกวี (อ่อน)

เป็นพระอุปัชฌาย์ พระครูสีทา ชย

เสโน เป็นพระกรรมวาจาจารย์

พระครูประจักษ์อุบลคุณ (ส่วย)

เป็นพระอนุสาวนาจารย์

อุปสมบทแล้วได้กลับมา

ศึกษากรรมฐานภาวนาใน

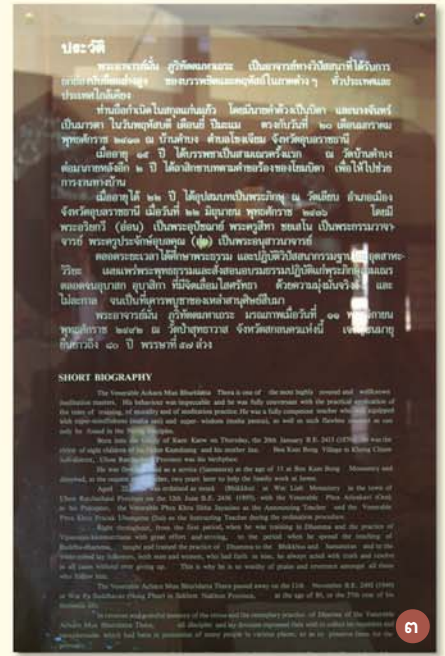
สำนักหลวงปู่เสาร์ กนตสีโล

ณ วัดเลียบ จังหวัดอุบลราชธานี

ใช้คำบริกรรมภาวนาว่า “พุทโธ”

อยู่มาวันหนึ่งท่านบังเกิดสุบินนิมิตว่า “ได้เดิน
ออกจากหมู่บ้านๆ หนึ่ง มีป่า เลียบป่าออกไปก็ถึง
ทุ่งเว้งว้าง จึงเดินตามทุ่งไป ได้เห็นต้นชาติต้น
หนึ่งที่บุคคลตัดให้ล้มลงแล้ว ปราศจากใบ ต่อ
ของต้นชาติสูงประมาณ ๑ คืบ ใหญ่ประมาณ
๑ คนโอบ ท่านขึ้นสู่ขอนชาตินั้น พิจารณาดูอยู่
ว่าผุพังไปบ้าง และจักไม่ออกขึ้นได้อีก ในขณะ
ที่กำลังพิจารณาอยู่นั้น มีม้าตัวหนึ่งไม่ทราบมา
มาจากไหน มาเทียมขอนชาติ ท่านจึงขี่ม้าตัวนั้น
ม้าพาวิ่งไปทางทิศตะวันออกเฉียงเหนืออย่างเต็ม
ฝีเท้า ขณะที่ม้าพาวิ่งไปนั้นได้แลเห็นต้นไม้หนึ่ง
เหมือนต้นพระไทรปิฎก ตั้งอยู่ข้างหน้า ต้นนั้น
วิจิตรด้วยเงินสีขาววาววับเป็นประกายยิ่งนัก ม้า
พาวิ่งเข้าไปสู่ต้นนั้น ครั้นถึงม้าก็หยุดและหายไป
ท่านลงตรงมายังต้นพระไทรปิฎกแต่ไม่ได้เปิดตู้ดู
ไม่ทราบว่ามီးอะไรอยู่ในนั้น แลดูไปข้างหน้าเห็น
เป็นป่าชัฏเต็มไปด้วยซากหมานามต่างๆ จะไปต่อ
ไม่ได้” เลย์รู้สึกตัวตื่นขึ้นมา

เมื่อท่านพิจารณาสุบินนิมิตนั้นจึงได้ความว่า
การที่ท่านออกบวชในพระพุทธศาสนาและปฏิบัติ
ตามอริยมรรคนั้น ชื่อว่าออกจากบ้าน บ้านนั้น

๑-๗. ประวัติเรื่องราวและอุปัชฌาย์
ของท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทัตโต
ในพิพิธภัณฑ์ที่วัดป่าสุทธาวาส

คือความผิดทั้งหลาย และป่านั้นคือกิเลส ซึ่งเป็นความผิดเหมือนกัน **ขอนชาติ** ได้แก่ **ชาติความเกิด** มา ได้แก่ **ตัวปัญญาวิปัสสนา** จักมาแก้ความผิด การขึ้นสู่มาแล้วมาพาวิ่งไปสู่สู่พระไตรปิฎกนั้น คือ เมื่อพิจารณาไปแล้วจักสำเร็จเป็นปฏิสัมภิทานุศาสน์ จลادت รู้อะไร ๆ ในเทศนาวิธี ทรมาน เน้นสั่งสอนสาธุศิษย์ทั้งหลายให้ได้รับความเย็นใจ ในข้อปฏิบัติทางจิต แต่จะไม่ได้ในจิตปฏิสัมภิทาญาณเพราะไม่ได้เปิดดูตัวนั้น

สุบินนิมิตนี้เป็นบุพพนิมิตบอกความมั่นใจในการทำความเพียรของท่าน ท่านจึงตั้งหน้าทำความเพียรประโยคพยายามมิได้ท้อถอย มีการเดินจงกรมบ้าง นั่งสมาธิบ้าง ข้อวัตรปฏิบัติต่าง ๆ ก็มิได้ทอดทิ้ง คงดำเนินตามข้อปฏิบัติอันท่านโบราณบัณฑิตทั้งหลาย มีพระพุทธเจ้าเป็นต้น ทรงบำเพ็ญตามทางแห่งอริยมรรค

ท่านได้แสวงหาวิเวกบำเพ็ญสมณธรรมในที่ต่าง ๆ ตามราวป่า ป่าช้า ป่าช้า ที่แจ้ง หุบเขา ชอกเขา ห้วยธาร เงื่อมผา ท้องถ้ำ เรือนว่าง ทางฝั่งซ้ายแม่น้ำโขงบ้าง แล้วลงไปศึกษากับเจ้า

พระคุณพระอุบาลีคุณูปมาจารย์ (จันทร์ สิริจนโท) ๓ พรรษา แล้วออกแสวงหาวิเวกในถิ่นภาคกลาง คือ ถ้าสาริกา เขาใหญ่ นครนายก ถ้าไผ่ขวาง เขาพระงาม และถ้าสิงโตจังหวัดลพบุรี ขึ้นไปทางภาคเหนือจำพรรษาที่วัดเจดีย์หลวง ๑ พรรษา ได้รับแต่งตั้งเป็นเจ้าอาวาสวัดเจดีย์หลวงและเป็นพระอุปัชฌาย์ แต่ท่านไม่รับตำแหน่ง หนีเข้าป่าอาศัยอยู่ตามดอยมูเซอ ถ้าเชียงดาว ฯลฯ แล้วออกไปพัก ตามที่วิเวกต่าง ๆ ในเขตภาคเหนือหลายแห่งเพื่อสงเคราะห์สาธุชนในที่นั้น ๆ นานถึง ๑๑ ปี จนได้รับความรู้แจ่มแจ้งในพระธรรมวินัย ล้นความสงสัยในสัตตสุตสนัน บรรลุพระอรหัตผลที่ถ้ำดอกคำ ตำบลน้ำแพร่ อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ จึงกลับมาภาคอีสาน

วาระสุดท้ายท่านจำพรรษาที่ วัดป่าบ้านหนองผือ ตำบลนาใน อำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร ท่านละสังขารเข้าสู่อนุปาทิเสสนิพพานที่วัดป่าสุทธาวาส จังหวัดสกลนคร เมื่อวันที่ ๑๑ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๓๒ เวลา ๐๒.๒๓ น.

สิริอายุ ๘๐ ปี ๕๖ พรรษา 🏠

๓. พระญาณวิศิษฏ์สมิทธิวีราจารย์ (หลวงปู่สิงห์ ขนฺตยาคโม)

วัดป่าสาละวัน อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

“พระอริยเจ้าผู้เป็นยอดขุนพลเอกแห่งกองทัพธรรมกรรมฐาน”

พระเดชพระคุณพระอาจารย์สิงห์ ขนฺตยาคโม ท่านปฏิบัติเคร่งครัดในวินัยมาก เป็นเสมือนองค์แทนของหลวงปู่เสาร์ และท่านพระอาจารย์มั่น และเป็นยอดขุนพลเอกแห่งกองทัพธรรมกรรมฐานภาคอีสาน เป็นหนึ่งในสามพระบูรพาจารย์สายกรรมฐานที่ยิ่งใหญ่ตลอดกาล พระกรรมฐานทั้งมวลล้วนเคยผ่านการอบรมสั่งสอนจากท่านแทบทั้งนั้น

ปีพุทธศักราช ๒๔๕๘ ท่านได้เข้าไปหาท่านพระอาจารย์มั่น ที่วัดบูรพาราม จังหวัดอุบลฯ เห็นท่านพระอาจารย์มั่นเดินจงกรมอยู่ ท่านจึงนั่งสมาธิรออยู่ที่โคนต้นมะม่วง เมื่อท่านพระอาจารย์มั่นเลิบบเห็นพระอาจารย์สิงห์ ท่านจึงเรียกขึ้นไปบนกุฏิแล้วพูดว่า **“เราได้อรธมานานแล้ว อยากพบและต้องการชักชวนให้มาปฏิบัติธรรมด้วยกัน”** ท่านพระอาจารย์สิงห์ได้ฟังเช่นนั้นก็ตอบทันทีว่า

“กระผมอยากมาปฏิบัติธรรมกับท่านพระอาจารย์มานานแล้ว” แล้วท่านพระอาจารย์มั่นก็สอนให้ท่านพิจารณากายคตาสติกัมมัฏฐานข้อ **“ปปีผาสัง”** ให้เป็นบทปริกรรม เมื่อท่านได้ฝึกกรรมฐานอย่างที่ท่านพระอาจารย์มั่นสอน วันหนึ่งขณะที่ท่านกำลังสอนนักเรียนโรงเรียนสร้างไตรภพเกษมศิลป์ ท่านพิจารณากรรมฐานข้อนี้แล้วเพ่งไปที่นักเรียนในชั้นนั้นทั้งหมด ปรากฏว่าทุกคนกลายเป็นโครงกระดูก คราวนั้นท่านเกิดสลดจิตเป็นอย่างมาก ตั้งแต่นั้นมาท่านลาออกจากการเป็นครูและติดตามท่านพระอาจารย์มั่นธุดงค์ไปทุกหนทุกแห่ง

ท่านปรารถนาผลอันยิ่งใหญ่คือพุทธภูมิ ท่านได้มุ่งสู่ราวป่าและปฏิบัติตามเยี่ยงพระอริยเจ้าทั้งหลาย ด้วยความวิริยะอุตสาหพยายาม ด้วยวิสัยพุทธบุตร ท่านสามารถบรรลุเล่ห์เหลี่ยมกลอุบายของกิเลสตัณหาได้อย่างแยบยลด้วยสติปัญญา และกุศโลบายอันยอดเยี่ยมเข้าพิชิตติดตามฆ่าเสียซึ่งอาสวะกิเลสต่าง ๆ ที่เข้ามารุมเร้าจิตใจของท่าน

รูปเหมือนหลวงปู่เสาร์ กนตสีโล ท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทตฺโต พระอาจารย์สิงห์ ขนดยาคโม และหลวงพ่อพุทธ จานโโย

ได้อย่างภาคภูมิ จนสามารถรอบรู้นำหมู่คณะพระกรรมฐานแห่งยุคนั้นออกเที่ยวอบรมสั่งสอนประชาชนผู้โง่เขลาเบาปัญญา ให้หันมานับถือพระพุทธศาสนา ยึดมั่นในพระไตรสรณคมน์ น้อมจิตให้หันมาประพฤติปฏิบัติธรรม

ครั้งหนึ่งท่านกับพระอาจารย์มหาปิ่นผู้เป็นพระน้องชาย และบรรดาพระอาจารย์ฝ่ายปฏิบัติเดินธุดงค์ผ่านมาถึงจังหวัดปราจีนบุรี ได้เปิดสำนักปฏิบัติธรรมขึ้นแห่งหนึ่งซึ่งบริเวณนั้นเป็นป่าช้า ชื่อเสียงในการสั่งสอนและแสดงพระธรรมเทศนาของท่านลึกล้ำยิ่ง จับใจ เป็นที่นิยมของคนในจังหวัดนั้น ได้สร้างความไม่พอใจแก่คนเลวบางคนเป็นยิ่งนัก ถึงขนาดจ้างมือปืนมาฆ่าท่าน

แต่ก็เกิดปาฏิหาริย์ขึ้นในขณะที่มือปืนเล็งเป้าหมายยิงท่านนั้น ต้นไม้ทุกต้นในบริเวณป่าช้าแกว่งไกวเหมือนถูกลมพัดอย่างรุนแรง ขนาดต้นไม้โต ๆ ล้มระเนระนาด ทำให้มือปืนใจชั่วตกใจเหลือกำลังจะวิ่งหนีแต่ขาก้าวไม่ออก ปืนได้ตกลงสู่พื้นดิน มือปืนจึงก้มลงกราบพร้อมกับกล่าวคำสารภาพผิด ท่านได้อบรมจิตใจของมือปืนรับจ้างด้วยความเมตตาและปล่อยตัวไป ซึ่งต่อมาผู้มีอิทธิพลซึ่งจ้างมือปืนฆ่าท่านได้สำนึกและได้รับฟังธรรมะโอวาทจากท่าน เกิดปิติในธรรมะอย่างล้นพ้น เลื่อมใสศรัทธาด้วยจิตใจบริสุทธิ์ จึงพร้อมใจกันฝากตัวเป็นลูกศิษย์ของท่าน และได้ชักชวนกันสร้างสำนักสงฆ์อันถาวรถวายเป็นเครื่อง

ระลึกถึงคุณของท่านที่ได้เปิดตาเปิดใจ
พวกเขาให้ได้รับแสงสว่างในธรรมะ
และได้ตั้งชื่อไว้ว่า **“วัดป่ามะม่วง”**
หรือ **“วัดป่าทรงคุณ”**

ท่านเกิดที่บ้านหนองขอน
ตำบลหัวทะเล อำเภออำนาจ
เจริญ จังหวัดอุบลราชธานี
เมื่อวันที่ ๒๗ มกราคม
พ.ศ. ๒๔๓๒ ตรงกับวันจันทร์

ขึ้น ๗ ค่ำ เดือน ๔ ปีฉลู เป็นบุตรของท่าน**เพี้ย
อัครวงศ์ และนางหล้า บุญโท** (เพี้ย อัครวงศ์
มีตำแหน่งเป็นข้าราชการหัวเมืองลาวกาว-ลาวพวน
มีหน้าที่จัดการศึกษาและการพระศาสนา)

บรรพชาเป็นสามเณรเมื่อ พ.ศ. ๒๔๔๖ ใน
สำนักพระอุปัชฌาย์ป๋อง ณ วัดบ้านหนองขอน
ตำบลหัวทะเล อำเภออำนาจเจริญ จังหวัดอุบล
ราชธานี

อุปสมบท ณ พัทธสีมาวัดสุทัศนาราม อำเภอ
เมือง จังหวัดอุบลราชธานี เมื่อวันที่ ๓๐
พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๕๒ โดยมี **สมเด็จพระ
มหาธีรวงศ์ (อ้วน ติสโส)** เป็นพระอุปัชฌาย์

ปีพุทธศักราช ๒๔๗๕ **หลวงชาญนิคม** ซึ่ง

เป็นบุคคลที่มีความเลื่อมใสในธรรมของ
พระพุทธเจ้า และเลื่อมใสในพระ
รัตนตรัยมาก มีประสงค์
เป็นอย่างยิ่งที่จะฟื้นฟูจังหวัด
นครราชสีมาให้เป็นศูนย์รวม
ของพระผู้ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ
จึงได้ถวายที่ดินอันเป็นป่าช้าแก่
**สมเด็จพระมหาธีรวงศ์ (ติสโส
อ้วน)** สมเด็จพระสังฆนายก
อาจารย์สิงห์ ขนดะยาโคโม ให้ไป
ช่วยสร้างวัดป่าศาลวัน เพื่อให้เป็นวัดป่าต้นแบบ
ของพระฝ่ายวิปัสสนาธุระ

ตลอดชีวิตของท่านได้ทุ่มเทกับงานด้านเผย
แผ่พระพุทธศาสนา และการอบรมสั่งสอนพุทธ
บริษัททั้งหลายได้ตั้งกองทัพนครราชสีมาที่วัดป่าศาลวัน
โคราช ด้วยความมุ่งมั่นและความเป็นผู้เอาจริง
เอาจังทุกอย่าง แม้จะมีอุปสรรคมากมายหลายอย่าง
แต่ท่านก็ฝ่าฟันเอาชนะมาได้ด้วยธรรม

ท่านละสังขารเข้าสู่แดนอนุปาทิเสสนิพพาน
เมื่อวันที่ ๘ กันยายน พ.ศ. ๒๕๐๗ เวลา
๑๐.๒๐ น. ด้วยโรคมะเร็งเรื้อรังในกระเพาะอาหาร
ณ วัดป่าศาลวัน จังหวัดนครราชสีมา

สิริอายุ ๗๓ ปี ๕๑ พรรษา 🏠

๔. พระราชวุฒาจารย์ (หลวงปู่ดูลย์ อตุโล)

วัดบูรพาราม อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์

“พระอริยเจ้าผู้มีความสามารถเป็นเลิศในการสอนธรรม”

พระเดชพระคุณหลวงปู่ดูลย์ อตุโล พระสุปฏิปันโนผู้มี
โหวงธรรมอันแหลมคม เป็นเหมือนพี่ชายใหญ่ในสาย
กรรมฐานของท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทัตโต ท่านเป็นสห
ธรรมิกกับท่านพระอาจารย์สิงห์ ขนดะยากโม

ท่านเป็นผู้มีอุปนิสัยเยือกเย็น พุดแต่น้อย รักความสงบเป็นนิตย
จิตใจเฝื่อนในความวิเวกมาก จะเห็นได้ว่าท่านชอบสวดมนต์บท “**อรณเ
รุกรขมุเล วา สุธมฺมาคเร วา ภิกขโว...**” แปลความว่า “**ภิกษุทั้งหลาย
เธอทั้งหลาย จงยินดีการอยู่อาศัยในป่า ในโคนไม้ หรือว่าในเรือนว่าง...**”
เมื่อหลวงปู่ดูลย์นำข้อธรรมที่รู้เห็นไปกราบเรียน ท่านพระอาจารย์มั่นได้
กล่าวยกย่องว่า “**ถูกต้องดีแล้ว เอาตัวรอดได้แล้ว นับว่าไม่ถอยหลัง
อีกแล้ว ขอให้ดำเนินตามปฏิบัติต่อไป**” และท่านพระอาจารย์มั่นได้
กล่าวสรรเสริญให้ปรากฏต่อศิษย์ทั้งหลายว่า “**ท่านดูลย์...นี่เป็นผู้มี
ความสามารถอย่างยิ่ง สามารถมีสานุศิษย์และผู้ติดตามมาประพฤติ
ปฏิบัติธรรมเป็นจำนวนมาก**”

ท่านเกิดเมื่อวันอังคารที่ ๔ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๓๑ ตรงกับวันแรม
๒ ค่ำ เดือน ๑๑ ปี ชวด ณ บ้านปราสาท ตำบลเจนีง อำเภอเมือง
จังหวัดสุรินทร์ เป็นบุตรของนายแดง และนางเงิน ดีมาก

ปีพุทธศักราช ๒๔๕๓ อายุ ๒๒ ปี อุปสมบทฝ่ายพระมหานิกาย
ณ พัทธสีมา วัดจุมพลสุทธาวาส จังหวัดสุรินทร์ โดยมี**พระครูวิมล**

พระอุโบสถวัดบูรพาาราม อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี

ศีลพรต (ทอง) เป็นพระอุปัชฌาย์
พระครูบิก เป็นพระกรรมวาจาจารย์
พระครูฤทธิ์ เป็นพระอนุสาวนาจารย์

เมื่อบวชแล้ว ได้ฝึก
กรรมฐานกับพระอาจารย์ โดย
จุดเทียนขึ้น ๕ เล่ม แล้วนั่ง
บริกรรมว่า “ขอเชิญปิติทั้ง ๕
จงมาหาเรา” ท่านเพียรอยู่ตลอด
แต่ไม่ปรากฏผลอันใดเลย

วันที่ ๔ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๖๑ เมื่อท่านอายุ
๓๐ ปี ได้เข้าญัตติเป็นคณะสงฆ์ฝ่ายธรรมยุต ณ
วัดสุทัศนาราม จังหวัดอุบลราชธานี โดยมี**พระ
มหาธีร ฐญาปาโล** เป็นพระอุปัชฌาย์ **พระศาสน
ดิลก** เป็นพระกรรมวาจาจารย์

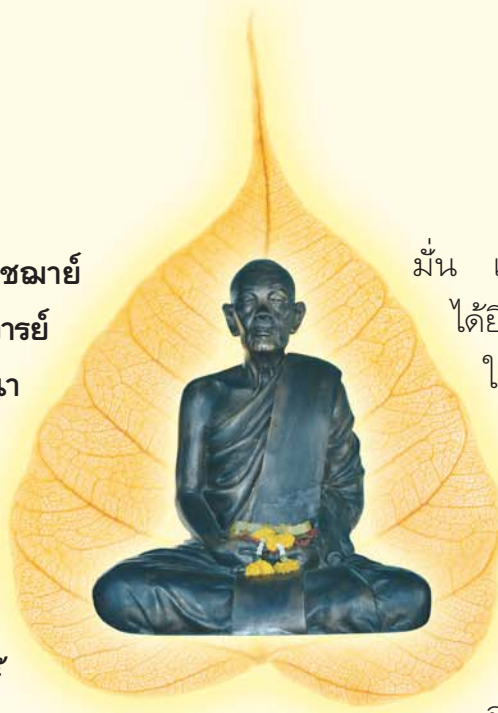
ครั้นออกพรรษาแรก ท่านกับพระอาจารย์สิงห์
ขนฺตยาโคโม ได้พากันไปฟังธรรมเทศนาจากท่าน
พระอาจารย์มั่น ภูริทตฺโต ที่วัดบูรพาราม อำเภอ
เมือง จังหวัดอุบลราชธานี เกิดความเลื่อมใสเป็น
อย่างยิ่ง ซาบซึ้งถึงใจในคำพูดของท่านพระอาจารย์

มั่น แต่ละคำมีวินัยแปลกดี ไม่เคย
ได้ยินได้ฟังมาก่อน จึงเพิ่มความสนใจ
ใคร่ประพาสปฏิบัติทางธุดงค์
ก็มีมโนฐานมากยิ่งขึ้นทุกที
ครั้นออกพรรษาแล้วท่าน
ได้ติดตามท่านพระอาจารย์มั่น
ออกธุดงค์ไปยังสถานที่ต่าง ๆ
ได้ปรารภความเพียรอย่าง
อุกฤษฏ์แรงกล้าจนแสงแห่งพระ
ธรรมบังเกิดขึ้น

ปีพุทธศักราช ๒๔๖๓ ได้ออกธุดงค์ตาม
หาท่านพระอาจารย์มั่นไปจนถึงบ้านม่วงไข่ ได้แวะ
ที่วัดโพธิ์ชัย พบท่านอาญาคุตติ พระอาจารย์ภู
และพระอาจารย์ฝั้น ได้ออกธุดงค์ติดตามจนพบ
ท่านพระอาจารย์มั่น ที่บ้านตาลโกน อำเภอ
สว่างแดนดิน จังหวัดสกลนคร

ท่านละสังขารเข้าสู่อนุปาทิเสสนิพพานเมื่อ
วันที่ ๓๐ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๒๖ ที่วัดบูรพาราม
อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์

สิริอายุ ๔๕ ปี ๖๕ พรรษา 🏠

๕. หลวงปู่อ่อน ญาณสิริ

วัดปานิโครธาราม บ้านหนองบัวบาน อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี

“พระอริยเจ้าผู้มีดวงตาเห็นธรรม”

พระเดชพระคุณหลวงปู่อ่อน ญาณสิริ เป็นหนึ่งในกองทัพธรรมกรรมฐานได้ร่มธรรมของหลวงปู่เสาร์ กนตสีโล และท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทตฺโต ท่านเป็นศิษย์ที่ท่านพระอาจารย์มั่นมอบคำบริกรรมภาวนาให้โดยเฉพาะ เนื่องด้วยท่านเป็นผู้มีราคะจริต ในเบื้องต้นท่านให้คำบริกรรมว่า “กายเกศา กายมรณ มหาทุกข์” ต่อมาท่านให้เปลี่ยนบริกรรมว่า “เยกุขโณ ปฏิกุโล”

ท่านได้รับการยกย่องจากพระอาจารย์ใหญ่ทั้งสองว่า “เป็นผู้มีดวงตาเห็นธรรม” ท่านมีพระอาจารย์ฝั้น อาจาโร พระอาจารย์กงมา จิรปุณฺโณ เป็นสหธรรมิกในการออกธุดงค์

ท่านเกิดในวันอังคาร ขึ้น ๗ ค่ำ เดือน ๗ ปีชาล พ.ศ. ๒๔๔๕ ณ บ้านดอนเงิน ตำบลแซแล อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี เป็นบุตรของนายเมืองกลาง และนางบุญมา กาญจวิบูลย์

เมื่ออายุได้ ๑๖-๑๗ ปี ท่านได้ยื่นพ่อแม่พูดว่า “การบวชนี้ได้บุญมาก” ทำให้ท่านอยากบวชขึ้นมาทันที จึงบอกพ่อแม่ว่า “ต้องการบวช ถ้าได้บวชแล้วจะไม่สึก” ดังนั้นพ่อแม่จึงนำท่านไปฝากเป็นศิษย์วัดกับพระครูพิทักษ์คณานุการ วัดจอมศรี บ้านเมืองเก่า อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี

ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๔๖๑ ท่านก็ได้บรรพชาเป็นสามเณร ในระยะนั้นมีโอกาสได้พบกับหลวงปู่ดุลย์ อตุโล เกิดศรัทธาเลื่อมใสจึงได้

พระอุโบสถที่วัดป่าโคตรธาราม ที่หลวงปู่อ่อนสร้าง

ติดตามหลวงปู่ดูลย์ออกปฏิบัติและ
ศึกษาธรรม

ปีพุทธศักราช ๒๔๖๔
อุปสมบทเป็นภิกษุฝ่ายมหา
นิกาย ณ วัดปะโค อำเภอ
กุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี
โดยมี **พระอาจารย์จันทา**
เป็นพระอุปัชฌาย์

ต่อมาในปีพุทธศักราช ๒๔๖๖
ได้ออกธุดงค์แสวงหาความสงบวิเวกปฏิบัติธรรม
กัมมัฏฐานอยู่กับหลวงปู่เสาร์ กนฺตสีโล และ
ท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทตฺโต ได้ยอมมอบกาย
ถวายชีวิตเป็นศิษย์ต่อพระอาจารย์ทั้งสอง ที่วัด
บ้านค้อ อำเภอบ้านผือ จังหวัดอุดรธานี

ท่านได้ขอญัตติใหม่จากหลวงปู่เสาร์ และ
ท่านพระอาจารย์มั่น แต่ท่านทั้งสองยังไม่ยินยอม
ได้ให้เงื่อนไขที่ต้องปฏิบัติตามดังนี้ คือ

๑. ฝึกภาวนาไปอีก ๑ ปี

๒. ต้องท่องหนังสือนวโกวาทให้จบ

๓. ต้องท่องพระปาติโมกข์ให้จบ

ด้วยความมุ่งมั่นต้องการที่จะญัตติใหม่ ท่าน
ตั้งใจท่องนวโกวาท ๔ วันจบ ท่องปาติโมกข์ ๗
วันจบ จึงได้ญัตติเป็นธรรมยุตเมื่อวันที่ ๒๔

มกราคม พ.ศ. ๒๔๖๗ ขึ้น ๓ ค่ำ
เดือน ๓ อายุได้ ๒๓ ปี โดยมี
พระธรรมเจดีย์ (จูม พนฺธุโล)
เป็นพระอุปัชฌาย์ **พระครูอดิสัย**
คุณธาร (คำ อรโก) เป็นพระ
กรรมวาจาจารย์

ปีพุทธศักราช ๒๔๖๘ ท่าน
ได้จำพรรษาปฏิบัติธรรมอยู่กับ
พระอาจารย์สิงห์ ขนฺตยาคโม ที่

วัดป่าอำเภอกาฬสินธุ์ จังหวัดสกลนคร

ปีพุทธศักราช ๒๔๗๕ จำพรรษาที่วัดป่า
สาละวัน อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ร่วมกับ
พระอาจารย์สิงห์ ขนฺตยาคโม พระอาจารย์มหา
ปิ่น ปญฺญาพล พระอาจารย์ฝั้น อาจาโร รวม
เวลา ๑๒ ปี

ปีพุทธศักราช ๒๔๙๖ ได้สร้างวัดป่าโคตร
ธาราม ตำบลหมากหญ้า อำเภอหนองวัวซอ จังหวัด
อุดรธานี

ท่านละสังขารเข้าสู่แดนอนุภาติเสสนิพพาน
ณ โรงพยาบาลรามาริบัติ กรุงเทพฯ เมื่อวันที่
๒๗ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๒๔ เวลา ๐๔.๐๐ น.
สิริอายุ ๘๐ ปี ๕๘ พรรษา

ได้รับมอบอัฐิธาตุจาก
พระอาจารย์วัน จิตฺตโม
วัดป่าโคตรธาราม

๖. หลวงปู่ชอบ จานสโม

วัดป่าสัมมานุสรณ์ บ้านโคกมน ตำบลผาน้อย อำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย

“พระอริยเจ้าผู้ทรงอภิญญา”

พระเดชพระคุณหลวงปู่ชอบ จานสโม พระอริยเจ้าผู้ทรงอภิญญาญาณ คือ ผู้ทรงความรู้ยิ่งในพระพุทธศาสนามีคุณสมบัติพิเศษ ๖ อย่าง ๑. อิทธิวิธี แสดงฤทธิ์ได้ ๒. ทิพโสตา นูทิพย์ ๓. เจโตปริยญาณ รู้จักกำหนดใจผู้อื่น ๔. บุพเพนิวาสานุสสติญาณ ระลึกชาติได้ ๕. ทิพจักขุ ตาทิพย์ ๖. อาสวักขยญาณ รู้จักทำอสวะให้สิ้นไป

ท่านมีนิสัยชอบโดดเดี่ยวเที่ยวไปอยู่ในป่าทำในสิ่งที่บุคคลอื่นทำได้ยาก ไม่ชอบเกี่ยวข้องกับหมู่ชนพระเถระ เป็นผู้มีคามองอาจเด็ดเดี่ยวอดทนเป็นเลิศ ไม่กลัวความทุกข์ยากลำบาก เสี่ยงเป็นเสี่ยงตาย กล้าได้กล้าเสียในการปราบกิเลสถึงกับท่านพระอาจารย์มั่นออกปากชมท่ามกลางสภาพสงฆ์ว่า **“ให้ทุกองค์ภาวนาให้ได้เหมือนท่านชอบลี ท่านองค์นี้ภาวนาไปไกลลิบเลย”**

ท่านสามารถแสดงธรรมและสนทนาธรรมเป็นภาษาต่าง ๆ ได้หมด เพียงกำหนดจิตดูว่าภาษา

นั้นเขาใช้พูดกันอย่างไร ท่านสามารถแสดงธรรมโปรดเทวดา พญานาค ตลอดจนภพภูมิต่าง ๆ ได้

การธุดงค์ของท่านนับว่าโหดโผนมาก ชอบเดินทางในเวลากลางคืนหรือจวนสว่างในคืนเดือนหงาย เทียวไปอย่างอนาคาริกมุนีผู้ไม่มีอาลัยในโลกทั้งปวง บางคราวมีเสือลายพาดกลอนตัวใหญ่สองตัวกระโดดล้อมหน้าล้อมหลังเอาไว้ ท่านเร่งสติสมาธิ แผ่เมตตา กำหนดจิตเข้าข้างใน สมาธิลึกเข้าไปจนถึงฐานของจิต ปล่อยวางสิ่งทั้งปวง เมื่อถอนจิตออกมาปรากฏว่าเสือสองตัวได้หายไปแล้ว

ครั้งหนึ่งท่านเดินทางไปทางอำเภอแมริม อำเภอแม่แตง เข้าไปหมู่บ้านกะเหรี่ยงกลางหุบเขาเพื่อโปรดพี่ชายของท่านในอดีตชาติที่รักกันมาก ท่านระลึกชาติได้ว่า เคยเกิดเป็นชาวกะเหรี่ยงที่ประเทศพม่า มีพี่ชายคนหนึ่ง บัดนี้เขาได้มาเกิดเป็นชาวกะเหรี่ยง ชื่อว่า **“เสาร์”** อยู่ที่ตำบลปาย่าง บ้านผาแต่น อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ ด้วยจิตเมตตาท่านจึงเดินทางไปโปรดตั้งเขาเข้าสู่ทางธรรม และต่อมานายเสาร์ก็ได้บวชเป็นพระติดตามท่านจนตลอดชีวิต

รูปเหมือน และอัฐิธาตุ หลวงปู่ชอบ จานสโม ภายในเจดีย์พิพิธภัณฑ์

ท่านเล่าว่าในบางคราวหลงอยู่ในกลางป่าเป็น เวลาหลาย ๆ วัน ท่านเป็นที่เคารพรักของเหล่า เทพยดา เดินทางจากประเทศพม่าจะเข้าสู่ไทย หลงป่าเจียนตายเพราะความหิว เทวดาได้นำอาหาร ทิพย์มาใส่บาตร อาหารนั้นมีรสอร่อยส่งกลิ่นหอม หายเมื่อยหายหิวไปหลายวัน

ท่านทำสมาธิทั้งกลางวันกลางคืน บางคราวพาญาติ ฆนตกหนักน้ำป่าไหลหลาก ท่านต้องนั่งกอดบาตร เอาไว้จนสว่าง **ท่านพบวิมุตติบรรลุนิพพานขั้นสูงสุด เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๘๗ พรรษาที่ ๒๐ อายุ ๔๓ ปี ที่ถ้ำบ้านหนองยวน ประเทศพม่า**

ท่านเป็นพระผู้ทรงอภิญญาสามารถล่วงรู้สิ่ง

ที่ลึกลับที่มนุษย์ธรรมดาสามัญมองไม่เห็น เช่น เทวบุตร เทวดา อินทร์ พรหม ยม ยักษ์ พญานาค ภูต ผี ปีศาจมากมาย แม้แต่ความรู้สึกนึกคิดภายในใจ ของคน ท่านก็สามารถล่วงรู้ได้

ในระหว่างที่ท่านอยู่กับหลวงปู่ท่านนั้น ท่านได้รับความไว้วางใจและมอบหมาย ให้ช่วยดูแลพระเถระ ที่คิดอะไรนอกกลุ่มนอกลู่นอกทาง ไม่ถูกต้องตามครรลอง ของผู้ทรงศีลธรรมท่านก็จะตักเตือน เป็นที่ทราบ กันดีในหมู่ลูกศิษย์หลวงปู่ท่านว่า ท่านมีความรู้ ภายในว่องไวไม่แพ้หลวงปู่ท่าน พระเถระทั้งหลาย จึงเกรงกลัวท่านมาก และท่านก็ยังสามารถระลึก ชาติรู้อดีตชาติของท่านเองว่าเคยเกิดเป็นอะไร

มาบ้าง เช่น เคยเกิดเป็นพระภิกษุ
รักษาศีลอยู่กับ**พระอนรุทธะ** เคย
เป็นสามเณรน้อย**ลูกศิษย์พระ**
มหากัสสปะ เคยเกิดเป็น**ท้าว**
มหาพรหมในพรหมโลกและ
เป็นสัตว์หลายชนิดอีกด้วย
หลวงปู่ชอบท่านบำเพ็ญภาวนา
อยู่ตามป่าตามเขา ส่วนมาก
ทางภาคเหนือหลายพื้นที่รวม
ถึงประเทศพม่าด้วย

ท่านเกิดเมื่อวันพุธที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ พ.ศ.
๒๔๔๔ ขึ้น ๕ ค่ำ เดือน ๓ ปีฉลู ณ บ้าน
โคกมน ตำบลผาน้อย อำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย
เป็นบุตรของ **นายมอ** และ**นางพิลา แก้วสุวรรณ**

บวชสามเณรเมื่ออายุ ๑๙ ปี ณ วัดบ้านนาแก
ตำบลบ้านนากลาง อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู
เป็นสามเณรอยู่ถึง ๔ ปีกว่า และได้อุปสมบท
เมื่ออายุ ๒๓ ปี วันที่ ๒๑ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๖๗
ณ วัดศรีธรรมาราม อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร
โดยมี **พระครูวิจิตรวิโสธนาจารย์** เป็นพระอุปัชฌาย์
พระอาจารย์แดง เป็นพระกรรมวาจาจารย์

ท่านได้พบท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทตฺโต
ณ เสนาสนะป่าบ้านสามผง อำเภอศรีสงคราม

จังหวัดนครพนม หลวงปู่มั่นได้ให้โอวาท
สั้น ๆ ว่า “**ท่านเคยภาวนาอย่างไร**
ก็ให้ทำต่อไปเช่นนั้น อย่าได้หยุด
ธรรม ๘๔,๐๐๐ พระธรรมชั้นที่
พระพุทธเจ้าท่านทรงแสดงไว้
มันอยู่ที่ใจเรานี้แหละ ถ้าอยาก
รู้ อยากเห็นธรรมเหล่านั้น ก็ให้
ค้นหาเอาที่ใจของท่านเอง”

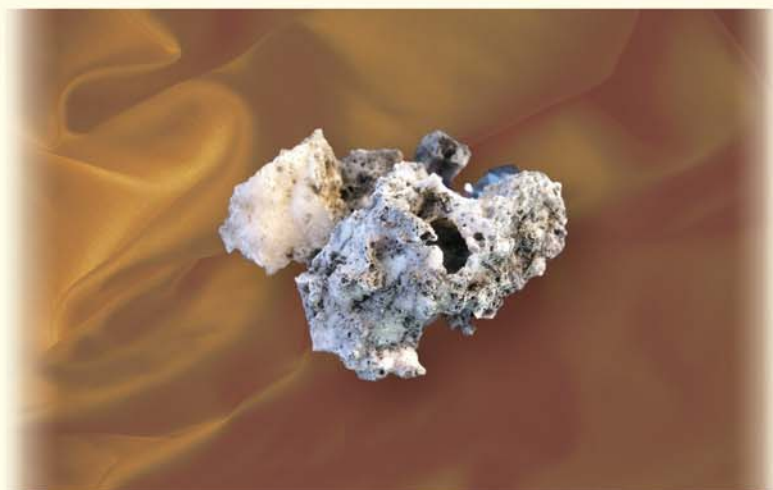
ปีพุทธศักราช ๒๔๘๙ ขณะ
ท่องเที่ยวธุดงค์อยู่ทางภาคเหนือ สห

ธรรมิกคือหลวงปู่ขาว อนาลโย ชวนท่านกลับมาอีสาน
ท่านจึงได้มาจำพรรษาที่ป่าช้าหินโง่น ปัจจุบันคือ
วัดป่าโคกมน

ปีพุทธศักราช ๒๕๐๑ มีชาวบ้านถวายที่
สร้างวัดกว่าร้อยไร่ ท่านจึงได้รับสร้างเป็นวัด
ขึ้นมา ปัจจุบันคือ วัดป่าสัมมานุสรณ์ ท่านได้อยู่
จำพรรษาที่นี่เรื่อยมาจนวาระสุดท้ายของท่าน

ปีพุทธศักราช ๒๕๑๔ อายุ ๗๐ ปี ท่านป่วย
เป็นอัมพาต

ท่านละสังขารเข้าสู่อนุปาติเสสนิพพาน ณ
วัดป่าสัมมานุสรณ์ เมื่อวันที่ ๘ มกราคม พ.ศ.
๒๕๓๘ สิริรวมอายุได้ ๙๓ ปี ๑๑ เดือน ๒๗
วัน ๗๐ พรรษา 🙏

กรุณาเดินกลับ
PLEASE TAKE YOUR BACK HERE

๗. หลวงปู่หลุย จันทสาโร

วัดถ้ำผาบิ้ง บ้านนาแก ตำบลผาบิ้ง อำเภอสะพุง จังหวัดเลย

“พระอริยเจ้าผู้มีปฏิปทามักน้อยสันโดษหาผู้เสมอได้ยาก”

พระเดชพระคุณหลวงปู่หลุย จันทสาโร เดิมท่านนับถือศาสนาคริสต์ แต่มีนิสัยวางสนาน้อมมาในทางธรรมตั้งแต่วัยเด็ก

อายุ ๗ ขวบ ธรรมเกิดเพียงเพราะการมองดูสายน้ำที่ไหลไปไม่มีวันกลับ ท่านคิด ๆ พิจารณาเทียบชีวิตของคนทีล่งตายไป ไม่มีวันกลับคืนได้อีก จึงภาวนาโดยอาศัยสายน้ำนั้นเป็นอารมณ์

อายุ ๙ ขวบ จิตตกภวังค์ นิमितเห็นแสงสว่างคล้ายสีรุ้ง เกิดความชื่นชอบพระกรรมฐานและการออกบวชแบบพระพุทธเจ้าเป็นอย่างมาก

ท่านเป็นศิษย์ท่านพระอาจารย์มั่นที่ได้รับการยกย่องว่า **“เป็นผู้ทรงธุดงค์ธรรม ว่าด้วยความเป็นผู้มักน้อยสันโดษ หาผู้ใดในยุคปัจจุบันเสมอได้ยาก”** นอกจากความเป็นผู้มักน้อยสันโดษแล้ว ท่านยังเป็นผู้มีความเพียรกล้า เป็นผู้มีปัญญาสนา ได้ร่วมสำนักปฏิบัติธรรมและได้อุปบยธรรมกับสุดยอดพระบูรพาจารย์ฝ่ายวิปัสสนากรรมฐานทั้งสองคือ หลวงปู่เสาร์ กนตสีโล และ ท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทตฺโต

นิสัยของท่านอยู่ยงไปเร็ว ชอบท่องเที่ยวไปตามป่าเขา ไม่ติดสถานที่ ชอบอยู่ป่าและถือผ้าบังสุกุลเป็นวัตร และเป็นศิษย์ที่เข้าใจในอชฌาคัย

๑-๒. เครื่องอัฐบริขารหลวงปู่หลุย จันทสาโร ในพิพิธภัณฑ์เจดีย์ที่วัดป่าสุทธาวาส

ของท่านพระอาจารย์มั่นเป็นอย่างดี สามารถนิมนต์ท่านพระอาจารย์มั่น เข้ามาอยู่จำพรรษาที่วัดบ้านหนองผือได้ จนกลายเป็นสำนักกรรมฐานที่เลื่องชื่อผลิตพระอรหันต์เจ้าเข้าสู่ตลาดแห่งมรรคผลนิพพาน

ท่านได้รับอุปายธรรมอันสำคัญจากสหธรรมิกผู้เป็นพระดังเพชรน้ำหนึ่งคือ **หลวงปู่ขาว อนาลโย** ด้วยอุปายธรรมอันแยบยลที่ได้รับจากเพื่อนนี้เอง หลวงปู่หลุยจึงได้กล่าวว่า **“การภาวนาจะเป็นไปได้ด้วยดีนั้น นอกจากจะต้องมีครูบาอาจารย์ที่ดีแล้ว ก็ควรจะต้องมีกัลยาณมิตรที่ดีด้วย”**

ในปีพุทธศักราช ๒๕๐๗ พรรษา ๔๐ ท่านถึงที่สุดแห่งธรรม ถึงการประหารกิเลสเข้าสู่นิพพานด้วยวิชามังกาย ที่ถ้ำกกกอก อำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย

ท่านเกิดวันอังคารที่ ๓ ปีมะลู ณ ตำบลกุดป่อง อำเภอเมือง จังหวัดเลย เป็นบุตรของ **นายคำผ้อย วรบุตร** (ลูกชายเจ้าเมืองแก่นท้าว แขวงไชยบุรี ประเทศลาว) และ **นางกวย วรบุตร** (เจ้าแม่ นางกวย ธิดาของผู้มีฐานะเขตเมืองเลย)

อุปสมบทครั้งแรก เมื่อปีพุทธศักราช ๒๔๖๖ ณ อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด ระหว่างพรรษาแรก ท่านได้พยายามศึกษาพระธรรมวินัย ทั้งคันถธุระและวิปัสสนาธุระ ได้ฟังพระธรรมเทศนาของพระอาจารย์บุญ ปณณาวุโธ เกิดความเลื่อมใสจึงขอถวายตัวเป็นศิษย์ และได้ญัตติเป็นพระฝ่ายธรรมยุตที่วัดศรีสะอาด อำเภอเมือง จังหวัดเลย

ต่อมาท่านได้พบกับ **หลวงปู่เสาร์ กนฺตสีโล** และจำพรรษาอยู่กับหลวงปู่เสาร์ที่วัดพระพุทธรูปบาทบัวบก

ในพรรษาที่ การภาวนา
ของท่านจิตรรวมแล้วเกิด
อาการสะดุ้ง พระอาจารย์
บุญสงสัยว่าการปฏิบัติ
ครั้งที่แล้วคงจะไม่ถูก
ต้อง จึงได้ให้ปฏิบัติ
เป็นคณะสงฆ์ฝ่าย
ธรรมยุตใหม่เมื่อวันที่

๑ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๖๘

เวลา ๑๓.๐๘ น. โดยมีท่านเจ้าคุณพระ
ธรรมเจดีย์ (จูม พนฺธุโล) เป็นพระอุปัชฌาย์
และ พระอาจารย์บุญ ปญญาวุธ เป็น
พระกรรมวาจาจารย์ ณ วัดโพธิสมภรณ์
ตำบลหมากแข้ง อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี

หลังจากปฏิบัติแล้ว พระอาจารย์บุญ
ได้นำท่านไปกราบท่านพระอาจารย์มั่น
ภูริทตฺโต ที่วัดท่าบ่อ จังหวัดหนองคาย
หลังจากนั้นท่านจึงออกวิเวกไปทางจังหวัด
เพชรบูรณ์ เลย อุดรธานี นครราชสีมา
ร้อยเอ็ด ขอนแก่น สกลนคร หนองบัวลำภู

จันทบุรี ปทุมธานี นครนายก สมุทร
ปราการ ชลบุรี หนองคายและ
ประจวบคีรีขันธ์

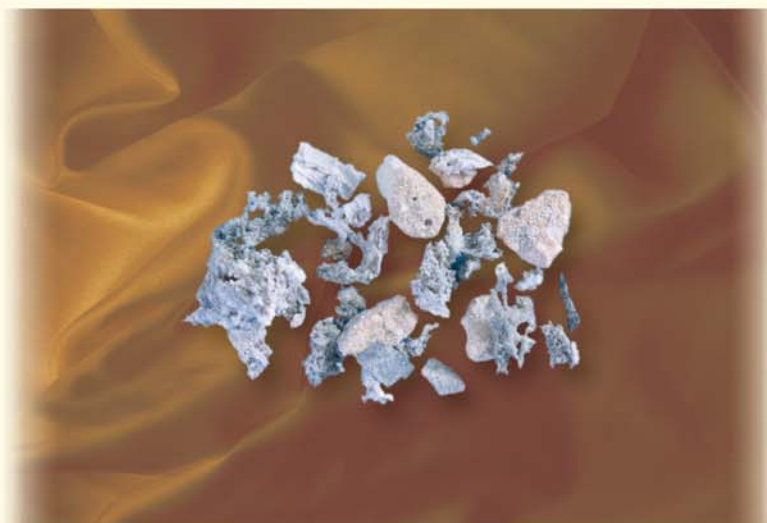
ปีพุทธศักราช ๒๕๑๐ -

๒๕๑๕ ท่านจำพรรษา
ที่ถ้ำผาบึง อำเภอสว่าง
จังหวัดเลย นานติดต่อกัน
๖ ปี นับเป็นการจำพรรษา
ยาวนานกว่าที่แห่งไหน

ปีพุทธศักราช ๒๕๒๔ - ๒๕๓๒ ท่าน
ได้จำพรรษา ณ ที่พักสงฆ์ พหุโยธิน
กม. ๒๗ ดอนเมือง กรุงเทพฯ และที่พัก
สงฆ์เย็นสุดใจ อำเภอหัวหิน จังหวัด
ประจวบคีรีขันธ์

ท่านนิพพานเข้าสู่บรมธรรมในวัน
จันทร์ที่ ๒๕ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๓๒
เวลา ๐๐.๔๓ น. ณ โรงพยาบาลหัวหิน
จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

สิริรวมอายุ ๘๘ ปี ๑๐ เดือน ๑๔ วัน
๖๔ พรรษา 🏠

๘. หลวงปู่ขาว อนาลโย

วัดถ้ำกลองเพล อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู

“พระอริยเจ้าผู้เป็นดังเพชรน้ำหนึ่ง”

พระเดชพระคุณหลวงปู่ขาว อนาลโย เป็นพระอริยเจ้าที่ได้ชื่อว่า “เป็นเพชรน้ำหนึ่งแห่งวงศ์กรรมฐานสายท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทตฺโต” ท่านมี หลวงปู่หลุย จันทสาโร เป็นสหธรรมิกที่เกื้อกูลกันในทางธรรม

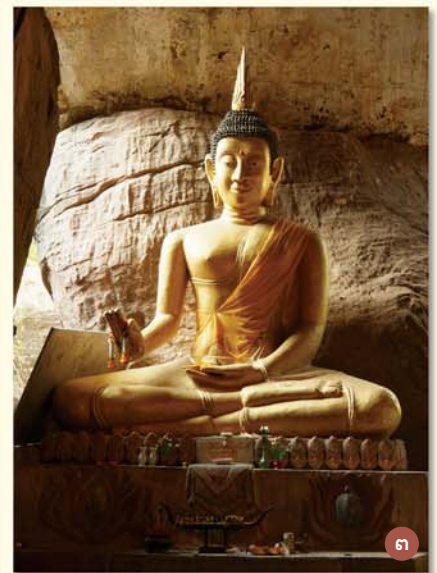
ท่านเป็นผู้มีใจเด็ดเดี่ยว มุ่งมั่นในเป้าหมาย มีเมตตาธรรมเป็นเลิศ สง่างาม ประดุจช้างสาร ท่านมีอดีตชาติเกี่ยวข้องกับสัตว์ป่า มีช้างเป็นต้น ไม่ว่าท่านจะไปเที่ยวที่ป่าเขาลึกเพียงไหน ช้างหัวหน้าฝูงมักจะเข้ามาหาคารวะท่าน ท่านรู้ภาษาสัตว์ และสัตว์เหล่านั้นก็รู้ภาษาของท่านเป็นอย่างดี

มูลเหตุที่ท่านออกบวชนั้น เกิดจากภรรยาของท่านมีชู้ เมื่อท่านได้พบภาพที่เป็นจริงคาหนังคาเขาตามคำบอกเล่าของชาวบ้าน ท่านจึงเงื้อมมือสุดแรงเกิดหมายจะฆ่าฟันทั้งชายชู้และภรรยาชั่ว

ให้ตาย แต่เผอิญชายชู้เห็นก่อนและได้ร้องขอชีวิต ด้วยสาวกบารมีญาณมากกระตุ้นเตือน ทำให้ท่านเกิดจิตเมตตา จึงได้เรียกชาวบ้านมาดูเหตุการณ์ พร้อมทั้งประชุมญาติและผู้ใหญ่บ้านชายชู้ยอมรับผิด จึงได้ปรับสินไหมด้วยเงิน พร้อมกับประกาศยกภรรยาให้ชายชู้อย่างเปิดเผย หลังจากนั้นท่านสลัดสังเวชใจเป็นกำลัง ใจหมุ่นไปในทางบวชเพื่อหนีโลกอันแสนโสมม

ท่านสามารถระลึกชาติย้อนหลังได้หลายชาติ ครั้งพุทธกาลท่านเคยเกิดเป็นพระภิกษุ ๑ ใน ๕๐๐ รูปติดตามพระเทวทัตผู้เป็นมิจฉาชีวะ แต่หลังจากได้ฟังธรรมจากพระสารีบุตร จึงหันกลับเข้ามาสู่สัมมาทิฐิ สถานที่ต่าง ๆ ที่ท่านอยู่จำพรรษามักจะเป็นสถานที่เคยเกิดเป็นคนหรือสัตว์ต่าง ๆ ในอดีตชาติ

ท่านได้บรรลุธรรมขั้นสุดยอดในราวพรรษาที่ ๑๖-๑๗ ที่เสนาสนะป่ากลางทุ่งนา บ้านโหล่งขอ อำเภอพัว จังหวัดเชียงใหม่ ท่านเล่าว่า “เย็นวันหนึ่ง เมื่อปิดกวาดเสื่อออกจากที่พักไปสร่ง

๑. รูปหล่อโลหะองค์หลวงปู่ขาว อนาลโย ภายในพิพิธภัณฑ์วัดถ้ำกลองเพล
๒-๓. พระพุทธรูปในถ้ำวัดถ้ำกลองเพล

น้ำ ได้เห็นข่าวในไร่ชาวเขากำลังสนุกเหลืออร่าม ทำให้เกิดปัญหาขึ้นมาในขณะนั้นว่า ข้าวมันงอกขึ้นมาเพราะมีอะไรเป็นเชื้อพาให้เกิด ใจที่พาให้เกิด-ตายอยู่ไม่หยุด ก็น่าจะมีอะไรเป็นเชื้ออยู่ภายในเช่นเดียวกันกับเมล็ดข้าว เชื่อนั้นถ้าไม่ถูกทำลายเสียที่ใจให้สิ้นไป จะต้องพาให้เกิดตายอยู่ไม่หยุด ก็แล้วอะไรเป็นเชื้อของใจเล่า ถ้าไม่ใช่กิเลสอวิชชา ตัณหาอุปาทาน ทานคิด

ทบทวนไปมา โดยถืออวิชชาเป็นเป้าหมายแห่งการวิพากษ์วิจารณ์ พิจารณาย้อนหน้าถอยหลัง อนุโลม ปฏิโลมด้วยความสนใจอยากรู้ตัวจริงแห่งอวิชชา นับแต่ห้วงคำจันดิกไม่ลดละการพิจารณา ระหว่างอวิชชา กับ ใจ

พอจวนสว่างจึงตัดสินใจลงได้ด้วยปัญญา อวิชชาขาดกระเด็นออกจากใจไม่มีอะไรเหลือ การพิจารณาข้าวก็มายุติกันที่ข้าวสุก หมดการงอก

อีกต่อไป การพิจารณาจิตก็มาหยุดกันที่
อวิชชาดับ กลายเป็นจิตสุกขึ้นมาเช่น
เดียวกับข้าวสุก จิตหมดการก่อกำเนิด
เกิดในภพต่าง ๆ อย่างประจักษ์ใจ
สิ่งที่เหลือให้ชมอย่างสนใจคือ
ความบริสุทธิ์แห่งจิตล้วน ๆ
ในกระท่อมกลางเขา มีชาวป่า
อุปัฏฐากดูแล ขณะที่จิตผ่าน
ดงหน่าป่ากิเลสวัฏฏ์ไปได้แล้ว
เกิดความอัศจรรย์อยู่คนเดียว

ตอนอรุณรุ่งพระอาทิตย์ก็เริ่มสว่างบนฟ้า ใจก็
เริ่มสว่างจากอวิชชาขึ้นสู่ธรรมอัศจรรย์ ถึงวิมุตติ
หลุดพ้นในเวลาเดียวกันกับพระอาทิตย์อุทัย
ช่างเป็นฤกษ์งามยามวิเศษเสียจริง”

ท่านเกิดวันอาทิตย์ที่ ๒๘ ธันวาคม พ.ศ.
๒๔๓๑ ตรงกับปีชวด ณ บ้านบ่อชะเนง ตำบล
หนองแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดอำนาจเจริญ เป็น
บุตรนายพัว และนางรอด โครธา

อุปสมบทเมื่อวันที่ ๒ พฤษภาคม พ.ศ.
๒๔๖๒ ณ วัดโพธิ์ศรี บ้านบ่อชะเนง ตำบล
หนองแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดอำนาจเจริญ โดย
มี**พระครูพนัศศักดิ์** เป็นพระอุปัชฌาย์ และ **พระ
อาจารย์บุญจันทร์** เป็นพระกรรมวาจาจารย์ อยู่
จำพรรษาที่วัดโพธิ์ศรีเป็น เวลา ๖ ปี ได้สังเกตดู

ครูอาจารย์และเพื่อนพระภิกษุสามเณร
ประพฤติปฏิบัติพระธรรมวินัยลุ่ม ๆ
ดอน ๆ ไม่เป็นที่พอเชื่อถือได้ ไม่
สมเจตนาที่ออกบวชเพื่อมรรคผล
นิพพาน จึงเข้ากราบลาพระ
อุปัชฌาย์เพื่อออกธุดงค์ตามหา
พระอาจารย์มั่น ได้จำพรรษา
กับพระอาจารย์มั่นปีแรกที่
เชียงใหม่ พรรษานั้นท่านเร่ง
ความเพียรแทบไม่ได้หลับนอน

ท่านอุบัติเป็นธรรมยุตเมื่อ ๑๔ พฤษภาคม
พ.ศ. ๒๔๖๘ โดยมี **พระธรรมเจดีย์ (จูม พนฺธุโล)**
เป็นพระอุปัชฌาย์ **พระอาจารย์บุญ ญาณาวุโ** เป็น
พระกรรมวาจาจารย์ (หลวงปู่ขาวเป็นนาคซ้าย
หลวงปู่หลุยเป็นนาคขวา หลวงปู่หลุยบวชก่อน
๑๕ นาที)

ท่านได้ธุดงค์จาริกไปตามถิ่นต่าง ๆ จนในที่สุด
ก็มาจำพรรษาอยู่ที่นี่ วัดถ้ำกลองเพล อำเภอ
เมือง จังหวัดหนองบัวลำภู เมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๐

ท่านถึงอนุปาติเสสนิพพาน ณ วัดถ้ำกลอง
เพล อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู ในวัน
จันทร์ที่ ๑๖ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๓๖

สิริรวมอายุได้ ๙๔ ปี ๔ เดือน ๑๘ วัน
๕๗ พรรษา 🏠

ได้รับอัฐิธาตุจาก
หลวงปู่บุญเพ็ง เขมาภิรโต
เจ้าอาวาสวัดถ้ำกลองเพล

๙. พระอาจารย์ฝั้น อาจาโร

วัดป่าอุดมสมพร อำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร

“พระอริยเจ้าผู้มีพลังจิตเหนือฟ้าดิน”

พระเดชพระคุณหลวงปู่ฝั้น อาจาโร พระอริยสงฆ์ผู้ทรงคุณธรรมชั้นสูงสุด อุปนิสัยท่านเป็นคนเรียบง่าย อ่อนโยน นิสัยสุขุมเยือกเย็นและกว้างขวาง ปรารถนาความเพียรแรงกล้าเด็ดเดี่ยว ไปตามภูผาป่าเขาเพียงลำพัง แสวงหาความสงบวิเวก ยินดีต่อความสงบ เป็นผู้มักน้อยสันโดษ พอใจในปัจจัยสี่ที่ตนมีอยู่แล้วได้มาโดยชอบธรรม เป็นนักต่อสู้เพื่อเอาชนะกิเลส มีสหธรรมิกคือ พระอาจารย์สิงห์ ขนดะยาโคโม พระอาจารย์มหาปิ่น ปญฺญาพโล พระอาจารย์ภู ทุมมทินโน พระอาจารย์อ่อน ญาณสิริ และพระอาจารย์กว่า สุมโน

ท่านมีความเคารพเลื่อมใส ตั้งอยู่ในโอวาทของ ท่านพระอาจารย์มั่นอย่างถึงใจ ทำความเพียรทั้งกลางวันกลางคืน จนจิตสว่างจ้า ที่จังหวัดเชียงใหม่ พอรู้เข้าท่านพระอาจารย์มั่นได้พบกับ

ท่านว่า “ผมก็ไม่ได้หลับได้นอนเหมือนกัน สงัดจิตดูท่านตลอดทั้งคืน เห็นหรือยังล่ะว่า ศาสนาเจริญที่ไหน ธรรมเจริญที่ใจ ไม่ใช่อยู่ที่ประเทศอินเดียตามที่คิดตื่นบ้าอะไรกัน”

ท่านมีพลังจิตสูง หาผู้เสมอเหมือนได้ยาก ดังเช่น

๑. สามารถเรียกฟ้าฝนได้เป็นที่อัศจรรย์ ในปีพุทธศักราช ๒๔๘๔ ชาวจังหวัดสกลนคร เกิดทุพภิกขภัยอย่างหนักฝนฟ้าไม่ตกต้องตามฤดูกาล จึงเข้าไปขอฝนกับท่าน ท่านนั่งสมาธิบนลานกลางแจ้งประมาณครึ่งชั่วโมง ท้องฟ้าที่มีแดดจ้าพลันมีเสียงฟ้าร้องคำราม บังเกิดมีก้อนเมฆบดบังแสงอาทิตย์ มีฝนตกลงมาอย่างหนักนานถึง ๓ ชั่วโมง ในปีนั้นฝนฟ้าตกต้องตามฤดูกาล ชาวบ้านได้ทำนาตามปกติโดยทั่วถึง

๒. ท่านสร้างวัดต้องมีการระเบิดหิน ท่านไม่ต้องการให้หินช่วงไหนแตกร้าว ท่านจะเอาปากกาไปเขียนยันต์ไว้ ตรงจุดนั้นระเบิดจะแรงขนาดไหนหินนั้นก็ไม่แตกร้าว

๓. ท่านนั่งสมาธิได้ตั้งกระบะก ลูกกระบะก

รูปหล่อโลหะพระอาจารย์ฝั้น อาจาโร ในพิพิธภัณฑ์เจดีย์

ตกลงกับพื้นเสียงดังน่ารำคาญ ท่านกำหนดจิตไม่ให้ลูกกระบอกตก ตั้งแต่วันนั้นเป็นต้นมา ลูกกระบอกตันนั้นไม่หลุดหล่นลงพื้นอีกเลย

พระอาจารย์กงมา จิรปุญโณ ได้เล่าเรื่องพลังจิตของหลวงปู่ฝั้นไว้ว่า **“สมัยหนึ่งหลวงปู่ฝั้นได้รู้ดังค์ไปยังจังหวัดจันทบุรี ท่านได้รับนิมนต์ไปแสดงธรรมในงานศพ มีผู้มาฟังธรรมเป็นจำนวน มาก ขณะที่ท่านแสดงธรรมอยู่นั้น มีคนกลุ่มหนึ่ง ไม่สนใจในธรรมที่ท่านแสดง เล่นหมากรุก เมาสຸຣາส่งเสียงเอะอะโวยวายรบกวน ท่านส่งกระแสจิตไปปราบพวกขี้เหล้าเหล่านั่น เป็นที่น่าอัศจรรย์เป็นอย่างยิ่ง ขี้เหล้าเหล้านั้นหยุดหนึ่งไร่การเคลื่อนไหว บางคนยืนอ้าปาก บางคนถือหมากรุกในมือ บางคนคอปับ ไม่สามารถไหวติงได้ จนกระทั่งท่านแสดงธรรมให้พระจบลงเดินทางกลับขี้เหล้าเหล้านั่น จึงกลับมาสู่ภาวะความเป็นปกติได้”**

เกี่ยวกับพลังจิตของหลวงปู่ฝั้น หลวงตา

มหาบัวเล่าว่า **“ท่านพระอาจารย์ฝั้นท่านสามารถกำหนดจิตให้รถหยุด เครื่องยนต์ไม่ติดอย่างง่ายตาย”** ฉะนั้นเวลานั่งรถท่านต้องพยายามทำจิตไม่ให้เพ่งไปที่เครื่องยนต์ ไม่งั้นเครื่องจะดับทันที และกับเครื่องบินก็เหมือนกัน ตอนสงครามโลกเครื่องบินญี่ปุ่นจะมาทิ้งระเบิด คนมาขอให้ท่านอย่าให้ญี่ปุ่นทำได้ ตอนแรกท่านคิดว่าจะเพ่งให้เครื่องยนต์ดับ แต่คิดได้ว่าหากทำแบบนั้นเครื่องบินต้องตกทหารญี่ปุ่นต้องตาย ท่านจึงทำวิธีอื่นแทน

อีกครั้งหนึ่งในงานศพท่านพระอาจารย์มั่น พระทั้งหลายกำลังจัดเตรียมงานกันอยู่ มีเด็กน้อยถือจักรยานไปมาเป็นการรบกวน หลวงปู่ฝั้นท่านจึงพูดขึ้นว่า **“เดี๋ยวเราจะดัดนิสัยไอ้เด็กพวกนี้ จะทำให้รถมันลัมแต่ไม่ให้มันเจ็บ”** พอท่านพูดจบรถจักรยานที่เด็กถือก็ลัมลงทันที นี่คือนิพจน์จิตของท่าน แสดงได้หลายอย่างเป็นที่น่าอัศจรรย์เป็นอย่างยิ่ง

ด้วยวัตรปฏิบัติและพลังจิตอันล้ำเลิศ พระบาท

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ฯ จึงทรงให้ความเคารพศรัทธาเป็นอย่างยิ่ง

ท่านเกิดเมื่อวันอาทิตย์ที่ ๒๐ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๔๒ ตรงกับวันขึ้น ๑๔ ค่ำ เดือน ๙ ปีกุน ณ บ้านม่วงไข่ ตำบลพรรณา อำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร เป็นบุตรของ **เจ้าไชยกุมาร (เฒ่า)** และ **นางนุ้ย** (เป็นบุตรธิดาของหลวงประจักษ์)

ปีพุทธศักราช ๒๔๖๑ อายุได้ ๑๙ ปี ได้บรรพชาเป็นสามเณรที่วัดโพธิ์ทอง บ้านบ่อทอง อำเภอพรรณานิคม ท่านได้เอาใจใส่ศึกษาและเคร่งครัดในพระธรรมวินัยอย่างยิ่งตั้งแต่ยังเป็นสามเณรน้อย ถึงขนาดคุณยายของท่านได้พยากรณ์ไว้ว่า **“ในภายภาคหน้า ท่านจะเข้าไปอาศัยอยู่ในป่าดงหมื่นตลอดชีวิต”**

ปีพุทธศักราช ๒๔๖๒ ท่านได้อุปสมบทเป็นภิกษุฝ่ายมหานิกาย ที่วัดสิทธิบังคม ตำบลบ้านไร่ อำเภอพรรณานิคม โดยมี **พระครูบ่อ** **นนตะเสน** เป็นพระอุปัชฌาย์ **พระอาจารย์นวล** เป็นพระกรรมวาจาจารย์ **พระอาจารย์สังข์** เป็นพระอนุสาวนาจารย์

หลังจากออกพรรษาปีนั้นท่านได้ไปอยู่ที่วัดโพธิ์ทอง บ้านบ่อทอง ได้ปฏิบัติธรรมอบรมกัมมัฏฐาน ตลอดจนการออกธุดงค์อยู่รกรามมูลกับท่าน

อาจารย์อาญาคุณธรรม

ปีพุทธศักราช ๒๔๖๓ ท่านได้พบท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทตฺโต ที่ป่าช้าบ้านม่วงไข่ เมื่อได้ฟังธรรมจากท่านพระอาจารย์มั่น เกิดความเลื่อมใสศรัทธาในสติปัญญาความสามารถของท่านพระอาจารย์มั่นเป็นอย่างยิ่ง จึงมอบตัวเป็นศิษย์พร้อมกับท่านอาญาคุณดี และพระอาจารย์กู๋ ธรรมทินโน

ท่านได้ญัตติเป็นพระฝ่ายธรรมยุต เมื่อวันที่ ๒๑ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๖๔ เวลา ๑๕.๒๒ น. ณ วัดโพธิสมภรณ์ อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี โดยมี **พระธรรมเจดีย์ (จูม พนฺธุโล)** เป็นพระอุปัชฌาย์ **พระรณ** เป็นพระกรรมวาจาจารย์ **พระมุก** เป็นพระอนุสาวนาจารย์

หลังจากญัตติแล้วได้ไปจำพรรษาอยู่กับท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทตฺโต ที่วัดป่าอรัญญวาสี อำเภอท่าบ่อ จังหวัดหนองคาย

ปีพุทธศักราช ๒๕๐๗ - ๒๕๑๙ จำพรรษาที่วัดป่าอุดมสมพร อำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร

เข้าสู่สมถะมหานิพพาน ณ วัดป่าอุดมสมพร อำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร เมื่อวันที่ ๔ มกราคม พ.ศ. ๒๕๒๐ สิริรวมอายุได้ ๗๗ ปี ๔ เดือน ๑๕ วัน ๕๒ พรรษา

๑๐. หลวงปู่พรหม จิรปุญโญ

วัดป่าประสิทธิธรรม บ้านดงเย็น อำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี

“พระอริยเจ้าผู้มีอุปนิสัยแก้กล้าในทางธรรม”

พระเดชพระคุณหลวงปู่พรหม จิรปุญโญ พระอริยสงฆ์ประเภทขีปปาภิญญา (บรรลุนิพพานแล้ว) เป็นผู้มีอินทรีย์แก้กล้าหาได้ยาก สละทรัพย์สมบัติ ออกบวชตามรอยบาทพระศาสดา ไม่มีความอาลัยเสียดาย ประดุจบัวบนน้ำลายทิ้งลงบนแผ่นดิน เป็นศิษย์ผู้ใกล้ชิดได้สดับฟังโอวาทและติดตามท่านพระอาจารย์มั่น ท่านเป็นผู้ตั้งมั่นอยู่ในรุดงควัตร ชอบเที่ยวรุดงค์ในประเทศลาวและประเทศพม่า เป็นพระผู้ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ มีนิสัยวาสนาแก้กล้า พยายามฟันฝ่ากับอุปสรรคทั้งปวงเพื่อจะขอเอาดวงจิตของท่านพันทุกขีให้ได้

ท่านเกิดเมื่อวันอังคาร พุทธศักราช ๒๔๓๑ ปีชาล ณ บ้านตาล ตำบลโคกสี อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดสกลนคร เป็นบุตรของนายจันทร์ และนางวันดี สุภาพงษ์

ชีวิตสมัยเป็นฆราวาสท่านแต่งงานสองครั้ง **ครั้งแรก** ภรรยาคลอดลูกตายทั้งกลม ท่านเศร้าเสียใจเป็นอย่างมาก ทำให้ครุ่นคิดได้ว่า “ทำอย่างไรหนอชีวิตของเรานี้จะได้พบกับความสุขที่แท้จริง” **ครั้งที่สอง** ได้อยู่กับภรรยาใหม่ด้วยความราบรื่น จนออกบวช ท่านเป็นคนหมั่นขยันฉะลาด ประกอบอาชีพเป็นพ่อค้ากองเกวียน (นายฮ้อย) จนมีฐานะร่ำรวย ด้วยความประพฤติดีเป็นที่พึงของลูกน้องได้ ท่านจึงได้รับเลือกให้เป็นผู้ใหญ่บ้าน ต่อมาท่านได้ฟังธรรมจากพระอาจารย์สาร ศิษย์ท่านพระอาจารย์มั่น เกิดความเต็มใจศรัทธาในรสพระธรรม จึงขอให้ภรรยาบวชชีก่อน แล้วตัวท่านได้สละทรัพย์สมบัติออกบวชตาม โดยแจกทรัพย์สินที่เป็นสังฆารัมภ์และอสังฆารัมภ์ทั้งหมดเป็นทาน ไม่ยึดถืออาลัยในทรัพย์สินเหล่านั้น ผู้คนที่มาเข้าแถวเพื่อรอรับแจกทานจากท่านเป็นทิวแถวยาวเหยียดสุดสายตา ท่านใช้เวลาแจกทานวัดได้ถึง ๓ วัน ๓ คืนจึงหมด

ปีพุทธศักราช ๒๔๖๙ เมื่อท่านอายุ ๓๗ ปี ได้อุปสมบท ณ วัดโพธิสมภรณ์ จังหวัดอุดรธานี

๑. รูปหล่อปิดทองหลวงปู่พรหม จิรบุญโณ
๒. อัฐบริขารหลวงปู่พรหม ในเจดีย์พิพิธภัณฑ์

โดยมี**พระธรรมเจดีย์ (จูม พนฺธุโล)** เป็นพระอุปัชฌาย์ ท่าน**พระครูประสาทคณานุกิจ** เป็นพระกรรมวาจาจารย์ ส่วนน้องชาย น้องสาวและน้องเขย ได้ฟังคำสอนจากท่านก็ออกบวชตามด้วย นับว่าเป็นผู้มั่นคงในศาสนาตลอดชีวิตทุกคน

หลังจากบวชแล้วท่านเดินทางไปฝากตัวเป็นศิษย์ท่านพระอาจารย์มั่น ขณะที่ท่านเห็นพระอาจารย์มั่นเป็นครั้งแรก ท่านได้นึกประมาทอยู่ในใจว่า **“พระองค์เล็ก ๆ อย่างนี้นะหรือ...ที่ผู้คนเขาล่ำลือกันว่าเก่งนักเก่งหนา ดูแล้วไม่น่าจะเก่งกาจอะไรเลย”**

ครั้นเข้าไปมนัสการพระอาจารย์มั่น ท่านกล่าวขึ้นเสียงดังว่า **“การด่ว่นวิจิตรฉายความสามารถของคนโดยมองดูแต่เพียงร่างกายเท่านั้นใช้ไม่ได้จะเป็นการตั้งสติอยู่ในความประมาท”** เมื่อท่านได้ยินดังนั้นก็ถึงกับสะดุ้ง เกิดความอัศจรรย์ใจในการรู้วาระจิตของท่านพระอาจารย์มั่น บังเกิดศรัทธาอย่างแรงกล้า ตั้งสัจจาจากถวายเป็นชีวิต

สมัยที่ท่านเดินธุดงค์แสวงหาความวิเวกในประเทศพม่า ท่านเล่าว่าขณะที่ท่านนั่งบำเพ็ญเพียร

อยู่นั้นได้ปรากฏมีภาพพระภิกษุผู้มีรัศมีในกายสีฟ้าบอกว่ **“เราคือพระอุปคุต... เธอเคยเป็นศิษย์ของเรา เธอมีนิสัยแก่งล้า เอาให้พ้นทุกขนะ”** ท่านได้รับคำชมเชยจากพระอาจารย์มั่นต่อหน้าพระเถระผู้ใหญ่หลายองค์ว่า **“ท่านพรหม...เป็นผู้มีความพากเพียรสูงยิ่ง เป็นผู้มีความตั้งใจแน่วแน่ว่าได้ประพฤติปฏิบัติธรรมอย่างเคร่งครัด**

ที่สุด เป็นตัวอย่างที่ดี ควรเอาเป็นเยี่ยงอย่าง”

บางครั้งท่านพระอาจารย์มั่นได้ถามท่านต่อหน้าพระเถระานุเถระทั้งหลายขึ้นว่า **“ท่านพรหม...ท่านเดินทางมาแต่ไกลเป็นอย่างไรบ้าง การพิจารณากาย การภาวนา เป็นอย่างไร”** ท่านตอบอย่างอาจหาญว่า **“เกล้าฯ ไม่มีอกถึงกถิแล้ว”** (ไม่มีความลังเล ลิ่นสงสัย) ท่านพระอาจารย์มั่นได้กล่าวยกย่องว่า **“ท่านพรหม...สำเร็จเป็นพระอรหันต์ หลังจากบวชได้เพียงพรรษา ๕”**

ท่านละสังขารเข้าสู่แดนอนุปาทิเสสพระนิพพานเมื่อวันที่ ๑๓ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๑๒ เวลา ๑๗.๓๐ น. ด้วยโรคชรา

สิริอายุ ๘๑ ปี ๔๓ พรรษา 🍌

ได้รับอัฐิธาตุจาก
พระมหาธีรนาถ อคฺคธีโร
วัดป่าภูผาสูง
จังหวัดนครราชสีมา

๑๑. หลวงปู่แหวน สุจิณฺโณ

วัดดอยแม่ปิ้ง อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่

“วิสุทธิเทพแห่งดอยแม่ปิ้ง”

พระเดชพระคุณหลวงปู่แหวน สุจิณฺโณ เป็นพระอริยสงฆ์ที่พระเจ้าแผ่นดินและประชาชนทั่วประเทศเคารพนับถือ ท่านได้รุดงค์ไปตามป่าเขาต่าง ๆ ทั้งทางภาคอีสาน ภาคเหนือ ประเทศพม่า และประเทศอินเดีย ด้วยเท้าเปล่า โดยมีหลวงปู่ตื้อ อจลธมฺโม เป็นสหายธรรม

นับแต่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๙ ครองราชย์มาจนถึงยุคปัจจุบัน อาจกล่าวได้ว่า ยังไม่มีพระอริยะคณาจารย์รูปใด ได้รับพระมหากรุณาธิคุณเทียบเท่าหลวงปู่แหวน พระองค์เสด็จพระราชดำเนินพร้อมพระบรมวงศานุวงศ์ยังวัดดอยแม่ปิ้ง เพื่อนมัสการและสนทนาธรรมกับหลวงปู่แหวน หลายครั้งหลายหน ยังความปลาบปลื้มปิติให้แก่ประชาชนที่พบเห็นท่านทั้งสอง เมื่อสนทนากัน ประหนึ่งพอกับลูก เป็นภาพที่หาดูได้ยากยิ่งนัก

ท่านเกิดเมื่อวันจันทร์ที่ ๑๖ มกราคม พ.ศ. ๒๔๓๐ ตรงกับขึ้น ๑๔ ค่ำ เดือนยี่ ปีกุน ณ บ้านนาโป่ง ตำบลนาโป่ง อำเภอเมือง จังหวัดเลย เป็นบุตรของนายใส และนางแก้ว งามสิริ

ขณะที่ท่านอายุได้ ๕ ขวบ ก่อนที่มารดาจะถึงแก่กรรมได้เรียกท่านเข้ามาใกล้ ๆ ได้จับแขนไว้แน่นแล้วกล่าวว่า “ลูกเอ๋ย แม่ยินดีต่อลูกสมบัติใด ๆ ในโลกนี้จะเป็นที่ล้าแก่ก็โกฏี แม่ก็ไม่ยินดี แม่จะยินดีมากถ้าลูกจะบวชให้แม่ เมื่อลูกบวชแล้วให้ตายกับผ้าเหลือง ไม่ต้องสึกออกมามีลูกมีเมียนะลูกนะ” เมื่อมารดาท่านสิ้นเสียแล้วไม่นานก็ถึงแก่กรรม

ท่านบรรพชาเมื่ออายุ ๙ ขวบ (พ.ศ. ๒๔๓๙) ยายได้นำตัวไปถวายอุปัชฌาย์ที่วัดโพธิ์ชัย บ้านนาโป่ง จังหวัดเลย เพื่อบรรพชาเป็นสามเณร

ปีพุทธศักราช ๒๔๕๒ ได้รับการอุปสมบทเป็นพระฝ่ายมหานิกาย ที่วัดสร้างถ่อ อำเภอเกษมสีมา (ปัจจุบันเป็นอำเภอม่วงสามสิบ) จังหวัดอุบลราชธานี โดยมี พระอาจารย์แวน เป็นพระอุปัชฌาย์

ในปีพุทธศักราช ๒๔๖๑ อายุ ๓๑ ปี

๑. พิพิธภัณฑ์หลวงปู่แหวน สุจิณฺโณ ที่วัดดอยแม่ปั๋ง
๒. เจดีย์บรรจุอัฐิธาตุของหลวงปู่แหวน ภายในพิพิธภัณฑ์ฯ
๓. ภูมิย่างกิเลสของหลวงปู่แหวน สุจิณฺโณ วัดดอยแม่ปั๋ง

พรรษา ๑๑ ท่านได้ออกเดินรุดงค์
รอนแรมผ่านทางอำเภอวังสามสิบ
อำเภอลำทะเมนชัย อำเภอหนองหาร
อำเภอบ้านฝาง เข้าไปกราบ
นมัสการและฝากตัวเป็นศิษย์
ท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทตฺโต
ท่านพระอาจารย์มั่นได้กล่าว
สอนสั้น ๆ ว่า **“ต่อไปนี้ให้
ภาวนา ส่วนความรู้ที่เรียนมาให้
เอาใส่ตู้ไว้ก่อน”**

คำว่า **“ภาวนา”** เพียงคำเดียวเท่านั้น ทำให้
จิตใจของท่านเฝ้ามองปลื้มปีติอย่างบอกไม่ถูก ท่าน
ไม่เคยได้ยินได้ฟังคำนี้จากผู้อื่นมาก่อน ประหนึ่ง
ว่าทางแห่งความปรารถนาของท่านได้ใกล้จะ
สำเร็จตามความมุ่งหวังตั้งใจแล้ว

ท่านอุบัติเป็นพระฝ่ายธรรมยุต เมื่อปี พ.ศ.
๒๔๗๐ ณ วัดเจดีย์หลวง อำเภอเมือง จังหวัด
เชียงใหม่ โดยมี **พระอุบาลีคุณูปมาจารย์ (จันทร์
สิริจันท)** เป็นพระอุปัชฌาย์ **พระครูพนิตี** เป็น
พระกรรมวาจาจารย์

กาลต่อมาท่านได้จาริกรุดงค์ไปในที่ต่าง ๆ ไป
ทางภาคเหนือ พม่า อินเดีย นับแต่นั้นมาท่าน
ไม่ได้กลับมาทางภาคอีสานอีกเลย

หลวงปู่ขาว อนาลโย เพื่อนสห
ธรรมิกูรูปหนึ่งของท่านซึ่งได้หลุด
พ้นผ่านพ้นทุกข์ไปแล้ว ได้
ชวนท่านเดินทางกลับมาภาค
อีสานด้วยกัน หลวงปู่แหวนได้
กล่าวตอบว่า **“ถ้ายังไม่บรรลุ
พระอรหัตตผลตามความมุ่งหวัง
จะไม่ไปจากเมืองเชียงใหม่”**

วันหนึ่งในปีพุทธศักราช
๒๕๑๒ หลวงปู่ขาว ซึ่งอยู่ที่ถ้ำกลองเพล จังหวัด
อุดรธานี ได้ปรารภเป็นเชิงรำพึงอนุโมทนากับ
สานุศิษย์ของท่านขึ้นว่า **“เมื่อคืนได้นิมิตเห็นท่าน
แหวนจิตใสเหมือนแก้ว สว่างไสวทั้งองค์ ท่าน
แหวนได้อรหัตตผลแล้วหนอ”** นี่คือการอุทานของ
พระอรหันต์

ปีพุทธศักราช ๒๕๐๕ ท่านได้รับนิมนต์มา
อยู่ที่วัดดอยแม่ปิง และได้อยู่จำพรรษาจบจน
สิ้นอายุขัยของท่าน

ท่านละสังขารเข้าสู่แดนอนุภาติเสสนิพพาน
ณ วัดดอยแม่ปิง อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่
เมื่อวันอังคารที่ ๖ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๒๔

สิริรวมอายุได้ ๙๘ ปี ๕ เดือน ๑๗ วัน ๕๘
พรรษา 🍵

๑๒. หลวงปู่กงมา จิรปุญฺโณ

วัดดอยธรรมเจดีย์ ตำบลตองโขบ อำเภอโคกศรีสุพรรณ จังหวัดสกลนคร

“พระอริยเจ้าแห่งวัดดอยธรรมเจดีย์”

พระเดชพระคุณหลวงปู่กงมา จิรปุญฺโณ พระอริยเจ้าศิษย์ท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทตฺโต ท่านเป็นพระที่เรียบง่าย ง่ายระเบียบ มีอุบายละเอียด การเทศนาธรรมใช้ภาษาง่าย ๆ แต่กินใจความลึกซึ้ง ท่านมีหลวงปู่สาม อภิญาโณ และท่านพ่อลีธมฺมธโร เป็นสหธรรมิก

ท่านได้นำสมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมหลวงวชิรญาณวงศ์ (ชื่น) ออกเที่ยวธุดงค์ตามป่าเขาทางภาคตะวันออก ถึงขนาดที่พระองค์ออกปากชมว่า “การธุดงค์ของพระปฏิบัติกรรมฐานนี้ได้ประโยชน์เหลือหลาย อย่างนี้พระต้องธุดงค์กันให้มาก ๆ ศาสนาจะได้เจริญรุ่งเรือง”

ท่านเกิดเมื่อวันที่ ๖ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๔๓ ตรงกับวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๒ ปีชวด ณ บ้านโคก อำเภอโคกศรีสุพรรณ จังหวัดสกลนคร เป็นบุตรคนสุดท้องของนายบุญ และนางนวล วงศ์เครือสอน

ในสมัยเป็นฆราวาส ด้วยความที่ท่านเป็นคนดีมีศีลธรรม รักความยุติธรรม ท่านได้รับหน้าที่เป็นหัวหน้านายฮ้อย พาคณะต้อนสัตว์ มีวัว ควาย เป็นต้น ไปขายยังกรุงเทพฯ และเมื่อถึงกาลอันควร พ่อแม่จึงได้จัดพิธีแต่งงานให้เมื่ออายุ ๒๕ ปี (พ.ศ. ๒๔๖๘) ต่อมาภรรยาของท่านพร้อมบุตรในครรภ์ได้เสียชีวิตลง ทำให้ท่านรู้สึกสูญเสีย นี่เองเป็นเหตุให้ท่านสละสังเวชและหนีถึงร่มเงาแห่งพระพุทธศาสนา

๑-๔. พระพุทธรูปและสิ่งของต่างๆ ในพิพิธภัณฑ์หลวงปู่กงมา ที่วัดดอยธรรมเจดีย์ จังหวัดสกลนคร

ปีพุทธศักราช ๒๕๖๔ ได้อุปสมบทเป็นพระสงฆ์ฝ่ายมหานิกาย โดยมี**พระอาจารย์โท** เป็นพระอุปัชฌาย์ ภายหลังบวชแล้วได้ไปจำพรรษาที่วัดบึงทวยกับพระมี ซึ่งเป็นสหธรรมิก ท่านทั้งสองได้จุดดิ่งไปหลายแห่งทั้งในประเทศไทย ลาว และพม่า ขณะนั้นเกียรติคุณของท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทตฺโต กำลังกระจายไปทั่วทุกทิศ ท่านและพระมีจึงเข้ากราบลาพระอาจารย์วานคำ แห่งวัดบึงทวย

เดินทางไปพบท่านพระอาจารย์มั่นที่บ้านสามผง อำเภอสว่างนคร จังหวัดนครพนม

ขณะนั้นเป็นเวลาเย็นมากแล้ว ท่านพระอาจารย์มั่นกำลังแสดงธรรมสั่งสอนศิษยานุศิษย์ จึงได้โอกาสเข้าไปฟังธรรม เมื่อการแสดงธรรมจบลงจึงเข้าไปกราบฝากตัวเป็นศิษย์

วันที่ ๒๗ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๗๐ ได้ญัตติเป็นพระธรรมยุต ณ วัดบูรพาราม อำเภอเมือง

จังหวัดอุบลราชธานี โดยมี **พระ**

ปัญญาพิศาลเถระ (หนู จิตปญโญ)

วัดสระปทุม กรุงเทพมหานคร

เป็นพระอุปัชฌาย์ พระอาจารย์

เพ็ง วัดใต้ เป็นพระกรรมวาจา

จารย์ ท่านได้ธุดงค์ไปจำพรรษา

ตามสถานที่ต่าง ๆ เป็นต้นว่า

ปีพุทธศักราช ๒๔๗๐

จำพรรษาที่ป่าช้าบ้านหัววัว ตำบล

ก้ามเตด อำเภออุทุมม จังหวัดยโสธร

ปีพุทธศักราช ๒๔๗๓ จำพรรษาที่วัดป่า

บ้านเหล่างา จังหวัดขอนแก่น

ปีพุทธศักราช ๒๔๗๖ จำพรรษาที่วัดสว่าง

อารมณ์ บ้านใหม่ลำโรง อำเภอสีคิ้ว จังหวัด

นครราชสีมา (ท่านสร้างวัดนี้)

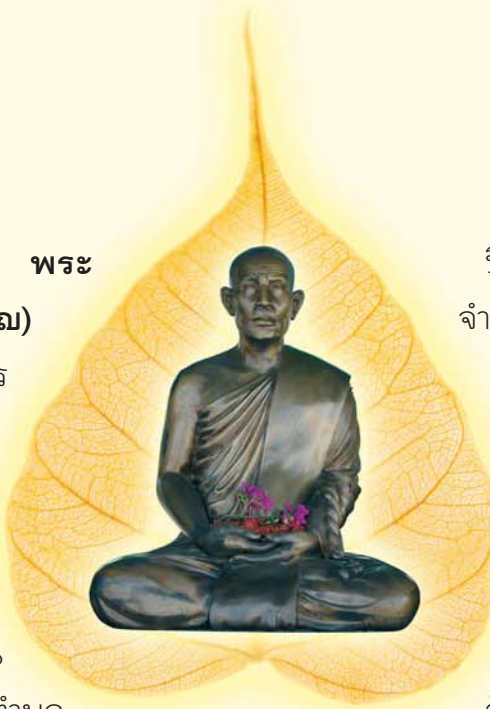
ปีพุทธศักราช ๒๔๘๐ จำพรรษาที่วัดทราย

งาม บ้านหนองบัว อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี

ปีพุทธศักราช ๒๔๘๒ ท่านได้สร้างวัดเขาน้อย

ท่าแหลบ ตามพระบัญชาของสมเด็จพระสังฆราช

เจ้ากรมหลวงวรญาณวงศ์

ปีพุทธศักราช ๒๔๘๕ ท่านได้

จำพรรษากับท่านพระอาจารย์มั่น ที่

เสนาสนะป่าช้าบ้านโคก อำเภอ

โคกศรีสุพรรณ จังหวัดสกลนคร

ได้รับอุปายธรรมอันสำคัญและ

ได้รับความเมตตาจากท่านพระ

อาจารย์มั่นเป็นพิเศษ ต่อมา

สถานที่แห่งนี้ท่านได้สร้างเป็น

วัดโดยสมบูรณ์ ชื่อ **“วัดสุทธิ**

ธรรมาราม”

ในปีพุทธศักราช ๒๔๘๙ ท่านได้ธุดงค์ไป

ตามเทือกเขาภูพาน เห็นว่ามีควมสงบวิเวกดี จึง

ได้ปักกลดพักภาวนาที่ในถ้ำบนเขาภูพาน ซึ่งถ้ำนี้

เป็นที่อยู่ของเสือ และสถานที่แห่งนี้ต่อมาก็ได้

กลายเป็น **“วัดดอยธรรมเจดีย์”**

ท่านละสังขารเข้าสู่แดนอนุปาทิเสสนิพพาน

เมื่อวันที่ ๑๗ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๐๕

สิริรวมอายุได้ ๖๑ ปี ๑๑ เดือน ๑๑ วัน

๓๕ พรรษา 🏠

๑๓. ท่านพ่อลี ธมฺมธโร

วัดโศการาม อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ

“พระอริยเจ้าผู้มีพลังจิตแก่กล้า”

พระเดชพระคุณพระสุทธิธรรมรังสี คัมภีรเมธาจารย์ หรือท่านพ่อลี ธมฺมธโร พระอริยเจ้าผู้ทรงคุณอันประเสริฐ ถึงพร้อมด้วยอำนาจแห่งบารมีและบุญที่สั่งสมไว้แต่ปางบรรพ์ เป็นพระสุปฏิปันโน ปฏิบัติดี ปฏิบัติชอบ ที่มีภูมิธรรมและพลังจิตสูงยิ่ง มีจริยวัตรทั้งดงาม มีศรัทธาที่เต็มเปี่ยมในการเผยแผร่สัจธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

ท่านเป็นศิษย์ที่ท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทตฺโตโปรดเป็นที่สุด ในยามที่ท่านเดินทางไปคารวะท่านพระอาจารย์มั่นสำนักวัดบ้านหนองผือ จังหวัดสกลนคร ท่านได้รับการต้อนรับจากท่านพระอาจารย์มั่นเป็นกรณีพิเศษ ว่ากันว่า...

“ท่านเป็นพระเจ้าอโศกมหาราชกลับชาติมาเกิดเพื่อบรรลุนิพพาน และเป็นศิษย์ท่านพระอาจารย์มั่นเพียงรูปเดียวที่ไม่เคยถูกพระอาจารย์มั่นต้องติเมื่อออกจากสำนักไป ท่านเป็นผู้ที่ทำให้ชาวพระนคร

ได้รู้จักพระกรรมฐาน และทำให้วงศ์กรรมฐานเป็นที่ยอมรับอย่างกว้างขวางจนถึงยุคปัจจุบัน

ท่านได้บรรลุนิพพานขั้นสูงที่ถ้ำเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ และบรรลุนิพพานขั้นสูงสุดที่ถ้ำเขาฉกรรจ์ จังหวัดสระแก้ว

นอกจากนั้นท่านยังเป็นผู้ที่มีสามารถจัดงานฉลองกิ่งพุทธกาลได้อย่างยิ่งใหญ่สมศักดิ์ศรีที่เมืองไทยเป็นเมืองแห่งพระพุทธศาสนา”

ท่านจึงเป็นผู้ที่ท่านพระอาจารย์มั่นเมตตาและให้การยกย่องว่า “มีพลังจิตสูง เป็นผู้เด็ดเดี่ยว อาจหาญ เจริญขาด ถึงพร้อมด้วยศีลด้วยธรรม”

สมศักดิ์ศรีที่ได้รับความไว้วางใจ จากท่านพระอาจารย์สิงห์ ขนดฺ ยากโม ให้เป็น “อัครวิเนห์แห่งกองทัพธรรมกรรมฐานสายท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทตฺโต” ที่มีธรรมะเป็นอาวุธ

ท่านพ่อลี ธมฺมธโร ท่านเป็นพระผู้ล้าเลิศด้วยคุณธรรม เป็นที่เคารพบูชาของบรรดาพุทธศาสนิกชนทุกผู้ทุกนาม อีกทั้งบรรดาสาธุศิษย์ของท่านก็มีมากมาย ท่านเป็นพุทธทายาทที่องอาจในศีลบารมี สมาธิบารมี และปัญญาบารมี อีกทั้ง

๑

๒

๓

๑. ภูมิของท่านพ่อลี ธมฺมธโร วัดโคกการาม
๒. ภายในภูมิของท่านพ่อลี ธมฺมธโร
๓. รูปเหมือนพระเจ้าอโคก ที่วิหารหลวงพ่อเคียร

ยังเป็นพระนักปฏิบัติที่องอาจในการเผยแผ่พระธรรมโดยแท้

ปฏิปทาอันละมุนละไมของท่านพ่อลี ทำให้บรรดาสาธุชนเลื่อมใสทั้งกาย วาจา และใจ ชันติธรรมและเมตตาธรรมของท่านเป็นที่ซาบซึ้งแก่พุทธบริษัททั้งปวง สั่งสอนอบรมพุทธบริษัทให้เป็นบุคคลพลเมืองดีในชาติ มีพระรัตนตรัยเป็นที่พึ่งที่ระลึก ที่บูชา แสงแห่งพุทธธรรมส่องสว่างโดยพุทธสาวกผู้บริสุทธิ์ ให้ความอบอุ่นสงบสุขแก่ผู้คนทั้งปวง

ชื่อเดิมของท่าน คือ **ชาลี** นามสกุล **นารีนวงศ์** เกิดที่บ้านหนองสองห้อง ตำบลยางโกลน อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี ในวันพฤหัสบดีที่ ๓๑ มกราคม พ.ศ. ๒๔๔๙ เวลา ๒๑.๐๐ น. เดือนยี่แรม ๒ ค่ำ ปีมะเมีย

เป็นบุตรของ**นายปาว** และ**นางพ่วย นารีนวงศ์** มีพี่น้องร่วมบิดามารดาเดียวกันรวม ๙ คน เป็นชาย ๕ คน เป็นหญิง ๔ คน

ท่านเล่าว่า “...เมื่อเกิดมาได้ ๙ วัน เกิดมีอาการรบกวนพ่อแม่เป็นการใหญ่ ไม่มีใครสามารถจะเลี้ยงให้ถูกใจได้ เป็นเด็กที่เลี้ยงยากที่สุด มักร้องไห้เอาแต่ใจเสมอ เมื่อโยมแม่ออกไปได้ ๓ วัน เราเกิดเจ็บป่วยด้วยโรคบนศีรษะ ไม่ยอมกิน ไม่ยอมนอนเป็นเวลาหลายวัน

พออายุได้ ๑๑ ปี จิตคิดขึ้นเองว่า “**ไม่มีอะไรที่จะทำไม่ได้ ในเรื่องที่จะตอบแทนบุญคุณข้าวป้อนของพ่อแม่**” แต่มีอยู่เรื่องหนึ่งที่ทำไม่ได้จึงพูดกับแม่ว่า “**แม่...มีอยู่เรื่องเดียวที่ลูกจนใจที่สุดก็แต่เลือดในอกที่ดื่มเข้าไปเท่านั้นที่หามาตอบแทนพ่อแม่ไม่ได้**” ฯ

อายุ ๑๒ ปี ได้เรียนหนังสือไทยพออ่านออก

เขียนได้ เรียนก็ไม่เก่ง สอบชั้นประถมก็ตกเสียอีก คิดว่า “ช่างหัวมันปะไร!” ถึงจะสอบตกแต่จะไปเรียนจนครูให้ออก

อายุ ๑๕ ปี ท่านมีคติธรรมฝังแน่นในหัวใจ ๓ อย่างคือ

๑. ในจำนวนคน ๘๐ หลังคาเรือน ในหมู่บ้านเดียวกันนี้ ท่านจะไม่ยอมให้ใครมาเหยียบหัวแม่ตีนเป็นอันขาด

๒. ในบรรดาคนที่เกิดปีเดียวกัน ท่านจะไม่ยอมแพ้ใครในเชิงหาเงิน

๓. ถ้าอายุไม่ถึง ๓๐ ปี ท่านจะไม่ยอมมีเมียจะต้องมีเงินอยู่ในกระเป๋าของตัวเองให้พอเสียก่อนจะไม่ยอมแบมือขอใครกิน ถ้าจะมีเมียต้องเป็นผู้เลือกเอง ใครจะมาข่มเหงคลุมถุงชนไม่ได้ และผู้ที่จะเป็นเมียจะต้องมีพร้อมทั้งรูปสมบัติ คุณสมบัติ และสกุลสมบัติ

ปีพุทธศักราช ๒๔๖๘ อายุครบ ๒๐ ปี

ท่านได้ออกบวชเมื่อวันที่ ๖ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๖๘ ตรงกับวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๖ ตรงกับวันวิสาขบูชา ณ พัทธสีมาวัดบ้านหนองสองห้อง โดยมี หลวงปู่อัม เจ้าอาวาสวัดบ้านหนองสองห้อง เป็นพระอุปัชฌาย์

เมื่อท่านบวชได้ ๒ พรรษาจึงตั้งใจอธิษฐานให้ได้พบครูบาอาจารย์ที่ทรงคุณธรรมว่า

“เวลานี้ข้าพเจ้ามุ่งหวังเอาดีทางพระศาสนา ขอจงให้ได้พบครูบาอาจารย์ที่ประพฤติดีปฏิบัติชอบภายใน ๓ เดือน”

ด้วยแรงอธิษฐานของท่าน ในปีพุทธศักราช ๒๔๖๙ ท่านได้พบท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทัตโต ที่วัดบูรพาราม อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี สมความตั้งใจ ท่านพระอาจารย์มั่น ท่านได้สอน

บริเวณวัดโคกการาม เดิมเรียกว่า “นาแม่ขาว” ด้านซ้ายเป็นเขตสังฆาวาส ด้านขวาล่างเป็นเขตอุบาสิกา

ให้บริกรรมภาวนา “พุทโธ” เพียงคำเดียวเท่านั้น
ขณะนั้นท่านกำลังอาพาธ ท่านจึงแนะนำให้ไปพัก
อยู่เสนาสนะป่าบ้านท่าวังหิน ซึ่งเป็นสถานที่เงียบ
สงัดวิเวกดี มี **พระอาจารย์สิงห์ ขนดะยาโคโม**
พระมหาปิ่น ปญฺญาพโล เป็นพระพี่เลี้ยง

ท่านขอญาติใหม่ในคณะสงฆ์ฝ่ายธรรมยุตที่
วัดบูรพาราม อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี ใน
วันที่ ๒๗ พฤษภาคม พ.ศ.๒๔๗๐ โดยมี **ท่าน**
พระอาจารย์มั่น ภูริทตฺโต เป็นผู้ให้ไตรสรณคมน์
และศีล **พระปัญญาพิศาลเถร (หนู ฐิตปญฺโญ)**
เป็นพระอุปัชฌาย์ **พระอธิการเพ็ง** เป็นพระกรรม
วาจาจารย์

ได้ฉายานามว่า “ธมฺมธโร” แปลว่า “**พระ**
ผู้ทรงศีลธรรม”

ปีพุทธศักราช ๒๔๗๐ จำพรรษาที่เสนาสนะ
ป่าช้าบ้านหัวจัว ตำบลท่าแมด อำเภอกุดชุม
จังหวัดยโสธร มี **พระอาจารย์กงมา จิรปุญฺโญ**
พระอาจารย์อ่อน ญาณสิริ **พระอาจารย์สาม**

อภิญโญ ร่วมจำพรรษา

ปีพุทธศักราช ๒๔๗๑-๒๔๗๓ จำพรรษาที่
วัดปทุมวนาราม อำเภอปทุมวัน กรุงเทพมหานคร

ปีพุทธศักราช ๒๔๗๔ จำพรรษาที่วัดเจดีย์
หลวง ตำบลพระสิงห์ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่
จำพรรษาร่วมกับท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทตฺโต

ในคราวที่จำพรรษาที่วัดเจดีย์หลวงนั้น ท่าน
พระอาจารย์มั่น ได้สั่งให้ท่านพ่อลี ไปปฏิบัติ
กรรมฐาน ในที่อันเป็นมงคลสถาน ๓ แห่ง คือ

- ๑) ดอยชะม้อ จังหวัดลำพูน
- ๒) ถ้ำบวบทอง จังหวัดเชียงใหม่
- ๓) ถ้ำเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่

ปีพุทธศักราช ๒๔๗๕-๒๔๗๖ จำพรรษาที่
เสนาสนะป่าช้าบ้องชี (ปัจจุบัน วัดป่าธรรมิการาม)
อำเภอกระโทก(โซคชัย) จังหวัดนครราชสีมา

ปีพุทธศักราช ๒๔๗๗ จำพรรษาที่เสนา
สนะป่าบ้านตะคร้อ อำเภอประจันตคาม จังหวัด
ปราจีนบุรี

ปีพุทธศักราช ๒๔๗๘-๒๔๙๒

จำพรรษาที่เสนาสนะป่าช้าผีดิบ
คลองกุ่ม อำเภอเมือง จังหวัด
จันทบุรี

ปีพุทธศักราช ๒๔๙๓

จำพรรษา ที่ป่าอิลิปตน์
มฤคทายวัน เมืองพาราณสี
ประเทศอินเดีย

ปีพุทธศักราช ๒๔๙๔ จำ

พรรษาที่วัดควนมด อำเภอกาญหะดิษฐ์ จังหวัดสงขลา

ปีพุทธศักราช ๒๔๙๕ จำพรรษา ที่เสนาสนะ

ป่าบ้านผาแดง ตำบลปาย่าง อำเภอแม่แตง จังหวัด
เชียงใหม่

ปีพุทธศักราช ๒๔๙๖-๒๔๙๘ จำพรรษาที่

วัดบรมนิวาส อำเภอปทุมวัน กรุงเทพฯ

ปีพุทธศักราช ๒๔๙๙-๒๕๐๔ จำพรรษาที่

วัดอโศการาม ตำบลท้ายบ้าน อำเภอเมือง จังหวัด
สมุทรปราการ

ท่านละสังขารเข้าสู่อนุภาติเสสนิพพาน ณ

วัดอโศการามในวันที่ ๒๖ เมษายน พ.ศ.

๒๕๐๔ เวลาประมาณ ๐๒.๐๐ น.

สิริอายุ ๕๕ ปี ๓๓ พรรษา

หลังจากท่านมรณภาพ

สมเด็จพระมหาธีรราชเจ้า สมเด็จพระ

พระสังฆราช (จวน อุฏฺฐายี) มี

พระบัญชาให้เก็บศพท่านไว้ยัง

ไม่ถวายเพลิง เอาอย่างพระ

มหากัสสปะเถระ ที่ในวันหนึ่งใน

อนาคตกาลจะมีพระศรีอริยเมตไตรย มาเผาศพ

พระมหากัสสปะอย่างสมศักดิ์ศรี

นัยของท่านพ่อลีก็ขอให้เอาเยี่ยงอย่างนี้เป็น

อุทาหรณ์ว่า “ผู้มีบุญกรรมที่เกี่ยวข้องกับท่านใน

วันข้างหน้า จะได้มาถวายเพลิงสรีระร่างของท่าน

อย่างสมศักดิ์ศรี”

และท่านมีบัญชาอีกว่า ให้บำเพ็ญกุศลและ

สวดมนต์อุทิศถวายท่านพ่อลีทุกคืนบรรดาบรรพชิต

และคฤหัสถ์ ซึ่งเป็นคณะศิษย์ของท่านพ่อลีได้

ปฏิบัติตามมาโดยตลอด 🏠

๑๔. หลวงปู่ตื้อ อจลธมฺโม

วัดป่าอรัญญวิเวก บ้านข่า อำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนม

“พระอริยเจ้าผู้มีปฏิปทาประดุจเสือโคร่ง”

พระเดชพระคุณหลวงปู่ตื้อ อจลธมฺโม พระอริยเจ้าชื่อดังแห่งภาคอีสาน เป็นศิษย์ที่สำคัญรูปหนึ่งของท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทตฺโต ท่านเป็นผู้มีนิสัยรักความสงบสันโดษ ท่านเข้าเป็นศิษย์วัดตั้งแต่วัยเด็กและได้รับการบรรพชาเป็นสามเณรอยู่ระยะหนึ่ง เป็นผู้ใฝ่ใจในการศึกษามีนิสัยตรงไปตรงมา ข้อวัตรปฏิบัติเข้มแข็งเด็ดเดี่ยว เอาจริงเอาจัง นิสัยโผงผางพูดจาขวานผ่าซาก มีลีลาการแสดงธรรมแปลกกว่ารูปอื่น ๆ มีคำคมขำขันแฝงอยู่เสมอในเทศนาธรรม โดยส่วนมากท่านติดตามท่านพระอาจารย์มั่น บำเพ็ญภาวนาอยู่ตามท้องถ้ำในป่าลึกทางภาคเหนือ เช่น ถ้ำเชียงดาว เป็นต้น

ปฏิปทาของท่านอาจหาญสมเป็นนักรบธรรมของท่านพระอาจารย์มั่น ลักษณะนิสัยท่านเป็น

ประดุจเสือโคร่ง และท่านมักปฏิบัติกรรมฐานอย่างอุกฤษฏ์ โดยถือเอาเสือโคร่งเป็นแบบอย่างในอิริยาบถ ๔ คือ

๑. ต้องมีน้ำจิตน้ำใจแข็งแรงแกร่งกล้าหาญในการเที่ยวรุกดงค์ล่ากิเลส ประดุจเสือตัวเปรียวเหยี่ยวล่าเหยื่อไม่กลัวต่อภัยอันตรายใด ๆ

๒. ต้องกล้าเที่ยวไปในคำคืน ประดุจเสือไม่เคยกลัวต่อมรณภัยในความมืด

๓. ต้องชอบอยู่ในท้องถ้ำที่สงัดจากผู้คน ประดุจเสือหลีกเร้นซ่อนตัวอยู่ในถ้ำอันลึกลับที่ผู้คนเข้าไปไม่ถึง

๔. คิดทำอะไรลงไปแล้วต้องมุ่งความสำเร็จเป็นจุดหมาย ประดุจแมวตาเสือได้จ้องเขม็งไปที่เหยื่อรายใดแล้ว ต้องตามตะปบขย้ำจนสำเร็จ

ท่านได้สำเร็จอภิญญาญาณสามารถเรียกสัตว์มีเลือดเป็นต้น มาซึ่งเป็นพาหนะในการเดินทางได้และสามารถท่องเที่ยววนรอกสวรรค์ได้ตามใจปรารถนา ท่านมีหลวงปู่แหวน สุจิณฺโณ เป็นสหธรรมิกใน

๑

๑. พิพิธภัณฑ์หลวงปู่ดื้อ อจลธมโม ที่วัดป่าอรัญญวิเวก
๒. ภาพแกะสลักหินทรายที่พิพิธภัณฑ์
๓. กุฏิที่หลวงปู่ดื้อมรณภาพ ที่วัดอรัญญวิเวก

๒

๓

การเดินทางธุดงค์ภาวนาในภาคอีสาน และภาคเหนือของประเทศไทย เมืองเวียงจันทน์ เมืองหลวงพระบางของประเทศลาว

เกิดเมื่อวันจันทร์ที่ ๓ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๔๓๑ ตรงกับวันขึ้น ๓ ค่ำ เดือน ๓ ปีชวด ๓ บ้านข่า ตำบลบ้านข่า อำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนม เป็นบุตรของนายปลา และ นางปัดต์ ปาลิปัตต์

ปีพุทธศักราช ๒๔๕๒ อุปสมบทเมื่ออายุ ๒๑ ปี ในฝ่ายมหานิกายกับพระอุปัชฌาย์คาน อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครพนม นานถึง ๑๙ พรรษา

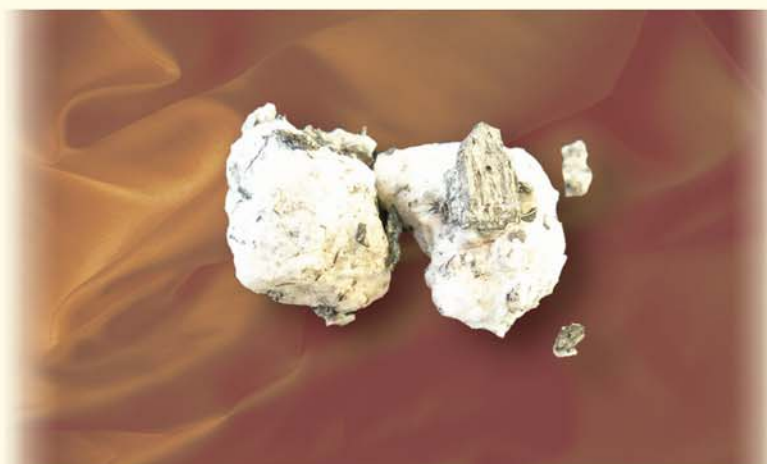
ได้ญัตติเป็นฝ่ายธรรมยุต ในปี พ.ศ. ๒๔๗๑ เมื่ออายุ ๔๐ ปี ที่วัดเจดีย์หลวง ตำบลพระสิงห์ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ โดยมี พระอุบาลีคุณูปมาจารย์ (จันทร์ สิริจนฺโท) เป็นพระอุปัชฌาย์ พระครูศรีพิสารคุณ เป็นพระกรรมวาจาจารย์ พระครูนพิสี เป็นพระอนุสาวนาจารย์

ปีพุทธศักราช ๒๕๑๔ ท่านอาพาธด้วยโรคชรา จึงกลับมาจำพรรษาที่วัดป่าอรัญญวิเวก ซึ่งเป็นบ้านเกิด ครั้นถึงกาลใกล้นิพพาน ท่านได้แสดงธรรมโปรดสาธุศิษย์ด้วยบทธรรมสั้น ๆ ว่า “สังขารไม่เที่ยง เราเกิดมาก่อนก็ต้องไปก่อนตามธรรมดา ลมวิปริตแล้ว ธาตุในตัวแปรปรวนแล้ว”

พุดจบท่านให้พรเป็นภาษาบาลีว่า “พุทฺโธ สุโข ธมฺโม สุโข สงฺโฆ สุโข จตฺตารอ ธมฺมา วฑฺฒนฺติ อายุ วณฺโณ สุขํ พลํ” พร้อมกับยิ้มหัวเราะเยาะ ลาโลกสมมุติเป็นครั้งสุดท้ายอย่างอารมณ์ดี ไม่สะทกสะท้านต่ออาการที่เกิดขึ้น แล้วนอนตะแคงขวาท่าสัทโธสนิม ทั่งจันทร์ถึงอนุภาทิเสสนิพพาน ณ วัดป่าอรัญญวิเวก ตำบลบ้านข่า อำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนม ท่ามกลางสาธุศิษย์ ในวันที่ ๑๙ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๑๗ เวลา ๑๙.๐๐ น.

สิริรวมอายุได้ ๘๖ ปี ๕ เดือน ๑๖ วัน ๔๖ พรรษา 🍵

อนุสรณ์สถานอภัยภูเบศร

๑๕. หลวงปู่สาม อภิญโญ

วัดป่าไทรวิเวก อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์

“พระอริยเจ้าผู้เคร่งครัดในธุดงค์วัตร”

พระเดชพระคุณหลวงปู่สาม อภิญโญ ท่านเป็นพระอริยสงฆ์ผู้เจริญด้วยธุดงค์วัตรสมาธิปฏิบัติ กตัญญู กตเวทิต่อพระบูรพาจารย์เป็นที่ตั้ง เมื่อท่านพระอาจารย์มั่นเข้าสู่อนุภาติเสสนิพพาน ท่านนอนเฝ้ารักษาศพของท่านอาจารย์มั่นตลอด ๓ เดือนจนถึงพิธีประชุมเพลิง

เบื้องต้นก่อนจะเข้ามาวงศ์กรรมฐานท่านได้รับคำแนะนำจากหลวงปู่ดูลย์ อตุโล ให้เข้าหาท่านพระอาจารย์มั่น ท่านเป็นผู้ไม่ติดสถานที่ ท่องเที่ยวภวณตามป่าเขาไปเรื่อยทั่วทุกภาคของประเทศไทย ท่านจำพรรษามากแห่งแทบจะไม่ซ้ำกัน เป็นหนึ่งในกองทัพธรรมยุคแรกที่ธุดงค์เผยแผ่ธรรมจนได้รับคำชมจากท่านพระอาจารย์มั่นว่า “เป็นผู้เจริญด้วยธุดงค์วัตร จำพรรษาได้มากแห่ง และเป็นผู้เคร่งครัดในธุดงค์วัตร” ท่านมีสหธรรมิกคือ พระอาจารย์กงมา จิรปุณโณ และท่านพ่อลี ธมฺมธโร

ท่านสามารถเข้าฌานสมาบัติได้อย่างเชี่ยวชาญ ครั้งหนึ่งในปีพุทธศักราช ๒๕๐๖ ท่านจำพรรษาอยู่กับพวกกะเหรี่ยงที่บ้านแม่หลอด อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ ออกพรรษาแล้วเที่ยววิเวกไปแถวเชิงบ้านผาแดง อยู่กับพวกแม้วพวกกระเหรี่ยง ทำให้เขาเกิดศรัทธา จึงทำให้ท่านถูกคนอิจฉาริษยาและคิดปองร้ายหมายเอาชีวิต

อนุสรณ์สถานอกิญาโน พิพิธภัณฑหลวงปู่สาม อกิญาโน

คืนวันหนึ่งท่านนั่งเข้าฌานสมาบัติพิจารณาธรรมขั้นสูงตัดขาดความเกี่ยวพันกับโลกภายนอก ตีמד่ารสพระธรรม เพลิดเพลินในแดนแห่งจิต สมภาติ ท่องเที่ยวไปทั้งเบื้องสูงและเบื้องล่าง โปรดจิตวิญญานที่ยากไร้ ได้เวลานานพอสมควรท่านจึงถอนจิตออกจากฌานสมาบัติ ปรากฏฝากระท่อมทับตัวอยู่ เมื่อเอาสิ่งของที่ทับตัวออก จุกเทียนขึ้นดูมีเลือดท่วมกาย ข้างกายมีก้อนหินตกอยู่ ๑ ก้อนและอีกข้างหนึ่งมี ๒ ก้อน มีเลือดเประเกระเกร้งเปื้อนตัว ท่านเล่าว่า พวกโจรผู้ร้ายคงเอาก้อนหินทุบศีรษะและใบหน้าท่านอย่างแรง และคิดว่าท่านคงตายแล้ว จึงตีฝากระท่อมให้ล้มทับตัวท่านไว้ ท่านรอดตายมาได้ราวปาฏิหาริย์ นี่คือการอัศจรรย์แห่งฌานสมาบัติของพระอริยเจ้า

ท่านเกิดเมื่อวันอาทิตย์ ๑๒
กันยายน พ.ศ. ๒๔๔๒ ที่
บ้านนาสาม ตำบลนาบัว อำเภอ
เมือง จังหวัดสุรินทร์ เป็นบุตร
ของนายปวม และ นางกิ่ง
เกษแก้วสี

ครั้นอายุได้ ๑๙ ปี ได้
บวชเป็นสามเณรที่วัดนาสาม
และอุปสมบทเป็นฝ่ายมหานิกายใน
ปีพุทธศักราช ๒๔๖๒ โดยมี **พระครูวิมลศีลพรต**
เป็นอุปัชฌาย์ **หลวงพ่อเอี่ยม** เป็นพระกรรมวาจา
จารย์ **พระอาจารย์สาม** เป็นพระอนุสาวนาจารย์
เมื่อได้ทราบข่าวว่าพระอาจารย์ดูดย์ อดุล
ศิษย์ท่านพระอาจารย์มั่น พักอยู่ที่ป่าหนองเสม็ด
ตำบลเฉลียง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ จึงไป
พบท่านอาจารย์ดูดย์ ณ ที่นั้น ถวายตนเป็น
ศิษย์แล้วออกธุดงค์ไปบนเขาพนมสวาย

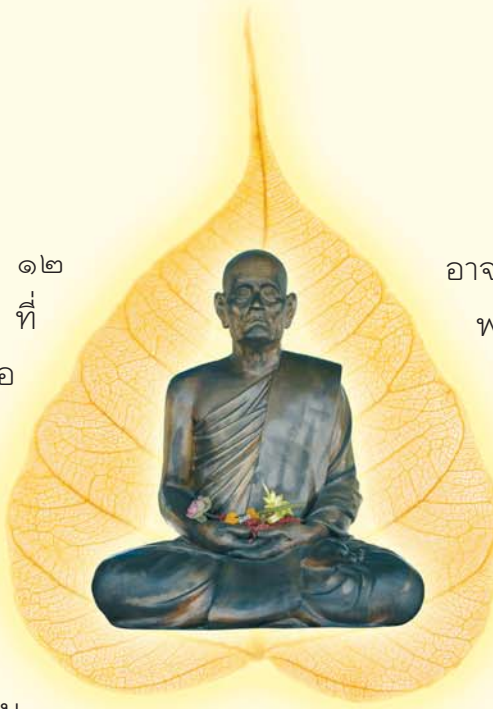
ปีพุทธศักราช ๒๔๖๙ ได้ศึกษาธรรมกับ
ท่านพระอาจารย์มั่น ที่เสนาสนะป่าบ้านสามผง
อำเภอท่าอุเทน จังหวัดนครพนม ท่านพระ

อาจารย์มั่น แนะนำให้ติดตามท่าน
พระอาจารย์สิงห์ ขนดุยาคโม และ
พระมหาปิ่น ปญฺญาพโล ออก
ธุดงค์

ปีพุทธศักราช ๒๔๗๑
อายุ ๒๘ ปี ได้ติดตามคณะ
กองทัพนธรรมของพระอาจารย์
สิงห์ ขนดุยาคโม และพระ
อาจารย์มหาปิ่น ปญฺญาพโล ไป

ทางจังหวัดยโสธร และได้ยุติเป็นพระสงฆ์ฝ่าย
ธรรมยุตเมื่อวันที่ ๘ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๗๑
เวลา ๑๖.๐๖ น. ณ วัดศรีธรรมาราม อำเภอ
เมือง จังหวัดยโสธร โดยมี**พระครูจิตรวิโส
ธนาจารย์** เป็นพระอุปัชฌาย์ **พระอาจารย์สิงห์
ขนดุยาคโม** เป็นพระกรรมวาจาจารย์ **พระอาจารย์
มหาปิ่น ปญฺญาพโล** เป็นพระอนุสาวนาจารย์

ท่านเข้าสู่นิพพานที่โรงพยาบาลศิริราช เมื่อ
วันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๔ เวลา ๑๙.๓๐ น.
สิริอายุได้ ๙๑ ปี ๔ เดือน ๑๙ วัน
๖๒ พรรษา 🍌

๑๖. พระครูญาณทัสสี (หลวงปู่คำดี ปภาโส)

วัดถ้ำผาปู่ อำเภอเมือง จังหวัดเลย

“พระอริยเจ้าผู้อ่อนน้อมถ่อมตนเพื่อธรรม”

พระเดชพระคุณหลวงปู่คำดี ปภาโส พระอริยเจ้าศิษย์กรรมฐานสายท่าน พระอาจารย์มั่น ภูริทตฺโต ท่านเป็นผู้มีความสมบุกสมบันทั้งภายนอกและภายใน สันโดษไม่ชอบการก่อสร้าง

เบื้องต้นท่านศึกษาธรรมจากพระอาจารย์สิงห์ ขนดฺ ยะคะโม ณ วัดป่าสาละวัน อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา จากนั้นท่านท่องเที่ยวไปตามป่าเขา จนกระทั่งวาระสุดท้ายท่านได้กลับมาจำพรรษาที่วัดถ้ำผาปู่ และได้รับอุปายธรรมอันสำคัญจากหลวงตามหาบัว จนถึงที่สุดแห่งทุกข

ท่านมักกล่าวกับคนใกล้ชิดเสมอว่า “**มหาบัวเป็นอาจารย์ของอาตมา**” ท่านไม่ถืออายุพรรษา ท่านถือพรหมจรรย์คือพระอรหันต์ตผลเป็นที่ตั้ง ถ้าหากได้ธรรม แม้จะเอาสามเณรเป็นอาจารย์

ท่านก็ยอม ท่านมีวิธีการและอุปายแปลก ๆ เพื่อฝึกหัดธรรม ท่านชอบแสวงหาที่อยู่อันน่ากลัว และชอบหาวิธีแก้ความกลัวเฉพาะหน้า อย่างเช่น ท่านพักอาศัยอยู่ในถ้ำ เสือร้องคำรามอยู่หน้าถ้ำ ตัวสั่นแต่ใจสู้ไม่ถอย ภาวนาสอนตนเองว่า “**พระกรรมฐานอะไรมากลัวเสือ เรากลัวเสือมันมากินเราก้เรากินสัตว์มาลักเท่าไร กินมาจนเต็มพุง ถ้าเสือจะมากินเราเสียบ้างก็ไม่เห็นจะเป็นไร วันนี้เราต้องสู้**” คิดอย่างนั้นแล้วท่านก็รีบเดินออกจากถ้ำไปตามหาเสือ พอเสือเห็นท่านเดินเข้าไปหาตุ่ม ๆ มันก็เหินแนบเปิดหนีเข้าป่าหายเงียบไป

ท่านเคยจิตเสื่อมและระคายกำเริบมาก ถึงกับจะเอาเม็ดโกนกรีดคอตนเองให้ตายถึงสามครั้ง สามหน แต่ก็เหมือนมีเทวดามาช่วยเสมอ ท่านเล่าว่าหากวันนั้นมีผู้หญิงเข้าสู่ราวป่าที่ท่านพักอาศัยอยู่ ท่านจะต้องข่มขืนเสพเมถุนแน่นอน เพราะเกิดความกำหนัดอย่างมาก แต่เดชบุญบันดาล วันนั้นไม่มีผู้หญิงสักคนเลย ทั้งที่ทุก ๆ วันจะมีผู้หญิงมาหาของป่ากันเต็ม ท่านพลิกจิตแก้ตัวท่านเอง

เจดีย์บรรจุอัฐิธาตุหลวงปู่คำดี ปภาโส ที่วัดถ้ำผานู

ทันทีอย่างเด็ดขาด ด้วยการเปลี่ยน
ความคิดที่จะฆ่าตัวตายเสียใหม่ว่า

**“ถ้าจะตาย เราต้องตายพร้อมกับ
ความเพียรภาวนาเท่านั้น”**

นิสัยแต่ก่อนท่านเป็นคนผัดโผน แข็งกระด้าง ไม่ยอมใครง่าย ๆ แต่ท่านมาแก้ไขใหม่ ท่านเล่าว่าครั้งหนึ่งท่านใช้สามเณรตัดผ้าขาวทำสบงสามเณรเย็บผ้าผิด ท่านฉีกผ้าโยนทิ้ง สามเณรร้องไห้ใหญ่ ท่านรู้สึกสะท้อนใจมากที่ทำกริยาอย่างนั้น ผ้าตัดผิดมันก็ตัดผิดไปแล้ว แล้วมาฉีกผ้าทิ้งนี้หาประโยชน์อะไรมิได้ ท่านเตือนตนเองว่า “เอาละนะเราจะเอาสามเณรเป็นอาจารย์ต่อแต่นี้เป็นต้นไปเราจะเปลี่ยนนิสัยใหม่ เปลี่ยนมารยาทใหม่ กริยาอย่างนี้จะไม่นำเอามาใช้จนกระทั่งวันตาย เปลี่ยนเป็นคนอ่อนโยน ไม่ดูด่าว่ากล่าวใครโดยไร้ซึ่งเหตุและผล” แล้วท่านก็ตั้งสติเปลี่ยนนิสัยเดิมตั้งแต่บัดนั้นเป็นต้นมา

ท่านเกิดวันพฤหัสบดีที่ ๒๖ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๔๕ ตรงกับแรม ๑๔ ค่ำ ปีมะเส็ง เป็นบุตร

ของนายพรและนางหมอก นินเขียว

เกิดที่บ้านหนองคู ตำบลบ้านหว้า
อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น

ท่านบวชเป็นพระมหานิกาย
ที่วัดหนองแวง บ้านเมืองเก่า
ตำบลพระลับ อำเภอเมือง
จังหวัดขอนแก่น โดยมี**พระ
ครูเมือง** เป็นพระอุปัชฌาย์ **พระ
อาจารย์โพธิ์** เป็นพระกรรมวาจาจารย์

พระอาจารย์ชานูหลิด เป็นพระอนุสาวนาจารย์

ต่อมาได้ญัตติเป็นฝ่ายธรรมยุตเมื่อวันที่ ๒๕
กรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๗๑ เวลา ๑๓.๓๐ น. ณ
วัดศรีจันทร์ราวาส ตำบลพระลับ อำเภอเมือง จังหวัด
ขอนแก่น โดยมี **พระครูพิศาลธรรมา** เป็น
พระอุปัชฌาย์ **พระปลัดสังข์** เป็นพระกรรมวาจา
จารย์ **พระสมชาย** เป็นพระอนุสาวนาจารย์

ท่านละสังขารเข้าสู่อนุปาทิเสสนิพพาน ณ โรง
พยาบาลแพทย์ปัญญา กรุงเทพฯ เมื่อวันที่ ๑๗
พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๒๗ เวลา ๑๓.๑๓ น.

สิริอายุได้ ๘๒ ปี ๔ เดือน ๔ วัน
๕๖ พรรษา

ဘုရားရှင်တို့အတွက် အာဇာနည်အိမ်

๑๗. พระญาณสิทธิอาจารย์ (หลวงปู่สิม พุทธาจาโร)

วัดถ้ำผาปล่อง อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่

“พระอริยเจ้าผู้ฝึกฝนศีลธรรมกำจรกำจาย”

พระเดชพระคุณหลวงปู่สิม พุทธาจาโร พระอริยเจ้าผู้ทุ่มเทชีวิตจิตใจในเพศพรหมจรรย์ บากบั่นดำเนินตามรอยพระบูรพาจารย์ อุปนิสัยละมุนละไม มีเมตตาเป็นสาธารณะ ใจเด็ด มุ่งหวังเพียงความพ้นทุกข์ ได้รับคำชมจากท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทตฺโต ว่า “เป็นดอกบัวที่ยังตูมอยู่ เบ่งบานเมื่อใด จะหอมกว่าหมุย”

ท่านเที่ยวธุดงค์ไปตามป่าเขาและยอดดอยทั่วทุกภาค ขณะที่ท่านพระอาจารย์มั่นยังมีชีวิตอยู่ท่านจะเที่ยววนเวียนเข้ามาฟังธรรมภาคปฏิบัติอยู่เสมอ เมื่อท่านพระอาจารย์มั่นท่องเที่ยวธุดงค์ไปทางภาคเหนือ ท่านก็จะติดตามไปอาศัยอยู่ในวัดมีธรรมของท่านพระอาจารย์มั่นเสมอมา

ท่านชอบอยู่ตามท้องถ้ำและภูเขาสูงตระหง่าน วัชระ เก่งในการพิจารณาสุภะกรรมฐาน ท่าน

สามารถบรรยายในกายคตาสติกกรรมฐานพิจารณากระดูก ๓๐๐ ท่อนได้อย่างพิสดาร ท่านถือเคร่งใน “ไสยานิกังคธุดงค์” คือ ธุดงค์ข้อ ๑๑ ว่าด้วย การเข้าไปเยี่ยมและอยู่ในป่าช้าพิจารณาซากศพเป็นวัตร ท่านเป็นผู้มีใจหนักแน่นมั่นคงไม่หวั่นไหว ในโลกธรรมทั้งหลาย

ท่านเกิดเมื่อวันศุกร์ที่ ๒๖ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๕๒ ตรงกับวันศุกร์ขึ้น ๑๔ ค่ำ เดือน ๑๒ ปีระกา เวลาประมาณ ๒๑.๐๐ น. ที่บ้านบัว ตำบลสว่าง อำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร เป็นบุตรของนายसान และ นางสิงห์คำ วงศ์เข้มมา

ในคืนที่ท่านมาปฏิสนธิ มารดานิมิตเห็นพระสงฆ์รูปหนึ่งเหาะมาจากท้องฟ้ามีรัศมีในกายเปล่งประกายแลดูเย็นตาเย็นใจ เหาะลงสู่กระต๊อบกลางทุ่งนา ด้วยนิมิตดังกล่าวนายसानผู้เป็นบิดาจึงได้ตั้งชื่อลูกชายว่า “สิม” (หมายถึงโปสท์)

เมื่อท่านอายุ ๑๗ ปี ได้ขอบิดามารดาบรรพชาเป็นสามเณรฝ่ายมหานิกาย ณ วัดศรีรัตนาราม

๑. เจดีย์อนุสรณ์ หลวงปู่สิม พุทธาจาโร บนเทือกเขาเชียงดาว
๒. ภายในถ้ำผาปล่อง

บ้านบัว ในวันที่ ๘ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๔ โดยมี**พระอาจารย์สีทอง** เป็นพระปัพพชาจารย์ ต่อมาท่านได้มีโอกาสฟังธรรมจากท่าน **พระอาจารย์มั่น ภูริทตฺโต พระอาจารย์สิงห์ ขนดฺยาคโม และพระอาจารย์มหาปิ่น ปญฺญาพโล** ณ วัดศรีสงคราม ตำบลสามผง อำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนม ได้ปฐิตินิธรรม บังเกิดความเลื่อมใสเป็นอย่างมาก จึงตัดสินใจขอถวายตัวเป็นศิษย์ท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทตฺโต ตั้งแต่บัดนั้นเป็นต้นมา

ได้บรรพชาใหม่เป็นสามเณรฝ่าย
ธรรมยุต ที่โบสถ์น้ำวัดศรีสงคราม
โดยท่านพระอาจารย์มั่น เป็น
ประธาน และเจ้าคุณธรรมเจดีย์
(จูม พนฺธุโล) เป็นพระปัพ
ชาจารย์

ท่านอุปสมบทเมื่อวัน
อังคารที่ ๑๖ กรกฎาคม พ.ศ.
๒๔๗๒ ขึ้น ๑๐ ค่ำ เดือน ๘

ปีมะเส็ง ณ วัดศรีจันทราวาส ตำบลพระลับ อำเภอ
เมือง จังหวัดขอนแก่น โดยมี **พระครูพิศาล
อรัญเขต (จันทร์ เขมิโย)** เป็นพระอุปัชฌาย์ **พระ
อาจารย์สิงห์ ขนฺตยาคโม** เป็นพระกรรมวาจาจารย์
พระปลัดดวงจันทร์ เป็นพระอนุสาวนาจารย์

หลังจากท่านอุปสมบท ได้เดินธุดงค์ติดตาม
พระอาจารย์สิงห์ ขนฺตยาคโม ไปจำพรรษาที่วัด
ป่าเหล่า (วัดป่าวิเวกธรรม) จังหวัดขอนแก่น
และท่านพระอาจารย์ สิงห์ได้สอนอุบายในการ
พิจารณาอสุภกรรมฐานจากซากศพ โดยพาไป
ขุดซากศพที่ป่าช้าขึ้นมาพิจารณา ท่านได้อสุภะ
กรรมฐานจากซากศพว่า

“นี่แหละร่างกาย สักแต่ว่ารูป ไม่
ว่ารูปหญิงรูปชาย คืออันเดียวกัน
ไม่มีใครสวยใครงามกว่ากัน อสุภ
มรณํ ทั้งนั้น ไม่นานละ เดี่ยว
มันก็ทยอยตาย ไปทีละคน
สองคน หมดไปสิ้นไป ไม่มี
เหลือ ตายจนกระทั่งหมดโลก”

ปีพุทธศักราช ๒๕๐๓ ท่าน
ได้เดินทางธุดงค์มาพบถ้ำผาปล่อง

อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ ถ้ำนี้ทะลุถึงกัน
ได้ มีลักษณะเป็นปล่อง อากาศถ่ายเทสะดวก
เหมาะสำหรับบำเพ็ญเพียรภาวนาเป็นอย่างยิ่ง
ตั้งแต่บัดนั้นเป็นต้นมาท่านก็อยู่จำพรรษา และ
พัฒนาจนกลายเป็นสถานที่อบรมภาวนาปฏิบัติ
ธรรม สำหรับพระภิกษุสามเณร อุบาสก อุบาสิกา
ผู้หวังความหลุดพ้น มาจนถึงจวบจนสิ้นอายุสังขาร
ของท่าน

ท่านละสังขารเข้าสู่อนุภาทิเสสนิพพาน ณ วัด
ถ้ำผาปล่อง อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ เมื่อ
วันศุกร์ที่ ๑๔ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๓๕ สิริรวม
อายุได้ ๘๒ ปี ๙ เดือน ๑๙ วัน ๖๓ พรรษา 🍌

๑๘. พระธรรมวิสุทธิมงคล (หลวงตามหาบัว ญาณสมฺปนฺโน)

วัดป่าบ้านตาด ตำบลบ้านตาด อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี

“พระอริยเจ้าผู้เป็นมหาบุรุษของแผ่นดิน”

พระเดชพระคุณพระธรรมวิสุทธิมงคล (หลวงตามหาบัว ญาณสมฺปนฺโน) พระอริยเจ้าที่ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวาง ยิ่งใหญ่ด้วยบุญบารมี ทายาทธรรมของท่าน พระอาจารย์มั่น เป็นมหาบุรุษผู้ยิ่งใหญ่แห่งยุค สามารถทำประโยชน์ใหญ่ให้แก่ชาติและพระพุทธศาสนา เป็นพระของแผ่นดินไทยที่ประวัติศาสตร์ต้องจดจารึก เป็นคักดิ์ศรีและเกียรติยศประดับวงศ์พระพุทธศาสนาอย่างสง่างาม ปฏิปทาและคำสอนของท่านหาผู้ใดเสมอเหมือนได้ยาก ท่านจึงเป็นที่ยอมรับจากพระคณาจารย์น้อยใหญ่และประชาชนทั่วไป

ท่านสามารถทำในเรื่องที่บุคคลอื่นทำได้ยาก เรื่องที่แสนยากเมื่อท่านดำริกลับเป็นเรื่องง่ายประดุจพลิกแผ่นดินได้ ท่านคิดทำเรื่องใดไม่ว่าน้อยใหญ่ก็นั้นสำเร็จราวปาฏิหาริย์ ท่านเล่าว่า **“เดิมจริง ๆ ท่านเคยปรารถนาพุทธภูมิ แต่มาพิจารณาเห็นว่าจะเป็นการเน้นซ้ำ จึงถอนความปรารถนานั้นเสีย มุ่งตรงเข้าสู่แดนแห่งพระนิพพานโดยตรง”**

ท่านเป็นศิษย์ที่ท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทัตโต ยกย่องและไว้วางใจว่า **“เป็นผู้ฉลาดทั้งภายในอกภายใน ต่อไปจะเป็นที่พึ่งแก่หมู่คณะได้มาก”** ยามที่ท่านพระอาจารย์มั่น นิพพานไป ท่านจึงเป็นแม่ทัพใหญ่

๑

๒

๑. พระประธานบนศาลาวัดป่าบ้านตาด ๒. ศาลาวัดป่าบ้านตาด สร้างอย่างเรียบง่าย

ทดแทนสืบทอดมรดกมรรคปฏิบัติ
เหมือนยามที่ท่านพระอาจารย์มั่น
ยังปรากฏอยู่

ดังบทความตอนหนึ่งจาก
หนังสือมัทศจรรย์มหาบุรุษผู้
ยิ่งใหญ่ว่า

...พุทธศักราช ๒๔๘๒
ท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทตฺโต
พระวิปัสสนาจารย์ใหญ่ผู้มีหลัก
ธรรมอันแสนแยบยล มีญาณวิถีกว้างไกล หยั่ง
ทราบอดีต อนาคต จาริกธุดงค์อยู่ภาคเหนือ ได้
กล่าวยกย่องและทำนายภิกษุหนุ่มรูปหนึ่งซึ่งยังไม่
เคยพบเห็นกันมาก่อน ด้วยอนาคตังสญาณว่า

**“ในอนาคตกาลอีกไม่นาน จักมีพระหนุ่ม
รูปหนึ่งเข้ามาหาเราเพื่อฝากตัวเป็นศิษย์ เธอจะทำ
ประโยชน์ใหญ่ให้แก่ประเทศชาติและพระพุทธ
ศาสนา”**

และต่อมาเป็นที่ทราบกันว่าภิกษุหนุ่มรูปนั้น
ก็คือ **“พระมหาบัว ญาณสมฺปนฺโน”**

ท่านเกิดเมื่อวันที่ ๑๒ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๕๖
ณ บ้านตาด ตำบลบ้านตาด อำเภอเมือง จังหวัด
อุดรธานี เป็นบุตรของนายทองดี และนางแพงศรี
โลหิตดี มีพี่น้อง ๑๖ คน

ก่อนเกิดโยมบิดาของท่านได้สุบินนิมิตว่า
“ได้มีด มีด้ามงาที่ฝักเคลือบด้วยเงิน

ส่วนโยมมารดาสุบินนิมิตว่า “ได้ต่างหูทองคำ
หนึ่งข้างสวยงามมาก”

โยมตาได้ทำนายสุบินนิมิตนั้นไว้ ๒ อย่างคือ

๑. ถ้าไปในทางชั่ว มหาโจรสู้ไม่ได้ ยังเป็น
หัวหน้านาโจรอีก

๒. ถ้าไปในทางที่ดีแล้ว จะดีจนถึงที่สุด

ท่านอุปสมบทเมื่อวันที่ ๑๒
พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๗๗ ณ วัด
โยธานิมิต อำเภอเมือง จังหวัด
อุดรธานี โดยมี **พระธรรมเจดีย์
(จูม พนฺธุโล)** เป็นพระ
อุปัชฌาย์ **พระครูปลัดอ่อนตา
เขมฺมกโร** เป็นพระกรรมวาจา
จารย์

ศึกษาปริยัติ ๗ ปี สอบ
ได้นักธรรมเอกและเปรียญธรรม ๓ ประโยค ใน
ระหว่างศึกษาพระปริยัติธรรมนั้น ได้รับความ
อนุเคราะห์จากสมเด็จพระมหาธีรราชเจ้า (พม. ธรรมธโร)
เป็นอย่างยิ่ง

ปีพุทธศักราช ๒๔๘๕ - ๒๔๙๒ ท่านได้ไป
ศึกษาและปฏิบัติธรรมกับท่านพระอาจารย์มั่น
ภูริทตฺโต เป็นเวลา ๘ ปี ยอมสละในภุมิจิต
ภุมิธรรมอันละเอียดอ่อนแยบยลที่ท่านพระ
อาจารย์มั่นอบรมสั่งสอนถึง ๓ วาระ

วาระที่ ๑ ท่านนั่งสมาธิตลอดรุ่งติดต่อกัน
หลายวัน จนกระทั่งกันพุงแดงก้นน้ำเหลืองไหลเยิ้ม
ท่านพระอาจารย์มั่นได้ให้อุบายว่า **“กิเลสมันไม่
ได้อยู่ที่กายนะ มันอยู่ที่ใจ เหมือนสารพัดฝักบัว
ถ้ามาหายพยศ การฝักหนักควรลดลง”**

วาระที่ ๒ ท่านติดสมาธิอยู่ถึง ๕ ปี จิต
สงบแน่วไม่วุ่นไหวดังภูผาหิน ท่านพระอาจารย์
มั่นให้อุบายว่า **“สุขในสมาธิเท่ากับเนื้อติดฟัน
สมาธิทั้งแห่งเป็นสมุทัยทั้งแห่ง ให้ออกเดินทาง
ด้านปัญญา”**

วาระที่ ๓ ท่านเพ่งในการพิจารณาทาง
ด้านปัญญาทั้งวันทั้งคืนเกินตัว ไม่หลับไม่นอน คิด
ตำหนิสมาธิว่านอนตายอยู่เฉย ๆ ปัญญาต่าง

โครงการฟ้าปาช่วยชาติโดยหลวงตามหาบัว ภาณสมปุ่นโน

หากสามารถแก้กิเลสได้ ท่านพระอาจารย์มั่นให้อุบายว่า **“บำเพ็ญสังขาร ๑”** คือ การพิจารณาเพ่งเห็นตัว ไม่รู้จักประมาณ สมุทัยแทรกเข้าในจุดนี้ให้พักจิตเข้าสมาธิ เหมือนถอดเสื้อหนาม จากนั้นก็เข้าสู่สมาธิมหาปัญญา กิเลสอยู่ที่ใดตามต่อนั้นหมด...

ท่านได้อยู่ปฏิบัติภาวนาใช้ท่านพระอาจารย์มั่นจนกระทั่งนิพพาน ในวันที่ ๑๑ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๙๒

ท่านได้บรรลุธรรมขั้นสูงสุดในวันที่ ๑๕ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๙๓ แรม ๑๔ ค่ำ เดือน ๖ เวลา ๕ ทุ่มตรง บนหลังเขา (ปัจจุบันคือวัดดอยธรรมเจดีย์ จังหวัดสกลนคร)

จากหนังสือมหัศจรรย์มหาบุรุษผู้ยิ่งใหญ่ได้กล่าวยกย่องเกียรติคุณท่านไว้ว่า

“ณ บัดนี้ประวัติศาสตร์ต้องจารึกไว้ว่า.. ในเดือนธันวาคม พุทธศักราช ๒๔๙๖ พระหลวงตามหาบัว ญาณสมฺปนฺโน อายุ ๕๐ ปี พรรษา ๗๐

คณะธรรมยุติกนิกาย ได้ยอมสละชีวิตเลือดเนื้อร่วมกับความจนในชาติอย่างเด็ดเดี่ยว เดินตามรอยพระศาสดาและพระบูรพาจารย์ สามารถนำทองคำแท่งหนัก ๑๑ ตัน เงินดอลลาร์สหรัฐ ๑๐ ล้านดอลลาร์ มอบเข้าท้องพระคลังหลวง เพื่อเป็นการเพิ่มพูนสินทรัพย์ค่าชูประเทศไทยให้อยู่ยั่งยืนมั่นคงตลอดไปชั่วกาลนาน

ด้วยความเมตตาอันไม่มีประมาณต่อสัตว์โลก หลวงตายังสงเคราะห์ต่อไปจนกว่าชีวิตจะหาไม่ แม้ชีวิตลี้มลายลงไป ปัจจัยทั้งหมดที่มหาชนศรัทธานำมาถวายในงานศพในอนาคต ท่านมีพินัยกรรมให้นำมอบเข้าสู่พระคลังหลวง ให้เป็นสมบัติของชาติ เป็นทุนของลูกหลานสืบไป

นี่คือชีวิตพระอรหันต์ ที่ยังทรงธาตุขันธ์ให้ชาวโลกได้ชื่นชมบุญบารมี บาทวิถีที่ท่านก้าวอย่างผ่านไป นำความสงบสุขและแสงสว่างมาให้แก่สัตว์โลกทั้งปวง 🏠

ฟันของหลวงตา ที่พลตั่วรอกเอก
ประชา พรหมนอก เก็บรักษาไว้
ได้กลายเป็นพระธาตุบางส่วน

๑๙. พระอริยเวที (เขียน จิตสีโล)

วัดรังสีปาลิวัน ตำบลโพน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์

“พระอริยเจ้าผู้แตกฉานในอรรถและธรรม”

พระเดชพระคุณพระอริยเวที (เขียน จิตสีโล ป.ธ. ๙) เป็นพระมหาเถระผู้ถึงพร้อมด้วยความรู้และความประพฤติ เป็นศิษย์ท่านพระอาจารย์ใหญ่มั่น ภูริทตฺโต ที่สำคัญรูปหนึ่ง ท่านชำนาญทั้งทางคันถธุระและวิปัสสนาธุระ ทรงความรู้ในทางพระพุทธศาสนาซึ่งหาได้ยากยิ่งนักในคณะกรรมฐานยุคปัจจุบัน ท่านละทิ้งเกียรติยศตำแหน่งในการบริหารคณะสงฆ์ มุ่งเพียงเกียรติอันยิ่งใหญ่คือพระนิพพาน ละจากความเป็นพระบ้านเข้าสู่ความเป็นพระป่าได้อย่างสนิทใจ เป็นแบบอย่างแก่นุชนรุ่นหลังที่หลงติดจมในลาภยศสรรเสริญได้เป็นอย่างดี

ท่านมีอุปนิสัยพูดจริงทำจริง เรียบจริงปฏิบัติจริง บากบั่นมุนานะ ไม่ท้อแท้ต่ออุปสรรคที่มาถึง รักสงบ สำนวณระวัง ปฏิบัติตนเคร่งครัดในพระธรรมวินัย ไม่ชอบคลุกคลี สื่อตรงต่อธรรมวินัย หนักแน่นด้วยhiriโอดตปปะธรรม มักน้อย สันโดษ เรียบง่าย มีระเบียบ บริบูรณ์ด้วยข้อปฏิบัติในไตรสิกขา ได้ถวายตัวเป็นศิษย์อยู่ฝึกอบรมกรรมฐานกับท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทตฺโต ณ วัดหนองผือนาใน จังหวัดสกลนคร ท่านได้บำเพ็ญคุณประโยชน์ไว้ในพระพุทธศาสนาเป็นอันมาก ทั้งด้านการศึกษา ด้านการปกครอง ด้านการเผยแผ่ ตั้งแต่บรรพชาอุปสมบทจนตลอดอายุขัย

๑

๒

๑. พระประธานภายในเจดีย์ หลวงปู่เขียน จิตสีโล ๒. พระบรมสารีริกธาตุที่บรรจุภายในเจดีย์

ท่านเกิดเมื่อวันพุธที่ ๒๙ ตุลาคม
พ.ศ. ๒๔๕๖ เดือน ๑๒ ปีฉลู ณ
หมู่บ้านโพน ตำบลโพน อำเภอ
คำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ เป็น
บุตรของนายสังข์ และ นาง
ค้อม ภูสาคัส

บรรพชาเมื่ออายุ ๑๗ ปี
ณ วัดสุทธจินดา อำเภอเมือง
จังหวัดนครราชสีมา อุปสมบทอายุ
๒๑ ปี ในวันที่ ๒๖ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๗๗
โดยมี **สมเด็จพระมหาธีรราช (ติสโส อ้วน)** เป็น
พระอุปัชฌาย์ **พระโพธิวงศาจารย์** เป็นพระกรรม
วาจาจารย์ **พระธรรมปิฎก** เป็นพระอนุสาวนาจารย์
ปีพุทธศักราช ๒๔๗๕ สอบไล่ได้นักธรรม
ชั้นเอก

ปีพุทธศักราช ๒๔๗๗ - ๒๔๘๑ สอบไล่ได้
เปรียญธรรม ๓ - ๗ ประโยค สำนักเรียนวัด
สุทธจินดา อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

ปีพุทธศักราช ๒๔๘๒ สอบไล่ได้เปรียญ
ธรรม ๘ ประโยค สำนักเรียนวัดบวรนิเวศวิหาร
กรุงเทพมหานคร

ปีพุทธศักราช ๒๔๘๔ สอบไล่ได้เปรียญ
ธรรม ๙ ประโยค สำนักเรียนวัดบวรนิเวศวิหาร
กรุงเทพมหานคร พร้อมกับ**เจ้าประคุณสมเด็จพระ
ญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช** (เจริญ
สุวฑฺฒโน)

...เมื่อครั้งได้ฟังพระธรรมเทศนาของพระ
อาจารย์มั่นกัณฑ์แรกเรื่อง **“โทษของการเกิด”**
และกัณฑ์ที่สองเรื่อง **“มุตโตทัย”** (ธรรมะเป็น
เครื่องพ้น) ท่านถึงกับลุกจากที่นั่งไปกราบท่าน
พระอาจารย์มั่น พร้อมกล่าวคำปฏิญาณเป็นภาษา

บาลีว่า **“สาสเน อูรี ทตฺวา ขอมอบ
กายถวายชีวิตนี้แก่พระพุทธศาสนา
ชีวิตทั้งชีวิตนี้ขอมอบไว้ในพระ
ศาสนา ขอให้ท่านพระอาจารย์
เป็นสักขีพยานด้วย”**

จากนั้นตรารบจนสิ้นอายุ
ชัย ท่านได้กระทำสังฆวาจาขึ้น
ให้เป็นที่ปรากฏแก่ชนทั้งหลาย
ถึงความเป็นศากยบุตรพุทธชินโรส
ผู้บริสุทธิ์หมดจดงดงามในธรรมที่พระผู้มีพระ
ภาคเจ้าตรัสไว้ดีแล้ว

ท่านดำรงตำแหน่งเจ้าอาวาสวัดสุทธจินดา
ลำดับที่ ๓ เมื่อวันที่ ๑๗ มกราคม พ.ศ. ๒๔๗๐
ท่านมีแนวคิดกว้างไกล ทั้งหลักการและแนวทาง
ปฏิบัติการบริหารภายในวัดตั้งเป้าไว้สูง มีระเบียบ
ให้พระภิกษุ สามเณร ตลอดจนถึงศิษย์วัดปฏิบัติ
ตามอย่างเคร่งครัด และคัดเลือกหมู่คณะให้
เข้าไปรับการอบรมเป็นนักเรียนครูและนักเรียน
การปกครองที่วัดบวรนิเวศวิหาร เพื่อให้กลับมาเป็น
บุคลากรบริหารวัดช่วยเจ้าอาวาส อนุสรณ์สำคัญอีก
อย่างหนึ่งคือท่านได้ริเริ่มก่อตั้งมูลนิธิ **“สุทธจินดา
ราชสีมามูลนิธิ”** ได้ผลงานตามวัตถุประสงค์ ท่าน
ทรัพย์เติบโตใหญ่มาจนถึงทุกวันนี้

เมื่อได้วางรากฐานการปกครองและการศึกษา
เข้าสู่ความเจริญในระดับหนึ่งตามเป้าหมายแล้ว
ด้วยสวาทบารมีญาณมาเตือน ท่านได้ประกาศ
ท่ามกลางคณะสงฆ์วัดสุทธจินดาอย่างอาภัพว่า
“จะออกปฏิบัติวิปัสสนากัมมัฏฐานในป่า”

ตั้งแต่ ปีพุทธศักราช ๒๕๐๐ เป็นต้นมา ท่าน
ได้สร้างวัดรังสีปาลิวัน บ้านโพน อำเภอคำม่วง
จังหวัดกาฬสินธุ์ และได้ออกบำเพ็ญตามถ้ำ เจียมณา

๑-๓. รูปเหมือนพระบูรพาจารย์ อัจฉิชาตุ อัญฐานบริหารของหลวงปู่เขียน ภายในเจดีย์

จำพรรษาในที่หลายแห่งตามสถานที่วิเวก ลับปายะ
สมเจตนาที่ท่านตั้งไว้

ท่านปรารภถึงชีวิตของท่านขณะเป็นพระอยู่ในเมืองอย่างน่าสนใจว่า “ชีวิตวันหนึ่งคืนหนึ่ง รู้สึกว่าจะน้อยมาก สำหรับที่จะทำความพากเพียร ไม่เพียงพอเลย วันหนึ่งๆ มีแต่ต้อนรับผู้คน พูดคุยเรื่องต่างๆ เสียเวลาทำความเพียร เป็นการทำให้ชีวิตให้เป็นหมัน เพราะเรื่องที่พูดนั้นเป็นเรื่องข้างนอกทั้งนั้น นอกจากนั้นยังเป็นการคลุกคลีด้วยหมู่คณะจนเกินไป อันเป็นทางให้เกิดความประมาทเป็นปญฺญจธรรม คือธรรมอันเป็นเหตุให้เนิ่นช้าในคุณธรรมอันยิ่งขึ้นไป หลงตัวลืมห่วงตัวมีดมนอนนทการ คิดๆ ดูแล้วก็สงสารหมู่คณะที่อยู่ในเมือง ถ้าจะให้เรากลับมาอยู่ในเมืองอีก ให้ตายเสียยังจะดีกว่า เพราะรู้สึกอึดอัดคับแค้นใจมาก พังคิด พิจารณา เกิดมาก็ภพก็ชาติจึงจะมีโอกาสงามสำหรับบำเพ็ญสมณธรรมเช่นชาตินี้ **“ทุลลภขณ สมฺปตฺติ”** สมณศักดิ์ ตำแหน่ง ห้ามอบายภูมิจำไม่ได้ แต่คุณความดี และศีล สมาธิ ปัญญา

เท่านั้นที่ห้ามอบายภูมิจำได้”

วันที่ ๔ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๒๗ เมื่ออายุ ๗๑ ปี ท่านป่วยเป็นอัมพาตเพราะเส้นโลหิตในสมองแตก ทำให้ประสาทสมองบางส่วนต้องสูญเสียไป ผลก็คือ พูดออกมาไม่เป็นคำพูด ฟังยาก แขนขาซีกขวาไม่ทำงาน ช่วยตัวเองได้ประมาณ ๑๐ เปอร์เซ็นต์ ท่านป่วยนานถึง ๑๙ ปี ลูกศิษย์ใกล้ชิดช่วยสับเปลี่ยนดูแลพยาบาลมาโดยสม่ำเสมอ

๓ ปีพรรษาสุดท้ายแห่งการอาพาธ ท่านต้องอยู่ที่โรงพยาบาลศรีนครินทร์ตลอด เมื่อหมอเห็นว่าสุดวิสัยที่จะช่วยพยุงธาตุขันธ์ให้ดำรงอยู่ต่อไป จึงนิมนต์ท่านกลับวัดรังสีปาลิวัน

ท่านละสังขารเข้าสู่อนุปาทิเสสนิพพานอย่างสงบในวันที่ ๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๔๖ เวลา ๒๐.๒๕ น. สิริอายุ ๙๐ ปี ๖๘ พรรษา

ถวายเพลิงศพ ณ วัดรังสีปาลิวัน ตำบลโพน อำเภอดำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ เมื่อวันเสาร์ที่ ๑๕ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๔๖ 🙏

๒๐. หลวงปู่เจี๊ยะ จุนโท

วัดป่าภูกิริยาตตปฏิบัติปาราม อำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี

“พระอริยเจ้าผู้เป็นดั่งผ้าชีริ้วห่อทอง”

พระเดชพระคุณหลวงปู่เจี๊ยะ จุนโท พระอริยเจ้าผู้เด็ดเดี่ยวอาจหาญในสายกรรมฐานของท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทตฺโต ท่านได้รับการยกย่องจากท่านพระอาจารย์มั่นว่า “เป็นผ้าชีริ้วห่อทอง” อุปนิสัยของท่านเป็นคนตรงไปตรงมา มีปฏิปทา ยอมหักไม่ยอมงอ ท่านสละอวัยวะ ทรัพย์ และชีวิตเพื่อธรรม เป็นผู้มีความกตัญญูกตเวที จงรักภักดีต่อท่านพระอาจารย์มั่น ยิ่งกว่าชีวิต ท่านได้รับความไว้วางใจจากท่านพระอาจารย์มั่น ให้เดินทางไปเฝ้าอุปัฏฐากหลวงปู่เสาร์ ซึ่งอาพาธหนักถึงเมืองนครจำปาศักดิ์ประเทศลาว จนกระทั่งหลวงปู่เสาร์มรณภาพ

ประวัติ ปฏิปทา คติธรรม ของท่านอาจแตกต่างจากพระกรรมฐานรูปอื่นในแง่ปลีกย่อย ท่านไม่กว้างขวางเรื่องปริยัติธรรมภายนอก รอบรู้เฉพาะเรื่องจิตตภาวนา อันเป็นธรรมภายใน ท่านปฏิบัติลำบากแต่รู้เร็ว คำสอนของท่านก็เป็น

ประภาพังเจกะ มุ่งเน้นทางด้านจิตใจเป็นส่วนใหญ่ ประกอบกับท่านมีบารมีธรรมที่บ่มบำเพ็ญมาแต่ชาติปางก่อนเป็นสิ่งที่ช่วยเกื้อหนุนอยู่อย่างลึกลับ การปฏิบัติของท่านจึงนับว่ารู้ธรรมเร็วในยุคปัจจุบัน

ท่านจึงเป็นแบบอย่างทางสงบแก่โลกที่ระทมปนเปื้อนไปด้วยกองทุกข์นานัปการ ท่านสอนให้พวกเรามองอะไร ไม่ควรมองแต่ด้านเดียว การมองอะไร ไม่เพียงใช้สายตาเป็นเครื่องตัดสินเท่านั้น แต่ต้องใช้แวตาคือ ปัญญา เพราะผู้ปฏิบัติธรรมไม่ควรมองข้ามปมคำสอน เพียงเพราะสายตาเท่านั้น ควรพิจารณาให้ถ้วนถี่ เปรียบเสมือนดวงอาทิตย์ที่ส่องแสงสว่างแก่โลก ย่อมไม่ละเลยทั้งกอไผ่และหญ้า

หลวงปู่เจี๊ยะท่านจึงเป็นผู้มีจิตอิสระมานาน ไม่เกียจเกาศยติดติดพันในบุคคล กาล สถานที่ การปฏิบัติของท่านมุ่งเน้นที่ผลการปฏิบัติมากกว่ารูปแบบแห่งการปฏิบัติ เพราะนี่เป็นนิสัยของท่าน โลกและปฏิบัติที่เป็นปัจเจกตั้ง ยากที่ใคร ๆ จะเลียนแบบได้

๑. รูปสลักหินหลวงปู่เสาร์ กนตสีโล หลวงปู่มั่น ภูริทัตโต หลวงปู่เจี๊ยะ จุนโท ประดิษฐานอยู่ภายในกุฏิหัตตเจดีย์
๒. กุฏิหลวงปู่เจี๊ยะ จุนโท ที่วัดป่าภูก้อนปฏิบัติธรรม อำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี

หลวงตามหาบัว ญาณสมปนฺโน ได้กล่าวยกย่องชมเชยในคุณธรรมว่า **“พระอาจารย์เจี๊ยะ เป็นผ้าขี้ริ้วห่อทอง เป็นเพชรน้ำหนึ่งที่ได้โดยยากยิ่ง”**

ท่านเกิดเมื่อวันที่ ๖ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๕๙ ตรงกับวันอังคาร เดือน ๗ ขึ้น ๖ ค่ำ ปีมะโรง ณ บ้านคลองน้ำเค็ม ตำบลคลองน้ำเค็ม อำเภอแหลมสิงห์ จังหวัดจันทบุรี เป็นบุตรของนาย **ชุ่มแฉ่** และ **นางแพ โพรธิก**

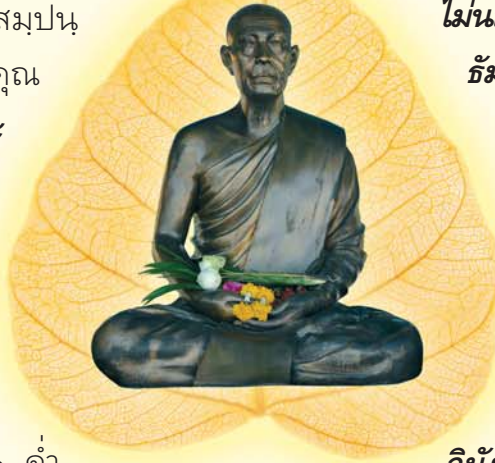
ในวัยหนุ่มทำมาค้าขายผลไม้ นิสัยออกจะติดทานักเลง ตันตระกูลเป็นคนตรงไปตรงมา เป็นคนจริงจังในหน้าที่การงาน ยอมหักแต่ไม่ยอมงอ พุดจาโฮกฮากไม่กลัวคน

ท่านอุปสมบทเมื่อวันที่ ๑๑ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๘๐ เวลา ๑๖.๑๙ น. ณ พัทธสีมาวัดจันทนาราม ตำบลจันทนิมิต อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี โดยมี **พระครูครุฑนารถสมาจาร (เคียร)** เป็นพระอุปัชฌาย์ **พระครูพิพัฒน์พิหารการ (เชย)** เป็นพระกรรมวาจาจารย์ **ท่านพ่อลี ธมฺมธโร** เป็นพระอนุสาวนาจารย์

เมื่ออุปสมบทแล้ว ท่านได้ร่วมปฏิบัติธรรมจำพรรษาที่ **ท่านพระอาจารย์กงมา จิรปุณฺโณ** ที่เสนาสนะป่าช้าฝัดบ้านหนองบัว ปัจจุบันคือ วัดทรายงาม จังหวัดจันทบุรี

ท่านปฏิบัติกรรมฐานด้วยอิริยาบถ ๓ คือ ยืนภาวนา เดินจงกรม นั่งสมาธิ แบบสละตาย ด้วยการตั้งสัจจะอธิษฐานว่า

“ข้าพเจ้าจะถือเนสัชชี คือในเวลาคำคืน

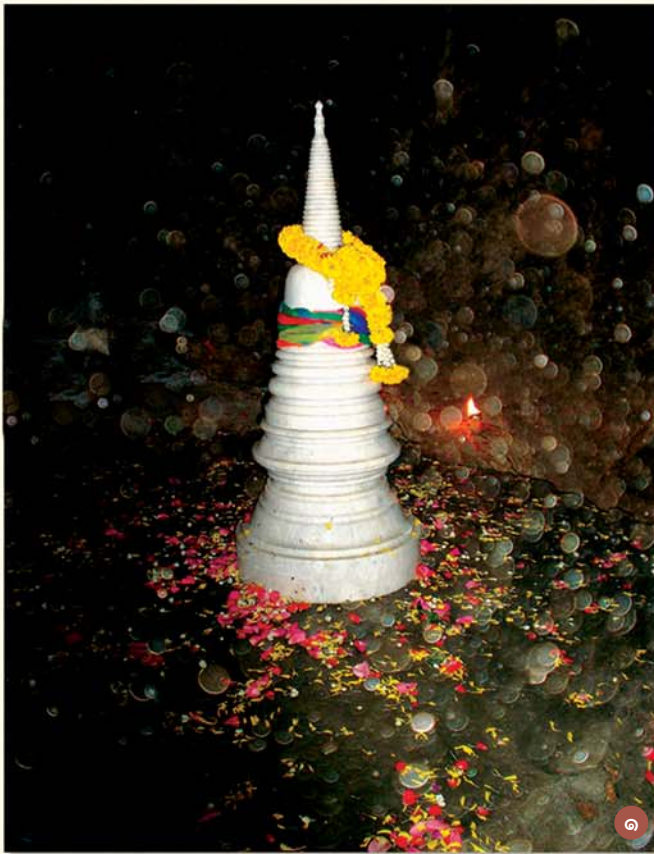
ไม่นานตลอดไตรมาส ด้วยพุทธานุภาพ รัชมานุภาพ สังฆานุภาพ ถ้าหากแม้ว่าข้าพเจ้าไม่ทำตามสัจจะนี้ ขอให้ข้าพเจ้าถูกฟ้าผ่าตาย แผ่นดินสูบตาย ไฟไหม้ตาย น้ำท่วมตาย แต่ถ้าหากว่าข้าพเจ้าปฏิบัติตามสัจจะที่ตั้งไว้ได้ ขอจงเป็นผู้เจริญอกงามในธรรมวินัยที่พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสไว้ดี

แล้วเทอญฯ”

พรรษาที่ ๓ จิตของท่านเกิดรวมครั้งใหญ่ ได้ตันกระบก ด้วยการหยั่งสติปัญญาลงในกายนุปัสสนา หยั่งลงสู่ความจริงประจักษ์ใจ โลกสมมุติทั้งหลายไม่มีปรากฏขึ้นกับใจ ประหนึ่งว่าแผ่นดินแผ่นฟ้าละลายหมด เหลือแต่จิตดวงบริสุทธิ์เท่านั้น

ปลายปี พุทธศักราช ๒๔๘๒ ท่านได้กราบลา **ท่านพระอาจารย์กงมา จิรปุณฺโณ** และ **ท่านพ่อลี ธมฺมธโร** เดินทางไปยังจังหวัดเชียงใหม่ พร้อมกับสหธรรมิก คือท่านพระอาจารย์เฟื่อง โชติโก เพื่อนำธรรมที่รู้เห็นไปเล่าถวายท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทตฺโต

เป็นที่น่าอัศจรรย์อย่างยิ่ง เมื่อถึงเสนาสนะวัดร้างป่าแดง อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ ท่านพระอาจารย์มั่นทราบเหตุการณ์ล่วงหน้าโดยตลอด จึงปูอาสนะนั่งรอท่าอยู่บนแคร่น้อย ๆ เมื่อได้โอกาสอันสมควรจึงเล่าเรื่องราวมาให้ท่านพระอาจารย์มั่นฟังว่า **“ได้พิจารณากาย จนกระทั่งใจนี้มันขาดไปเลย”** ท่านพระอาจารย์มั่นนั่งฟังนิ่ง ยอมรับแบบอริยมุนี ไม่คัดค้านในสิ่งที่เล่าถวายแม้แต่น้อย ต่อมาอีกไม่นานนัก ฟันของท่านพระอาจารย์

๑

๓

๒

๔

๑. เจดีย์บรรจุอัฐิธาตุหลวงปู่เจี๊ยะ ที่ถ้ำช้างร้อง
๒. อัฐิธาตุของหลวงปู่ที่บรรจุไว้ในเจดีย์

๓. เจดีย์บรรจุอัฐิธาตุหลวงปู่เจี๊ยะ ที่ถ้ำจุนโท
๔. พันกรรมของหลวงปู่ที่บรรจุไว้ในเจดีย์

มันหลุดแล้วท่านก็ยื่นให้ การที่ท่านมอบพันให้ นั้นหลวงปู่เจี๊ยะเล่าว่า **“ท่านคงรู้ได้ด้วยอนาคตังสญาณว่าเราจะมีวาสนาสรางูริทัตตเจดีย์บรรจุทันตธาตุถวายท่านเป็นแน่แท้”**

ตั้งแต่ปีพุทธศักราช ๒๔๘๓-๒๔๘๕ หลวงปู่เจี๊ยะ เป็นพระคิลานุปัฏฐาก และเป็นปัจฉิมสมณะเป็นประดุจเงาติดตามตัวท่านพระอาจารย์มั่นมาโดยตลอด เมื่อท่านพระอาจารย์มั่นรับนิมนต์ท่านเจ้าคุณธรรมเจดีย์เดินธุดงค์จากทางภาคเหนือ

มายังภาคอีสาน พักจำพรรษาที่เสนาสนะป่าเป็นที่ตั้งศพโนนนิเวศน์ จังหวัดอุดรธานี ๒ พรรษา จึงธุดงค์จาริกต่อไปยังจังหวัดสกลนครพักจำพรรษาที่เสนาสนะป่าบ้านโคก ที่เสนาสนะป่าบ้านโคกนี้เอง ท่านพระอาจารย์มั่นได้กล่าวชมเชยในคุณธรรมและนิสัยวาสนาของหลวงปู่เจี๊ยะท่ามกลางหมู่สงฆ์ว่า **“ทุกขาปฏิบัติ ขิปปาภิญญา ท่านรูปนี้ปฏิบัติลำบากแต่รู้เร็ว ปฏิบัติเพียง ๓ ปี เท่ากับเราปฏิบัติภาวนามาเป็นเวลา ๒๒ ปี อัน**

นี้อยู่ที่นิสัยวาสนาเพราะนิสัยวาสนาของคนมันต่างกัน”

ต้นปีพุทธศักราช ๒๔๙๒ ขณะที่ท่านเข้าที่ หลีกเร้นภาวนาในป่าดงลึก ณ เชิงเขาบายศรี อำเภอกาฬสินธุ์ จังหวัดจันทบุรี เกิดป่วยเป็นไข้มาลาเรียอย่างหนัก ในขณะที่ป่วยหนักนั้นท่านเล่าว่า **“จิตเป็นธรรมชาติที่อัศจรรย์ตลอดเวลา พิจารณาจนกระทั่งจิตมันดับหมด หยุดความคิดค้น จิตปล่อย วางสิ่งทั้งปวง คว้าวิมุตติ วัฏฏจิต แหวกอวิชชา และโมหะอันเป็นประดุจดาวสาย กิเลสขาดสะบั้นออกจากใจ จิตมีอิสระอย่างสูงสุดเกินที่จะประมาณได้”**

ต้นปีพุทธศักราช ๒๔๙๓ หลังจากถวายเพลิงศพท่านพระอาจารย์มั่นแล้วท่านจึงย้อนกลับไปจังหวัดจันทบุรีอันเป็นบ้านเกิด เพื่อโปรดโยมมารดาซึ่งป่วยหนัก ด้วยหวังจะทดแทนบุญคุณข้าวป้อนด้วยอรรถด้วยธรรม ท่านจึงดำริปักหลักสร้างวัดเขาแก้ว ตำบลท่าช้าง อำเภอเมือง และได้สร้างวัดบ้านสถานีกลีกรรณ อำเภอพลี

ถวายหลวงตามหาบัว ญาณสมฺปนฺโน

ปีพุทธศักราช ๒๕๒๐ สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราชได้นิมนต์ท่านมาเป็นเจ้าอาวาส และร่วมสร้างวัดญาณสังวราราม จังหวัดชลบุรี

ปีพุทธศักราช ๒๕๒๖ คณะศรัทธาได้ถวายที่ดินบริเวณบ้านคลองสระ ตำบลคลองควาย อำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี แก่หลวงตามหาบัว ญาณสมฺปนฺโน หลวงตาได้นิมนต์ท่านมาอยู่เป็นเจ้าอาวาส และท่านได้สร้าง **“วัดป่าภูกิตติปฏิบัติธรรม”** และอยู่จำพรรษามาโดยตลอด

แม้ว่าท่านจะเป็นพระเถระผู้ใหญ่และได้สร้างวัดวาอารามใหญ่โตแล้ว ท่านก็ยังเที่ยวภาวนาตามป่าตามเขาท้องถ้ำและเงื้อมผา จนกระทั่งร่างกายเดินไม่ไหว

ท่านละชั้นเข้าสู่อนุภาติเสสนิพพานด้วยความสงบและอาภาณในธรรม ณ โรงพยาบาลศิริราช กรุงเทพฯ เมื่อวันที่ ๒๓ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๔๗ เวลาประมาณ ๒๓.๕๕ น. สิริอายุรวม ๘๘ ปี ๒ เดือน ๑๗ วัน ๖๘ พรรษา 🧘‍♂️

๒๑. หลวงปู่บัว สิริปุนฺโน

วัดป่าหนองแซง อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี

“พระอริยเจ้าผู้บรรลุโสดาบันนี้ตั้งแต่ยังเป็นคฤหัสถ์”

พระเดชพระคุณหลวงปู่บัว สิริปุนฺโน คิษย์กรรมฐานสายท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทตฺโต ที่สำคัญรูปหนึ่ง ซึ่งได้เข้าสู่ร่มกาสาวพัสตร์ในวัยชรา

ท่านได้บวชเป็นตาปะขาวถือศีล ๘ อย่างเคร่งครัด และติดตามหลวงปู่อ่อน ฌาณสิริ ออกธุดงค์ จนได้บรรลุเป็นพระอริยบุคคลชั้นโสดาบันตั้งแต่ยังเป็นคฤหัสถ์ ท่านมีวิถีจิตมุ่งสู่ความหลุดพ้น ท่านพระอาจารย์ มั่นได้กล่าวทำนายไว้ว่า “ในกาลข้างหน้า ถึงเวลาบารมีสุกงอมเต็มที่ จะมีคนมาโปรด”

...ต่อมาท่านได้รับอุบายธรรมชั้นสูงจากหลวงตามหาบัว ฌาณสมฺปนฺโน ที่วัดป่าแก้วชุมพล อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดสกลนคร ตามคำทำนายของท่านพระอาจารย์มั่น

หลวงตามหาบัวฯ ท่านแนะวิธีปฏิบัติให้ในตอนเย็น พอรุ่งเช้า ท่านก็จบกิจพรหมจรรย์ เป็นพระอรหันต์องค์หนึ่งในพระพุทธรศาสนา

ท่านเล่าว่า “อวิชชาขาดมันรุนแรงถึงขั้นกายไหว ประหนึ่งว่าคานกุฎิที่อยู่ได้ขาดไปด้วย อัศจรรย์ พระพุทฺธเจ้า พระธรรม พระสงฆ์ และอัศจรรย์ อุบายธรรมที่หลวงตาแนะนำพร่ำสอน คั้นนั้น ทั้งคั้นจิตตื่นอยู่ไม่หลับไม่นอน เสวยวิมุตติสุข หาสุขอื่นยิ่งกว่าไม่มี”

...หลวงปู่บัวเป็นผู้แก้จิตและแนะนำธรรมชั้นสุดท้ายให้แก่หลวงปู่ศรี มหาวิโร พระอริยเจ้าแห่งวัดป่ากง จังหวัดร้อยเอ็ด หลวงปู่ศรีจึงเคารพรักท่านเป็นอย่างมาก

ท่านสามารถระลึกชาติย้อนหลังได้หลายชาติ ท่านเล่าว่า เคยเกิดอยู่ที่บริเวณวัดป่าหนองแซงนี้เป็นเวลานานถึง ๔ ชาติ และชาตินี้เป็นชาติที่ ๕ อันเป็นชาติสุดท้ายในการวนเวียนในสังสารวัฏ

ท่านเคยเกิดเป็นหมูป่า และชาติต่อมาเป็นควายป่า ถูกนายพรานผู้มีใจบาปยิงตาย ก่อนจะตายได้รับทุกข์ทรมานเป็นที่ยิ่ง นายพรานผู้มีใจบาปนี้เที่ยวล่าและฆ่าสัตว์เป็นจำนวนมาก ไม่เคยก่อสร้างบุญกุศล เมื่อเขาตายไปได้เป็นเปรต เสวยผลกระทบอันเผ็ดร้อน อยู่บริเวณวัดป่าหนองแซงแห่งนี้

พระประธานวัดป่าหนองแซง

ท่านไม่ได้รู้เรียนเขียนอ่าน แต่ธรรมภายในของท่านลึกซึ้ง ท่านภาวนาพุทโธตั้งแต่ยังเป็นฆราวาส บวชเป็นผ้าขาว ถีอศีล ๘ อย่างเคร่งครัดเป็นเวลา ๓ ปี ติดตามหลวงปู่อ่อน ภาวนาลิรีไป รุดงค์ตามป่าตามเขา ผจญกับสัตว์ป่าและอันตรายต่าง ๆ อย่างเอาเป็นเอาตาย

ในระหว่างเป็นผ้าขาวได้ฟังธรรมจากครูบาอาจารย์กรรมฐานหลายรูป เช่น **พระอาจารย์สุวรรณ สุจิณฺโณ, หลวงปู่สิงห์ ขนดฺยาคโม, หลวงปู่ขาว อนาลโย, หลวงปู่จันทร์ เขมปฺโต, หลวงปู่อ่อน สา สุขกาโร, หลวงปู่คำดี ปภาโส, หลวงตา พระมหาบัว ญาณสมฺปนฺโน**

ท่านเป็นพระกรรมฐานที่ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ ปฏิบัติตรง ไม่ยอมท้อถอยให้แก่กิเลสจนกระทั่งประการใด ท่านสละชีวิตเพื่อธรรมอย่างแท้จริง ถึงแม้อยู่ในวัยชราแต่ความเพียรพยายามเหมือนพระหนุ่ม ๆ ท่านมีความพึงพอใจต่อการรักษาสัจจะ และนับเป็นยอดปราชญ์ของท่านเลยทีเดียว

หากศิษย์คนใดมีจิตใจแน่วแน่ที่จะรักษาสัจจาแล้วจะเป็นที่นิยมและชอบใจของท่านเป็นอย่างยิ่งนัก

ท่านเกิดเมื่อปีพุทธศักราช ๒๔๓๑ ที่บ้านเชิงใหญ่ ตำบลหม่มน อำเภอร้อยบุรี (โป่งลิง) จังหวัดร้อยเอ็ด เป็นบุตรของ **นายลาด และ นางดา น้อยก้อม** มีพี่น้องร่วมบิดามารดา ๙ คน

ชีวิตฆราวาสท่านมีอาชีพเป็นช่างประจำหมู่บ้าน และเก่งในวิชาอาคมไสยศาสตร์ประกอบอาชีพเป็นหมอผี ปรานผีทางนางไพร เป็นที่นับถือของคนถิ่นแถวนั้น ท่านยึดมั่นในคุณธรรม ๒ ประการ คือ การมีสัจจะ และการรักษาศีลอย่างเคร่งครัด

ท่านอุปสมบทในปีพุทธศักราช ๒๔๘๒ อายุ ๕๓ ปี ณ วัดบึงพระลานชัย อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด เวลา ๑๕.๑๘ น. โดยมี **ท่านพระครูคุณสารพินิจ** เป็นพระอุปัชฌาย์ **พระอาจารย์ปลัดแก้ว** เป็นพระกรรมวาจาจารย์

หลังจากพิธีบวชแล้ว ท่านได้มาจำพรรษาอยู่กับพระอาจารย์เพ็ง พุทฺธธมฺโม ซึ่งเป็นพระลูกชาย

ที่วัดป่าศรีไพรวัน จังหวัดร้อยเอ็ด

ในกลางพรรษาแรกนั้นเอง ท่านมีอาการเจ็บในรูกหูเป็นอย่างมาก ได้นั่งสมาธิพิจารณาทุกขเวทนา ได้ตั้งลำดวนในบริเวณวัด ติดต่อกัน ๓ วัน ๓ คืน จึงรู้แจ้งในอริยสัจจ์ จึงเอาชนะความเจ็บปวดได้

จากนั้นได้เข้าไปถวายตัวเป็นศิษย์ท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทตฺโต

ที่วัดบ้านหนองผือ อำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร เมื่อไปถึงท่านพระอาจารย์มั่นทักถามทันทีว่า

“...นั่งอยู่ได้ตั้งลำดวนอยู่ ๓ วัน ๓ คืนนั้น ท่านได้พิจารณาอะไรบ้าง “

ท่านถึงกับตกใจที่ท่านพระอาจารย์มั่น สามารถรู้ได้เช่นนั้น จึงกราบเรียนท่านว่า “...กำหนดดูปฏิสนธิตั้งแต่เริ่มแรก พิจารณาการเกิดตั้งแต่เข้าไปอยู่ในครรภ์มารดา ต่อเนื่องมาจนปัจจุบัน ”

จากนั้นท่านได้เดินธุดงค์ไปทางจังหวัดมหาสารคาม ได้ถวายตัวเป็นศิษย์เพื่อปฏิบัติพระกรรมฐานกับพระอาจารย์คุณ ธมฺมุตฺตโม ที่วัดป่าพุนพินบูลย์ อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม

ในปีพุทธศักราช ๒๔๙๕ หลวงปู่บัว สิริปฺณโณ กับพระอาจารย์ศรี

มหาวิโร รับนิมนต์จาก ท่านเจ้า

คุณพระธรรมเจดีย์ (จูม พันธุโล) วัดโพธิสมภรณ์ อุดรธานี

เพื่อสร้างวัดกรรมฐานที่บ้านหนองแซง จังหวัดอุดรธานี

อันว่า...วัดป่าหนองแซงนี้ เดิมท่านเจ้าคุณธรรมเจดีย์มา

จับจองไว้เพื่อสร้างเป็นวัดกรรมฐาน

เดิมมีเนื้อที่ประมาณ ๕๐๐ ไร่ ห่างไกลจากบ้านผู้คน

ป่าแห่งนี้ เป็นป่าโคก(ที่ดอน) มีต้นไม้แก้วไม้ติ้ว ตูมกา เต็ง เป็นจำนวนมาก ลัตว์ป่ายังชุกชุมมากโดยเฉพาะ เก้ง กวาง ลิง ค่าง บ่าง ชะนี เข้าสายป่าเย็นมีเสียงสัตว์ร้องสนั่นไพร

สถานที่แห่งนี้เป็นที่เที่ยวผ่านไปมาของพระอาจารย์กรรมฐานเสมอ เช่น พระอาจารย์ชอบ จานสโม พระอาจารย์หลุย จันทสาโร พระอาจารย์คำดี ปภาโส ฯลฯ

ท่านได้ละสังขารเข้าสู่อนุภาติเสสนิพพานในปีพุทธศักราช ๒๕๑๘

สิริอายุ ๘๗ ปี ๓๖ พรรษา 🍌

๒๒. พระโพธิญาณเถร (หลวงปู่ชา สุภทฺโท)

วัดหนองป่าพง บ้านพงสว่าง ตำบลโนนผึ้ง อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี

“พระอริยเจ้าผู้ก้าวล่วงความสงสัยในนิกาย”

พระเดชพระคุณหลวงปู่ชา สุภทฺโท พระอริยเจ้าศิษย์ท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทตฺโต รูปหนึ่ง ที่ไม่ได้ยุติติเป็นพระ ฝ่ายธรรมยุต ท่านเป็นผู้ทรงธรรม เก่งใน เทศนาโวหารและการเปรียบเปรย ข้อ อรรถข้อธรรมของท่านชวนให้คนได้คิด เสมอ สติปัญญาไว ดัดนิสัยสานุศิษย์ได้ จับพลัน มีบุญญาบารมีมาก มีหลวงพ่อบุช ธานีโย เป็นสหธรรมิก ท่านเล่าว่า “**มีนิสัย โน้มเอียงมาในทางธรรมตั้งแต่วัยเด็ก กลัวบาป เป็นคนซื่อสัตย์ไม่โกหก รักความ ยุติธรรม เกลียดความอยุติธรรม ชอบเล่น แต่งตัวเป็นพระ มีความพอใจภูมิใจที่ ได้แสดงเป็นพระ ยินดีในผ้ากาสาวพัสตร์ และเพศพรหมจรรย์**”

ท่านมีความสามารถในการสอนธรรมให้ชาว ต่างชาติ มีศิษย์เป็นชาวต่างชาติเป็นจำนวนมาก มีวัดสาขาทั้งใน และต่างประเทศ มีกฎระเบียบ

จากวัดหนองป่าพง เป็นต้นแบบเสมอภาคทุกสาขา ทั่วโลก

ท่านเกิดเมื่อวันที่ ๑๗ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๖๑ ตรงกับวันศุกร์ขึ้น ๗ ค่ำ เดือน ๗ ปีมะเมีย ณ บ้านก่อ หมู่ที่ ๔ ตำบลธาตุ อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี เป็นบุตรของนายมา และนาง พิมพ์ ช่วงโชติ

เมื่ออายุ ๑๓ ปี หลังจากลาออกจากโรงเรียน ประถมศึกษาแล้ว โยมบิดาได้นำไปฝากเป็นเด็กวัด กับเจ้าอาวาสวัดบ้านก่อ เพื่อเรียนรู้บทกัจจกเบื้องต้น เกี่ยวกับบรรพชาวิธี จึงได้รับอนุญาตให้บรรพชาเป็น สามเณร เมื่อเดือนมีนาคม พ.ศ. ๒๔๗๔ ณ วัด บ้านก่อ โดยมี**พระครูวิจิตรธรรมภาณี** (พวง) เป็น พระปัพพชาจารย์ ได้อยู่จำพรรษาและศึกษาพระ ปริยัติธรรมตลอดจนอยู่ปฏิบัติครูอาจารย์เป็นเวลา ๓ ปี ได้เอาใจใส่ต่อภารกิจของสามเณรท่องสวดมนต์ ทำวัตร ศึกษาหลักสูตรนักธรรม จากนั้นจึงได้ ลาสิกขาบทมาช่วยบิดามารดาทำไร่ทำนา ทั้งนี้ด้วยความจำเป็นของครอบครัวแบบชาวไร่ชาวนาอีสาน ทั่วไป

พิพิธภัณฑ์หลวงปู่ชา สุภทฺโท ที่วัดหนองป่าพง จังหวัดอุบลราชธานี

อุปสมบทเมื่อวันที่ ๒๖ เมษายน พ.ศ. ๒๕๕๒ เวลา ๑๓.๕๕ น. ณ วัดก๋อโน ตำบลธาตุ อำเภอลืออำนาจ จังหวัดอุบลราชธานี โดยมี **พระครูอินทสารคุณ** เป็นพระอุปัชฌาย์ **พระครูวิรุฬห์สุตการ** เป็นพระกรรมวาจาจารย์ **พระอธิการสวน** เป็นพระอนุสาวนาจารย์

เมื่ออุปสมบทแล้ว พรรษาที่ ๑ - ๒ จำพรรษาที่วัดก๋อโนนอก ได้ศึกษาพระปริยัติธรรมและสอบนักธรรมชั้นตรีได้ นับแต่ได้อุปสมบทมาเมื่อมีโอกาสนี้ไปเยี่ยมโยมบิดามารดา โยมพ่อมักจะวกเข้าสู่เรื่องความเป็นอยู่ในสมณเพศของท่านว่า “อย่าลาลิกขานะ อยู่เป็นพระอย่างนี้แหละดี ลิกออกมา มันยุ่งยากลำบาก หาความสบายไม่ได้”

ปีพุทธศักราช ๒๕๕๐ ได้เดินทางไปกราบนมัสการพระอาจารย์มั่น ภูริทตฺโต มีพระไปด้วยกัน ๔ รูป เดินทางถึงสำนักหนองผือใน อำเภอลืออำนาจ

พจนานุกรม จังหวัดสกลนคร ท่านพระอาจารย์มั่นเทศน์ใจความสั้นๆ ว่า **“การประพฤติปฏิบัตินั้น ถ้าถือพระธรรมวินัยเป็นหลักแล้ว ก็ไม่ต้องสงสัยในนิกายทั้งสอง”** และท่านพระอาจารย์มั่นได้อธิบายเรื่อง พละ ๕ อิทธิบาท ๔ ให้ฟัง ในคืนที่ ๒ ท่านได้แสดงปณิธานธรรมต่าง ๆ จนจิตท่านคลายความสงสัย มีความรู้สึกถึงสิ่ง จิตหยั่งลงสู่สมาธิธรรม เกิดธรรมปฏิบัติประหนึ่งว่าตัวลอยอยู่บนอาสนะ นั่งฟังท่านพระอาจารย์มั่นอยู่จนเที่ยงคืน

ท่านพักอยู่สำนักท่านพระอาจารย์มั่นได้ไม่นานนัก แต่เป็นที่พอใจในรสพระธรรมที่ได้ดื่มด่ำเป็นอย่างยิ่ง ท่านเทียบว่า **“คนตาดีพบดวงไฟก็มองเห็นแสงสว่าง ส่วนคนตาบอดถึงจะนั่งเฝ้าดวงไฟ ก็ไม่เห็นอะไร”**

หลังจากกราบนมัสการท่านพระอาจารย์มั่น และศรัทธาของท่านแกร่งกล้าขึ้นพร้อมที่จะเอาชีวิตเป็น

เดิมพันในการทำ ความเพียร เพราะแนวทางปฏิบัติ ที่ต้องดำเนินก็ชัดเจนขึ้น

จากนั้นท่านก็เดินธุดงค์รอนแรมพัก ภาวนาตามป่าเขาเรื่อย ๆ ไม่ว่าจะอยู่ที่ใดก็ตาม มีความรู้สึกของท่านพระอาจารย์มั่น คอยติดตามให้คำแนะนำตักเตือนอยู่เสมอ การเดินธุดงค์แต่ละแห่งล้วนแต่เป็นสถานที่ทุกข์ยากลำบาก ต้องผจญภัยอันตรายต่าง ๆ บางครั้งท่านก็ได้รับทุกขเวทนาจากโรคภัยไข้เจ็บต่าง ๆ เช่น ไข้ป่า มาลาเรีย ยิ่งสมัยก่อนหายูกยารักษาโรคก็ไม่มี ต้องอาศัยธรรมโอสธช่วยเหลือตนเอง ยอมเป็นยอมตายจนจิตใจของท่านกล้าแกร่ง จิตมีธรรมเป็นที่พึ่งเป็นลำดับ บางครั้งก็ติดปัญหาจิตใจ มีอาการสะดุดในการเจริญสมาธิภาวนา

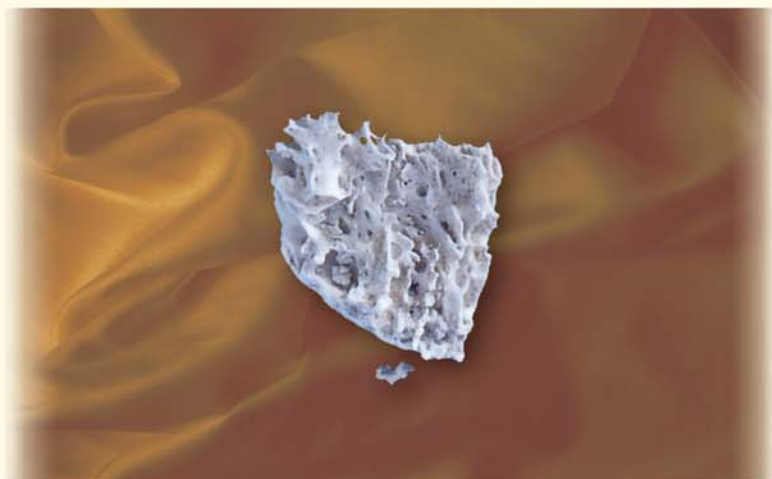
เวลานั้นท่านพาคณะลูกศิษย์เดินธุดงค์ไปทางอำเภอบ้านแพ่ง จังหวัดนครพนม ท่านจึงได้เดินทางขึ้นภูลังกาเพื่อกราบนมัสการท่านพระอาจารย์วัง หลังจากสนทนาแล้ว ท่านก็เกิดความเข้าใจในความละเอียดลึกซึ้งของธรรมปฏิบัติมากขึ้น พักอยู่ภูลังกา ๓ วันจึงได้เดินทางลงมาถึงวัดแห่งหนึ่งอยู่เชิงเขา พอดีฝนตก ได้หลบฝนเข้าไปนั่งใต้ถุนศาลา จิตกำลังพิจารณาธรรมะอยู่ ทันใดนั้นจิตก็ตั้งมั่น

ขึ้นแล้วเปลี่ยนไป มีความรู้สึกเหมือนอยู่คนละโลก ดูอะไรก็เปลี่ยนไปหมดเหมือนหน้ามือเป็นหลังมือ เหมือนแดดจ๋าที่มีก้อนเมฆ เคลื่อนมาบดบัง แสงแดดก็วาทหายไป เปลี่ยนขณะจิตไปวาบ ๆ ตั้งขึ้นมาก็เปลี่ยนวาบ เห็นขวด ก็ไม่ใช่ขวด ดูแล้วไม่เป็นอะไร เป็นธาตุ เป็นของสมมุติขึ้นทั้งนั้น ไม่ใช่ขวดแท้ ไม่ใช่กระโถนแท้ น้อมเข้ามาหาตัวเอง ดูทุกสิ่งในร่างกายไม่ใช่ของเรา มันล้วนแต่ของสมมุติ ด้วยอาการของจิตที่

เกิดขึ้นนี้ท่านจึงสรุปว่า “ผมเห็นว่าพระอริยบุคคลกับคนบ้านี้ ดูไม่ออก คล้าย ๆ กัน เพราะมันผิดปกติ อริยจิตนี้ ถ้ามันตกกระแสงแล้ว ผมเห็นว่ากับคนบ้าแยกกันออกไม่ได้ง่าย ๆ คล้ายกัน แต่มีคุณธรรมต่างกัน”

ในเดือนมีนาคมปีพุทธศักราช ๒๔๙๗ ท่านเดินธุดงค์มาบริเวณที่ดงป่าพง เห็นเป็นที่สัปปายะธรรม ท่านจึงปักหลักและสร้างเป็น “วัดหนองป่าพง” ตั้งแต่บัดนั้นเป็นต้นมา

ท่านละสังขารเข้าสู่แดนอนุปาทิเสสนิพพาน ณ วัดหนองป่าพง เมื่อวันพฤหัสบดีที่ ๑๖ มกราคม พ.ศ. ๒๕๓๕ สิริอายุได้ ๗๔ ปี ๕ เดือน ๑ วัน ๕๒ พรรษา 🍌

๒๓. พระโพธิธรรมาจารย์เถร (หลวงปู่สุวัจน์ สุวโจ)

วัดป่าเขาน้อย ตำบลเสม็ด อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์

“พระอริยเจ้าผู้หลุดพ้นด้วยอิริยาบถเดิน”

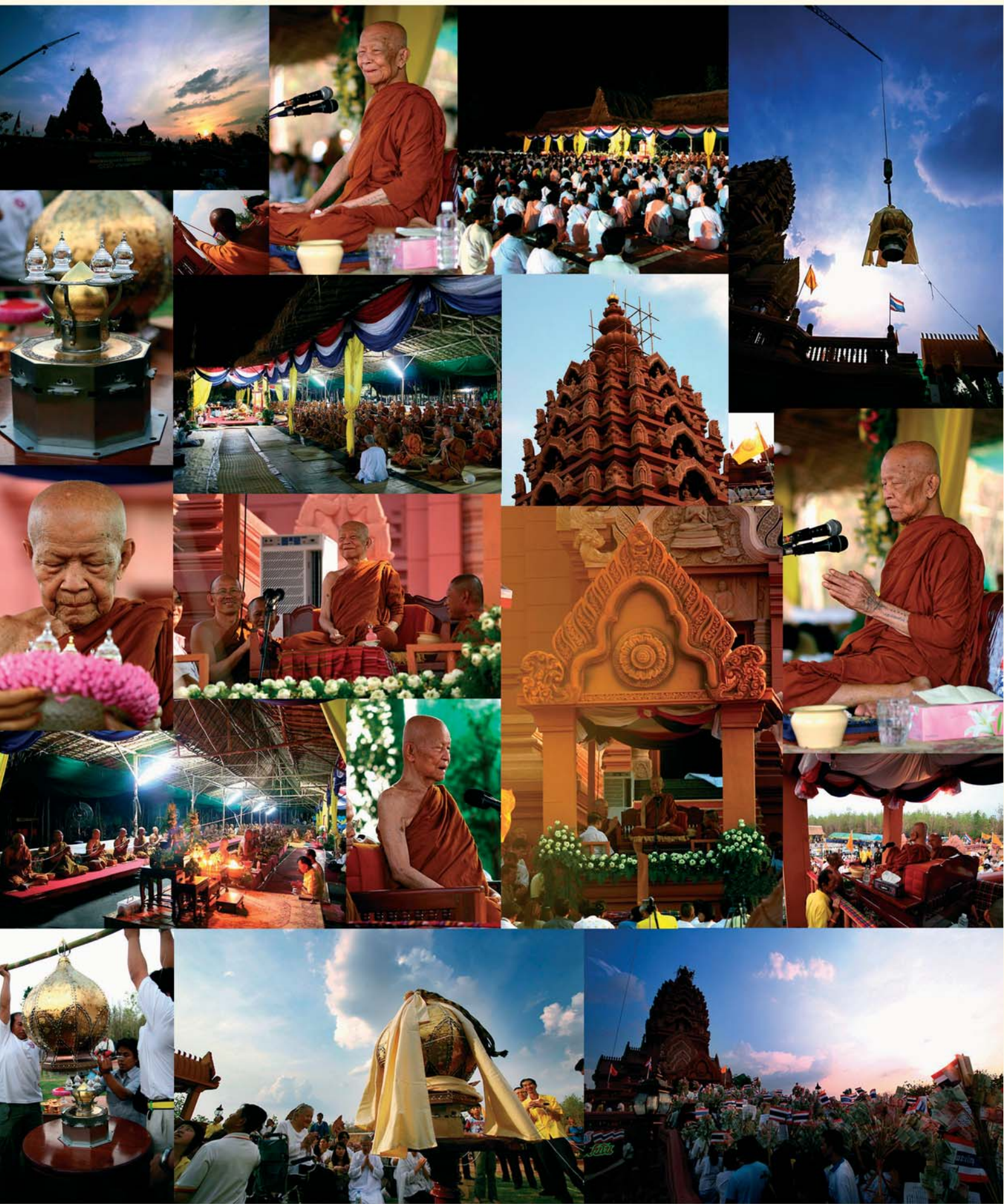
พระเดชพระคุณพระโพธิธรรมาจารย์เถร (สุวัจน์ สุวโจ) พระอริยเจ้าผู้เป็นศิษย์สายกรรมฐานของท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทตฺโต อีกรูปหนึ่ง เมื่อได้พบท่านพระอาจารย์มั่นครั้งแรก ได้รับโอวาทธรรมจากท่านว่า “คำสอนของพระพุทธเจ้าไม่ใช่ของเล่น ถ้าทำเล่นจะไม่เห็นของจริง” ท่านเป็นศิษย์ต้นของท่านพระอาจารย์ฝั้น อาจาโร ได้รับการยกย่องจากหลวงตามหาบัว ญาณสมฺปนฺโน ว่า เป็นพระอรหันต์องค์หนึ่ง

ท่านเป็นพระที่รักสันโดษ โดดเดี่ยว ปลีกวิเวก มีจิตฝังลึกลงในธรรมของพระตถาคตเจ้าด้วยศรัทธา ที่มีเหตุผลมั่นคง มีความปรารถนาจะบรรพชาและอุปสมบทตั้งแต่เยาว์วัย

อุปนิสัยของท่านชอบท่องเที่ยวจาริกธุดงค์ไปตามที่ต่าง ๆ ทั่วประเทศและต่างประเทศ ไม่ยึดติดในหมู่คณะ ไม่ติดสถานที่ ไม่คลุกคลีกับใคร หรือผู้ใด เปรียบเหมือนนกตัวน้อยๆ โผปีกทั้งสอง ทะยานขึ้นสู่โลกกว้าง ไม่อาลัยกับสิ่งใดๆ

ท่านจึงเป็นพระประเภท “เอเกโก ว” ชอบเที่ยวไปผู้เดียว ปรารถนารสแห่งวิเวกอันมีวิมุตติธรรม เป็นเครื่องตีמד บางปีท่านเดินธุดงค์ถึง ๒ รอบ จากจังหวัดสกลนครไปทางจังหวัดอุบลฯ ลงไปทางจังหวัดนครราชสีมา แล้วก็ย้อนกลับมาทางจังหวัดอุดรธานี แล้วเข้าสู่สกลนครตามเดิม

บางครั้งท่านเป็นผู้นำพระกรรมฐานรุ่นน้องออกธุดงค์ เช่น คราวที่ถวายเป็นเพลิงศพท่านพระอาจารย์มั่นสรีรัง พระกรรมฐานระลึกระสายชาติที่พึ่ง ท่านจึงเป็นผู้นำออกธุดงค์ไปทางเขตอำเภอน้ำโสม จังหวัดอุดรธานี โดยมีพระอาจารย์วัน อุตฺตโม พระอาจารย์จวน กุลเชฏฺโฏ พระอาจารย์สิงห์ทอง ธมฺมวโร พระอาจารย์คำพอง ติสฺโส พระอาจารย์บุญเพ็ง เขมาภิรโต พระอาจารย์ประยูร เป็น

หลวงตามหาบัว ญาณสมฺปนฺโน เป็นประธานในงานถวายเพลิงศพหลวงปู่สุวัจน์ สุวโจ ณ วัดเขาน้อย

ผู้ติดตาม

ท่านถึงที่สุดแห่งธรรมในระหว่างปี ๒๕๑๕-๒๕๒๔ ที่ถ้ำศรีแก้ว จังหวัดสกลนคร ด้วยอิริยาบถเดิน ขณะกลับกุฏิ

ท่านเล่าว่า “คำเทศน์ของหลวงปู่ฝั้นและหลวงตามหาบัว เป็นหัวใจอันสำคัญที่นำท่านไปสู่อุดมธรรม”

ท่านได้ทำประโยชน์จนถึงที่สุดแล้ว ก็ยังทำประโยชน์ผู้อื่นให้ถึงพร้อม ท่านได้นำพระธรรมที่บรรลุรู้เห็นแจ้งไปประกาศกังวานไกลถึงต่างแดน เป็นที่เลื่อมใสของชาวต่างชาติ

ท่านเป็นพระประเภท “**ปาสถณเลขูปโม**” คือ สลักความดีลงบนแผ่นหินคือหัวใจอันแข็งแกร่ง ไม่มีใครสามารถลบล้างทิ้งไปได้ ถูกจารึกตลอดอนันตกาล

เดิมท่านชื่อ “**อึ้ง**” เกิดเมื่อวันศุกร์ที่ ๒๙ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๖๒ ณ บ้านตากูก ตำบลตากูก อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์

เป็นบุตรของ**นายบุตร** และ**นางกึ่ง ทองศรี** มีพี่น้องรวมกัน ๕ คน ท่านเป็นบุตรคนที่ ๓

ในวัยหนุ่มท่านมีอาชีพเป็นช่างทอง วันหนึ่งท่านนั่งอยู่กลางทุ่งนาเห็นพระธุดงค์เดินผ่านมา เมื่อได้สนทนาเกิดความเลื่อมใส จึงตั้งความปรารถนาไว้ว่า “**กาลข้างหน้าจะต้องออกบวชเป็นพระธุดงค์**”

อยู่มาวันหนึ่งท่านได้ปลงธรรมสังเวชในมนุษยเป็น ๆ คือ มีผู้หญิงท้องแก่คลอดก่อนกำหนด ไม่มีใครอยู่ในหมู่บ้าน เธอร้องขอความช่วยเหลือ น้ำคร่ำไหลออกเต็มไปหมด ท่านไปเห็นเช่นนั้นจึงได้เข้าไปช่วยเหลือ ช่วยจับ ช่วยดึง ช่วยบอกให้เบ่ง ๆ ๆ สิ่งที่ไม่เคยรู้เคยเห็นตั้งแต่วันเกิดมา ประจักษ์แก่ใจมากในวันนั้น สงสารก็สงสาร สังเวช

ก็สังเวช ทั้งเลือดทั้งคนปะปนกันออกมา ความเกิดเป็นทุกข์ประจักษ์ใจแบบไม่มีวันลืม เกิดความเบื่อหน่ายในกามทั้งหลายขึ้นมาทันใด ได้กระทำไว้ในใจว่า “**สักวันหนึ่งจะต้องออกบวชอย่างแน่นอน**”

ปีพุทธศักราช ๒๔๘๑ อายุ ๑๙ ปี ได้บรรพชาเป็นสามเณรที่วัดกระพุมรรัตน์ บ้านตากูก ตำบลตากูก อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ ฝายมหานิกายโดยมี **พระอาจารย์อุเทน** เป็นพระบรรพชาจารย์ บวชได้ ๑ ปี ก็ลาสิกขามาช่วยบิดาทำงาน

ปีพุทธศักราช ๒๔๘๒ อายุ ๒๐ ปี ได้อุปสมบท เป็นพระฝ่ายมหานิกายที่วัดกระพุมรรัตน์ ตำบลตากูก อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ โดยมี **พระครูธรรมทัศน์พิมล(ตัน)** เป็นพระอุปัชฌาย์ **พระอาจารย์อุเทน** เป็นพระกรรมวาจาจารย์

หลังจากนั้นท่านได้เดินทางแสวงหาอาจารย์ที่ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ จึงได้พบท่าน**พระอาจารย์ฝั้น อาจาโร** ที่วัดป่าศรีธารวม อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา เกิดความเลื่อมใสปฏิบัติของท่าน พระอาจารย์ฝั้นเป็นยิ่งนัก จึงขอญัตติเป็นพระฝ่ายธรรมยุตเมื่อวันที่ ๒๔ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๘๔ ณ วัดสุทธจินดา อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา โดยมี **พระธรรมฐิติญาณ (สังข์ทอง)** เป็นพระอุปัชฌาย์ **พระอาจารย์มหาปิ่น ปญฺญาพโล** เป็นพระกรรมวาจาจารย์ **พระครูธรรมธร (ทองดี)** เป็นพระอุเทศาจารย์ ได้รับฉายาว่า “**สุวโจ**” แปลว่า “**ผู้ว่ากล่าวตักเตือนง่าย**”

เมื่อญัตติแล้วท่านได้อยู่จำพรรษาและศึกษาธรรมกับท่านพระอาจารย์ฝั้น อาจาโร และพระอาจารย์มหาปิ่น ปญฺญาพโล หลังจากนั้นได้ติดตามพระอาจารย์ฝั้น ปาเรสโก ออกธุดงค์ไป

๑. วัดเมตตาวนาราม เมืองแวลเลย์เอ็นเจียร์ มลรัฐแคลิฟอร์เนีย
๒. หลวงปู่เข้าร่วมในโครงการผ้าป่าช่วยชาติโดยหลวงตามหาบัว ญาณสมฺปนฺโน

ทางพระธาตุพนม

ปีพุทธศักราช ๒๔๘๘ จำพรรษา
ที่วัดป่าศรีไพรวัน จังหวัดร้อยเอ็ด
เมื่อออกพรรษาแล้ว ท่านได้
รุดงค์ไปทางจังหวัดกาฬสินธุ์
ขึ้นเทือกเขาภูพาน เข้าพักที่
วัดบ้านหนองผือ กราบนมัสการ
ท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทตฺโต
ท่านพระอาจารย์มั่นได้ให้

โอวาทว่า “อาจารย์ของเธอคือพระอาจารย์ฝั้น ตอน
นี้ก็แก่มาแล้ว สมควรที่เธอจะต้องทดแทนบุญคุณ
เธอไม่ต้องมา อยู่กับเราที่นี่ ให้ไปปฏิบัติท่าน
อาจารย์ฝั้น ศึกษาและปฏิบัติกับท่านฝั้นก็เป็นที
เพียงพอแล้ว”

หลังจากนั้นท่านได้ติดตามอุปัฏฐากท่านพระ
อาจารย์ฝั้น อาจารย์โร จนกระทั่งนิพพาน

ปีพุทธศักราช ๒๕๒๕ - ๒๕๒๖ ท่านเดิน
ทางไปเผยแผ่ธรรมที่ประเทศสหรัฐอเมริกาตามคำ
นิมนต์ มีผู้ศรัทธาซื้อที่ดินถวายสร้างวัดวอชิงตัน
พุทธวนาราม เลขที่ 4401 south 360th street

Auburn WA 98001 จำนวน ๗ เอเคอร์
(๑๗.๕ ไร่)

ปีพุทธศักราช ๒๕๒๘ สร้าง
วัดป่าธรรมชาติที่เมืองลาพวนเต้
แคลิฟอร์เนีย สหรัฐอเมริกา
เนื้อที่ ๕ เอเคอร์

ปีพุทธศักราช ๒๕๓๐-
๒๕๓๕ สร้างวัดภูริทัตตวนาราม
เมืองออนแทรีโอ มลรัฐแคลิฟอร์เนีย

มีชาวอเมริกันศรัทธาซื้อที่ดินจำนวน ๖๐ เอเคอร์
(๑๕๐ ไร่) ราคา ๑๗,๕๐๐,๐๐๐ บาท ถวาย
เพื่อสร้างเป็นวัดเมตตาวนาราม เมืองแวลเลย์
เซ็นเตอร์ มลรัฐแคลิฟอร์เนีย

ปีพุทธศักราช ๒๕๔๑ เป็นต้นมา ท่านอยู่
จำพรรษาที่วัดป่าเขาน้อย ตำบลเสม็ด อำเภอ
เมือง จังหวัดบุรีรัมย์

ท่านละสังขารเข้าสู่อนุปาทิเสสนิพพานเมื่อ
วันที่ ๕ เมษายน พ.ศ. ๒๕๔๕

สิริรวมอายุได้ ๘๒ ปี ๗ เดือน ๗ วัน
๖๑ พรรษา 🧡

ได้รับมอบอัฐิธาตุจาก
พระอาจารย์ประเสริฐ
เจ้าอาวาสวัดเขาน้อย
จังหวัดบุรีรัมย์

๒๔. พระอาจารย์จวน กุลเชฏโฐ

วัดเจติยาคีรีวิหาร (ภูทอก) อำเภอศรีวิไล จังหวัดหนองคาย

“พระอริยเจ้าผู้มีกายและจิตสมควรแก่วิมุตติธรรม”

พระเดชพระคุณพระอาจารย์จวน กุลเชฏโฐ พระอริยเจ้า ผู้ถึงพร้อมด้วยสาวกบารมีญาณ เกิดมาเพื่อบรรลุนิพพาน ในปัจจุบันชาติ ท่านมีนิสัยโน้มแน้มมาทางพระธรรม ตั้งแต่เยาว์วัย เมื่อได้ฟังธรรมจากพระกรรมฐาน จิตสงบ รวมเป็นหนึ่ง สามารถแยกกายและจิตได้ ท่านจึงได้สละ ทรัพย์ และบ้านเรือนออกบวช

ท่านเป็นผู้มีความเพียรพยายามเป็นเลิศ มีสติในการ แก้ไขกิเลสเจียนพลัน อุบายธรรมและปฏิบัติเป็นปัจเจก แปลกจากครูบาอาจารย์รูปอื่น

ในปีพุทธศักราช ๒๔๙๓ ท่านจำพรรษาอยู่ที่ถ้ำพวง อำเภอสองดาว จังหวัดสกลนคร ได้เกิดจิตปฏิบัติหึงสาวคนหนึ่ง จึงคิดหาอุบาย แก้ไข โดยยกภาสิตโบราณมาเทียบสิ่งที่ท่านหลงใหลอยู่ว่า “เนื้อไม่ได้ กิน หนังไม่ได้รองนั่ง ยังเอากระดูกมาแขวนคอ” ท่านจึงคิดดัดนิสัย ของตนเองที่ไปหลงรักผู้หญิงเข้าด้วยการเอากระดูกข้างมาแขวนคอ ห้อยต่อแต่ง ท่านตั้งใจมั่นว่า “ตราบใดที่ใจยังตัดใจอ้ายรักในสตรี ไม่ได้ ยืน เดิน นั่ง นอน ออกบิณฑบาตร ฉันท้าว ก็จะเอากระดูก ข้างแขวนคอไว้ตราบนั้น” ไม่ว่าท่านจะเดินจงกรม นั่งสมาธิ หรือ รับกิจนิมนต์ไปในหมู่บ้านก็ตาม ท่านเอากระดูกข้างแขวนคอไว้ตลอด จนชาวบ้านทั้งหลายเขาเล่าลือกันว่า “ท่านเป็นบ้า”

วัดเจติยาคีรีวิหาร (ภูทอก)

เมื่อท่านปฏิบัติอย่างนี้ เกิดความ
ละอายใจเห็นโทษภัยในความลุ่มหลง
จิตก็คลายความกำหนัดรักใคร่
ในหญิงนั้น เมื่อ**หลวงปู่ขาว
อนาลโย** ได้ถามถึงเหตุที่ท่าน
ทำเช่นนั้นท่านได้กราบเรียน
ดังที่กล่าวมาแล้ว หลวงปู่ขาว
กล่าวชมว่า **“อุบายนี้ดีนักแล”**

จิตของท่านจึงมุ่งไปสู่ความ
หลุดพ้น โฉนทะยานทำลายกองกิเลส ดังสายน้ำ
พุ่งลงจากยอดเขาสูงลงสู่พื้นล่าง ท่านชอบท่องเที่ยว
และแสวงหาครูบาอาจารย์ที่อยู่ตามป่าเขาเล็กๆ เช่น
เข้าไปศึกษาธรรมกับ**ท่านพระอาจารย์หล้า ขนฺติโก**
พระอริยเจ้าผู้อยู่แต่เพียงโดดเดี่ยวบนสันเทือกเขา
ภูพาน

ท่านมีสหธรรมิกคือ ท่านพระอาจารย์สิงห์ทอง
ธมฺมวโร ได้รับอบรมในทางธรรมจากท่านพระ
อาจารย์มั่น ภูริทตฺโต และหลวงปู่ขาว อนาลโย
ท่านได้รับการยกย่องจากท่านพระอาจารย์มั่น
ว่า **“..กาเยนะ วาจาเยนะ เจตวิสุทธียา ท่านจวน!
เป็นผู้มีกายและจิตสมควรแก่ข้อปฏิบัติธรรม เป็น
ผู้สามารถรวมจิตที่เดียวถึงฐิติจิต”**

ท่านเกิดเมื่อวันที่ ๑๐ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๖๓
ตรงกับวันเสาร์ แรม ๑๐ ค่ำ เดือน ๘ ปีวอก ณ
บ้านเหล้ามันแกว บ้านเลขที่ ๒๘ หมู่ที่ ๑๒ ตำบล
ดงมะยาง อำเภอเมือง จังหวัดอำนาจเจริญ

เป็นบุตรของ**นายลา และนางแหะ วงศ์จันทร์**
มีพี่น้องร่วมบิดามารดา ๗ คนท่านเป็นบุตรคนที่
ที่ ๖

เมื่อท่านอายุได้ ๑๔-๑๕ ปี ได้พบพระธุดงค์
มาปักกลดอยู่ใกล้บ้านก็บังเกิดความเลื่อมใสตั้ง

ปณิธานว่าต่อไปจะบวชอย่างท่านบ้าง
พระธุดงค์ได้มอบหนังสือ **“ไตรสรณ
คัมภีร์”** ของท่านพระอาจารย์สิงห์
ขนฺตยาคม ไว้ให้ เมื่อท่านได้
อ่านแล้วบังเกิดความคิดเลื่อม
ใสศรัทธา ได้พยายามปฏิบัติ
ตาม เริ่มสวดมนต์ไหว้พระ
นั่งสมาธิ บริกรรมภาวนาจิต
รวมเป็นหนึ่ง จิตอยู่เฉพาะจิต

กายอยู่เฉพาะกาย เวทนาใดก็ไม่มีปรากฏเลย

หลังจากจบการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖
อายุย่างเข้า ๑๘ ปี ท่านได้เข้าทำราชการกรม
ทางหลวงแผ่นดินอยู่เป็นเวลา ๔ ปี

ภายหลังระหว่างทำงานได้รับหนังสือ **“จตุรา
ลักษณ์”** ของท่านพระอาจารย์เสาร์ กนฺตสีโล
เมื่อท่านอ่านไปถึงบทมรณานุสติ จิตก็สลดสังเวช
ว่า **“เราก็ต้องตาย”**

เมื่ออายุเพียง ๒๐ ปีท่านสละเงินที่เก็บหอม
รวมริบระหว่างทำงานอยู่กรมทางหลวงทั้งหมด
เป็นเจ้าภาพสร้างมหาสถูปคนเดียว สร้างพระ
ประธาน สร้างห้องน้ำ ถวายสงฆ์จนเงินหมด

เมื่อท่านอายุ ๒๑ ปี ได้อุปสมบทเป็นพระ
ภิกษุฝ่ายมหานิกาย ที่วัดเจริญจิต บ้านโคกกลาง
ตำบลดงมะยาง อำเภอเมือง จังหวัดอำนาจเจริญ
พระอาจารย์บุญ เป็นพระอุปัชฌาย์ **พระมหาแจ้ง**
เป็นพระกรรมวาจาจารย์ ได้ฉายาว่า **“กฤษณ
ธมฺโม”** ได้ศึกษาเล่าเรียนพระธรรม และสอบ
ได้นักธรรมตรีในพรรษานั้น และต่อมาก็ได้
ลาสิกขา

หลังจากสึกมาเป็นฆราวาสแล้วท่านได้เดินทางไป
แสวงหาอาจารย์ฝ่ายกรรมฐานธรรมยุต และ

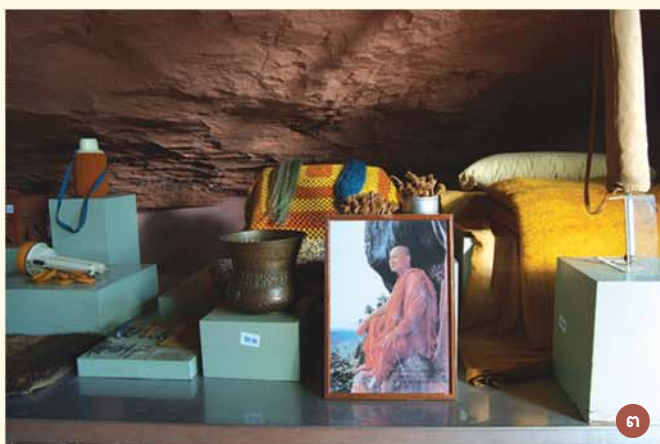

๑

๒

๑. เสนาสนะสงฆ์ที่อยู่รายรอบ
แนวผาภูตอก
- ๒-๔. เครื่องอัฐบริขารท่านพระอาจารย์จวน
ถูกเก็บไว้ในถ้ำระหว่างการบูรณะ
ปฏิสังขรณ์เจดีย์ (๒๕๔๙)

๓

๔

ได้อุปสมบทเป็นพระภิกษุฝ่ายธรรมยุต เมื่อวันที่ ๒๔ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๘๖ ณ วัดป่าสำราญนิเวศน์ อำเภอเมือง จังหวัดอำนาจเจริญ โดยมี **พระครูทัศนวิสุทธิ (มหาดุสิต เทวีโร)** เป็นพระอุปัชฌาย์ **พระอาจารย์แก่ง อธิมุตโต** เป็นพระกรรมวาจาจารย์ ได้รับฉายาว่า “**กุลเชฏฺโฏ**”

เมื่ออุปสมบทแล้ว ท่านได้ท่องปาฏิโมกข์ และเจ็ดตำนานจบหมดภายในเวลาหนึ่งเดือน

ปีพุทธศักราช ๒๔๘๘ พรรษาที่ ๓ ท่านจำพรรษาที่วัดบ้านนาจิกดอนเมย บ้านหนองปลิง ตำบลนาจิก ได้อธิษฐานทำความเพียรจะไม่นอนและไม่ฉันตลอดพรรษา

ท่านอธิษฐานจิตว่า “**ถ้ายังมีบุญวาสนาอยู่ในพรหมจรรย์แล้ว ขอให้ได้นิมิตเห็นท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทตฺโต**”

หลังจากนั้น ๓ วัน ท่านได้นิมิตว่า **ได้เดินทางไปสู่สำนักท่านพระอาจารย์มั่น เห็นท่านกำลังกวาดลานวัดอยู่ พอเห็นก็รู้ว่านี่คือท่านพระอาจารย์มั่น ท่านเหลือบมาเห็นเข้าก็ทักพระอาจารย์จวนอย่างดีใจว่า “อ้อ...ท่านจวนมาแล้ว ท่านจวนมาแล้ว” มีความรู้สึกคล้ายกับพ่อเห็นลูก ลูกเห็นพ่อ พอท่านตรงเข้าไปจะกราบนมัสการ ท่านพระอาจารย์มั่นก็โก่งหลัง บอกให้ท่านขึ้นขี่หลังเหมือนขี่ม้า แล้วท่านจึงพาเหาะขึ้นบนอากาศจนลิบเมฆ แล้วพามาลงที่กลางภูเขาลูกหนึ่ง แล้วบอกว่า “**เฮาสะ ลงนี่แหละ พอดีพอควรแล้ว**”**

ท่านพิจารณาเกิดปีติยินดีว่า คงจะมีวาสนาบารมีอยู่ในเพศพรหมจรรย์ จึงเร่งทำความเพียรต่อไป

หลังออกพรรษาได้ ๕ วัน **พระอริยคุณาธาร (มหาเส็ง ปุสฺโส)** ได้เดินทางมาที่วัดป่า บ้านนาจิก

พระอุปัชฌาย์จึงได้ฝากท่านกับพระอริยคุณาธารขอให้ช่วยนำไปอยู่กับท่านพระอาจารย์มั่นด้วย

ปีพุทธศักราช ๒๔๘๙ พรรษาที่ ๔ ท่านจึงได้ติดตามท่านเจ้าคุณอริยคุณาธารไปอยู่กับท่านพระอาจารย์มั่น ที่วัดป่าบ้านหนองผือ อำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร

ขณะที่ท่านอยู่ที่วัดป่าบ้านหนองผือใหม่ ๆ ใจก็อดคิดตามประสาปุณฺณไม่ได้ว่า “**เขาเล่าลือกันว่าท่านพระอาจารย์ใหญ่เป็นพระอรหันต์ เราก็ไม่ทราบว่าจะจริงไม่หรือ ถ้าเป็นอรหันต์จริง ค็นนี้ก็ให้มีปาฏิหาริย์ให้เห็นปรากฏด้วย**”

ในคืนวันนั้นเอง พอท่านภาวนา ก็ปรากฏนิมิตเห็นท่านพระอาจารย์มั่นเดินจงกรมอยู่บนอากาศ และแสดงปาฏิหาริย์เหาะขึ้นลงอยู่ตลอดเวลา และเวลานอนหลับก็ยังฝันเห็นท่านเดินอยู่บนอากาศเช่นเดียวกัน ท่านจึงยกมือไหว้และกล่าวขอชมว่าเชื่อแล้ว...

หลังจากวันนั้น ท่านก็เกิดคิดขึ้นมาอีกว่า “**เอ...เขาว่าท่านอาจารย์ใหญ่รู้วาระจิตของลูกศิษย์ทุกคนจริงไหมหนอ? เราน่าจะทดลองดู ถ้าท่านอาจารย์ใหญ่รู้วาระจิตของเรา ขอให้ท่านอาจารย์ใหญ่มาหาเราที่ภูมิดินวันนี้เถอะ**” พอท่านคิดได้ประเดี๋ยวเดียวก็ได้ยินเสียงไม้เท้าเคาะไถลเข้ามา และกระแทกเบรียงเข้าที่ฝากุฏิของท่าน พร้อมกับเสียงของท่านพระอาจารย์มั่นเอ็ดลั่นว่า “**ท่านจวน...ทำไมจึงไปคิดอย่างนั้น นั่นไม่ใช่ทางพ้นทุกข์ รำคาญเรา**”

พรรษาที่ ๕-๖ ปี พ.ศ. ๒๔๙๐-๒๔๙๑ จำพรรษาที่วัดเจดีย์หลวง จังหวัดเชียงใหม่ ค็นหนึ่งขณะนั่งภาวนาในโบสถ์มีนิมิตเกิดขึ้นว่ามีพระเถระรูปหนึ่งได้มาให้อโวาทักเตือนว่า “**ท่านจวนท่านอย่าวางแผ่นดิน เพราะความประพฤติของ**

๑

๒

๑. บริเวณภายในถ้ำพุทธอก
๒. รอยพระพุทธรูปบาท
๓. ผอบบรรจุอัฐิธาตุของพระอาจารย์จวน กุลเชฏโฐ
๔. อัฐิธาตุของพระอาจารย์จวน กุลเชฏโฐ

๓

๔

ท่านยังไม่สม่ำเสมอ”

ท่านได้มาพิจารณาดู แผ่นดินเปล่าๆ ให้มีความหนักแน่นเหมือนแผ่นดิน เมื่อถูกกระทบกระเทือนจากอารมณ์ก็เด้งออกแฉก ตั้งใจให้เป็นสมาธิ ไม่หวั่นไหวฟุ้งซ่าน ท่านจึงได้เขียนจดหมายกราบเรียนถามท่านพระอาจารย์มั่นถึงนิมิตในครั้งนี้

ท่านพระอาจารย์มั่นได้ตอบจดหมายมาว่า

“ถึงท่านจวนที่อล้ายยิ่ง

...ทุกสิ่งทุกอย่างที่ผมได้แนะนำให้ท่านนั้น ขอให้ท่านจงตั้งอกตั้งใจประพฤติปฏิบัติดำเนินไปตามคำที่ผมแนะนำ อย่าได้ประมาท เพื่อจะได้เป็นเกียรติยศแก่พระพุทธศาสนาต่อไป”

หลังจากนั้นท่านได้ออกกวิเวกอาศัยอยู่บนดอยกับชาวเขาเผ่าต่าง ๆ ทางภาคเหนือติดกับเขตพม่า เข้าเขตจังหวัดเชียงใหม่ ประเทศพม่า แล้วกลับมาทางภาคอีสาน

เมื่อกลับมาได้ไปกราบนมัสการท่านพระอาจารย์มั่น ที่วัดบ้านหนองผือ จังหวัดสกลนคร ท่านอาจารย์มั่นได้ถามว่าการภาวนาเป็นอย่างไรบ้าง ท่านอาจารย์ได้กราบเรียนท่านว่า “ไม่ดีเหมือน

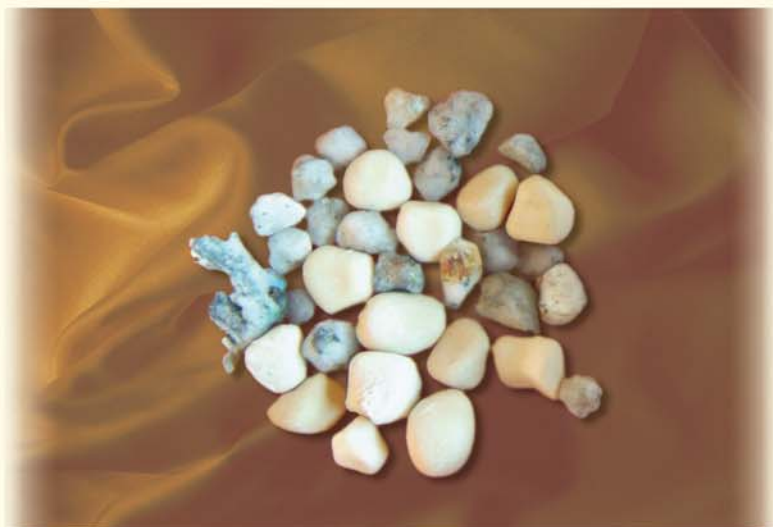
อยู่กับพ่อแม่ครูบาอาจารย์”

ท่านอาจารย์มั่นจึงบอกว่า “ต่อไปให้ภาวนาอยู่ทางภาคอีสานนี้แหละ อย่าไปที่อื่นอีกเลย” หลังจากนั้นท่านก็ท่องเที่ยวธุดงค์อยู่ป่าเขาถ้ำทางภาคอีสานมาโดยตลอด

พรรษาที่ ๒๗-๓๘ ปีพุทธศักราช ๒๕๑๒-๒๕๒๓ ท่านได้สร้างวัดเจติยาภิรวิหาร (ภูทอก) อำเภอศรีวิไล จังหวัดหนองคาย ให้เป็นศาสนสถานที่สำคัญสำหรับผู้มุ่งปฏิบัติธรรม ด้วยวัตรปฏิบัติอันงดงามของท่าน และความสวยงามของภูทอก เมื่อใครได้ไปสัมผัสแล้วต่างก็เกิดซาบซึ้งศรัทธากันถ้วนหน้า

ท่านละสังขารเข้าสู่อนุปาทิเสสนิพพานเมื่อวันอาทิตย์ที่ ๒๗ เมษายน พ.ศ. ๒๕๒๓ ด้วยอุบัติเหตุเครื่องบินตก ณ ท้องนาทุ่งรังสิต หมู่ที่ ๔ ตำบลคลองหลวง อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี พร้อมกับพระอาจารย์บุญมา จิตเปโม พระอาจารย์วัน อุตตโม พระอาจารย์สิงห์ทอง ธรรมวโร พระอาจารย์สุพัฒน์ สุขกาโม

สิริรวมอายุ ๕๙ ปี ๙ เดือน ๑๘ วัน ๓๘ พรรษา 🏠

๒๕. พระอาจารย์สิงห์ทอง ธมฺมวโร

วัดป่าแก้วชุมพล บ้านชุมพล อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดสกลนคร

“พระอริยเจ้าผู้เป็นพระอรหันต์ประเภทสุขวิปัสสโก”

พระเดชพระคุณพระอาจารย์สิงห์ทอง ธมฺมวโร พระอริยเจ้าศิษย์กรรมฐานสาย ท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทตฺโต และเป็นศิษย์ต้นของหลวงตามหาบัว ญาณสมฺปนฺโน ท่านได้รับการยกย่องว่าเป็นพระอรหันต์ประเภท “สุขวิปัสสโก” คือผู้มีกิเลสเหือดแห้งไปโดยลำดับด้วยการเจริญวิปัสสนาล้วน มิได้ทรงคุณวิเศษอย่างอื่น เช่น ไม่ได้ฌานสมาบัติ ไม่ได้อภิญญา

ปฏิบัติด้านข้อวัตรปฏิบัติของท่านเป็นเช่นเดียวกันกับปฎิบัติของครูบาอาจารย์กรรมฐาน คือปฏิบัติตนให้เป็นแบบอย่าง เป็นผู้เคร่งครัดปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ มีปฏิปทาเที่ยงตรงต่ออริยมรรคอริยผล มีนิสัยเด็ดเดี่ยวเอาจริงเอาจัง มีความเพียรเป็นเลิศโปรดการเดินจงกรมเป็นพิเศษ การใช้ปัจจัยสี่ก็ใช้อย่างประหยัดมัธยัสถ์ไม่สุรุ่ยสุร่าย แม้ของนั้นจะมีมากก็ตาม ท่านไม่นิยมการก่อสร้างทุกชนิด แม้งานในวัดก็ไม่ให้มี ชอบให้พระเณรสร้างจิตใจเพื่อมรรคผลนิพพาน

แต่มองในอีกด้านหนึ่ง ท่านกลับเป็นพระกรรมฐานผู้มีอารมณ์ขัน แสดงออกตรงไปตรงมา อารมณ์ดีเสมอ เทศนาและโอวาทของท่านน่าฟังมาก โดยเฉพาะเมื่ออยู่กับศิษย์ใกล้ชิดท่านจะมีเรื่องราวขำขันชวนหัวเราะอยู่เสมอ แต่ขณะนั้นเดียวกันสิ่งนั้นก็ เป็นหลักธรรมที่ชวนพิจารณา ท่านมีเพื่อนสหธรรมิก และเพื่อนตายคือ พระอาจารย์จวน กุลเชฏโฐ พระอาจารย์วัน อุตตโม ท่านทั้งสามมักจะไปไหนไปด้วยกัน รับกิจนิมนต์มักจะไปพร้อมกัน แม้สุดท้ายนิพพานท่านก็นิพพานพร้อมกัน

ท่านเป็นศิษย์ใกล้ชิดหลวงตามหาบัวและได้รับความไว้วางใจจากหลวงตามหาบัวเป็นพิเศษ คือ

๑) ให้เป็นประธานฝ่ายบรรพชิตในการดำเนินงานศพของหลวงปู่บัว สิริปัญโญ พระอริยเจ้าแห่งวัดป่าหนองแซง จังหวัดอุดรธานี

๒) ให้เป็นประธานดำเนินงานศพของหลวงตามหาบัว หากหลวงตาละสังขารไปก่อนท่าน

๓) ให้เป็นหัวหน้าหมู่คณะพระกรรมฐานแทนหลวงตาด้วย

ท่านเกิดเมื่อวันที่ ๑๒ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๖๗

ตรงกับวันเสาร์ ขึ้น ๑๒ ค่ำ เดือน ๘ ปีชวด
ณ บ้านศรีฐาน ตำบลกระเจา อำเภอมือง จังหวัด
ยโสธร เป็นบุตรของนายบุญจันทร์ และนางอบมา
ไชยเสนา

อายุครบ ๒๐ ปีได้อุปสมบท ณ พัทธสีมา
วัดป่าสำราญนิเวศน์ ตำบลบ้านบุง อำเภอมือง
จังหวัดอำนาจเจริญ เมื่อเดือนกรกฎาคม พ.ศ.
๒๔๘๗ โดยมี พระครูทัศนวิสุทธิ (ดูลิต เทวีโร)
เป็นพระอุปัชฌาย์

ครั้งบวชแล้วได้มาจำพรรษา ณ วัดป่าศรีฐานใน
ซึ่งเป็นวัดป่าของหมู่บ้านศรีฐาน โดยมีพระอาจารย์
บุญสิงห์ (ศิษย์พระอาจารย์สิงห์) เป็นพระอาจารย์
ผู้ให้การอบรมสั่งสอนด้านสมาธิภาวนา ระหว่างที่
ท่านจำพรรษาอยู่ที่วัดป่าศรีฐานในนั้น ท่านได้เกิด
สุบินนิมิตว่า “มีพาหนะ ๓ ชนิด คือ ช้างเผือก
ม้าขาว และวัวอุสุภราช ท่านมีความรู้สึกในความ

ฝันว่าท่านได้ขี่พาหนะทั้ง ๓ ตัวนั้น ท่านองค์เดียว
แต่ขี่พาหนะได้ทั้ง ๓ ตัวในขณะเดียวกัน และ
ได้ยินเสียงดนตรีบรรเลงออกมาจากหมู่บ้าน ดัง
ออกมายังศาลา วัด คล้ายกับว่าชาวบ้านจะมาทอด
ผ้าป่าหรือทำการกุศลชนิดใดชนิดหนึ่ง แต่พอมาถึง
ปรากฏว่าไม่มีคน มีแต่ดอกไม้ธูปเทียนลอยมาสูง
ระดับหน้าอกแล้วเวียนรอบศาลา ก็พอดีท่านรู้สึก
ตัวตื่นจากความฝัน นี่เป็นเหตุให้ท่านมีความมั่นใจ
ว่าการบวชของท่านนั้นจะบรรลุผลอันพึงพอใจ”

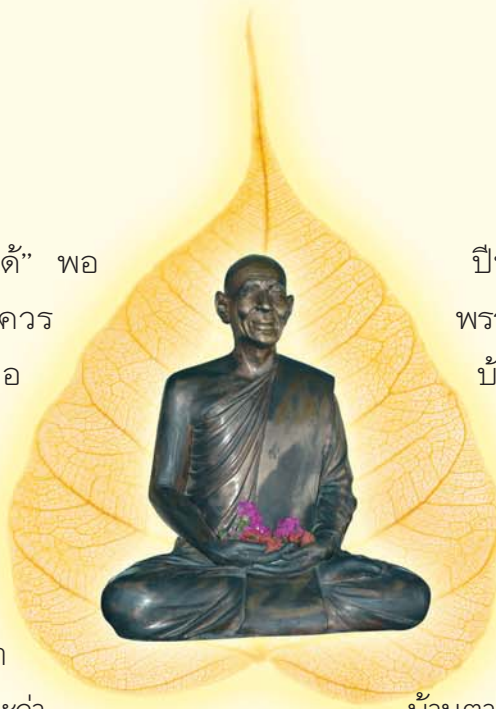
พรรษาที่ ๕ ท่านได้ไปจำพรรษาอยู่ที่บ้านนา
หัวช้าง บ้านบะทอง อำเภอพรรณานิคม กับหลวง
ปู่อ่อน ญาณสิริ ปัจจุบันวัดป่าบ้านนาหัวช้างคือ
วัดป่าอุดมสมพร

ในพรรษาที่ ๖ ท่านจำพรรษาอยู่กับหลวงปู่
หลุย จันทสาโร ที่วัดป่าบ้านโคกมะนาว อำเภอมือง
พรรณานิคม ช่วงนี้ท่านเล่าว่า “การภาวนาเริ่มจะ

ยาก ภาวนาผ่านทุกขเวทนาไม่ได้” พอ
นั่งภาวนาเป็นเวลานานพอสมควร
มักจะเกิดทุกขเวทนาใหญ่ คือ
ความเจ็บปวดมาก ท่านได้ต่อสู้
มาหลายครั้งหลายหน แต่ก็
ยังไม่สามารถเอาชนะได้ จึงนำ
อุบายที่หลวงตามหาบัวแนะนำ
โดยให้ใช้สติปัญญาพิจารณา
แยกแยะธาตุขันธ์ด้วยการตั้งสัจจะว่า

“จะสู้กับทุกขเวทนานี้แบบสละชีวิต เพื่อให้รู้เห็น
ความจริงของทุกข์ ถึงแม้จะปวดหนักปวดเบา
ขนาดไหน จะไม่ยอมลุกหนี จะปล่อยให้มันออกมา
เลย ถ้าผ่านทุกขเวทนานี้ไม่ได้แล้ว จะไม่ยอม
ลุกจากที่นั่งเด็ดขาด” ท่านต่อสู้อยู่นานหลายชั่วโมง
ปรากฏว่าท่านก็ผ่านไปได้ จิตสงบรวมลงอย่างน่า
อัศจรรย์ ทำให้ท่านมีกำลังใจในการปฏิบัติมาก

เมื่อออกพรรษาแล้วท่านได้ออกวิเวกไปทาง
อำเภอ สว่างแดนดิน อำเภอส่องดาว และอำเภอ
วาริชภูมิ ได้ไปพักอยู่กับหลวงปู่ขาว อนาลโย ขณะ
ที่พักอยู่ที่บ้านหวายสะนอย (ภูเหล็ก) อำเภอส่องดาว
กับหลวงปู่ขาวนั้น ท่านว่าการภาวนาดีมาก นอน
นิดเดียวก็อิ่ม จิตสงบละเอียดมาก

ปีพุทธศักราช ๒๔๙๕ - ๒๔๙๗
พรรษาที่ ๙-๑๑ ท่านจำพรรษาอยู่ที่
บ้านห้วยทราย อำเภอคำชะอี จังหวัด
มุกดาหาร โดยมีหลวงตามหาบัว
ญาณสมปนโน เป็นผู้นำ

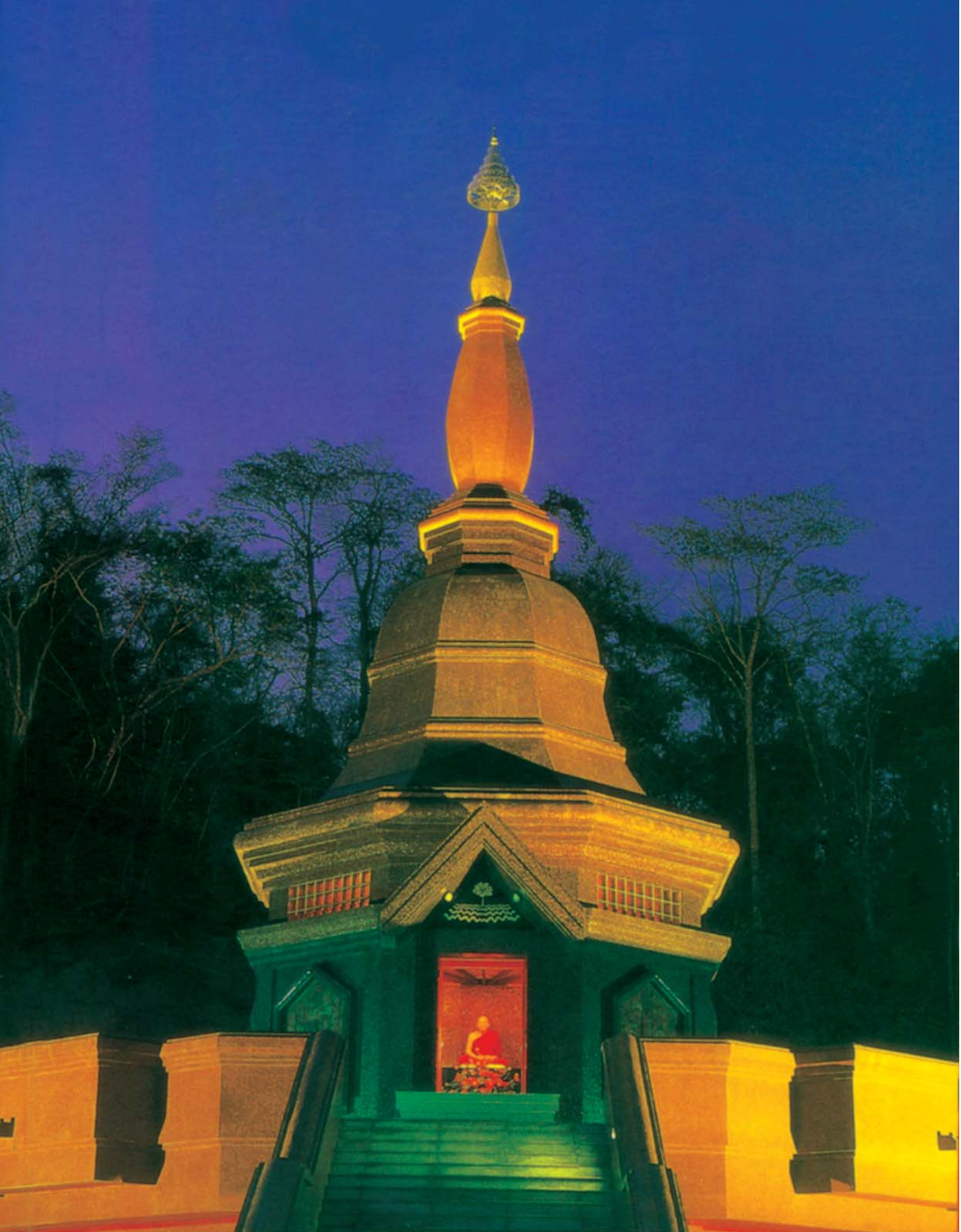
ปีพุทธศักราช ๒๔๙๙ -
๒๕๐๐ พรรษาที่ ๑๓ - ๑๖
จำพรรษาที่วัดบ้านตาด ตำบล
บ้านตาด อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี

กับหลวงตามหาบัว ญาณสมปนโน

ปีพุทธศักราช ๒๕๐๘ หลวงปู่ขาวได้แนะนำ
ให้ชาวบ้านชุมพลไปนิมนต์ท่านมาอยู่เป็นเจ้าอาวาส
วัดป่าแก้วชุมพล และท่านก็ได้จำพรรษาที่นั่น
จนถึงวาระสุดท้ายแห่งชีวิต

ท่านละสังขารเข้าสู่อนุปาทิเสสนิพพานเมื่อวัน
อาทิตย์ที่ ๒๗ เมษายน พ.ศ. ๒๕๒๓ ด้วยอุบัติเหตุ
เครื่องบิน ตก ณ ท้องนาทุ่งรังสิต หมู่ที่ ๔ ตำบล
คลองหลวง อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี
พร้อมกับพระอาจารย์บุญมา จิตเปโม พระอาจารย์
จวน กุลเชฏโฐ พระอาจารย์วัน อุตตโม พระอาจารย์
สุพัฒน์ สุขกาโม สิริรวมอายุ ๕๕ ปี ๙ เดือน ๑๕
วัน ๓๕ พรรษา 🍵

เจดีย์พิพิธภัณฑ์ หลวงปู่หล้า เขมปัตโต วัดภูจ้อก้อ

๒๖. หลวงปู่หล้า เขมปัตโต

วัดภูจ้อก้อ ตำบลหนองสูงใต้ อำเภอนองสูง จังหวัดมุกดาหาร

“พระอริยเจ้าผู้เป็นดั่งผ้าเช็ดเท้าท่านพระอาจารย์มั่น”

พระเดชพระคุณหลวงปู่หล้า เขมปัตโต ท่านเป็นผู้มีนิสัยบากบั่น อุตสาหะ พยายามอย่างยิ่งยวดเพื่อหาทางพ้นทุกข์ บารมีธรรมคำสั่งสอนเป็นที่ซาบซึ้งถึงใจ และหยั่งรากฝังลึกลงในหัวใจของมหาชน ท่านได้อบรมสั่งสอนบรรดาสานุศิษย์ ด้วยเมตตาธรรม ดุจดั่งพ่อแม่อบรมสั่งสอนลูก

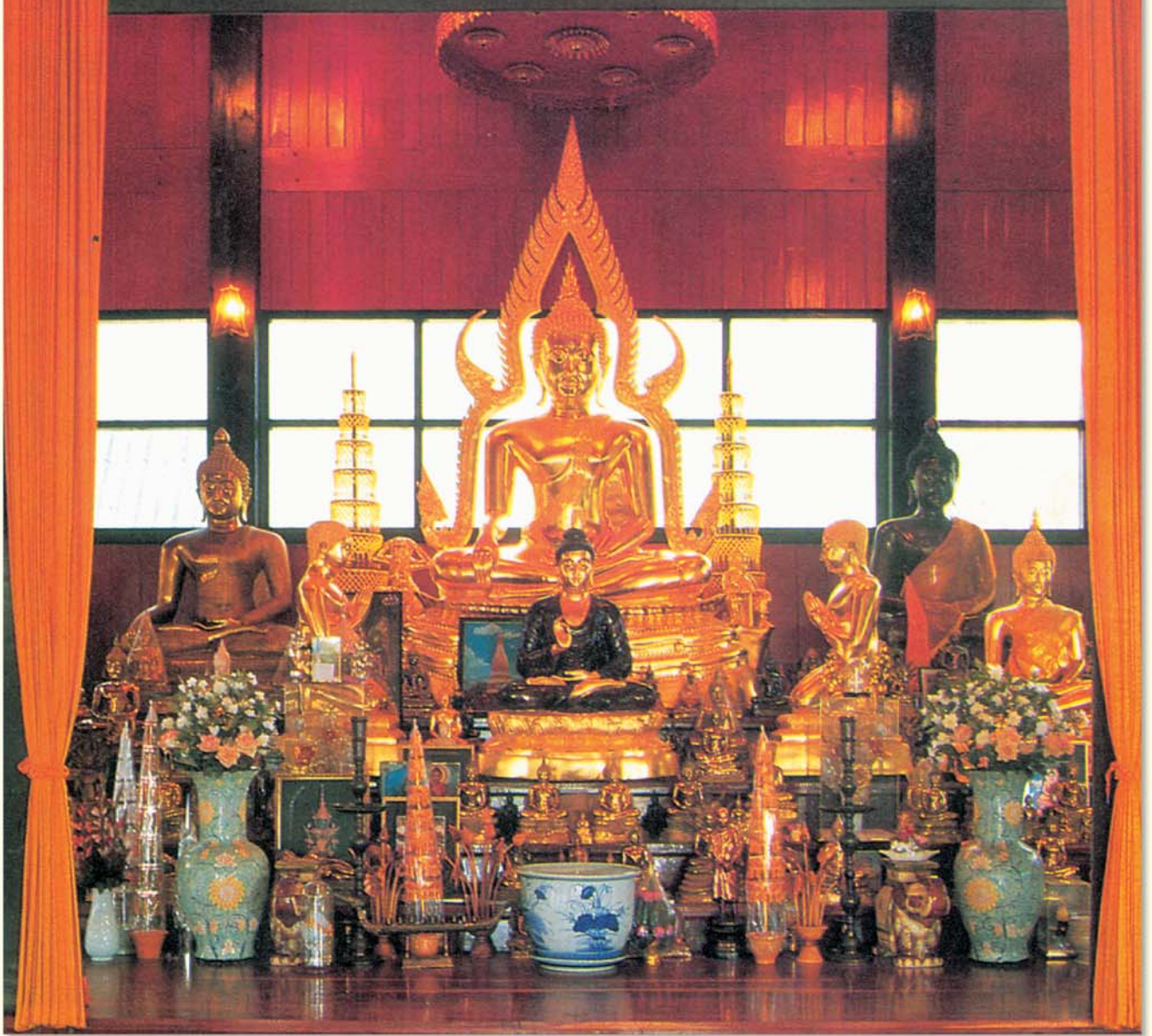
นับได้ว่าท่านเป็นศิษย์รุ่นสุดท้ายของท่านพระอาจารย์มั่นที่สำคัญยิ่งรูปหนึ่ง หลังจากท่านละสังขารไม่นาน อัฐิได้ กลายเปลี่ยนเป็นพระธาตุ ได้รับคำชม และยกย่องจากหลวงตามหาบัวว่า “เป็น พระที่ซื่อสัตย์ต่อครูอาจารย์ เอาใจใส่ใน อาจารย์วัตรเสมอ แม้ถูกดุด่าก็อดทน ต่อคำสั่งสอน ไม่เหน็ดเหนื่อยต่อโอวาท ธรรมที่ครูอาจารย์พร่ำสอน และเป็นดั่ง ผ้าเช็ดเท้าของท่านพระอาจารย์มั่น”

ท่านเป็นศิษย์รูปหนึ่งที่ปฏิบัติหน้าที่ถวาย อุปัฏฐากแด่ท่านพระอาจารย์มั่นอย่างใกล้ชิด มี ภาระปฏิบัติหลายหน้าที่ อาทิ การสรงน้ำ การซัก ย้อมสบงจีวร การตามไฟถวายเมื่อองค์ท่าน จงกรมในยามค่ำคืน การดูแลไฟให้ความอบอุ่น ในยามหนาวเย็น การชำระอุจจาระปัสสาวะเมื่อ องค์ท่านอาพาธ ท่านจึงเป็นผู้หนึ่งที่ได้สังเกตศึกษา ปฏิบัติและจรรยาวัตรของท่านพระอาจารย์ใหญ่ มั่นอย่างใกล้ชิดต่อเนื่องตลอดเวลา ๔ ปีสุดท้าย แห่งชนม์ชีพของท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทตฺโต

ท่านเกิดวันจันทร์ที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๔๕๔ ตรงกับวันขึ้น ๓ ค่ำ ปีกุน ณ บ้านกุดสระ ตำบลกุดสระ อำเภอมือง จังหวัดอุดรธานี เป็นบุตรของนายคุณ และนางแพง เสวตร์วงศ์

อายุได้ ๑๘ ปี บวชเณร ณ วัดบัวบาน บ้านกุดสระ ตำบลกุดสระ อำเภอมือง จังหวัด อุดรธานี โดยมี พระอาจารย์หนู ดิสฺสเถโร เป็น พระปัพพชาจารย์

อุปสมบทครั้งแรกเมื่อปีพุทธศักราช ๒๔๗๓ โดยมี พระอาจารย์หนู ดิสฺสเถโร เป็นพระอุปัชฌาย์

พระประธานประดิษฐานบนศาลาการเปรียญวัดบรรพตคีรี ภูจ้อก้อ

บวชได้ไม่นานก็ได้ลาสิกขาจากพระภิกษุ แม้จะไม่อยากลาเท่าใดนัก แต่หมู่เพื่อนพาคะนองก็ได้ลาไปตามเพื่อน ภายหลังท่านได้แต่งงาน ๒ ครั้ง มีบุตร ๑ คนกับภรรยาคนแรก และมีบุตร ๓ คนกับภรรยาคนต่อมา

อายุได้ ๓๒ ปี ได้กลับคืนสู่เพศพหุหมจรรย์ อีกครั้งในเดือนเมษายน พ.ศ. ๒๔๘๖ ณ วัดบ้านยาง โดยมี **พระครูคุณ** เป็นพระอุปัชฌาย์ **พระอาจารย์เสาร์** เป็นพระอนุสาวนาจารย์

บวชอยู่ได้ ๓ พรรษา โยมมารดาถึงแก่กรรม ภายหลังฌาปนกิจศพมารดา ก็ได้กราบลาอุปัชฌาย์จารย์ ไปศึกษาธรรมกับ**พระธรรมเจดีย์ (จุม พนฺธุโล)** เมื่อไปถึงวัดโพธิสมภรณ์ จังหวัดอุดรธานี

วันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๔๘๘ จึงได้ญัตติเป็นพระฝ่ายธรรมยุต ณ วัดโพธิสมภรณ์ อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี โดยมี **พระธรรมเจดีย์ (จุม พนฺธุโล)** เป็นพระอุปัชฌาย์ **พระครูธรรมธร** เป็นพระกรรมวาจาจารย์

เดือนเมษายน พุทธศักราช ๒๔๘๙ ได้ฝากตัวเป็นศิษย์ท่านพระอาจารย์มั่น และตั้งสัจจาว่า “**ขอมอบกายถวายชีวิตต่อท่านพระอาจารย์มั่น ผู้ขาดทุกลมปราณ ตลอดทั้งคณะสงฆ์ในที่นี้ทุก ๆ องค์ด้วย**”

ท่านพระอาจารย์มั่น ได้กล่าวสอนสั้นๆว่า “**กรรมฐานสี่สิบห้องเป็นห้องอานาปานสติ อานาปานสติเป็นยอดมกฏของกรรมฐานทั้งหลาย**”

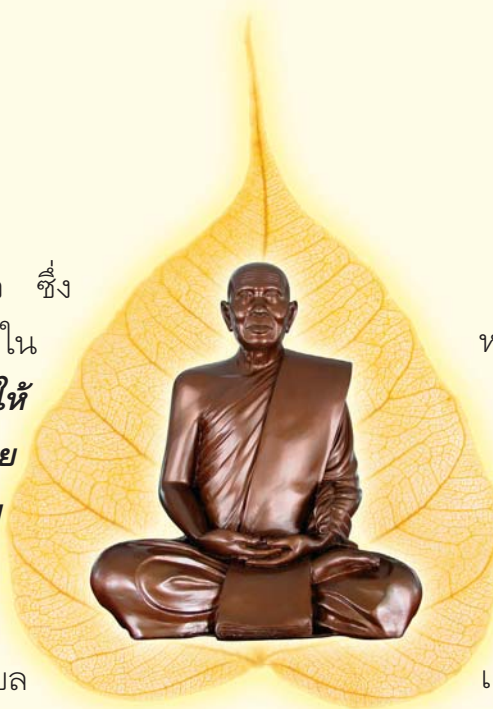
ต่อจากนั้นหลวงตามหาบัว ซึ่ง
เป็นพระเถระที่ดูแลหมู่คณะ ใน
สมัยนั้นได้กล่าวเตือนว่า **“เอาให้
ดีนะ เมื่อคุณได้มอภายถวาย
ตัวกับองค์ท่านแบบแจบจม
อย่างนี้แล้ว ต้องเข่นหนักันนะ”**

ปีพุทธศักราช ๒๔๙๓
จำพรรษาที่วัดโคกกลอย ตำบล
นากลาง อำเภอโคกกลอย จังหวัดพังงา
กับหลวงปู่เทสก์ เทสรูสี

ปีพุทธศักราช ๒๔๙๔-๙๕ จำพรรษาที่วัด
ป่าตะโหนด อำเภอตะกั่วทุ่ง จังหวัดพังงา กับ
หลวงปู่เหรียญ วรลาโภ

ปีพุทธศักราช ๒๔๙๖-๒๔๙๙ จำพรรษาที่
เสนาสนะป่าบ้านห้วยทราย อำเภอดำชะอี จังหวัด
มุกดาหาร กับหลวงตามหาบัว ญาณสมฺปนฺโน

ปีพุทธศักราช ๒๕๐๐ เป็นต้นมา ท่านได้
อยู่จำพรรษาที่วัดภูจ้อก้อ ต่อเนื่องมาจนถึงกาล
เป็นที่สุดแห่งชนม์ชีพของท่าน

วันที่ ๑๙ มกราคม พ.ศ. ๒๕๓๙
หลวงตามหาบัว ญาณสมฺปนฺโน
ได้มาเยี่ยมอาการอาพาธของ
หลวงปู่หล้า ซึ่งคณะแพทย์
ก็ได้กราบเรียนว่าไม่สามารถ
แก้ไขให้ดีขึ้นอีกได้ หลวงตา
มหาบัวได้เมตตาให้คำแนะนำว่า
เมื่อการรักษาไม่เกิดประโยชน์
อะไรแล้วก็ควรหยุดการรักษา ปล่อย

ให้ท่านอยู่กับธรรมชาติของท่าน ซึ่งหลวงปู่หล้า
ก็ได้ละสังขารไปเมื่อเวลา ๑๓.๕๙ น. ในวันนั้นเอง

วันที่ ๒๘ มกราคม พ.ศ. ๒๕๓๙ ได้ทำ
การถวายเพลิงศพหลวงปู่หล้า เขมปตฺโต โดยมี
หลวงตามหาบัว ญาณสมฺปนฺโน เป็นประธาน
พระเถรานุเถระและศิษยานุศิษย์ทั้งบรรพชิตและ
คฤหัสถ์จากทั่วทุกสารทิศเดินทางมาร่วมในงานนี้
อย่างเนืองแน่น

สิริอายุ ๘๔ ปี ๑๑ เดือน ๕๒ พรรษา

๒๗. หลวงปู่ผาง ปริบูรณ์

วัดประสิทธิธรรม บ้านดงเย็น อำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี

“พระอริยเจ้าผู้ปรารภความเพียร”

พระเดชพระคุณหลวงปู่ผาง ปริบูรณ์ พระอริยเจ้าผู้ปรารภความพากเพียร สม่ำเสมอตั้งแต่วัยหนุ่มจนถึงวัยชรา เป็นศิษย์กรรมฐานสายท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทตฺโต ที่อัฐิได้กลายเป็นพระธาตุแล้ว แสดงให้เห็นว่า “ท่านเป็นพระอรหันต์” รูปหนึ่งในวงศ์พระพุทธรศาสนาที่เจริญรอยตามเสด็จองค์พระบรมศาสดา

ท่านท่องเที่ยวธุดงค์ไปทั่วประเทศไทย เป็นผู้ไม่หวั่นไหวในสุขและทุกข์ เป็นผู้มอบน้อมถ่อมตนเข้าหาสำนักครูบาอาจารย์เสมอ เป็นผู้มีความเป็นอยู่อย่างเรียบง่าย แต่ทุกท่วงท่ากิริยาแฝงไปด้วยความหมายแห่งธรรม

ท่านเป็นศิษย์ต้นและเป็นทายาทธรรมของ “หลวงปู่พรหม จิรปุณฺโณ พระอริยเจ้าแห่งวัดป่าประสิทธิธรรม บ้านดงเย็น” โดยแท้

การปฏิบัติธรรมออกกรรมฐานของท่านล้วนได้ติดตามพระอรหันต์องค์สำคัญ ๆ ทั้งนั้น เช่น พระอาจารย์มั่น ภูริทตฺโต หลวงปู่พรหม จิรปุณฺโณ หลวงปู่แหวน สุจิณฺโณ หลวงปู่ฝั้น อาจาโร หลวงปู่ชอบ ฐานสโม หลวงปู่ขาว อนาลโย หลวงปู่ดื้อ อจลธมฺโม หลวงปู่เทสก์ เทสรังสี เป็นต้น

ท่านเกิดเมื่อวันที่ ๕ เมษายน พ.ศ. ๒๔๖๔ ตรงกับวันแรม ๖ ค่ำ เดือน ๔ ปีชาล ที่บ้านดงเย็น ตำบลดงเย็น อำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี

เป็นบุตรของนายสอน และนางเหม็น แม่ดสถาน มีอาชีพทำนา มีพี่น้อง ๘ คน

หลวงปู่ผาง ปริบูรณ์ อุปสมบทเมื่ออายุได้ ๒๐ ปี ตรงกับวันที่ ๕ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๘๐ เวลา ๑๔.๐๐ น. ที่วัดชัยมงคล ตำบลโพนสูง อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดสกลนคร โดยมี พระมหาเถื่อน อุชุกโร เป็นพระอุปัชฌาย์ พระอธิการพรสมโน เป็นพระกรรมวาจาจารย์ พระอธิการพุด ยโส เป็นพระอนุสาวนาจารย์ ได้รับฉายาว่า “ปริบูรณ์”

พุทธศักราช ๒๔๙๐ ท่านได้จำพรรษาที่วัดประสิทธิธรรม กับหลวงปู่พรหม จิรปุณฺโณ

พระประธานภายในพระอุโบสถวัดป่าประสิทธิ์ธรรม บันโดยหลวงปู่พรหม จิรบุญโณ

พอออกพรรษาแล้ว ได้ติดตามท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทตฺโต ที่วัดบ้านหนองผือ ตำบลนาใน อำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร

ปีพุทธศักราช ๒๔๙๑ ในพรรษานี้ ท่านตั้งใจในรลชาติแห่งธรรมที่ท่านพระอาจารย์แสดง จึงมีความตั้งใจจะไปพักจำพรรษากับท่านพระอาจารย์มั่นอีก เมื่อท่านเดินทางไปถึงก็พบว่า มีพระอยู่จำพรรษากับองค์ท่านเป็นจำนวนมาก ญาติไม่เพียงพอ

ท่านพระอาจารย์มั่นจึงเมตตาให้ท่านไปจำพรรษาที่วัดม่วงไข่ อำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร หลังจากออกพรรษาแล้ว ได้ไปกราบนมัสการลาท่านพระอาจารย์มั่นกลับมาพักอยู่กับหลวงปู่พรหม ที่วัดประสิทธิธรรม

จากนั้นก็ได้กราบลาหลวงปู่พรหม ออกจุดควีเวกไปยังอำเภอบ้านผือ พระพุทธบาทบัวบก อำเภอท่าบ่อ จังหวัดหนองคาย

ปีพุทธศักราช ๒๔๙๒ ท่านจำพรรษาที่ภูเก้า อำเภอโนนสัง จังหวัดอุดรธานี หลังจากออกพรรษาแล้วได้เที่ยววิเวกไปทางอำเภอศรีเชียงใหม่ จังหวัดหนองคาย ได้พักศึกษาข้อธรรมข้อธรรมจากหลวงปู่เทศก์ เทสรังสี

ปีพุทธศักราช ๒๔๙๓ ท่านได้ติดตามหลวงปู่พรหมไปจำพรรษาที่ วัดบ้านถ่อน อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดสกลนคร หลังออกพรรษาแล้ว หลวงปู่พรหมได้เดินทางไปวัดหนองผือ ตำบลนาใน เพื่อประชุมคณะสงฆ์ เตรียมงานประชุมเพลิงองค์หลวงปู่มั่น และโอกาสนี้หลวงปู่ผางได้กราบนมัสการ **หลวงปู่ขาว อนาลโย** แห่งวัดถ้ำกลองเพล

ท่านได้ติดตามหลวงปู่ขาวไปจุดควีเวกตามเทือกเขาภูพาน จนถึงวัดถ้ำกลองเพล และได้พักปฏิบัติธรรมกับหลวงปู่ขาวระยะหนึ่ง จึงได้กราบลาหลวงปู่ขาวเพื่อปลีกวิเวกไปศึกษาธรรมปฏิบัติ

กับ **หลวงปู่คำดี ปภาโส** ที่วัดถ้ำผาปู่ อำเภอเมือง จังหวัดเลย และติดตามหลวงปู่คำดีไปยังภูเขาควาย ประเทศลาว

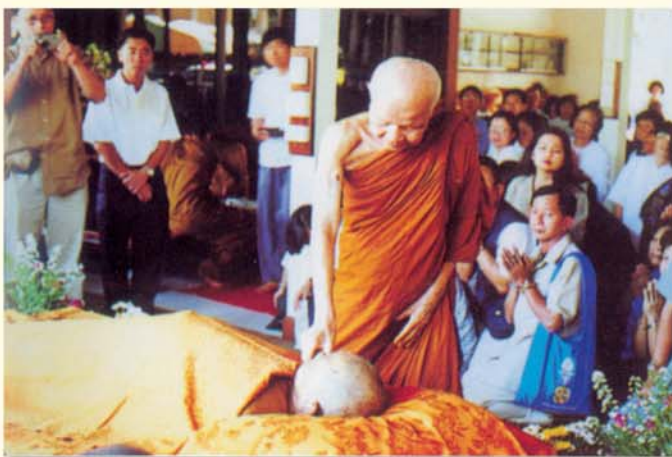
ปีพุทธศักราช ๒๔๙๔ ท่านพักจำพรรษาอยู่ที่วัดบ้านนาเชือก จังหวัดเลย

หลังจากออกพรรษาแล้ว ได้จุดควีเวกกลับวัดป่าประสิทธิธรรม บ้านดงเย็นเพื่ออุปฐากหลวงปู่พรหม หลังจากพักอยู่นานพอสมควรแล้ว ได้ออกวิเวกไปทางหนองกุ้งท่าบ่อ อำเภอวังสามหมอ อำเภวาริชภูมิ จังหวัดสกลนคร ต่อไปยังนิคมน้ำอูน บ้านกุดบาก กุดแฮด กุดไห ค้อน้อย ซึ่งเป็นบริเวณเทือกเขาภูพาน หนทางทุรกันดารลำบากมาก และได้ข้ามฟากไปยังอำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนม ไปที่บ้านสามผง โดยมีความตั้งใจว่าจะไปกราบนมัสการ หลวงปู่ตื้อ อจลธมฺโม แต่ไม่ได้พบท่าน ได้พบกับ**หลวงตามหาบัว ญาณสมฺปนฺโน หลวงปู่บัวคำ อาจารย์บัว** และสามเณรหนึ่งรูป รวมทั้งหมด ๕ รูป และได้อยู่ปฏิบัติธรรมร่วมกัน อยู่ที่บ้านสามผง

ปีพุทธศักราช ๒๔๙๖ ท่านพักจำพรรษาที่**อำเภอวังสะพุง** และได้จำพรรษาร่วมกับ**พระอาจารย์ทองสุข** และ**พระอาจารย์เมฆ** รวมทั้งหมด ๓ รูป

หลังจากออกพรรษาแล้ว ได้ออกวิเวกไปทาง**ถ้ำผาบัง** เพื่อศึกษาธรรมกับหลวงปู่ชอบ หลวงปู่ชอบได้พาเที่ยววิเวกขึ้นไปทางภาคเหนือ จังหวัดเชียงใหม่ ได้พาไปวิเวกยังสถานที่สงบสงัดทุกแห่งในจังหวัดเชียงใหม่

ปีพุทธศักราช ๒๔๙๗ ท่านจำพรรษาที่**บ้านเขียด อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่** ที่แห่งนั้นเป็นหมู่บ้านเล็ก ๆ มี ๑๐ กว่าหลังคาเรือน มีพระจำพรรษาร่วมกันทั้งหมด ๓ รูป หลังจากออกพรรษาแล้ว ได้ไปศึกษาธรรมกับ**หลวงปู่แหวน สุจิณฺโณ วัดป่าบ้านปาง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่**

๑. แคร่ไม้ไผ่ ซึ่งหลวงปู่สร้างขึ้นเอง ที่สำนักสงฆ์สันติวรญาณ จังหวัดภูเก็ต
๒. หลวงปู่ผาง พร้อมคณะพระเถร ได้ออกรับบิณฑบาต ที่บ้านดงเย็น อำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี
๓. หลวงปู่ใส่บาตร เมื่อครบรอบอายุ ๗๓ ปี ในงานยกฉัตรเจดีย์หลวงปู่พรหม จิรปุณโณ
๔. อิริยาบถหนึ่งของหลวงปู่
- ๕-๖. หลวงตามหาบัว ญาณสมฺปนฺโน ในงานศพหลวงปู่หลวงปู่ผาง ปรีบุญโณ

หลังจากนั้นหลวงปู่ชอบได้พาท่าน
ธุดงค์ไปยังวัดถ้ำผาปล่อง อำเภอ
เชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ ได้พบ
หลวงปู่สิม พุทธาจาโร หลวงปู่
ดื้อ อจลธมฺโม หลวงปู่หลุย
จันทสโร

ปีพุทธศักราช ๒๕๐๖ ท่าน
พักจำพรรษาที่วัดประสิทธิธรรม
หลังออกพรรษาแล้ว ได้วิเวกไปทาง
ดงหม้อทอง พักอยู่ระยะหนึ่งได้ออกวิเวกต่อไป
ทางภูว้าว ภูทอก ไปพักกับพระอาจารย์จวน
กุศลเชฏโฐ ระยะหนึ่ง แล้วออกวิเวกต่อไปยังภูลังกา

ปีพุทธศักราช ๒๕๐๗ ท่านพักจำพรรษา
ที่วัดป่าบ้านตาด อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี กับ
หลวงตามหาบัว ญาณสมฺปนฺโน มีพระร่วม
จำพรรษาทั้งหมด ๑๗ รูป สามเณร ๑ รูป อยู่
จนสิ้นกรรณกิจ ก็ได้กราบลาหลวงตามหาบัว
ออกวิเวกไปทางจังหวัดหนองคาย ทางบ้านนาหมั่ง
ปากมั่ง วิเวกตามฝัากลุ่มแม่น้ำโขง

ปีพุทธศักราช ๒๕๐๘ ท่านพักจำพรรษาที่
อำเภอน้ำหนาว จังหวัดเพชรบูรณ์

ปีพุทธศักราช ๒๕๐๙ ท่านพัก
จำพรรษาที่วัดป่าแก้วชุมพล กับพระ
อาจารย์สิงห์ทอง ธมฺมวโร อำเภอ
สว่างแดนดิน จังหวัดสกลนคร

ปีพุทธศักราช ๒๕๑๒ -
๒๕๑๖ ท่านพักจำพรรษาอยู่ที่
วัดประสิทธิธรรม ประชุมเพลิง
ขององค์หลวงปู่พรหม ในวันที่ ๖
มีนาคม ๒๕๑๔ เป็นที่เรียบร้อยแล้ว

ท่านได้นำคณะศรัทธาญาติโยมก่อสร้างเจดีย์เพื่อ
บรรจุอัฐิธาตุและอัฐิบริหารของหลวงปู่พรหม

ปีพุทธศักราช ๒๕๓๙ เป็นต้นมา ท่านพัก
จำพรรษาที่วัดประสิทธิธรรม บ้านดงเย็น อำเภอ
บ้านดุง จังหวัดอุดรธานี

ท่านละสังขารเข้าสู่อนุปาติเสสนิพพานด้วย
โรคมะเร็งในตับ เมื่อวันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ.
๒๕๔๕ ตรงกับวันศุกร์ ขึ้น ๔ ค่ำ เดือน ๔ เวลา
๒๓.๓๕ น.

สิริอายุ ๗๖ ปี ๕๔ พรรษา 🙏🏻

ได้รับมอบอัฐิธาตุจาก
พระอาจารย์สำเนียง
เจ้าอาวาสวัดประสิทธิธรรม

๒๘. หลวงปู่ผาง จิตตคฺตฺโต

วัดอุดมคงคาคีรีเขต (ดุน) ตำบลนางาม อำเภอเมืองจัตุมะ จังหวัดขอนแก่น

“พระอริยเจ้าผู้เป็นที่พึ่งของเหล่าพวกกายทิพย์”

พระเดชพระคุณหลวงปู่ผาง จิตตคฺตฺโต ท่านเป็นที่พึ่งและเคารพของเหล่าพวกกายทิพย์ มีภูตผี พญานาค เทวบุตร เทวดา เป็นต้น เหล่าเทวดามักเรียกชื่อท่านว่า “หลวงพ่อน้อยสัตย์ชื่อ” เพราะเทวดาเอาเหล็กไหลของคักคัลลิตร์ทั้งหลายนามวางไว้ภายในถ้ำน้ำหนาวที่ท่านพักภาวนาอยู่ ท่านไม่เคยจะสนใจจะหยิบฉวยเอาเลย

ท่านเป็นศิษย์สายกรรมฐานของท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทตฺโต ที่สำคัญยิ่งรูปหนึ่ง หลวงตามหาบัวได้กล่าวยกย่องว่า “ท่านเป็นพระประเภทเพชรน้ำหนึ่ง”

ท่านอุปสมบทถึง ๓ ครั้ง ครั้งสุดท้ายได้ถวายตัวเป็นศิษย์ท่านพระอาจารย์มั่นที่วัดบ้านหนองผือ จังหวัดสกลนคร ท่านพระอาจารย์มั่นได้ให้โอวาทว่า “ให้เที่ยวไปองค์เดียว อยู่คนเดียว และตายคนเดียว”

ท่านมักมีความรู้แปลกๆ พิสดาร สามารถรู้ภาษาสัตว์ได้ ไม่ว่าสัตว์บกหรือสัตว์น้ำท่านสามารถสั่งสอนให้อยู่ในโอวาทได้อย่างน่าอัศจรรย์ โดยเฉพาะจะเข้ากับงู มีความผูกพันใกล้ชิดกับท่านเป็นพิเศษ ท่านสามารถเรียกให้ไปมาได้ วันที่ท่านนิพพานจะเข้ที่ท่านเลี้ยงร้องไห้เสียงดังถึง ๓ วัน ท่านจึงมีคุณสมบัติเด่นในเรื่องลึกลับที่ปฤชชนสัมผัสและเข้าใจได้ยาก

ท่านเป็นพระพุทฺธน้อยแต่ปฏิบัติมาก ธรรมะที่ท่านแสดงใจความสั้น ๆ แต่แหลมคมเช่นว่า “ชีวิตของเรามีเพียงบาตรใบเดียวก็อยู่ได้ และเพียงพอแล้ว” ท่านทรงจำภาสิตอีสานเก่าๆ ที่เป็นคติธรรม เตือนใจ เช่น “มีข้อบให้ปรากฏ มียศบให้ลือชา มีตำราบให้เขียนยาก”

สิ่งใดๆ ก็ตาม ถ้าท่านได้ตั้งสัจจะว่าจะทำอะไรแล้ว ท่านจะต้องทำได้จริง ๆ ถึงแม้สิ่งนั้นๆ จะยากลำบากสักเพียงใดก็ตาม ท่านจะพยายามทำให้สำเร็จจนได้

สัจจะบารมี คือคุณธรรมอันเลิศที่ท่านหลวงปู่ผางถือปฏิบัติ และเป็นปฏิบัติที่ควรถือเอาเป็นแบบอย่าง

รูปเหมือนหลวงปู่เสาร์ กนตสีโล หลวงปู่มั่น ฐริทตโต หลวงปู่ผาง จิตตคฺตโต ภายในเจดีย์พิพิธภัณฑสถานหลวงปู่ผาง

หลวงปู่คำดี ปภาโส พระอริยเจ้าแห่งวัดถ้ำผาปู่ จังหวัดเลย ได้กล่าวยกย่องหลวงปู่ผางว่า “หลวงพ่อผาง ท่านเป็นพระที่ปฏิบัติจริงจังมาก ปฏิบัติแบบสละชีวิต ในคราวที่ท่านบำเพ็ญเพียรที่ถ้ำน้ำหนาว จังหวัดเพชรบูรณ์ ในปี ๒๕๑๓ ได้พบโมกษธรรม (หลุดพ้น) จิตของท่านสว่างไสว ทั้งกลางวันและกลางคืน”

ท่านเกิดวันอังคารที่ ๕ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๔๕ ตรงกับวันขึ้น ๒ ค่ำ เดือน ๔ ปีชาล ฦ บ้านกุดกะเลี่ยน ตำบลเชียงโน อำเภอเชียงโน จังหวัดอุบลราชธานี เป็นบุตรของนายทัน และนางบัวพาครองยุติ

ปีพุทธศักราช ๒๔๖๕ เมื่ออายุครบ ๒๐ ปี บริบูรณ์ ได้อุปสมบทในคณะสงฆ์ฝ่ายมหานิกาย

ณ วัดเชียงกลาง บ้านเชียงโน ตำบลเชียงโน อำเภอเชียงโน จังหวัดอุบลราชธานี โดยมี **พระครูดวน** เป็นพระอุปัชฌาย์ **พระอาจารย์ดี** เป็นพระกรรมวาจาจารย์ ท่านศึกษาพระธรรมวินัย มีความรู้พอสมควร ต่อมาจึงได้ลาสิกขาจากสมณเพศ และได้มีครอบครัวตามประเพณีอยู่หลายปี แต่ไม่มีลูก

ต่อมาเมื่ออายุได้ ๔๓ ปี จึงได้ชวนภรรยา ออกบวช ภรรยาได้บวชเป็นแม่ชี ส่วนท่านบวชในคณะสงฆ์ฝ่ายมหานิกายอีกครั้ง ที่วัดคุขาด บ้านศรีสุข ตำบลเชียงโน อำเภอเชียงโน จังหวัดอุบลราชธานี โดยมี **พระครูศรีสุตดาภรณ์ (ตื้อ)** เป็นพระอุปัชฌาย์ ถึงอุปสมบทในคณะสงฆ์ฝ่ายมหานิกาย แต่ท่านได้เข้าศึกษาอบรมพระกรรมฐานอยู่ในสำนักวัดป่าแสนสำราญ อำเภวารินชำราบ

จังหวัดอุบลราชธานี กับ**พระอาจารย์
สิงห์ ขนตยาคโม** และ**พระ
อาจารย์มหาปิ่น ปญฺญาปโล** จึง
เกิดความเลื่อมใสในคณะสงฆ์
ฝ่ายอรัญญวาสี

ต่อมาจึงได้ขออุปถัมภ์ใน
คณะสงฆ์ฝ่ายธรรมยุต เมื่อ
อายุได้ ๔๗ ปี ในวันพุธที่ ๒๓
มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๕๑ ณ วัดบ้านโนน หรือ
วัดทุ่ง โดยมี**พระครูพินิจศีลคุณ (พระมหาอ่อน
เจ้าคณะอำเภอเขื่องใน)** เป็นพระอุปัชฌาย์ **พระ
มหาทราย** เป็นพระกรรมวาจาจารย์ **พระมหาจันทร์**
เป็นพระอนุสาวนาจารย์

อบรมกรรมฐานอยู่ในสำนักท่านพระอาจารย์
สิงห์ ขนตยาคโม พอสมควรแล้ว จึงได้ออก
ธุดงค์ปฏิบัติกรรมฐานไปวิเวกโดยลำพัง และได้
เข้าอบรมอยู่กับ**ท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทตฺโต** ที่
วัดบ้านหนองผืออยู่พอสมควร จากนั้นก็ท่องเที่ยว
วิเวกไปแต่ผู้เดียวในป่าเขาจังหวัดเพชรบูรณ์ เป็น
ถิ่นทุรกันดารเป็นเวลาหลายปี

ปี พุทธศักราช ๒๔๕๒ จำพรรษา อยู่วัดป่า
บัลลังก์ศิลาทิพย์ บ้านแท่น ๑ พรรษา แล้ว

ธุดงค์ต่อไปยังภูผาแดง อำเภอมัญจาคีรี
ชาวบ้าน เรียกสถานที่นั้นว่า **“ดุน”**
มีน้ำไหลออกมาจากภูเขาตลอดปี
และชาวบ้านแถบนั้นถือว่าเป็น
สิ่งศักดิ์สิทธิ์ ไม่มีพระรูปใด
เข้าไปอยู่ได้ ท่านอยู่จำพรรษา
ณ สถานที่นั้นหลายปี และ
ได้ตั้งชื่อวัดว่า **“วัดอุดมคงคา
คิริเขต”**

ในวันเสาร์ที่ ๓๐ เดือน เมษายน พ.ศ. ๒๕๒๐
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ สมเด็จพระนาง
เจ้าพระบรมราชินีนาถ สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช
สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สมเด็จพระเจ้าลูก
เธอเจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ฯ เสด็จพระราช
ดำเนินพร้อมกันทั้ง ๕ พระองค์ เพื่อปิดทองฝัง
ลูกนิมิตและนมัสการหลวงปู่ผาง นับได้ว่าเป็น
เกียรติประวัติครั้งสำคัญยิ่งของคณะศิษยานุศิษย์
และชาวจังหวัดขอนแก่นโดยแท้

ท่านละสังขารเข้าสู่อนุปาทิเสสนิพพานด้วย
อาการอันสงบ เมื่อวันที่ ๒๔ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๒๕
ที่วัดอุดมคงคาคีรีเขต เวลา ๑๖.๔๕ น. สิริรวม
อายุได้ ๘๐ ปี ๓๔ พรรษา

ได้รับอนุญาตจาก
พระอาจารย์จำนงค์ ปคุโณ
วัดอุดมคงคาคีรีเขต
และพระอาจารย์จื่อ พนธมฺุตโต
วัดเขาตาเงาะอุดมธรรม

ภาคผนวก

ประวัติย่อ

๑๘ พระอริยเจ้า

ผู้มีคุณูปการ

ต่อวงศ์พระกรรมฐาน

ยุคปัจจุบัน

๑. พระอุบาลีคุณูปมาจารย์ (จันทร์ สิริจนฺโท)

วัดบรรมนิवास กรุงเทพมหานคร

“พระอริยเจ้าผู้เป็นปราชญ์แห่งภาคอีสาน”

พระเดชพระคุณพระอุบาลีคุณูปมาจารย์ (จันทร์ สิริจนฺโท) ท่านเป็นพระบูรพาจารย์ ทั้งทางฝ่ายปริยัติและปฏิบัติ เป็นผู้มีความรู้ความสามารถรอบรู้ธรรมและวงศ์กรรมฐานบนแผ่นดินไทยอย่างหาที่สุดมิได้ ท่านมีอันตวาลิกที่สำคัญ คือ ท่านพระอาจารย์ เสาร์ กนฺตสีโล พระปัญญาพิศาลเถร(หนู) และท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทตฺโต ฯลฯ

ท่านเป็นผู้มีนิสัยของอาจ อาจหาญร่าเริงในธรรม มีธรรมเป็นที่ตั้ง ไม่เห็นแก่หน้าและพวกพ้อง อีกทั้งยังเป็นผู้ยินดีในสัมมาปฏิบัติ สันโดษมักน้อย ใฝ่ใจในสัจธรรมปฏิบัติ ประกอบด้วยธุดงค์วัตร เทียบรุกขมูล รักษาขนบธรรมเนียมของสมณะที่ดีไว้มั่นคง มีสติสัมปชัญญะทุกเมื่อ มีความเยือกเย็นอาจหาญอดกลั้น ทนทานต่อสถานการณ์ต่าง ๆ แม้ในยามอาพาธใกล้ตาย พิชัยของโรคภัยรุมเร้าด้วยทุกขเวทนายิ่งนัก

ท่านยังได้ให้โอวาทแก่ผู้มาเยี่ยมเยียนว่า

“เราเป็นนักรบ ได้ฝึกหัดวิธีรบไว้ก็ไม่เสียที่ได้ผจญต่อพยาธิธรรมและมรณธรรมจริง ๆ ก็อาจหาญอดกลั้นทนทานไม่สะทกสะท้าน มีสติสัมปชัญญะรอบคอบ ไม่หลงใหลไม่พัวพันเพื่อน ไม่กระวนกระวาย หากถึงกาลแตกดับ ก็ไปด้วยความสงบเยียบดุจหลับไป”

จึงได้ชื่อว่า ท่านเป็นผู้ปฏิบัติได้ผลโดยควร แก่ภาวะโดยแท้

ท่านเป็นพระนักปกครอง ที่มีธรรมาจริยา ให้ความคุ้มครองแก่ผู้น้อย ท่านแสดงธรรมสั่งสอนให้เขาเหล่านั้นเป็นผู้ฉลาด ชี้ให้เห็นเหตุผลแจ่มแจ้ง ใจกว้างเฉลียวฉลาดผลเกื้อกูลแก่เพื่อนพรหมจรรย์ ไปอยู่ที่ไหนก็ยังคุณความดีให้เกิดแก่หมู่เป็น “คณะโสภณะ” ผู้ทำหมู่ให้งาม เป็นผู้ฉลาดในเชิงช่าง

นอกจากนี้ ท่านยังใส่ใจในการศึกษาของภิกษุสามเณร อุบาสก อุบาสิกา และกุลบุตร กุลธิดามากทั้งภาษาบาลีและไทย เมตตาสั่งสอนให้รู้หนังสือ ท่านมีความสามารถในการอธิบาย

พระสังกัจจายน์ที่ท่านสร้าง ที่วัดเขาพระงาม

อรรถธรรมให้เข้าใจง่าย และชักชวนให้อาจหาญ
ร่าเริงในสัมมาปฏิบัติ จัดเป็นธรรมกถึกเอก มี
เชาวนะปฏิภาณว่องไวเฉียบแหลม วิจาร์ณอรรถ
ธรรมอันลุ่มลึกให้แจ่มแจ้ง ท่านแต่งหนังสือไว้ทั้ง
คำร้อยแก้วทั้งคำกาพย์

ท่านเกิดในรัชสมัยรัชกาลที่ ๔ วันศุกร์ เดือน
๔ แรม ๑๐ ค่ำ เวลาประมาณ ๕ นาฬิกา ปีมะโรง
จุลศักราช ๑๒๑๘ ตรงกับวันที่ ๒๐ มีนาคม พ.ศ.
๒๓๙๙ ที่บ้านหนองไหล อำเภอมะนัง จังหวัด
อุบลราชธานี

เป็นบุตรหัวปีของ **หลวงสุโภสสุประการ** กรม
การเมืองอุบลราชธานี และ**นางสุโภสสุประการ (แก้ว
สุภสร)**

เมื่ออายุได้ ๑๓ ปี บรรพชาเป็นสามเณร
ได้ศึกษาพระปริยัติธรรมอยู่ในสำนักเจ้าอธิการ
เทวธัมม (ม้าว) วัดศรีทอง จังหวัดอุบลราชธานี

เมื่อปีฉลู พุทธศักราช ๒๔๒๐ ในสมัยรัชกาล
ที่ ๕ ท่านได้อุปสมบท ณ วัดศรีทอง โดยมี **ท่าน
เทวธัมม (ม้าว)** เป็นพระอุปัชฌาย์ แล้วจึงมา
จำพรรษาอยู่ที่ วัดชัยมงคล อำเภอมะนัง จังหวัด
อุบลราชธานี จากนั้นไปศึกษาเล่าเรียนและจำพรรษา
ในสำนัก วัดเทพศิรินทราวาส วัดกันมาตุยาราม
วัดบุปผาราม กรุงเทพมหานคร

ถึงปีระกา พุทธศักราช ๒๔๒๘ ได้เข้าแปลพระ
ปริยัติธรรมครั้งแรกที่วัดพระศรีรัตนศาสดาราม
ได้เป็นเปรียญ ๓ ประโยค แล้วลาไปปฏิบัติ
อุปัชฌาย์ที่จังหวัดอุบลราชธานี ๒ พรรษา ระหว่าง
นี้ เจ้ายุติธรรมธร เจ้านครจำปาศักดิ์ สร้างวัด
มหาอำมาตย์ ถวายคณะสงฆ์ธรรมยุต จึงอาราธนา
ท่านไปเป็นเจ้าอาวาสวัดนั้น

ครั้นถึงวันที่ ๑๐ กรกฎาคม พ.ศ. ๑๔๓๕

พำนักที่วัดพิชัยญาติการาม ๑ พรรษา แล้วกลับ
ไปอยู่วัดเทพศิรินทร์อีก ต่อจากนั้นได้เข้าแปล
พระปริยัติธรรมอีกครั้ง สอบได้เปรียญธรรม ๔
ประโยค จึงโปรดฯให้ไปจัดการศึกษาในจังหวัด
อุบลราชธานีได้ ๒ ปีเศษ

ถึงปีกุน พุทธศักราช ๒๔๔๒ ได้รับการตั้ง
เป็นพระราชาคณะที่ **“พระญาณรักขิต”** แล้ว
โปรดฯให้เป็นเจ้าคณะมณฑลอีสาน จึงกลับไป
อยู่วัดสุปัฏน จังหวัดอุบลราชธานี ๕ พรรษา ภายหลัง
ขอพระราชทานพระบรมราชานุญาตกลับเข้า
มาอยู่กรุงเทพฯ อยู่ที่วัดเทพศิรินทร์บ้าง ไปธุดงค์บ้าง
จนถึงปีมะโรง พ.ศ. ๒๔๔๗ จึงโปรดฯให้
อาราธนาไปครองวัดบรมนิวาส ถึงปีระกา พ.ศ.
๒๔๕๒ โปรดฯให้เลื่อนสมณศักดิ์เป็นพระราชา
คณะผู้ใหญ่ที่ **“พระราชกวี”**

ถึงรัชกาลที่ ๖ เมื่อวันที่ ๑๐ พฤศจิกายน
พ.ศ. ๒๔๕๗ ทรงโปรดฯให้เลื่อน สมณศักดิ์เป็น
“พระเทพโมลี”

ต่อมาถึงพุทธศักราช ๒๔๕๘ ได้แต่งหนังสือ
เทศน์ เห็นเป็นอันไม่ต้องด้วยรัฐประศาสนนโยบาย
บางประการอันเกี่ยวกับการป้องกันพระราชอาณาจักร
จึงถูกถอดจากสมณศักดิ์คราวหนึ่ง

ครั้นถึงวันที่ ๒ มกราคม พ.ศ. ๒๔๕๙ ทรง
พระกรุณาโปรดฯกลับตั้งให้เป็นพระราชาคณะที่
“พระธรรมธีรราชมหาวิทยาลัย” และโปรดฯให้ครอง
วัดบรมนิวาสตามเดิม

ถึงปีพุทธศักราช ๒๔๖๖ โปรดฯให้เลื่อน
สมณศักดิ์เป็น **“พระโพธิวงศาจารย์”**

ครั้นถึงปีพุทธศักราช ๒๔๖๘ ทรงพระกรุณา
โปรดฯให้เลื่อนสมณศักดิ์ เป็นพระราชาคณะ
ตำแหน่งเจ้าคณะรองฝ่ายอรัญญวาสีที่ **“พระ**

ศาสนวัตถุ ภายในวัดบรมนิวาส

อุบาลีคุณูปมาจารย์” ได้เคยรับราชการทางคณะสงฆ์ในหน้าที่สำคัญ ๆ หลายตำแหน่งคือ **เป็นเจ้าคณะใหญ่ เมืองนครจำปาศักดิ์ เป็นเจ้าคณะมณฑลอีสาน มณฑลจันทบุรี มณฑลราชบุรี และมณฑลกรุงเทพฯ**

เมื่ออยู่เมืองนครจำปาศักดิ์ ได้ตั้งโรงเรียนขึ้นที่วัดมหาอำมาตย์ (วัดนี้พระยามหาอำมาตย์หรุ่นกับเจ้านครจำปาศักดิ์สร้าง) ให้ชื่อว่า **“โรงเรียนบูรพาสยามเขตร”** สอนทั้งภาษาบาลี ทั้งภาษาไทย และยังได้จัดตั้ง **“โรงเรียนอุบลวิทยาคม”** ขึ้นที่วัดสุปัฏนฯเช่นกัน ครั้นได้ดำรงตำแหน่งเจ้าคณะมณฑล ก็จัดการการศึกษาทั่วไปจนได้เข้ามาดำรงตำแหน่งเจ้าอาวาสวัดบรมนิวาส ได้จัดการศึกษาของกุลบุตรให้เจริญดังที่ปรากฏอยู่ทุกวันนี้ แม้ถึงวัดสิริจันทรนิมิตร ที่เขาบ่องาม (เขาพระงามในปัจจุบัน) จังหวัดลพบุรี และวัดเจติย์หลวง นครเชียงใหม่ ก็ได้จัดการศึกษาของกุลบุตรให้รุ่งเรืองขึ้นโดยควรแก่ฐานะ

แม้ในการก่อสร้างปฏิสังขรณ์ ท่านก็ได้สร้างคุณประโยชน์อันมากมาย เช่น การปฏิสังขรณ์วัดบวรเมศค คือ พระอุโบสถ พระระเบียง ตลอดจนวิหารคด การปฏิสังขรณ์วัดบรมนิวาส คือ พระอุโบสถ และพระอสีติมหาสาวก วิหารคด และพระพิฆิตมาร ซึ่งเป็นพระประธานในศาลาอรุพงษ์ คือเป็นพระลีลาเก๋อัญเชิญมาจากจังหวัดราชบุรี และได้ให้มีการก่อสร้างเพิ่มเติมขึ้นใหม่ เช่น โรงเรียนภาษาบาลี และภาษาไทย สระน้ำ ศาลา

อรุพงษ์ ส่วนของระฆังและหระฆัง มีพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมขุนอรุพงษ์ศิริวัฒน์เป็นผู้ร่วมสร้างตลอดจนปฏิสังขรณ์ใหม่ให้เป็นตึกหอเขียน ซึ่งเป็นกุฏิใหญ่ในวัดนี้ หม่อมเจ้าหญิงเมาลี หม่อมเจ้าหญิงคยองท่า หม่อมเจ้าหญิงโสภาอ่อน หม่อมเจ้าหญิงคำขาว และหม่อมเจ้าหญิงรับแซ สกุลปราโมทย์ ณ อยุธยา ทรงร่วมกันสร้างด้วยความสามัคคีธรรมแห่งคณะญาติ นอกจากนี้ ท่านยังเป็นผู้ประเดิมสร้างวัดเสน่หานุกูล จังหวัดนครปฐม และที่วัดสิริจันทรนิมิตร จังหวัดลพบุรีนั้น ท่านได้สร้างพระพุทธรูปปฏิมากร อันมีนามว่า **“พระพุทธรูปปฏิภาคมัธยมพุทธกาล”** ซึ่งมีหน้าตักกว้าง ๑๑ วา ๑ ศอก สูงทั้งรัศมี ๑๘ วา อีกทั้ง พระอุโบสถ พระประธาน และพระกัจจายน์ วิหาร ตลอดถึงถ้ำและกุฏิ ศาลา บ่อน้ำ ท่านเป็นผู้นำในการสร้างมณฑปวัดบ้านเป้ง จังหวัดสิงห์บุรี

ท่านละชั้นธวัชเข้าสู่แดนแห่งวิมุตติด้วยโรคชรา ด้วยอริยาบถนั่ง ที่ห้องกลางกุฏิหอเขียนวัดบรมนิวาสด้วยอาการสงบ ปราศจากความกระวนกระวาย เมื่อวันที่ ๑๙ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๗๕ เวลา ๑๑.๔๐ น. สิริอายุ ๗๗ ปี ๕๕ พรรษา

ท่านได้รับพระราชทานโกศโถ มีชั้นรองสองชั้น ฉัตรเบญจา ๔ ประกอบศพเป็นเกียรติยศ เมื่อมรณภาพครบ ๑๐๐ วันจึงได้ทำการพระราชทานเพลิง ณ เมรุวัดบรมนิวาส กรุงเทพมหานคร

วัดป่าแสนสำราญ จังหวัดอุบลราชธานี

๒. พระอาจารย์มหาปิ่น ปณฺณพโล

วัดป่าแสนสำราญ อำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี

“พระอริยเจ้าผู้เป็นมหาเปรียญรูปแรกในวงศ์พระกรรมฐาน”

พระอาจารย์มหาปิ่น ปณฺณพโล พระอริยเจ้าผู้แตกฉานในปริยัติ ปฏิบัติ และ ปฏิเวธ ท่านเป็นพระสงฆ์ที่มีศีลาจารวัตรงดงาม เป็นพระป้ากรรมฐานสายท่านพระอาจารย์มั่นรูปแรกที่มีวุฒิการศึกษาทางปริยัติธรรมเป็นพระมหาเปรียญ ท่านเป็นผู้ทรงจำพระธรรมคำสอนไว้มากแล้วหันมาสนใจปฏิบัติธรรม ติดตามท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทัตโต และพระอาจารย์สิงห์ ขนดฺยาคโม ออกธุดงค์รอนแรมไปยังถิ่นทุรกันดาร เพื่อแสวงหาความหลุดพ้น อย่างไม่สนใจไยดีต่อลาภยศ สรรเสริญ และสักการะ แม้ท่านสามารถที่จะดักตวงเอาได้ แต่ท่านกลับหันหลังให้โดยไม่แยแส จนกลายมาเป็นพระนักปฏิบัติ นักแสดงธรรม สู่เป้าหมายสูงสุดของพุทธศาสนา จนเป็นที่ยอมรับเคารพนับถือของท่านผู้เฝ้าในการปฏิบัติธรรม

การที่พระมหาปิ่น ปณฺณพโล ออกธุดงค์กัมมัฏฐาน ในครั้งนั้นประชาชนในภาคอีสานได้แตกตื่นชื่นชมกันมากกว่า “พระมหาเปรียญธรรมหนุ่มจากเมืองบางกอก ได้ออกฝึกจิต ดำเนินชีวิตสมณเพศ ตัดบ่วงไม่หวั่นอาลัยในยศถาบรรดาศักดิ์ ออกป่าเดินธุดงค์กัมมัฏฐาน ฝึกสมาธิ ภาวนา”

ชื่อเสียงของท่านในครั้งนั้นจึงหอมฟุ้งขจรไปไกล ท่านได้ยื่นเคียงป่าเคียงไหล่ ร่วมเป็นร่วมตายกับพระพี่ชาย คือ พระอาจารย์สิงห์ ขนดฺยาคโม นำกองทัพรธรรมออกเผยแผ่พระธรรมคำสอนในสายพระธรรมกัมมัฏฐาน จนมีผู้เลื่อมใสศรัทธาอย่างกว้างขวางเป็นที่ประจักษ์

ท่านเป็นพระที่มีวิถีชีวิตเรียบง่าย เป็นอยู่โดยธรรมสม่ำเสมอจนวาระสุดท้ายแห่งชีวิตประวัติของท่านจึงค้นคว้าได้ยากนัก ท่านไม่มีเจดีย์บรรจุอัฐิธาตุ แม้เพียงเจดีย์ธาตุเล็ก ๆ ก็ไม่ปรากฏว่าได้สร้างถวายท่านไว้ ณ ที่ใด สมแล้วกับท่านผู้ซึ่งไม่ต้องการชื่อเสียงและเกียรติยศ แต่ถึงกระนั้นก็ตาม คุณงามความดีของท่านก็เป็นที่ประจักษ์ประดับวงศ์พระกรรมฐาน

๑. หลวงปู่ฝั้น อาจาโร พระอาจารย์มหาปิ่น ปญฺญาพโล หลวงปู่สิงห์ ขนฺตยาคโม
 ๒. ภาพมุมสูงวัดป่าสาลวัน จังหวัดนครราชสีมา ที่พระอาจารย์มหาปิ่น ปญฺญาพโล ร่วมสร้างกับพระอาจารย์สิงห์ ขนฺตยาคโม

ท่านเกิดวันพฤหัสบดี เดือนมีนาคม พุทธศักราช ๒๔๓๕ ปีมะโรง ณ บ้านหนองขอน อำเภอหัวตะพาน จังหวัดอำนาจเจริญ

เป็นบุตรของ **เพี้ยอินทวงศ์* (อ้วน)** และ **นางหล้า บุญโท**

ท่านเกิดมาท่ามกลางวงศ์ตระกูลที่อุดมสมบูรณ์ มีความเฉลียวฉลาดมาตั้งแต่เด็ก มีความจำดี จดจำคำสอนของพ่อแม่ได้ขึ้นใจ รู้สิ่งใดควรไม่ควร เชื่อฟังและปฏิบัติตามคำสอนไม่เคยละเมิด มีความเชื่อมั่นในตนเองสูง

ท่านได้รับการอุปสมบทเมื่อปีพุทธศักราช ๒๔๕๗ ขณะมีอายุ ๒๒ ปี

ต่อมาในปีพุทธศักราช ๒๔๕๘ พระอาจารย์สิงห์ ได้ยินกิตติศัพท์ว่า ท่านอาจารย์มั่นฯ เป็นพระนักปฏิบัติที่เคร่งครัดมาก ก็ใคร่ที่จะได้ศึกษาธรรมปฏิบัติ จึงได้เข้าไปถวายตัวเป็นศิษย์ และต่อมาก็ได้นำพระมหาปิ่นซึ่งบวชใหม่ ไปกราบฟังธรรมกับหลวงปู่มั่น ทำให้พระมหาปิ่นเกิดความเลื่อมใสศรัทธาเป็นอย่างมาก และได้ให้ปฏิญญากับท่านพระอาจารย์มั่นว่า “จะขอลาไปศึกษาพระปริยัติธรรมที่กรุงเทพฯ ลัก ๕ - ๖ ปี แล้วจึงจะออกมาปฏิบัติธรรมด้วย”

ปีพุทธศักราช ๒๔๖๐ - ๒๔๖๖ ท่านสอบได้นักธรรมเอกและเปรียญธรรม ๕ ประโยค จากสำนักเรียนวัดบวรนิเวศวิหาร กรุงเทพฯ แล้วจึงได้กลับมาอุปสมบทที่บ้านเกิดตามคำปฏิญญาที่ให้ไว้กับท่านพระอาจารย์มั่น ท่านพักจำพรรษาที่วัดสุทัศนาราม ได้เป็นครูสอนนักธรรมบาลีแก่พระภิกษุสามเณรตลอดจนชาวบ้าน เพื่อสนองคุณครูบาอาจารย์

ปีพุทธศักราช ๒๔๖๗ พระอาจารย์สิงห์ ขนด่ ยาคโม เห็นว่าพระมหาปิ่น มีความรู้ด้านพระปริยัติธรรมอย่างแตกฉานนั้น ไม่เพียงพอต่อทางไปสู่มรรคผลนิพพาน ท่านจึงได้คิดหาทางชักจูงพระน้องชายให้หันเหจิตใจมาทางด้านการปฏิบัติกรรมฐานบ้าง

พระอาจารย์สิงห์ จึงปรึกษากับพระอาจารย์ดุลย์ อดุลโล ปรรณปัญญากเกี่ยวกับพระมหาปิ่นผู้น้องชาย ได้ขอคำปรึกษาและอุบายธรรมจากพระอาจารย์ดุลย์และขอร้องให้มาช่วยกล่อมใจพระน้องชาย

พระอาจารย์สิงห์ และพระอาจารย์ดุลย์ ได้ชี้แจงแสดงเหตุผลแก่พระมหาปิ่นโดยเอนกปริยายว่า

“ในการครองเพศสมณะนั้น แม้ว่าได้บวชมาในพระบวรพุทธศาสนาก็นับว่าดีประเสริฐแล้ว ถ้าหากมีการปฏิบัติให้รู้แจ้งในธรรม ก็จะมีประเสริฐขึ้นอีก คือจะเป็นหนทางสายเอกเพื่อออกไปจากทุกข์”

พระมหาปิ่น ปญญาโณ เป็นผู้มึสติปัญญา พิจารณาปฏิบัติหาข้อวัตรปฏิบัติธรรม พร้อมทั้งคำเทศน์ของพระอาจารย์ทั้ง ๒ องค์ ที่ได้กระทำเป็นแบบอย่างก็เกิดความเลื่อมใสเป็นอย่างยิ่ง

ท่านได้พิจารณาด้วยเหตุด้วยผลอย่างรอบคอบแล้ว พอถึงกาลออกพรรษาจึงรีบเตรียมบริวาร แล้วออกธุดงค์ติดตามหลวงปู่สิงห์ พระพี่ชายไปทุกหนทุกแห่ง ทนต่อสู้กับอุปสรรคยากไร้ ท่ามกลางป่าเขา มุ่งหาความเจริญในทางธรรม จนสามารถรอบรู้ธรรมด้วยสติปัญญาของท่านในกาลต่อมา

* เพี้ยอินทวงศ์ เป็นตำแหน่งข้าราชการหัวเมืองลาวกาว-ลาวพวน มีหน้าที่จัดการศึกษาและการพระศาสนา

๑. พระอุโบสถ วัดบ้านหัวง อำเภอกุดชุม จังหวัดยโสธร ที่พระอาจารย์มหาปิ่นเคยไปจำพรรษา
๒. พระพุทธรูปในพระอุโบสถ

ปีพุทธศักราช ๒๔๖๗ เมื่อออกพรรษาแล้ว พระอาจารย์สิงห์ได้พาพระมหาปิ่นและพวกศิษย์เป็นคณะใหญ่ออกเดินทางจากเมืองอุบลฯ ไปยังบ้านหัวง อำเภอกุดชุม จังหวัดยโสธร

ต่อจากนั้นพระอาจารย์สิงห์ได้พาพระมหาปิ่นและคณะออกเดินทางไปในมัสการท่านพระอาจารย์เสาร์ และท่านพระอาจารย์มั่น ที่บ้านคืออำเภอบ้านผือ จังหวัดอุดรธานี ตกกลางคืนท่านอาจารย์มั่นได้เทศนาอบรมคณะหลวงปู่สิงห์ และพระอาจารย์มหาปิ่น จบจากการอบรมแล้วท่านพระอาจารย์มั่นสนทนาธรรมสากัจฉากับสานุศิษย์พอสมควร ท่านได้พยากรณ์ชื่นชมพระมหาปิ่น ในความสามารถด้านต่าง ๆ ท่ามกลางหมู่สงฆ์

ปีพุทธศักราช ๒๔๖๘ ท่านพระอาจารย์มั่นได้เดินทางไปบ้านหนองลาดที่พระอาจารย์สิงห์พระมหาปิ่น และคณะจำพรรษาอยู่ และท่านให้

พระอาจารย์สิงห์ พระอาจารย์มหาปิ่นและคณะตามท่านไปตั้งสำนักที่บ้านสามผง อำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนม

ปีพุทธศักราช ๒๔๖๙ พระอาจารย์สิงห์ กับพระอาจารย์มหาปิ่น และพระอาจารย์เทสก์ เทสรังสี จำพรรษาที่ป่าบ้านอากาศ อำเภออากาศอำนวย จังหวัดสกลนคร

ปีพุทธศักราช ๒๔๗๐ ในพรรษานี้ท่านอาจารย์มั่น ได้พักอยู่บ้านหนองขอน ตามที่ชาวบ้านได้อาราธนา พระอาจารย์สิงห์ และพระมหาปิ่นจำพรรษาที่บ้านหัวตะพาน บริเวณใกล้เคียงกัน

ปีพุทธศักราช ๒๔๗๑ พระอาจารย์สิงห์ และพระมหาปิ่น กับพระภิกษุสามเณรรวมกันถึง ๘๐ รูป ก็ได้เดินทางเที่ยววิเวกไปในสถานที่ต่าง ๆ ก็ได้เที่ยวเทศนาอบรมศีลธรรมประชาชน โดยการขอ ร้องของเจ้าเมืองอุบลฯ เมื่อจวนเข้า

พรรษาก็ได้ไปพักจำพรรษาอยู่วัดบ้านหัวจัว อำเภอ กุดชุม จังหวัดยโสธร ซึ่งเป็นบ้านญาติท่าน

ในช่วงที่หลวงปู่สิงห์ และพระอาจารย์มหาปิ่น อยู่ที่บ้านหัวจัว ท่านก็ได้ทราบข่าวจาก **เจ้าคุณ พระเทพสิทธิอาจารย์ (จันทร์ เขมิโย)** ว่าทาง ขอนแก่นมีเหตุการณ์ไม่สู้ดี เห็นควรลงไปช่วย เมื่อเห็นพ้องต้องกันแล้ว จึงเดินทางไปยังจังหวัด ขอนแก่น

ที่เมืองขอนแก่นนั้นคณะหลวงปู่สิงห์และพระ มหาปิ่นได้พบว่าเหตุการณ์ที่ไม่สู้ดี ในหนังสือ อัตโนประวัติหลวงปู่อ่อน ภาณสิริ ซึ่งในสมัยนั้น ท่านได้ร่วมอยู่ในคณะด้วย ท่านได้เขียนไว้ว่า

“คนเมืองขอนแก่น ไม่เคยเห็นพระกรรมฐาน ตื่นเต้นกล่าวร้ายตีเตียนกันไปสารพัด เมือง ขอนแก่นพากันตื่นตื่นเห็นพระกรรมฐานเป็นสัตว์ พวกเขาริยพระกรรมฐานว่า “พวกบักเหลืออง”

คำว่า **“บักเหลืออง”** นี้เขาเปรียบเทียบกับพระ กรรมฐานทั้งหลายเป็นเหมือน **“งูจงอาง”**

ฉะนั้นจึงมีคนเขาออกมาดูพวกพระกรรมฐาน ในมือถือท่อนไม้ เดินไปมาเที่ยวดูพระเถระที่พากันพักอยู่ตามร่มไม้ชายป่า พวกเขาส่งเสียงร้องว่า เห็นแล้วละพวกบักเหลืออง พวกมันมาแห่น (แหะ) หัวผีหล่อน (กะโหลก) อยู่ป่าช้าโคกเหล่างา มันเป็น พวกแม่แล้ง (อีแร้ง) ไปอยู่ที่ไหนฝนฟ้าไม่ตกเลย จงไล่ให้พวกมันหนีไป ถ้าพวกบักเหลือองไม่หนี ภายในสามสัปดาห์นี้ ต้องได้ถูกเหง้าไม้ไฟ โดนท่อน ไม้สะแกไปฟาดหัวแน่ ๆ จากนั้นพวกเขาก็เขียน หนังสือปักป้ายไล่ให้หนี ถ้าไม่หนีก็จะเอาลูกทองแดงมายิงบูชาหละ ดังนั้นเป็นต้น

แต่โดยที่สุตบาปย่อมแผ่บุญ คุณย่อมชนะโทษ พระอาจารย์สิงห์ พระอาจารย์มหาปิ่นและคณะได้

เอาชนะมาร ท่านทั้งสองได้เทศนาสั่งสอนประชาชน ให้ละมิจฉาทิวัฏฐิ เลิกจากการเคารพนับถือภูตผี ปีศาจ และให้ตั้งอยู่ในไตรสรณคมน์

มีสำนักสงฆ์พระกรรมฐานมากมายเกิดขึ้นใน จังหวัดขอนแก่นในคราวนั้น ขอนแก่นกล่าวโดย ย่อดังนี้

๑. พระอาจารย์สิงห์ ขนดุยาคโม พระอาจารย์ ภูมมี จิตตมโม พระอาจารย์กงมา จิรปุณโณ พระ อาจารย์หลุย จันทสาโร อยู่จำพรรษาที่สำนัก สงฆ์ วัดป่าวิเวกธรรม ตำบลโนนทัน อำเภอ พระลับ จังหวัดขอนแก่น

๒. พระมหาปิ่น ปญฺญาพโล ป.ธ.๕ พระ อาจารย์อ่อน ภาณสิริ อยู่จำพรรษาที่สำนักสงฆ์ วัดป่าบ้านพระคือ อำเภอพระลับ จังหวัดขอนแก่น

๓. พระอาจารย์ฝั้น อาจาโร พร้อมด้วยพระ ภิกษุสามเณร อยู่จำพรรษาที่สำนักสงฆ์วัดป่าบ้าน ผือ ตำบลโนนทัน อำเภอพระลับ จังหวัดขอนแก่น

๔. พระอาจารย์เกิ่ง อธิมุตโต พร้อมด้วย พระภิกษุสามเณร อยู่จำพรรษาที่สำนักสงฆ์วัดป่า ชัยวัน บ้านสีฐาน อำเภอพระลับ จังหวัดขอนแก่น

๕. พระอาจารย์สีลา อิสฺสโร อยู่จำพรรษาที่ สำนักสงฆ์วัดป่าบ้านคำไฮ ตำบลเมืองเก่า อำเภอ พระลับ จังหวัดขอนแก่น

๖. พระอาจารย์อ่อน กลฺยาณธมฺโม พร้อมด้วย พระภิกษุสามเณร อยู่จำพรรษาที่สำนักสงฆ์วัดป่า บ้านทุ่ง อำเภอพระลับ จังหวัดขอนแก่น

๗. พระอาจารย์ดี ฉนฺโน พร้อมด้วยพระ ภิกษุสามเณร อยู่จำพรรษาที่สำนักสงฆ์วัดป่าบ้าน โคกโจด อำเภอพระลับ จังหวัดขอนแก่น

๘. พระอาจารย์ซามา อจฺจุโต พร้อมด้วย พระภิกษุสามเณร อยู่จำพรรษาที่สำนักสงฆ์วัดป่า

พระพุทธรูปที่ปางกร วัดป่าศรีธารารวม เป็นวัดที่พระมหาปิ่น ปัญญาพโล เป็นผู้ก่อตั้ง

บ้านยางคำ จังหวัดขอนแก่น

๙. พระอาจารย์นิน อยู่จำพรรษาที่สำนักสงฆ์ วัดป่าสุมนามัย อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น

พระอาจารย์สิงห์ พระอาจารย์มหาปิ่น พร้อมด้วยหมู่คณะออกเผยแผ่ธรรม อีกทั้งก่อสร้างเสนาสนะเพื่อปฏิบัติธรรม เฉพาะที่จังหวัดขอนแก่นรวมได้ถึง ๖๐ แห่ง โดยเฉพาะที่ **“ป่าช้าบ้านพระคือ”** ได้กลายเป็นที่ชุมนุมฟังธรรมและปฏิบัติธรรมของบรรดาชาวบ้านทั้งจากที่ใกล้และไกล ด้วยชื่นชอบศรัทธาว่า พระอาจารย์มหาปิ่นเป็นพระที่มีความสามารถทั้งทางด้านปริยัติและปฏิบัติ

เมื่อวันที่ ๖ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๗๕ พระอาจารย์สิงห์ และพระมหาปิ่น ก็ไปพักที่วัดป่าสาละวันตามคำนิมนต์ของสมเด็จพระมหาธีรราชเจ้า (ติสโส อ้วน) ซึ่งคุณหลวงชาญนิคม ได้ถวายที่ดินและเริ่มสร้าง

วัดมาตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ ๒๔๗๔ ได้ฤกษ์ ๑ หลัง ศาลายังสร้างไม่เสร็จ ๑ หลัง

จากนั้นพระอาจารย์มหาปิ่นก็ได้พาหมู่ศิษย์อีกหมู่หนึ่งไปสร้างเสนาสนะที่ข้างกรมทหาร ตำบลหัวทะเล อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา (ปัจจุบันคือ วัดป่าศรีธารารวม) ซึ่งแต่ก่อนเคยเป็นป่าช้าที่สองสำหรับเผาศพผู้ที่ตายด้วยโรคติดต่อ เช่น อหิวาต์ตกโรค และ กาฬโรค ฯลฯ เป็นต้น

พรรษานั้นมีพระผู้ใหญ่ด้วยกันหลายองค์ คือ อาจารย์เทศก์ อาจารย์ฝั้น อาจารย์ภูมี อาจารย์หลุย อาจารย์กงมา โดยมีพระมหาปิ่น เป็นหัวหน้า

พรรษานี้ท่านอาจารย์มหาปิ่นก็ได้รับแขกและเทศนาอบรมญาติโยมตลอดพรรษา ปีเดียวเกิดมีวัดป่าพระกรรมฐานขึ้น ๒ วัดเป็นปฐมฤกษ์ของเมืองโคราช

นอกจากวัดป่าสาละวันและวัดป่าศรัทธารวมแล้ว ระยะต่อมาก็มีการกระจายกันไปสร้างวัดโดยรอบวัดป่าสาละวัน เช่น สร้างวัดศรัทธาวนาราม ตำบลหัวทะเล สร้างวัดป่าศรีวิสัย อำเภอท่าช้าง วัดป่าอำเภอกระโทก วัดป่าอำเภอจักราช วัดป่าสะแกราช อำเภอปักธงชัย วัดป่าบ้านใหม่ ลำโรง อำเภอสีคิ้ว วัดป่าบ้านมะรุ้ม อำเภอโนนสูง ฯลฯ เป็นกองทัพอธรรม กระจายแยกย้ายกันไปเทศนาอบรมประชาชน

พระมหาปิ่น ปญฺญาพโล ได้จำพรรษาอยู่ที่วัดป่าศรัทธารวม ได้ ๕ พรรษา

ปีพุทธศักราช ๒๔๘๐ ท่านได้ติดตามหลวงปู่สิงห์ ขนตฺยาคโม ไปเผยแผ่พระพุทธศาสนาฝ่ายวิปัสสนาธุระในจังหวัดปราจีนบุรี ตามคำอาราธนาของท่านเจ้าคุณพระปราจีนมุนี

ปีพุทธศักราช ๒๔๘๑ เมื่อครั้งจัดงานบำเพ็ญกุศลครบรอบ ๘๐ ปีของหลวงปู่เสาร์ กนฺตสีโล พระมหาปิ่น กับ พระอาจารย์สิงห์ ได้ร่วมกันเรียบเรียงหนังสือที่ระลึก เรื่อง **“กติกาวีธีสัมมาปฏิบัติ ว่าด้วยข้อปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ สำหรับสำนักพระกรรมฐาน”** ถวายมุกตาคิตแด่หลวงปู่เสาร์ เพื่อพิมพ์แจกในงาน ซึ่งก่อนหน้านี้ พระอาจารย์ทั้งสองนี้ก็ได้ร่วมกันแต่งหนังสือ **“แบบถึงพระไตรสรณคมน์”** โดยถวายหลวงปู่เสาร์ให้พิจารณาตรวจทานด้วย

ประมาณปีพุทธศักราช ๒๔๘๒ พระมหาปิ่น

ปญฺญาพโล ได้ไปเผยแผ่พระพุทธศาสนาที่จังหวัดปราจีนบุรีอีก ในครั้งนี้ท่านพักที่สำนักสงฆ์วัดป่าทรงคุณ ตำบลดงพระราม อำเภอเมือง จังหวัดปราจีนบุรี ๕ พรรษา

ครั้นเมื่อหลวงปู่ใหญ่เสาร์ ได้มรณภาพลงที่วัดอามตยาราม นครจำปาศักดิ์ เมื่อปีพุทธศักราช ๒๔๘๕ พระอาจารย์สิงห์ พระมหาปิ่น และคณะศิษย์ ได้เดินทางไปรับศพหลวงปู่เสาร์ และยังเป็นกำลังสำคัญในการจัดงานถวายเพลิงศพของหลวงปู่เสาร์ที่วัดบูรพา ในเมืองอุบลราชธานี เมื่อเดือนเมษายน พ.ศ. ๒๔๘๖

เมื่อกลับจากจังหวัดปราจีนบุรีแล้ว ในปีพุทธศักราช ๒๔๘๗ - ๒๔๘๘ พระอาจารย์มหาปิ่น ได้อาพาธอยู่ที่วัดป่าแสนสำราญ อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี

พระอาจารย์ฝั้นเป็นผู้ประกอบยารักษาโรคถวาย ซึ่งท่านอาพาธด้วยโรคปอด พระอาจารย์ฝั้นได้พยายามหาสมุนไพรต่าง ๆ มาปรุง แล้วกลั่นเป็นยาถวายพระอาจารย์มหาปิ่น หยูกยาที่ทันสมัยก็ไม่มี เพราะขณะนั้นกำลังอยู่ในระหว่างสงครามโลกครั้งที่ ๒ พระมหาปิ่นอาพาธอยู่ ๒ พรรษา ได้ถึงแก่มรณภาพ

ท่านละสังขารในวันที่ ๒ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๔๘๙ ณ วัดป่าแสนสำราญ อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี

สิริอายุ ๕๓ ปี ๓๑ พรรษา 🍌

๓. หลวงปู่บุญมา จิตเปโม

วัดสิริสาละวัน ตำบลโนนทัน อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู

“พระอริยเจ้าผู้มีปฏิปทาเสมอต้นเสมอปลาย”

พระเดชพระคุณหลวงปู่บุญมา จิตเปโม ท่านเป็นศิษย์ของท่านพระอาจารย์บุญ ปรณวโร ซึ่งเป็นสหธรรมิกของท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทัตโต ท่านเป็นผู้มี ปฏิปทา เสมอต้นเสมอปลาย เคร่งครัดในวัตร ปฏิบัติและพระธรรมวินัย ลักษณะนิสัย เป็นปัจเจกจะเหมือนท่านพระอาจารย์บุญ ปรณวโร ซึ่งเป็นพระอาจารย์ อุป นิสัยท่านเป็นผู้มีมรรยาทเรียบร้อยใน อริยาบถทั้ง ๔ ต้อนรับแขกไม่เลือก ชาติ ชั้น วรรณะ มีเมตตากว้างขวางไม่มี ประมาณ ยึดมั่นในระเบียบประเพณี วัฒนธรรม มีอุดมการณ์ทันสมัยอยู่เสมอ คุณธรรมที่เด่นชัดของท่านคือ สัจจะ ทมะ ขันติ และมีพรหมวิหารธรรมเป็น เครื่องอยู่ ท่านเล่าการผจญภัยในทาง ธรรมว่า “การธุดงค์ ผ่านป่าเขาลำเนาไพร หลงทางห่างไกลจากหมู่บ้าน พบเสือ ช้าง

ภูตผีปีศาจมารบกวน อดอาหาร ๓ วัน ๗ วัน กินแต่น้ำกับใบไม้เป็นอาหารก็มี สิ่งทีกล่าวมาเหล่านี้เป็นเครื่องหนุนจิตใจ ให้ก้าวไปสู่ความสำเร็จได้ดังประสงค์

คราวหนึ่งท่านธุดงค์ไปทางภูเขาควาย นคร เวียงจันทร์ ประเทศลาว ได้ต่อสู้กับอุปสรรคทั้งกาย นอกและภายในเกือบจะเอาชีวิตไม่รอด อุปสรรค ภายนอกคือ เจ้าลัทธินับถือผีป่า เทวดา เจ้าเขา และ สัตว์ป่ามีช้างเสือเป็นต้น กว่าจะเป็นมิตรกับอริศัตรู อันแสนจะลึกลับเหล่านี้ได้ต้องเป็นผู้มีคุณธรรม พอดัวที่เดียว ส่วนอุปสรรคภายในคือ จิตใจที่ ต้องทนได้ รับได้ทุกสภาวะการณ ไม่อ่อนแอต่อ ความเหน็ดเหนื่อยเมื่อยหิว และทนต่อกิเลสอัน เป็นโคตรแห่งรากเหง้าคือ โลภะ โทสะ โมหะ อัน สุดแสนจะลึกลับกว่าอุปสรรคภายนอกเป็นไหน ๆ บางทีอยู่ในป่าคนเดียวดี ๆ เขาก็เอาลูกสาวสวย ๆ มาถวายให้เป็นเมีย ถ้าสติปัญญาแยกแยะไม่ได้ ไม่มีธรรมะก็เป็นกรรมฐานแตกปลอมได้เช่นกัน

ในปีพุทธศักราช ๒๔๖๘ ท่านได้เดินธุดงค์จาก จังหวัดอุบลราชธานี ธาตุพนม นครพนม สกลนคร

พระอุโบสถวัดสิริสาครวัน

อุตรธานี ได้พบกับสหธรรมิกคือหลวงปู่ขาว อนาลโย ที่วัดป่าหนองวัวซอ อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุตรธานี ได้พักจำพรรษาาร่วมกัน โดยมีพระอาจารย์บุญ ปรุณาวุโธ เป็นผู้สอนธรรม ท่านเป็นผู้มีพลังจิตแก่กล้า สามารถเอา ชนะอาวุธอันทันสมัยได้ อย่างเช่นคราวที่ท่านจำพรรษาอยู่ที่วัดสระคงคา อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์

ในปีพุทธศักราช ๒๔๗๘ - ๒๔๘๐ มีโจรร้ายหมายจะมาเอาชีวิตท่าน ใช้ปืนยิงท่านในขณะที่กำลังจงกรม เสียงปืนดังแป๊ก ๆ ๆ เหนียวไกเท่าไร ปืนก็ไม่ทำงาน กระสุนโลกันต์ที่ฆ่าใครมานักต่อนัก ไม่สามารถผ่านแม้เพียงปากกระบอกออกมาได้ เมื่อท่านส่องไฟฉายไปถึงโจรร้าย ได้วิ่งหนีด้วยความกลัวไปตกลงในหลุมส้วมอันลึก จะปีนขึ้นก็ไม่ได้ ดำผุดดำว่ายอยู่ในหลุมอุจจาระอันแสนจะทุเรศทุรัง อย่างน่าสงสารและสังเวช

ท่านเกิดเมื่อวันที่ ๒๓ เมษายน พ.ศ. ๒๔๔๕ ตรงกับแรม ๑ ค่ำ เดือน ๕ ปีชาล ที่บ้านก่อ หมู่ที่ ๓ ตำบลหนองไข่นก อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี เป็นบุตรคนที่ ๒ ในพี่น้อง ๗ คน ของนายจันดา และนางเข็มมา เป็นมงคล ท่าน

บรรพชาเป็นสามเณรเมื่ออายุได้ ๒๒ ปี ในวันพุธที่ ๑๕ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๔๖๔ ที่วัดหนองอีมาตร บ้านก่อ ตำบลหนองไข่นก อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี

อุปสมบทเมื่ออายุ ๒๓ ปี ในวันศุกร์ที่ ๑๒ มกราคม พุทธศักราช ๒๔๖๕ เวลา ๑๒.๒๐ น. ณ วัดศรีธรรมาราม อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร โดยมี **พระครูวิจิตรยโสธาสจารย์** เป็นพระอุปัชฌาย์ **พระอาจารย์บุญ ปรุณาวุโธ** เป็นพระกรรมวาจาจารย์ **พระใบฎีกาทองพูล** เป็นพระอนุสาวนาจารย์

ในปีพุทธศักราช ๒๔๘๖ เป็นต้นมา ท่านจำพรรษาที่วัดป่าสิริสาละวัน บ้านโนนหัน อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดหนองบัวลำภู

ท่านละสังขาร เมื่อวันอาทิตย์ที่ ๒๗ เมษายน พ.ศ. ๒๕๒๓ ด้วยอุบัติเหตุเครื่องบินตก ณ ท้องนาทุ่งรังสิต หมู่ที่ ๔ ตำบลคลองหลวง อำเภอกองหลวง จังหวัดปทุมธานี พร้อมกับพระอาจารย์จวน กุลเชฏโฐ พระอาจารย์วัน อุตตโม พระอาจารย์สิงห์ทอง ธมฺมวโร พระอาจารย์สุพัฒน์ สุขกาโม

สิริอายุ ๗๘ ปี ๕๘ พรรษา

๔. พระราชนิโรธรังสีคัมภีรปัญญาวิศิษฎ์ (หลวงปู่เทสก์ เทสรังสี)

วัดหินหมากเป้ง ตำบลพระพุทธรบาท อำเภอศรีเชียงใหม่ จังหวัดหนองคาย

“วิสุทธิเทพผู้ส่องประทีปแห่งลุ่มน้ำโขง”

พระเดชพระคุณหลวงปู่เทสก์ เทสรังสี เป็นพระสุปฏิปันโนที่ใกล้ชิดท่านพระอาจารย์มั่นมากที่สุดรูปหนึ่ง ได้ออกธุดงค์ไปยังประเทศลาว เขมร พม่า

ในมัชฌิมวัยท่านเที่ยวอบรมสั่งสอนทางภาคใต้ ตลอดถึงประเทศสิงคโปร์และอินโดนีเซีย ด้วยความสามารถของท่านจึงเป็นที่ยอมรับของชาวไทยและชาวต่างชาติต่างศาสนา ท่านจึงเป็นที่ศรัทธาของเจ้าฟ้าเจ้าแผ่นดิน

นิสัยท่านชอบอยู่ตามป่าเขาเป็นส่วนมาก ไม่ชอบคลุกคลี เป็นผู้สันโดษ มีจริยวัตรที่งดงาม เห็นได้จากในปัจฉิมวัยของท่านไม่รับกิจนิมนต์ใด ๆ เลย ท่านเปรียบเสมือนดวงประทีปส่องแผ่นดินสองฝั่งโขง คือ ไทย-ลาว เมื่อถึงวัน

สำคัญทางศาสนาประชาชนทั้งไทยและลาวจะเข้านมัสการและฟังธรรมจากท่านเป็นจำนวนมาก ด้วยคุณธรรมและคุณประโยชน์ที่ท่านสร้างไว้ หมู่ชนจึงขนานนามท่านว่า “วิสุทธิเทพผู้ส่องประทีปแห่งลุ่มน้ำโขง”

ท่านเกิดเมื่อวันที่ ๒๖ เมษายน ๒๔๔๕ ตรงกับวันแรม ๔ ค่ำ เดือน ๕ ปีชาล ณ บ้านนาสีดา ตำบลกลางใหญ่ อำเภอบ้านผือ จังหวัดอุดรธานี เป็นบุตรของนายอุตสาห์ และนางครั่ง เรี่ยวแรง

สมัยท่านเป็นเด็กได้ปฏิบัติอุปัฏฐากพระอุปัชฌาย์ที่มากักกลดใกล้หมู่บ้านคือ พระอาจารย์สิงห์ ขนดะยาโม และได้ติดตามพระอาจารย์สิงห์ออกธุดงค์ไปตามที่ต่าง ๆ ต่อมาจึงได้บรรพชาเป็นสามเณร ขณะอายุได้ ๑๘ ปี ที่บ้านเคิ่งใหญ่ จังหวัดอุบลราชธานี

เจดีย์ของหลวงปู่เทสก์ที่วัดถ้ำขาม จังหวัดสกลนคร

อุปสมบทเมื่อวันที่ ๑๖ พฤษภาคม
พ.ศ. ๒๔๖๖ ณ วัดสุทัศนาราม อำเภอ
เมือง จังหวัดอุบลราชธานี โดยมี
พระมหาวัชร ฐิตปาโล (ป.ธ. ๔)
เป็นพระอุปัชฌาย์ **พระมหาปิ่น
ปณฺณพโล** เป็นพระกรรม
วาจาจารย์

พรรษาแรก ท่านอาจารย์
สิงห์ได้พาเดินทางไปกราบ
นมัสการและฟังธรรมปฏิบัติจากท่าน
อาจารย์เสาร์และท่านพระอาจารย์มั่น ที่บ้านค้อ
อำเภอผือ จังหวัดอุดรธานี

ปีพุทธศักราช ๒๔๘๒ ท่านได้ย้ายไปจำ
พรรษาอยู่ที่วัดป่าอรัญญาวาสี อำเภอท่าบ่อ จังหวัด
หนองคาย เป็นเวลา ๔ พรรษา ได้อบรมอุบาสก
อุบาสิกา อย่างเต็มกำลังความสามารถ จากนั้นได้
ย้ายไปจำพรรษาที่จันทบุรี ๒ พรรษา พอออกพรรษา
ได้ทราบข่าวการอาพาธของท่านพระอาจารย์มั่น
จึงเดินทางไปเยี่ยมและถวายเป็นการปฏิบัติรักษา
พยาบาลท่านพระอาจารย์มั่นที่วัดป่าบ้านหนองผือ
อำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร จนถึงวันที่
ท่านพระอาจารย์มั่นมรณภาพ หลังจากถวายเพลิง

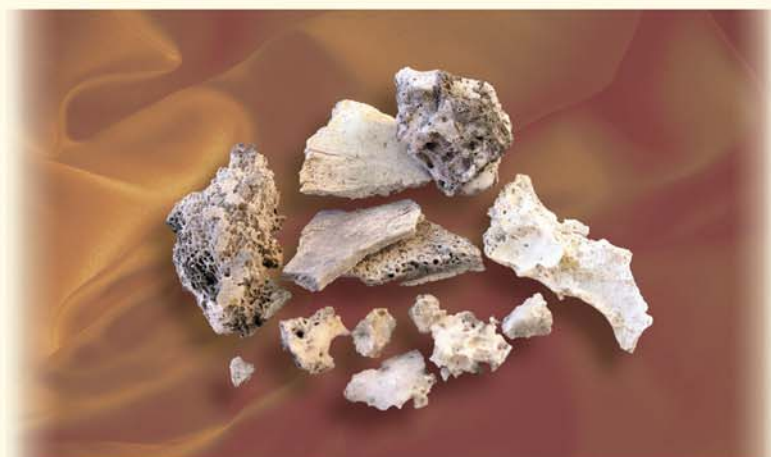

ท่านพระอาจารย์มั่นแล้ว ได้เดินทางไป
เผยแผ่ธรรมทางภาคใต้ และได้ตั้ง
วัดธรรมยุตขึ้นเป็นวัดแรก ที่
จังหวัดภูเก็ต และจำพรรษาอยู่
ที่นั่นนานถึง ๑๕ ปี จึงกลับ
มาทางภาคอีสาน

ปีพุทธศักราช ๒๕๐๘ ได้
จำพรรษาอยู่ที่วัดหินหมากเป้ง
เป็นการถาวร
วันที่ ๕ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๓๓
ได้รับพระราชทานสมณศักดิ์เป็นพระราชาคณะชั้น
ราชที่ **“พระราชนิโรธรังสีคัมภีรปัญญาวิศิษฐ์”**

จนกระทั่งวันที่ ๖ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๓๖ ท่าน
ลาหมู่คณะและญาติโยมออกจากวัดหินหมากเป้ง
เพื่อไปพำนัก ณ วัดถ้ำขาม บนเทือกเขาภูพาน
จังหวัดสกลนคร

ท่านอาพาธหนักครั้งสุดท้าย ณ วัดถ้ำขาม
อำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร เมื่อเดือน
พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๓๗ และได้มรณภาพเวลา
๒๑.๐๐ น.เศษ สิริรวมอายุได้ ๗๒ ปี ๗ เดือน
๒๑ วัน ๗๑ พรรษา 🍌

๕. พระสุธรรมคณาจารย์ (หลวงปู่เหรียญ วรลาโภ)

วัดอรัญญบรรพต อำเภอศรีเชียงใหม่ จังหวัดหนองคาย

“พระอริยเจ้าผู้เป็นดั่งเสาหลักธรรมของท่านพระอาจารย์มั่น”

พระเดชพระคุณหลวงปู่เหรียญ วรลาโภ พระอริยเจ้าศิษย์ของท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทัตโต ได้ฉายานามที่นักปฏิบัติธรรมต่างยกย่องกันว่า “เสาหลักธรรมของท่านพระอาจารย์มั่น” อันมีความหมายว่าท่านเป็นผู้มีความสามารถทำกายและจิตให้มั่นคงดั่งเสาหลัก สำหรับรองรับอรรถและธรรมที่ท่านพระอาจารย์มั่นอบรมสั่งสอน และสามารถถอนตนจากหล่มลึกคือกองทุกข์เสียได้ ท่านเป็นผู้ปฏิบัติดี เคร่งครัดในพระธรรมวินัย มีชีวิตและความเป็นอยู่อย่างเรียบง่าย จนคนทั่วไปไม่อาจทราบได้ว่า เบื้องหลังท่านคือปฏิบัติอันแกร่งกล้าน่าอัศจรรย์ กรำศึกในรุดงค์ธรรม หาผู้เปรียบได้ยาก และเป็นทายาทธรรม ที่สำคัญรูปหนึ่งของท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทัตโต

ด้วยวัตรปฏิบัติและปฏิบัติอันนำมาซึ่งความเลื่อมใส สาธุชนจึงพากันหลั่งไหลมากราบมากขึ้น โดยลำดับ มีพระภิกษุสามเณรมาร่วมปฏิบัติธรรมมากขึ้นไม่ขาดสาย อีกทั้งมีครูบาอาจารย์ฝ่ายกรรมฐานมาเยี่ยมเยียนท่านอยู่เสมอ เช่น พระอาจารย์ฝั้น อาจาโร พระอาจารย์ขาว อนาลโย พระอาจารย์ชอบ จานสโม พระอาจารย์หลุย จันทสาโร พระอาจารย์มหาวีร ญาณสมฺปนฺโน เป็นต้น

เมื่อท่านเดินทางเข้ากรุงเทพฯ สมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถมีพระราชศรัทธาทรงอาราธนานิมนต์ให้ท่านพักที่เสนาสนะป่าในพระราชวังสวนจิตรลดา กรุงเทพฯ เป็นประจำ

นอกจากนั้นทางสำนักพระราชวังยังได้กราบนิมนต์ท่านเพื่อเจริญพระพุทธมนต์ที่พระราชวังไพศาลทักษิณเป็นประจำทุกปี ชื่อเสียงของท่านจึงโด่งดังไปทั่วทุกทิศ นอกจากการอบรมสั่งสอนประชาชนทั่วไปแล้ว ท่านยังได้เดินทางไปเผยแผ่ธรรมยังต่างแดน เช่น อินเดีย พม่า ศรีลังกา จีน ออสเตรเลีย สหรัฐอเมริกา เยอรมัน

สถานที่ตั้งศพของหลวงปู่เหรียญ บำเพ็ญกุศลภายในพระสุธรรมเจดีย์ ที่วัดอรัญญบรรพต

ท่านกำเนิดในสกุล “**ใจขาน**” เมื่อวันที่ ๘ มกราคม พ.ศ. ๒๔๕๕ ตรงกับวันพุธ ขึ้น ๒ ค่ำ เดือนยี่ ปีชวด ณ บ้านหม้อ ตำบลบ้านหม้อ อำเภอศรีเชียงใหม่ จังหวัดหนองคาย เป็นบุตรของ **นายผา** และ**นางพิมพ์ ใจขาน** มีอาชีพทำนา ทำสวน เลี้ยงสัตว์ ท่านเป็นบุตรคนที่ ๒ ในจำนวนพี่น้อง ๗ คน ด้วยความที่บุญกรรมทำมาแตกต่างกัน พี่น้องร่วมอุทรทั้งหมดจึงตายลงตั้งแต่เยาว์วัย

ท่านได้อุปสมบทในคณะสงฆ์ฝ่ายมหานิกาย เมื่อเดือนมกราคม พ.ศ. ๒๔๗๕ ณ วัดบ้านหงส์ทอง อำเภอท่าบ่อ จังหวัดหนองคาย โดยมี **พระครูวาปีดิษฐ์วัตร** เป็นพระอุปัชฌาย์ **พระอาจารย์**

พรหม เป็นพระกรรมวาจาจารย์

ต่อมาได้ญัตติเป็นพระฝ่ายธรรมยุต ณ พัทธสีมาวัดโพธิสมภรณ์ อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี ในวันที่ ๑๙ เมษายน พ.ศ. ๒๔๗๖ เวลา ๑๗.๒๓ น. โดยมี **พระธรรมเจดีย์ (จูมพนธุโล)** เป็นพระอุปัชฌาย์ **พระครูประสาทคณานุกิจ** เป็นพระกรรมวาจาจารย์

ปีพุทธศักราช ๒๔๗๗ จำพรรษาที่วัดอรัญญาวาสี อำเภอท่าบ่อ จังหวัดหนองคาย ร่วมกับพระอาจารย์ภู ธรรมทินโน และพระอาจารย์บุญมา จิตเบโม ได้ตั้งสัจจะอธิษฐานว่า

๑. จะฉันเพียงเพื่อยังชีวิตให้เป็นไปเท่านั้น คือมากที่สุดเท่ากับที่ฝ่ามือข้างขวาจะหยิบมาได้

๒. จะไม่นอนกลางวัน

๓. เมื่อตะวันตกลับฟ้าจะเร่งทำความเพียรด้วยการเดินจงกรมและนั่งสมาธิถึงเวลา ๔ พุ้ม ดี ๒ ตื่นขึ้นทำความเพียรจนถึงอรุณรุ่ง

ต่อมาท่านได้เดินรุดงค์เพื่อตามหาท่านพระอาจารย์มั่น โดยทางเรือล่องไปตามลำแม่น้ำโขง ขึ้นไปทางเชียงแสน จังหวัดเชียงราย คืนวันหนึ่งนอนอยู่กลางป่า นิมิตภาวนาเห็นท่านพระอาจารย์มั่นมายืนยิ้มอยู่ตรงหน้า ท่านมีความมั่นใจว่า การตามหาท่านพระอาจารย์มั่นในคราวนี้ต้องได้พบอย่างแน่นอน ท่านได้พบท่านพระอาจารย์มั่นที่เสนาสนะป่าใกล้ ๆ โรงเรียนเกษตรแม่ใจ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่

เมื่อแรกเห็นท่านพระอาจารย์มั่น ได้เกิดปิติและอัศจรรย์ใจเป็นที่ยิ่ง ราพิงในใจว่า **“นี่คือท่านพระอาจารย์มั่น สุดยอดแห่งพระปรมาจารย์กรรมฐานผู้มีชื่อระบือไกล วันนี้เรามีวาสนาได้พบองค์จริงของท่านแล้ว ภาพของท่านที่ไปปรากฏให้เห็นในนิมิต ช่างเหมือนองค์จริงไม่มีผิดเพี้ยน”**

แล้วท่านพระอาจารย์มั่นก็สอนว่า “นักภาวนาทั้งหลายมักติดความสุขที่เกิดจากสมาธิโดยส่วนเดียว สำคัญว่าความสงบนั้นแหละเป็นความสุขอันยอดเยี่ยม จึงไม่พิจารณาค้นหาความจริงที่สูงขึ้นไป”

และยกอุทาหรณ์ให้ฟังด้วยกิริยาอันน่าเกรงขาม และด้วยน้ำเสียงอันกังวาลว่า

“ธรรมดาว่าคนทำนาทำสวน เขาไม่ได้ทำกันบนอากาศเลย เขาทำกันบนพื้นดินจึงได้รับผลฉันใด พระโยคาวจรทั้งหลาย ก็ย่อมพิจารณาร่างกายนี้แหละเป็นอารมณ์ จึงเกิดนิพพิทาความเบื่อหน่ายในนามรูปนี้ ด้วยอำนาจแห่งปัญญา

นั้นแหละ จึงจะเป็นทางหลุดพ้นได้ ฉันนั้น”

ในขณะที่พักอยู่กับท่านพระอาจารย์มั่น สามวันแรก กิเลสที่อยู่ในจิตของท่านกระด้างกระเดื่องยกตนเทียมท่านเหมือนอึ่งอ่างกับวัว ท่านจึงเตือนตัวเองว่า **“เรานี้หนอบากหน้ามาหาครูบาอาจารย์แท้ ๆ ทำไมจึงแบกทวิภูมิมานะมาด้วย”** ในวันที่สี่เมื่อได้ฟังเทศน์ท่านจบแล้วกลับไปพักที่เพิงเล็ก ๆ ที่เขาเอาไม้กลม ๆ มาวางเรียงกันถี่ ๆ แล้วจึงเอาไปไม้มาปูเป็นเสื่อ อธิษฐานจิตว่า **“ถ้าจิตใจของเราเป็นอยู่อย่างนี้ เราจะไม่ยอมลุกจากที่ ยอมตายเสียดีกว่า”** พออธิษฐานแล้วก็เข้าที่ภาวนา ปรากฏเห็นท่านพระอาจารย์มั่นในนิมิต ท่านเดินจงม้าม้าอาชาในยตัวหนึ่งมาอย่างสง่างาม แล้วท่านก็พูดว่า **“นี่แหละที่เขาเรียกว่า ม้าอาชาในยตัวประเสริฐธรรมดาว่า ม้าอาชาในยนี้เป็นม้าที่ฝึกง่าย เข้มแข็งไม่อ่อนแอ เธอจงทำตัวเป็นเหมือนกับม้าอาชาในยแล้วเธอก็จะพ้นจากทุกข์ไปได้** พอพูดจบ แล้วหลวงปู่มั่นก็ก้าวขึ้นสู่หลังม้า ม้านั้นวิ่งไปเหมือนสายลมพัด หายวับไปกับตา”

จากนั้นท่านจึงทวนกระแสจิตเข้าสู่ปัจจุบันพิจารณาได้ความว่า ม้าอาชาในยนั้น เปรียบเสมือนดวงปัญญา กิริยาที่วิ่งไปนั้น ได้แก่ ปัญญาพิจารณาสังขาร นามรูปนี้ว่าไม่เที่ยง เป็นทุกข์ มิใช่ตัวตนตามสภาพความเป็นจริงอย่างรวดเร็ว แล้วจึงพิจารณาธาตุสี่ขั้นหยาบอย่างพิสดาร จนเห็นแจ้งประจักษ์โดยประการทั้งปวง

อันว่า ม้าอาชาในยนี้เทียบได้กับธรรมอันเป็นกำลัง ๕ อย่าง คือ ศรัทธา วิริยะ สติ สมาธิ ปัญญา

หรืออีกนัยหนึ่ง ม้าอาชาในยนั้นเป็นสัตว์ที่เร็วและอดทน ซึ่งเป็นคุณลักษณะที่ดีเยี่ยม ผู้

เมรุถาวรสร้างขึ้นเป็นกรณีพิเศษสำหรับพระราชทานเพลิงศพหลวงปู่เหรียญ วรลาโภ

ใดมีคุณลักษณะทั้ง ๒ อย่าง คือทั้งเร็วและอดทน
ผู้นั้นก็จัดได้ว่าประเสริฐ พระพุทธองค์ตรัสว่า บรรดา
อาชาไนยด้วยกัน บุรุษอาชาไนยประเสริฐที่สุด”

วันต่อมาจึงกราบเรียนผลแห่งการปฏิบัติให้
ท่านพระอาจารย์มั่นฟัง ท่านกล่าวชมเชยว่า “เก่ง
มาก อย่างนี้ถึงจะเรียกได้ว่าเป็นผู้เห็นภัยใน
วิภวสงสาร ต้องการพ้นทุกข์อย่างแท้จริง”

แล้วท่านพระอาจารย์มั่นก็เมตตาแนะนำพร่ำ

สอนในคุณธรรมที่ยิ่ง ๆ ขึ้นไปอีก ท่านนั่งฟังนิ่ง
และนานปรากฏเหมือนว่าพระนิพพานอยู่ไม่ไกล
เกินเอื้อม

ในปีพุทธศักราช ๒๔๘๖ - ๒๔๘๙ พรรษาที่
๑๑ - ๑๔ จำพรรษาที่วัดโรงธรรมสามัคคี อำเภอ
สันกำแพง ร่วมกับพระอาจารย์ภู ธรรมทินโน พระ
อาจารย์กว่า สุมโน พระอาจารย์สิม พุทธาจาโร
เมื่อออกพรรษาแล้วได้ออกเที่ยววิเวกภาวนา

ไปตามป่าเขา ถ้ำเงี้ยวผา ป่าช้า ป่ารกชัฏ
ตามห่ม บ้านแม่ว ทางตำบลโป่งแยง
อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่ ร่วม
กับพระอาจารย์ชอบ จานสโม และ
พระอาจารย์ขาว อนาลโย ต้อง
เผชิญกับความเหน็ดเหนื่อย
ความเจ็บป่วยและสัตว์ร้ายต่าง ๆ
นานปีการ

ไอล่อน พิจารณาแยกแยะธาตุขันธ์ส่วน
ต่าง ๆ ด้วยปัญญา อาการใช้ก็ค่อย
บรรเทาหลง การภาวนาสละตาย
คราวนี้ท่านได้สมาธิธรรม อย่าง
แก่กล้า สุดที่จะบรรยาย
รุ่งเช้าลงจากเขามา
บิณฑบาต พระอาจารย์ขาว
และพระอาจารย์ชอบเห็นเข้า
จึงซักถามด้วยความแปลกใจ

คราวนั้นพระอาจารย์ขาวและ
พระอาจารย์ชอบ พักอยู่บริเวณเชิงเขา เนื่องจาก
ท่านทั้งสองอายุมากแล้วปีนขึ้นไปไม่ไหว ส่วน
ท่านพักอยู่ในถ้ำบนภูเขาสูง เกิดป่วยเป็นไข้
มาลาเรียอย่างหนัก เดินลงมาบิณฑบาตไม่ไหว
จึงสละตายด้วยการปฐาสนะที่ทำด้วยฟางข้าว นึ่ง
ขัดสมาธิอยู่บนก้อนหินก้อนหนึ่งพลางอธิษฐานจิตว่า
**“ถ้าอาการไข้ไม่สร้าง ข้าพเจ้าจะไม่ออกจากบัลลังก์
คือสมาธินี้เลย”** นึ่งฟางอาการ ไข้ปางตาย ที่
สัมผัสให้เกิดความหนาว เย็น ร้อน อ่อน แข็ง

ท่านจึงเล่าความเป็นไปทั้งหมดให้ฟัง ท่านทั้งสอง
กล่าวชมว่า **“ท่านเหรียญ ท่านภาวนาได้เก่งมาก
นะ”**

ในปีพุทธศักราช ๒๕๐๓ ท่านได้มาจำพรรษา
ที่วัดอรุณญบรรพต อำเภอศรีเชียงใหม่ จังหวัด
หนองคาย และได้อยู่จำพรรษา ณ ที่แห่งนี้เรื่อยมา
ท่านมรณภาพที่โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ เมื่อ
วันที่ ๕ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๔๘ เวลา ๑๑.๕๐ น.
สิริอายุ ๘๓ ปี ๗๓ พรรษา 🍵

๖. พระญาณสิทธิอาจารย์ (สิงห์ สุนทรโร, หลวงปู่เมตตาหลวง)

วัดเทพพิทักษ์ปุณณาราม อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา

“พระอริยเจ้าผู้เจริญในเมตตาอย่างหาที่สุดมิได้”

พระเดชพระคุณหลวงปู่เมตตาหลวง พระอริยเจ้าผู้เจริญในเมตตาอย่างหาที่สุด มิได้ มีความรู้ทั้งทางฝ่ายปริยัติและปฏิบัติ ยินดีในการออกธุดงค์กรรมฐาน ฝ่ายปริยัติศึกษาจากสมเด็จพระมหาธีรวงศ์ (ติสโส อ้วน) ฝ่ายปฏิบัติได้เคยติดตาม ท่านพ่อลี ธมฺมธโร หลวงปู่คำดี ปภาโส หลวงปู่ขาว อนาลโย ออกธุดงค์

ในคราวที่ท่านติดตามออกธุดงค์และศึกษาวิปัสสนากับหลวงปู่ขาว อนาลโย ท่านได้จดจำคาถาเมตตาหลวงที่หลวงปู่ขาวแนะนำสั่งสอนได้อย่างแม่นยำ คาถาบทนี้หลวงปู่ขาวเล่าว่า “เป็นคาถาที่ท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทตฺโต ใช้แสดงธรรมโปรดเทวดา”

ท่านเป็นพระที่ไม่เคยเหนื่อยหน่ายในการสวดสาธยายบทแผ่เมตตา เมื่อมีผู้คนไปนมัสการ ท่านจะนำสวดคาถาเมตตาหลวงเสมอ ท่านปฏิบัติตัว

ของท่านอย่างนี้เป็นเนื่องนิจ มหาชนจึงขนานนามท่านว่า “หลวงพ่เมตตาหลวง”

นามเดิมว่า สิงห์ เนียมอ้ม เกิดวันที่ ๒๙ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๕๒ ปีระกา บ้านหนองอ้อใหญ่ หมู่ ๓ ตำบลสะอาด อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น เป็นบุตรของนายหา และนางปาน เนียมอ้ม เป็นบุตรคนที่ ๒ ในพี่น้องทั้งหมด ๑๐ คน

บวชเป็นสามเณรเมื่ออายุได้ ๑๑ ขวบ ซึ่ง

เป็นการบวชหน้าไฟอุทิศให้แก่คุณตาที่ถึงแก่กรรม

ณ วัดบ้านหนองอ้อใหญ่ ตำบลสะอาด อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น หลังจากบรรพชาได้ ๒ ปี พระอุปัชฌาย์ได้เห็นความตั้งใจจริงและมองการณ์ไกล จึงได้บรรพชาให้ใหม่เป็นสามเณรฝ่ายธรรมยุตเมื่อวันที่ ๑๖ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๖๔

ต่อมาจึงไปศึกษาปริยัติธรรมที่วัดศรีจันทร์ ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น

ในปีพุทธศักราช ๒๔๗๒ ได้อุปสมบทที่วัดศรีจันทร์ โดยมี พระครูพิศาลเจริญเขต (จันทร์

๑. พระอุโบสถวัดเทพพิทักษ์ปุณณาราม
๒. รูปเหมือนท่านพ่อลี ธมฺมธโร
๓. อาศรมท่านพ่อลี ที่วัดเทพพิทักษ์ปุณณาราม

เขมियो) เป็นพระอุปัชฌาย์ **พระปลัดสังข์** เป็นพระกรรมวาจาจารย์ **พระปลัดดวงจันทร์** เป็นพระอนุสาวนาจารย์ ได้รับฉายาว่า “**สุนฺทรโ**”

ด้วยเหตุที่ท่านมีนิสัยขยันหมั่นเพียรอ่านท่องหนังสือ พระอุปัชฌาย์จึงได้นำท่านไปฝากกับ **สมเด็จพระมหาวิรรวงศ์ (อั่วน ติสฺโส)** เจ้าอาวาสวัดบรมนิवास

ปีพุทธศักราช ๒๔๗๓-๒๔๘๓ จำพรรษาที่วัดบรมนิवास จนกระทั่งสอบได้เปรียญธรรม ๖ ประโยค

ปีพุทธศักราช ๒๔๘๔-๒๔๙๔ จำพรรษาที่วัดมหาชัย ตำบลวังชัย อำเภอ น้ำพอง จังหวัดขอนแก่น

ปีพุทธศักราช ๒๔๙๕ จำพรรษาที่วัดมหาวันวิหาร ตำบลวังชัย อำเภอ น้ำพอง จังหวัดขอนแก่น ท่านได้รับตำแหน่งเป็นเจ้าคณะพระสังฆาธิการ ได้นำวิชาความรู้ที่ร่ำเรียนมาสอนแก่กุลบุตรผู้สนใจ และได้ตั้งสำนักเรียนพระปริยัติธรรม ณ วัดเลี้ยวโคกกลาง อำเภอ น้ำพอง จังหวัดขอนแก่น

หากว่างเว้นจากการสอน ท่านก็จะหาที่สงบ เจริญปฏิบัติภาวนาในป่าเขาเช่นกัน

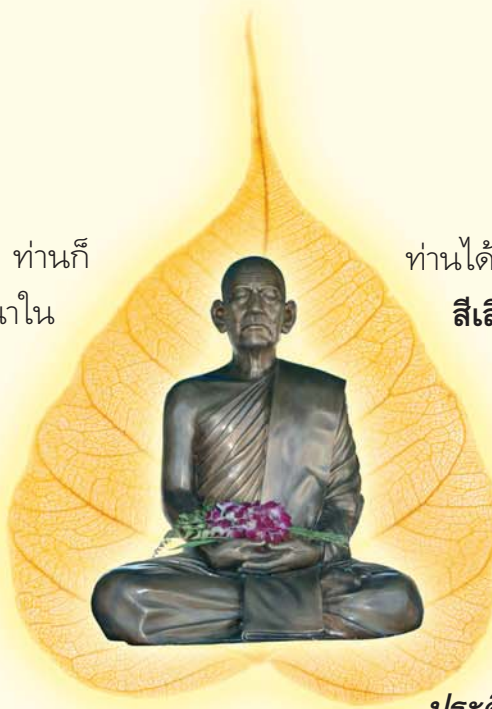
ต่อมาท่านได้พบหลวงปู่คำดี ปภาโส ซึ่งแนะวิธีเจริญปฏิบัติภาวนาให้

ครั้งต่อมาท่านได้ติดตามหลวงปู่ขาว อนาลโย ธุดงค์ไปทางจังหวัดเลย

เมื่อท่านอยู่ศึกษากับหลวงปู่ขาวได้เวลาสมควร จึงย้อนกลับมาปฏิบัติอยู่กับหลวงปู่คำดีเช่นเดิม

ต่อมาท่านได้ติดตามสมเด็จพระมหาธีรราชเจ้า (พิมพ์ ธมฺมชโร) มาจำพรรษาที่วัดพระศรีมหาธาตุฯ กรุงเทพฯ สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร ได้เสด็จฯ ทรงบำเพ็ญพระราชกุศล ณ วัดพระศรีมหาธาตุฯ กรุงเทพฯ เมื่อวันเสาร์ที่ ๑๖ ตุลาคม ๒๕๖๒

ในช่วงที่ท่านจำพรรษาอยู่ที่วัดพระศรีมหาธาตุฯ ท่านได้มาศึกษาอยู่กับ ท่านพ่อลี ธมฺมธโร วัดอโศการาม จังหวัดสมุทรปราการ ท่านจึงติดตามท่านพ่อลีออกธุดงค์เดินทางไปภาคอีสาน ออกวิเวกตามสถานที่ต่าง ๆ จนกระทั่งมาถึงดงพญาเย็น

ท่านได้พักปฏิบัติธรรมอยู่ ณ “เชิงเขาสี่เสียด้า”

ณ เขาสี่เสียด้านี้เอง เป็นสถานที่สัปปายะธรรม ท่านพ่อลีแสดงความพอใจในภูมิประเทศแห่งขุนเขาเป็นยิ่งนัก ท่านจึงรำพึงภายในใจว่า “หากมีพระพุทธรูปองค์ใหญ่สักองค์

ประดิษฐานบนเชิงภูเขาสี่เสียด้าแล้ว ก็จะเป็นที่พึ่งทางใจของชาวกวางเจาและผู้ที่พบผ่านไปได้ดียิ่งนัก”

ต่อมาพลเอกพงษ์ ปุณณกัณฑ์ คณะศรัทธา ได้มาร่วมสร้างพระพุทธรูปที่ใหญ่ที่สุดในโลกขึ้นที่วัดเทพพิทักษ์ปุณณาราม ตามดำริท่านพ่อลี แต่พระพุทธรูปไม่ทันสร้างเสร็จ ท่านพ่อลีก็มรณภาพเสียก่อน คณะศรัทธาจึงนิมนต์หลวงปู่เมตตาหลวง เป็นเจ้าอาวาส ซึ่งหลวงปู่ก็ได้จำพรรษาที่นี่ และอบรมสั่งสอนประชาชนอยู่จนกระทั่งมรณภาพในวันที่ ๓๐ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๓๔ เวลา ๑๐.๓๐ น.

สิริรวมอายุได้ ๘๒ ปี ๖๑ พรรษา 🏠

๗. หลวงปู่มหาบุญมี สิริโร

วัดป่าวังเลิง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม

“พระอริยเจ้าผู้มีความเป็นอยู่อย่างเรียบง่าย”

พระเดชพระคุณหลวงปู่มหาบุญมี สิริโร พระอริยเจ้าผู้มีความเป็นอยู่อย่างเรียบง่าย มีเมตตาที่เยือกเย็นเบิกบาน และเป็นแบบอย่างแห่งมรรควิธีไปสู่ความหลุดพ้นที่พุทธศาสนิกชนจะต้องปฏิบัติตาม

กุฏิที่พัก ศาลา เสนาสนะน้อยใหญ่ ภายในวัดสมัยท่านมีชีวิตอยู่ ถูกสร้างอย่างสมถะและเรียบง่าย มุงด้วยหญ้าก้านฉา ด้วยฟากไม้ไผ่ แสดงถึงความเป็นผู้สมถะสันโดษไม่ติดในปัจจัยลาภ

ท่านมีอุปนิสัยโหนมน้อมเข้ามาในทางธรรมตั้งแต่เยาว์วัย ในวัยหนุ่มคนทั้งหลายต้องการมีคู่ครอง แต่ท่านมิได้ปรารถนา เช่นนั้น ท่านระลึกอยู่ในใจเสมอว่า “การออกบวชเท่านั้นจึงจะได้ความสุขที่แท้จริง”

เมื่อบวชแล้วท่านได้ตั้งใจศึกษาทั้งปริยัติและปฏิบัติ เป็นผู้ชำนาญในภาสิตคำสอนของคนโบราณอีสาน

ท่านเป็นพระสุปฏิปันโนรูปหนึ่งในวงศ์กรรมฐาน ในสายกรรมฐานของท่านพระอาจารย์เสาร์ กนตสีโล และท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทตฺโต

ทราบว่าท่านมิได้ฟังธรรมจากพระอาจารย์ใหญ่ทั้งสองโดยตรง แต่ท่านเลื่อมใสเป็นอย่างมาก และเพียรพยายามปฏิบัติบูชาตามคำสอนของพระอาจารย์ใหญ่ทั้งสองอย่างเข้มงวดอยู่ห่าง ๆ

ท่านจึงเป็นที่เคารพนับถือของครูบาอาจารย์สายป่า เช่น หลวงตามหาบัว ญาณสมฺปนฺโน หลวงพ่อพุทธ จาณิโย หลวงปู่บัว สิริบุญโณ หลวงปู่ศรี มหาวิโร เป็นต้น

ในงานศพของท่านผู้เขียนมีโอกาสติดตามองค์หลวงตามหาบัวไปร่วมด้วย ปรากฏว่ามีประชาชนคราคร่ำเป็นจำนวนมาก มีพระกรรมฐานมาจากที่ต่าง ๆ มองไปดาดดาษด้วยแพพรธนกาสาวพัสตร์

วันนั้นองค์หลวงตามหาบัว ญาณสมฺปนฺโน เป็นผู้แสดงพระธรรมเทศนาอย่างเผ็ดร้อน

หลวงปู่มหาบุญมี สิริโร ท่านเกิดเมื่อวันศุกร์ที่ ๑๔ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๕๓ ตรงกับวันขึ้น

ภูมิภายในวัดป่าวัวเลิง

๑๑ คำ เดือน ๑๑ ปีจอ ที่บ้านชี้เหล็ก ตำบล
รังแร้ง อำเภออุทุมพรพิสัย จังหวัดศรีสะเกษ เป็น
บุตรคนเดียวของ**นายท่ามา** และ**นางหนูก สมภาค**

เมื่อครั้งเป็นเด็กท่านมีนิสัยรักความสงบและ
มีความใฝ่ใจทางพระพุทธศาสนาเป็นอย่างมาก

ครั้งหนึ่ง ในขณะที่ท่านเลี้ยงควายอยู่กลาง
ทุ่งนาร่วมกับเด็ก ๆ ทั้งหลาย ท่านได้พบภาพ
พระพุทธรูปในกระดาดแผ่นหนึ่งที่ถูกทิ้งอยู่ จิต
เกิดความสนใจเป็นอย่างมาก ท่านจึงได้เก็บ
กระดาดแผ่นนั้นซ่อนเอาไว้ พอมีเวลาว่างก็จะนำ
ออกมานั่งดูจนเกิดปีติ ท่านจึงเอาดินเหนียวมา
ปั้นเป็นพระพุทธรูปตามภาพในกระดาด จน
ชำนาญในการปั้นพระพุทธรูปตั้งแต่สมัยเด็ก

ท่านเรียนจบชั้นประถมปีที่ ๒ แล้วออกมา
ช่วยโยมมารดาทำงานบ้าน ทำนาและเลี้ยงควาย
อายุ ๑๗ ปี ได้บรรพชาเป็นสามเณร ๒ ปี จึง

ได้ลาสิกขา

เมื่ออายุย่าง ๑๘-๒๐ ปี โยมมารดาจะหา
เมียให้หลายครั้ง แต่ท่านก็ปฏิเสธเสียทุกครั้ง ท่าน
บ้ายเบี่ยงไม่ยอมมีครอบครัว เพราะมองดูคนทั้ง
หลายแล้วมีความทุกข์ วิตกกังวลร้อนกายใจแทบ
ทั้งสิ้น ยากที่จะทำจิตของตนให้ผ่องแผ้วได้

อายุ ๒๑ ปี อุปสมบทเป็นพระฝ่ายมหานิกาย
เมื่อบวชแล้วจึงได้มาศึกษาธรรมยังสำนักวัดเลียบ
จังหวัดอุบลราชธานี

จากนั้นท่านได้ญัตติเป็นพระธรรมยุต ในวันที่
๒ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๗๔ เวลา ๑๐.๐๐ น.
ณ วัดเลียบ ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัด
อุบลราชธานี โดยมี **พระศาสนดิลก** เป็นพระ
อุปัชฌาย์ **พระมหาสว่าง** เป็นพระกรรมวาจาจารย์
ได้รับฉายาว่า “**สิริโร**” แปลว่า “**ผู้ทรงไว้ซึ่ง
เกียรติคุณความดี**”

หลังจากที่ได้บวชแล้ว ท่านก็ได้ตั้งใจเล่าเรียนข้อวัตรปฏิบัติ เพียงเวลาไม่นานนักท่านก็สอบนักธรรมตรี โท เอก ได้

ในปีพุทธศักราช ๒๔๗๘ ได้ย้ายไปอยู่ที่วัดบูรพาราม อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี

ปีพุทธศักราช ๒๔๗๙ ก็ได้เดินทางเข้ามาศึกษาพระปริยัติธรรม จำพรรษาที่วัดปทุมวนาราม เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร จนสอบได้เปรียญ ๓ ประโยค

ปีพุทธศักราช ๒๔๙๐ - ๒๔๙๔ จำพรรษาที่วัดบ้านห้วยทราย อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดมุกดาหาร ร่วมกับหลวงตามหาบัว ญาณสัมปันโน พระอาจารย์สิงห์ทอง ธรรมวโร หลวงปู่หล้า เขมปัตโต หลวงปู่ศรี มหาวีโร หลวงปู่ลี กุสลธโร ฯลฯ

ปีพุทธศักราช ๒๔๙๕ - ๒๕๐๐ จำพรรษาที่วัดบ้านม่วง อำเภอบ้านผือ จังหวัดอุดรธานี

ปีพุทธศักราช ๒๕๐๑ - ๒๕๐๓ จำพรรษาที่วัดป่าหนองบัว อำเภอพังโคน จังหวัดสกลนคร

ปีพุทธศักราช ๒๕๐๔ - ๒๕๐๕ จำพรรษาที่วัดป่าบ้านเหล่า อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดมุกดาหาร

ปีพุทธศักราช ๒๕๐๖ - ๒๕๐๘ จำพรรษาที่วัดบ้านท่าสำราญ อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย

ปีพุทธศักราช ๒๕๐๙ - ๒๕๑๙ จำพรรษาอยู่ที่วัด ในเขตจังหวัดเลยหลายวัด เช่น ถ้ำเต่า, บ้านหมากแข้ง ฯลฯ

ปีพุทธศักราช ๒๕๒๐ - ๒๕๓๐ จำพรรษาอยู่ที่วัดป่าภูทอง อำเภอบ้านผือ จังหวัดอุดรธานี

ปีพุทธศักราช ๒๕๓๑ - ๒๕๓๒ จำพรรษาอยู่ที่วัดป่าศรีโพธิ์ทอง อำเภอพนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด

ปีพุทธศักราช ๒๕๓๓ จำพรรษาอยู่ที่วัดหนองเกาะ อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์

ปีพุทธศักราช ๒๕๓๔ - ๒๕๓๕ จำพรรษาอยู่ที่วัดป่าวังเลิง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม

ท่านมรณภาพเข้าสู่แดนธรรมอันสงบ เมื่อวันที่ ๒๐ เมษายน พ.ศ. ๒๕๓๕ เวลา ๑๐.๑๐ น. ตรงกับวันจันทร์ แรม ๓ ค่ำ เดือน ๕ ปีวอก สิริอายุ ๘๑ ปี ๖ เดือน ๖ วัน ๕๙ พรรษา 🏠

พระเทพโมลี (สำรอง คุณวุฑฺโฒ)
วัดอโศการาม อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ

“พระอริยเจ้าผู้มีบุญวาสนา”

พระเดชพระคุณ พระเทพโมลี (สำรอง คุณวุฑฺโฒ) พระอริยเจ้าผู้ได้รับการยกย่องจากหลวงตามหาบัว ญาณสมฺปนฺโน ว่า “เป็นผู้เอาจริงเอาจัง ลักษณะท่าทางเป็นผู้มีบุญวาสนา ให้ความชุ่มเย็นแก่ผู้น้อยได้ดี

คือหลักใหญ่พระเรานั้นะ องค์ไหนมีนิสัยกว้างขวางมีอำนาจทุกอย่างเป็นในตัวเอง ถ้าตีบตันตระหนี่ถี่เหนียว เหมือนหมูตัวหนึ่ง ไปอยู่ไหนก็ตี อำนาจแห่งความเสียสละออกจากเมตตาเห็นใจกัน เห็นแก่เรา เห็นแก่ท่าน เห็นแก่สัตว์ เห็นไปหมดเลย ด้วยอำนาจแห่งเมตตา

ท่านอาจารย์ลีกับท่านเจ้าคุณเทพเหมือนกัน ท่านจึงมีอำนาจอยู่ในตัวเอง”

พระเทพโมลี เกิดที่บ้านตำบลพระลับ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น เมื่อวันที่ ๑๐ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๕๔ ตรงกับวันขึ้น ๑๕ ค่ำ

เดือน ๘ ปีกุน เวลาประมาณ ๕ นาฬิกา เป็นบุตรของนายสี และนางนิ่ม อุดตารนคร มีพี่น้อง ๑๐ คน ต่อมาได้ย้ายครอบครัวไปอยู่ที่บ้านน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น

เริ่มการศึกษาปีพุทธศักราช ๒๔๖๔ ที่โรงเรียนประชาบาล วัดท่าน้ำพอง หลังจากจบประถมปีที่ ๔ ก็ได้เป็นครูประชาบาลอยู่ระยะหนึ่งในปีพุทธศักราช ๒๔๗๐ บิดามารดาส่งให้เรียนวิชาช่างที่โรงเรียนช่างกลยันตวิทยานุกูลระหัดที่กรุงเทพฯ โดยพักอยู่กับญาติ จนจบหลักสูตร จึงกลับมาที่บ้านเดิมอำเภอน้ำพอง เริ่มอาชีพขับรถ

ปีพุทธศักราช ๒๔๗๔ บิดามารดามีความประสงค์จะให้บวช จึงตกลงใจบวชสนองคุณ ได้อุปสมบทที่วัดพุทธวิสัยธาราม (วัดท่าน้ำพอง) โดยมี พระครูแก้ว วัดพิชัยพัฒนา เป็นพระอุปัชฌาย์ พระครูสมุทรคำ เป็นพระกรรมวาจาจารย์ พระครูบุญตา เป็นพระอนุสาวนาจารย์ ได้ศึกษาปริยัติธรรมจนสอบนักธรรมตรีได้

ปีพุทธศักราช ๒๔๗๔ มีความประสงค์อยากเป็นมหาเปรียญ โยมบิดาจึงได้พาไปฝากอยู่

๑

๒

๓

๑. วัดเจติยหลวง จังหวัดเชียงใหม่ ๒-๓. วัดบรมนิวาส กรุงเทพฯ ที่เจ้าคุณเทพโมลี เคยอยู่จำพรรษา

กับท่านเจ้าคุณธรรมฐิติญาณ (สังข์ทอง) เจ้าอาวาส วัดสุทธจินดา จังหวัดนครราชสีมา

ท่านได้บัญญัติเป็นพระฝ่ายธรรมยุต ณ วัดสุทธจินดา อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา โดยมี สมเด็จพระมหาธีรวงศ์ (ติสโส อ้วน) เป็นพระอุปัชฌาย์ พระธรรมฐิติญาณ เป็นพระกรรมวาจาจารย์ พระญาณดิลก (พิมพ์) เป็นพระอนุสาวนาจารย์ ได้ตั้งใจเรียนบาลีและแปลธรรมบท จึงสอบได้นักธรรมโทในปีนั้นเอง

ปีพุทธศักราช ๒๔๗๗ หลังจากสอบเปรียญ ๓ ประโยคได้ ได้ย้ายเข้าไปอยู่ที่วัดบรมนิวาส กรุงเทพฯ เรียนบาลีต่อ สอบเปรียญ ๔ ประโยคได้ในปีพุทธศักราช ๒๔๗๙ และสอบเปรียญ ๕ ประโยคได้ในปีพุทธศักราช ๒๔๘๐

ในปีพุทธศักราช ๒๔๘๒ ท่านเจ้าคุณญาณดิลก รับบัญชาจากสมเด็จพระมหาธีรวงศ์ (ติสโส อ้วน) ขึ้นไปดูแลการคณะสงฆ์ฝ่ายธรรมยุต จังหวัดเชียงใหม่ ท่านจึงได้ติดตามขึ้นไปด้วย

ขณะที่พักจำพรรษาอยู่ที่วัดเจติย์หลวง ท่านได้รับการสอนธรรมจากท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทตฺโต หลายวาระ

ปีพุทธศักราช ๒๔๘๓ จำพรรษาอยู่ที่วัดบรมนิวาส กรุงเทพฯ

ปีพุทธศักราช ๒๔๘๕ ทางคณะรัฐบาลของจอมพล ป. พิบูลสงคราม มีความประสงค์จะให้พระทั้งมหานิกายและธรรมยุตอยู่ร่วมกันเป็นคณะเดียวจึงได้สร้างวัดพระศรีมหาธาตุขึ้นที่ตำบลบางเขน โดยอาราธนาสมเด็จพระมหาธีรวงศ์ให้ไปเป็นเจ้าอาวาส ท่านจึงได้รับเลือกเป็นเลขานุการของสมเด็จพระจุลจอมเกล้า

ปีพุทธศักราช ๒๔๙๔ ได้รับแต่งตั้งเป็น

พระครูปลัด ฐานานุกรมของพระเทพโมลี เจ้าอาวาสวัดพระศรีมหาธาตุ และในปีเดียวกันได้เลื่อนขึ้นเป็น “พระครูศรีมหาเจติยาภิมนต์”

ปีพุทธศักราช ๒๔๙๗ ได้รับการแต่งตั้งเป็นพระราชาคณะ มีนามว่า “พระศรีวิศาลคุณ”

ปีพุทธศักราช ๒๕๐๐ ท่านพ่อลี ธรรมโร มีดำริจัดงานฉลองสมโภช ๒๕ พุทธศตวรรษขึ้นที่วัดอโศการาม ก็ได้มาอยู่ช่วยงานจนแล้วเสร็จ จึงมีการไปมาหาสู่กับท่านอยู่เสมอ อยู่ช่วยงานผูกพัทธสีมา ผังลูกนิมิต และฉลองอุโบสถ

ปีพุทธศักราช ๒๕๐๕ ได้รับแต่งตั้งให้ช่วยทำหน้าที่รักษาการแทนเจ้าอาวาสวัดอโศการาม ต่อมาได้รับการแต่งตั้งเป็นพระอุปัชฌาย์ด้วย

ปีพุทธศักราช ๒๕๐๗ ได้เป็นพระธรรมทูตตามโครงการเผยแผ่ศีลธรรมแก่ประชาชน โดยจาริกไปในเขตจังหวัดนครพนม ตั้งแต่ ๒ กุมภาพันธ์ - ๓๐ มิถุนายน และได้เริ่มการก่อสร้าง “พระรุดังคเจติย์” ที่ท่านพ่อลีได้มีดำริ และลงรากฐานไว้แล้ว

ปีพุทธศักราช ๒๕๐๙ ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นเจ้าอาวาสวัดอโศการาม ในปีนี้พระรุดังคเจติย์ได้สร้างสำเร็จลุล่วงจึงได้มีการจัดงานฉลองเจติย์ในการนี้ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช และสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ พร้อมด้วยเจ้าฟ้าหญิงอุบลรัตนฯ ทรงเสด็จมาบรรจุพระบรมสารีริกธาตุสู่องค์พระเจติย์ใหญ่

ปีพุทธศักราช ๒๕๑๗ ได้รับแต่งตั้งให้เป็นเจ้าคณะอำเภอฝ่ายธรรมยุต จังหวัดสมุทรปราการ

ปีพุทธศักราช ๒๕๑๘ มีอาการอาพาธเป็นนิวในถุน้ำดี ต้องรับการผ่าตัดที่โรงพยาบาลภูมิพล

วิหารวิสุทธิธรรมรังสี มองจากพระธาตุังคเจดีย์

ขณะให้น้ำเกลือมีความรู้สึกคล้าย
วิญญาณออกจากร่าง มองเห็น
ร่างกายตนอยู่บนเตียง เกิดความ
สงสัยจึงเอามือลูบไปยังร่าง
ที่นอนอยู่ วิญญาณจึงกลับ
เข้าร่างเดิม

ปีพุทธศักราช ๒๕๑๙ ได้
อาราธนาสมเด็จพระสังฆราช
(วาสน์ วาสโน) วัดราชบพิธ มา
ทรงเป็นประธานตอกเสาเข็มเพื่อก่อสร้างวิหาร
วิสุทธิธรรมรังสี

ปีพุทธศักราช ๒๕๒๘ ได้เป็นกรรมการ
การกสงฆ์ ในการสังคายนาพระธรรมวินัยชำระ
พระไตรปิฎกฉบับใหม่ และได้เลื่อนสมณศักดิ์
จากพระราชวรคุณขึ้นเป็น “พระเทพโมลี” เมื่อ
วันที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๒๘

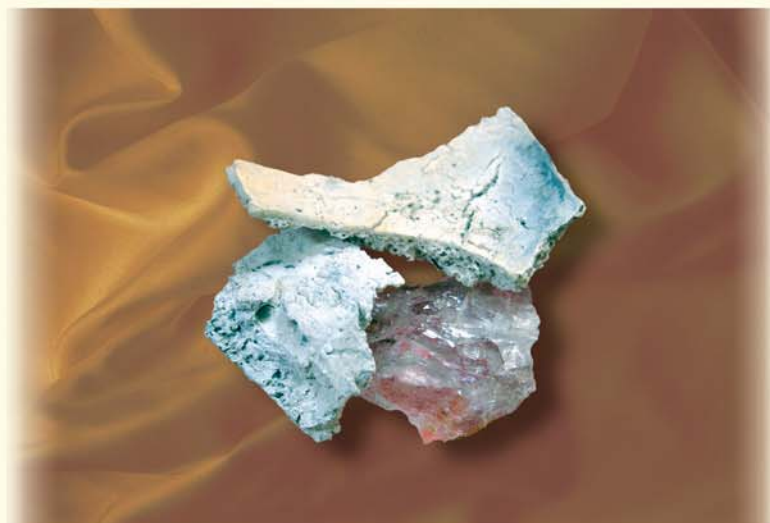
ปีพุทธศักราช ๒๕๓๐ ได้จัดงานบำเพ็ญ
กุศลถวายท่านพ่อลี และประกอบพิธีฉลอง
สมโภชวิหาร “วิสุทธิธรรมรังสี” ไปพร้อมกัน โดย
ในวันที่ ๒๔ เมษายน พระเทพโมลีเป็นประธาน
ในพิธียกช่อฟ้าวิหาร วันที่ ๒๕ เมษายน สมเด็จพระ

พระญาณสังวร วัดบวรนิเวศวิหาร ทรง
เสด็จเป็นประธานในการย้ายสรีระ
ของท่านพ่อลี เคลื่อนจากศาลา
หลังเก่าขึ้นสู่วิหารหลังใหม่ และ
ในวันที่ ๒๖ เมษายน สมเด็จพระ
เทพรัตนราชสุดาฯ ทรง
เสด็จเป็นองค์ประธานประกอบ
พิธีบรรจุพระบรมสารีริกธาตุ
ที่บ้นยอดวิหาร

ตลอดเวลาที่ท่านอุปสมบทมาได้สร้างธรรม
ขึ้นในตน และอุทิศตนสร้างประโยชน์ไว้มากมาย
ตั้งแต่เป็นพระธรรมทูตเผยแผ่ธรรม สร้างพระ
สร้างโบสถ์ สร้างวิหาร สร้างโรงเรียนปริยัติธรรม
บริจาคเครื่องมือทางการแพทย์สนับสนุนโรง
พยาบาลเพื่อบริการประชาชนต่อไป และได้
พัฒนาวัดโคกการามให้รุ่งเรืองมาได้จนกระทั่ง
ปัจจุบัน

ท่านได้ละสังขารด้วยด้วยความสงบ เมื่อ
วันที่ ๒๒ สิงหาคม ๒๕๔๓ เวลา ๑๑.๑๘ น.

สิริรวมอายุได้ ๘๙ ปี ๑ เดือน ๑๔ วัน
๖๗ พรรษา

๙. พระครูญาณวิศิษฐ์ (ท่านพ่อเฟื่อง โชติโก)

วัดธรรมสถิต ตำบลสำนักทอง อำเภอเมือง จังหวัดระยอง

“พระอริยเจ้าแห่งภาคตะวันออก”

พระเดชพระคุณพระครูญาณวิศิษฐ์ (ท่านพ่อเฟื่อง โชติโก) พระอริยเจ้าแห่งภาคตะวันออก ที่มีจริยวัตรอันงดงามรูปหนึ่ง เป็นศิษย์ที่กตัญญูต่อครู จงรักภักดีในคำสอนอย่างหาที่เปรียบได้ยาก ปฏิบัติ และการปฏิบัติของท่านก็แปลกไปจากครูบาอาจารย์ทั้งหลาย ท่านเก่งกาจในการเพ่งจิตดูธาตุ ๖ ในร่างกาย จนสามารถรวมจิตเป็นหนึ่ง แล้วพิจารณาจนเกิดปัญญาญาณ

เบื้องต้นท่านเข้าศึกษาธรรมะกับท่านพ่อลี ธมฺมธโร วัดป่าคลองกุง จังหวัดจันทบุรี จากนั้นได้เดินธุดงค์รอนแรมไปทางภาคเหนือร่วมกับสหธรรมิก คือพระอาจารย์เจ๊ยะ จุนโท เพื่อฝากตัวเป็นศิษย์ท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทัตโต ที่วัดร้างป่าแดง อำเภอพร้าวก้างเข่ง จังหวัดเชียงใหม่

ท่านได้ท่องเที่ยวธุดงค์ทางภาคเหนือ ๕ พรรษา ได้ติดตามพระอาจารย์พรหม จิรปุณฺณโณ พระอาจารย์ลิม พุทฺธจาโร และพระอาจารย์อ่อนลี สุขเมโธ และไปอยู่ลำปางองค์เดียวกับชาวเขาเผ่ามูเซอดำ

ต่อมาได้ย้อนกลับมาจำพรรษากับท่านพ่อลี ธมฺมธโร ที่วัดป่าคลองกุง จังหวัดจันทบุรี และที่วัดโศการาม จังหวัดสมุทรปราการ และบางโอกาสได้เดินทางไปวัดบ้านหนองผือ ตำบลนาใน อำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร เพื่อศึกษาธรรมกับท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทัตโต

ท่านพ่อเฟื่องท่านเป็นผู้ที่ไม่ยอมหยุดนิ่งเรื่องความดี ยามว่างจากฤดูกาลเข้าพรรษา ท่านจะออกท่องเที่ยวตามป่าเขาทางภาคเหนือ อีสาน และภาคตะวันออกอันเป็นแดนมาตุภูมิ โดยเฉพาะเขาฉกรรจ์ จังหวัดปราจีนบุรี ท่านมักไปท่องเที่ยววิเวกภาวนาเสมอ เพราะสถานที่แห่งนี้เป็นสถานที่อันมหามงคล สำหรับท่านพ่อลี ธมฺมธโร

๑. พระพุทธรูปที่ท่านพ่อเพื่องสร้างไว้ ๒. ภายนอกสถูปที่บรรจุร่างท่านพ่อเพื่อง ๓. ภายในได้สถูปท่านพ่อเพื่อง

ท่านเกิดเมื่อวันอังคารที่ ๔ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๕๘ ตรงกับวันแรม ๖ ค่ำ เดือน ๖ ปีเถาะ เป็นบุตรของนายเทียน และนางเหลื่อม เชื้อสาย

ปีพุทธศักราช ๒๔๗๘ อายุ ๒๐ ปี ท่านได้อุปสมบทที่วัดโบสถ์บางกะจะ ในพรรษาที่ ๒ ได้ไปฟังธรรมะจากท่านพ่อลี ธมฺมธโร และเห็นปฏิปทาของท่านพ่อลี้ก็เกิดศรัทธาเป็นอย่างยิ่ง พอออกพรรษาได้ขอติดตามท่านพ่อลี เดินธุดงค์จากป่าช้าคลองกุ่มไปทางเขาวงกต ซึ่งเป็นเขตต่อแดนระหว่างจังหวัดจันทบุรีกับจังหวัดระยอง

ท่านอุบัติเป็นธรรมยุตเมื่อเดือนพฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๘๐ ที่วัดจันทนาราม ตำบลจันทนิมิต อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี โดยมี **พระครูครุฑนาถสมาจาร (เศียร)** เป็นพระอุปัชฌาย์ และ**พระครูพิพัฒน์วิহারการ (เซย)** เป็นพระกรรมวาจาจารย์ หลังจากอุบัติติเรียบร้อยแล้วท่านไปอยู่กับท่านพ่อ

ลีที่วัดป่าคลองกุ่ม

ในช่วงนั้นมีพระกัมมัฏฐานด้วยกันหลายองค์ ที่ติเตียนปฏิบัติ ท่านพ่อลี ธมฺมธโร เช่น การสอนให้ลูกศิษย์กำหนดนิมิต มีพระผู้ใหญ่องค์หนึ่งมาดิ่งท่านพ่อลีเรื่องนี้ ท่านพ่อลีตอบว่า “แม้บอระเพ็ด เขาก็ยังสามารถนำมาเชื่อมจนกลายเป็นของหวานไปได้” คือถึงแม้ว่านิมิตจะเป็นอันตรายต่อสมาธิ แต่ถ้าสอนลูกศิษย์ให้เกิดความชำนาญในการกำหนดนิมิตแล้วให้พิจารณาเห็นเป็นไตรลักษณ์ ก็ยังเป็นทางให้เกิดปัญญาได้

แต่มีพระบางองค์ได้นำเรื่องต่างๆ ไปเล่าให้ท่านพระอาจารย์มั่นฟัง ท่านพระอาจารย์มั่น ไม่ได้ตำหนิอะไร นอกจากจะกล่าวว่า “ก็อย่าทำอย่างท่านก็แล้วกัน”

ต่อมาท่านพ่อเพื่องได้มีโอกาสไปอยู่กับท่านพระอาจารย์มั่นที่บ้านหนองผือ จังหวัดสกลนคร

ท่านก็คอยสังเกตดูว่า ท่านพระอาจารย์มันจะพูดอะไรเกี่ยวกับท่านพ่อลีบ้าง ปรากฏว่าท่านพูดแต่คำชมเชยอย่างเดียว

ท่านเล่าเรื่องการใช้ภาษานั้น ท่านพระอาจารย์ มันแตกฉานมาก สามารถเทศน์คำว่า “นโม” เพียงคำเดียวได้เป็นเดือนๆ ยิ่งคำว่า “มหา” ท่านก็เทศน์ สนุกมาก ครั้งหนึ่งมีพระสององค์จากกรุงเทพฯ ไปหาท่านปรากฏว่าพระทั้งสององค์นี้ มีความแตกฉานในหนังสือวิสุทธิมรรค

ท่านพระอาจารย์มันก็สอนว่า **“วิสุทธิมรรคนี้มีอะไร มีศีลนิเทศ สมานินิเทศ ปัญญานิเทศ นิเทศนี้คืออะไร ก็คือนิทาน เป็นนิทานเรื่องศีล สมานิ ปัญญา ไม่ใช่ความจริงของ ศีล สมานิ ปัญญา หรอก ถ้าต้องการรู้ความจริง ต้องปฏิบัติให้มีขึ้นในกาย วาจา ใจ ของตน”**

ท่านพระอาจารย์มัน มีความละเอียดมากในการสอนลูกศิษย์ เวลาพระองค์ไหนป่วยแล้วขอยา ท่านจะว่า **“นี่เอาอะไรเป็นสรณะที่พึ่ง เอาพระพุทธรูปเป็นที่พึ่ง หรือเอายาเป็นที่พึ่ง ถือศาสนาพุทธหรือถือศาสนาอื่นแน่”**

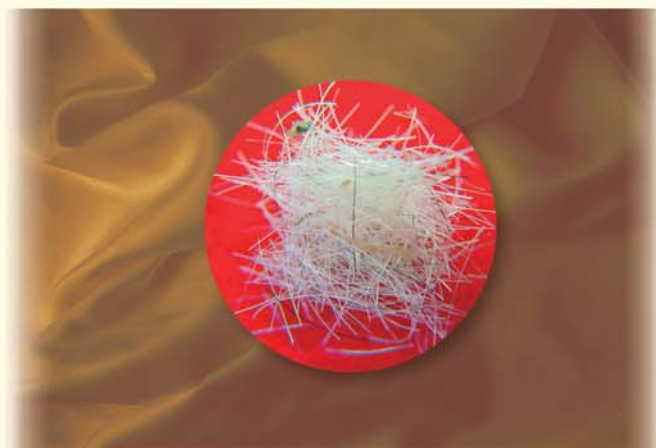
แต่ถ้าองค์ไหนป่วยแล้วไม่ยอมฉันยา ท่านก็ติเตียนอีก **“ยามี ทำไม่ไม่ยอมฉัน ทำไม่ทำตัวเป็นคนเลี้ยงยาก”** ฟังแล้วดูเหมือนลูกศิษย์จะ

ต้องโดนทั้งขึ้นทั้งล่อง แต่ความหมายของท่านคือขอปราบทิฐฐิของลูกศิษย์ในเรื่องนี้ เพราะความดีไม่ได้อยู่กับการฉันยาหรือไม่ฉันยา แต่อยู่กับการใช้ปัญญาพิจารณาทุกข์ต่างหาก

ท่านอยู่ที่บ้านหนองผือได้สามเดือน ปรากฏว่าธาตุขันธ์ของท่านไม่ถูกกับอาหารและดินฟ้าอากาศที่นั่น อีกประการหนึ่งเวลาอยู่กับพระอาจารย์มัน ท่านเองก็วางตัวไม่ค่อยถูก เวลาใกล้ก็กล้าเกินตัว เวลาไกลก็กลัวเกินไป ไม่เหมือนเวลาที่อยู่กับท่านพ่อลี ท่านจึงขอลากลับไปอยู่ที่จันทบุรี

ปีพุทธศักราช ๒๕๑๓ เป็นต้นมา ท่านมาอยู่จำพรรษาและสร้างวัดธรรมสถิต ตำบลกระเจต จังหวัดระยอง ตามพระบัญชาของสมเด็จพระมหาธีรราช (จวน) วัดมกุฏกษัตริยาราม และสร้างศาสนสถาน ศาสนวัตถุอันมั่นคงถาวรเป็นที่พึ่งทางด้านจิตใจของชาวภาคตะวันออกสืบมาจนกระทั่งทุกวันนี้

ปีพุทธศักราช ๒๕๑๙ ได้รับพระราชทานสมณศักดิ์เป็นพระครูชั้นเอกที่**พระครูญาณวิศิษฐ์** เข้าสู่บรมสุขเมื่อเช้าวันที่ ๑๔ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๒๙ ณ สำนักกรรมฐานธรรมรังสี ประเทศฮ่องกง สิริอายุ ๗๑ ปี ๑๐ วัน ๔๙ พรรษา 🏠

ได้รับมอบเกศมาจาก
พระครูสมุห์สุชิน ปริบูรณ์
วัดธรรมสถิต
จังหวัดระยอง

๑๐. พระครูศาสนูปการณ์ (หลวงปู่บุญจันทร์ กมโล)

วัดสันติกาवास อำเภอไชยวาน จังหวัดอุดรธานี

“พระอริยเจ้าผู้งามดั่งดอกบัว”

พระเดชพระคุณหลวงปู่บุญจันทร์ กมโล พระอริยเจ้าผู้เอื้อเฟื้อในพระธรรม วินัย และข้อวัตรปฏิบัติอย่างหาที่ติมิได้ กิริยาอันงดงามทั้งภายนอกและภายใน บ่งออกมาจากกมลสันดานที่เต็มเปี่ยมไปด้วยคุณธรรมอันละเอียดประณีต ที่ก้าวผ่านการกลั่นกรองด้วยวัตรปฏิบัติของพระรุดงค์กรรมฐานมาโดยลำดับ จนก้าวขึ้นสู่ความเป็นบัวเหนือน้ำ สมฉายานามของท่านที่ว่า “กมโล พระอริยเจ้าผู้งามดั่งดอกบัว”

ท่านได้ฟังธรรมปฏิบัติจากสองสำนัก สองพระอาจารย์ใหญ่แห่งยุคคือ ท่านพระอาจารย์เสาร์ กนฺตสีโล และท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทตฺโต ซึ่งน้อยรูปนักที่จักได้โอกาสวาสนาเช่นนั้น นอกจากนั้นท่านยังได้รุดงค์ไปทั่วทุกทิศ ติดตามพระกรรมฐานชื่อดังหลายรูปเช่น พระอาจารย์สิงห์ ขนฺตยาคโม

พระอาจารย์มหาปิ่น ปญฺญาพโล พระอาจารย์อ่อน ญาณสิริ พระอาจารย์ภูมี จิตฺตมโม พระอาจารย์กุ่ม ฌมฺมทินฺโน พระอาจารย์คำดี ปภาโส หลวงตามหาบัว ญาณสมฺปนฺโน เป็นต้น ท่านมีนิสัยวาสนาในทางธรรมตั้งแต่วัยเยาว์ บ่งบอกทางแห่งสาวกบารมีญาณว่าจะถึงที่สุดในปัจจุบันชาติ

ท่านเกิดเมื่อวันศุกร์ที่ ๑๕ กันยายน พ.ศ. ๒๔๕๙ ที่บ้านคำพระ ตำบลคำไฮ อำเภอพนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด เป็นบุตรของนายคำภา และนางมุ่ม กัมปันโน

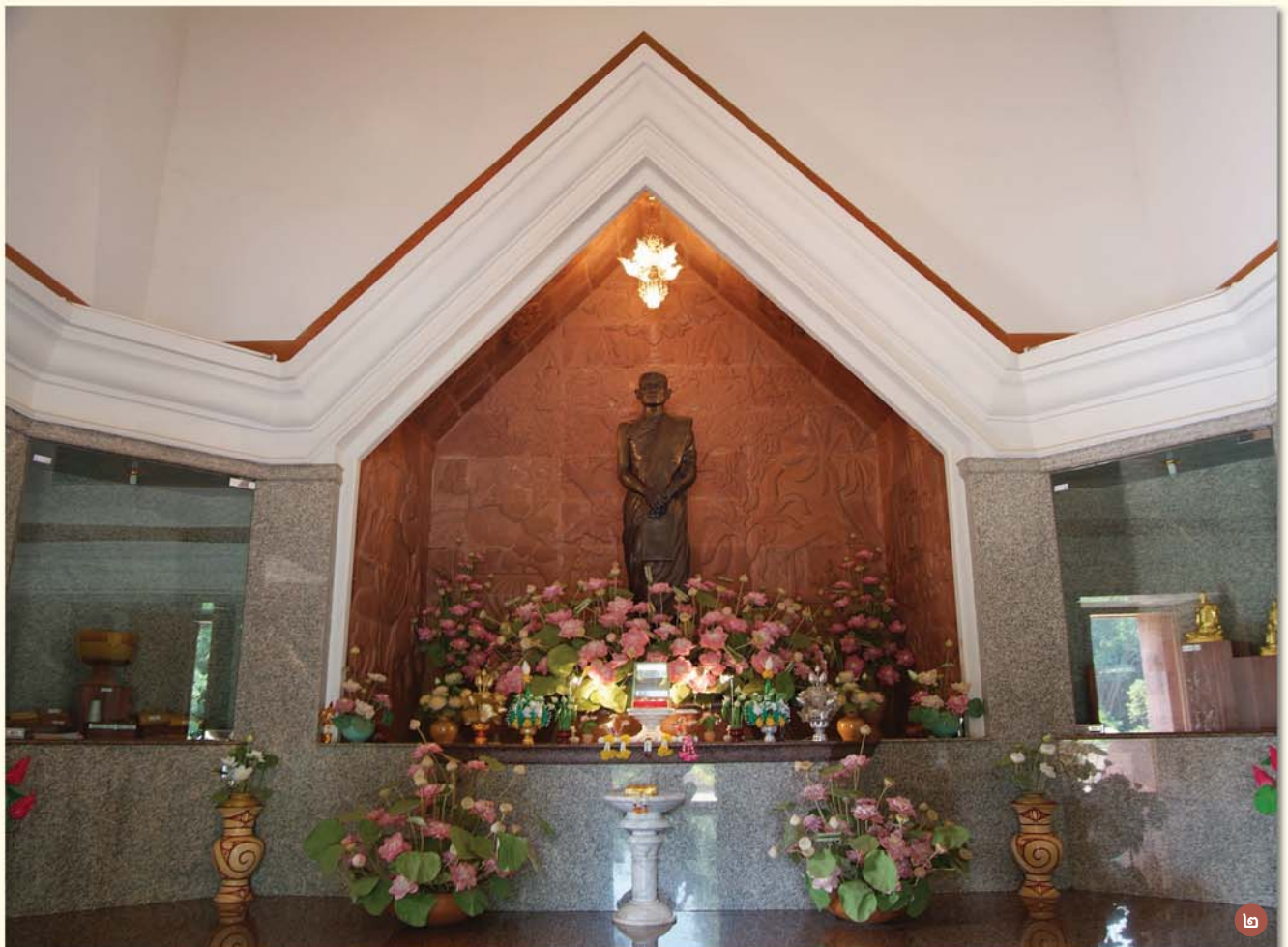
เมื่ออายุ ๑๓ ปี ขณะที่ท่านกำลังไถนาอยู่นั้น จิตได้หวนนึกถึงพระพุทธเจ้า กระเทือนภายในหัวใจประหนึ่งพระพุทธองค์มาประทับกลางหัวใจ เกิดปีติและเลื่อมใสในพระพุทธองค์เป็นอย่างมาก

ในปีพุทธศักราช ๒๔๗๒ ได้บรรพชาเป็นสามเณรฝ่ายมหานิกาย ที่บ้านท่าเตื่อ ตำบลตูม อำเภอคำม่วง จังหวัดขอนแก่น โดยมี **พระอาจารย์อู๋** เป็นพระปัพพชาจารย์ หลังจากบรรพชาแล้ว ในปีต่อมาท่านได้ป่วยเป็นไข้รากสาด

๑

๑ ภาพวาดท่านพระอาจารย์มั่น และหลวงปู่บุญจันทร์ ในพิพิธภัณฑ์เจดีย์ ที่วัดสันติกาवास
๒ รูปหล่อโลหะหลวงปู่บุญจันทร์ ในพิพิธภัณฑ์เจดีย์

๒

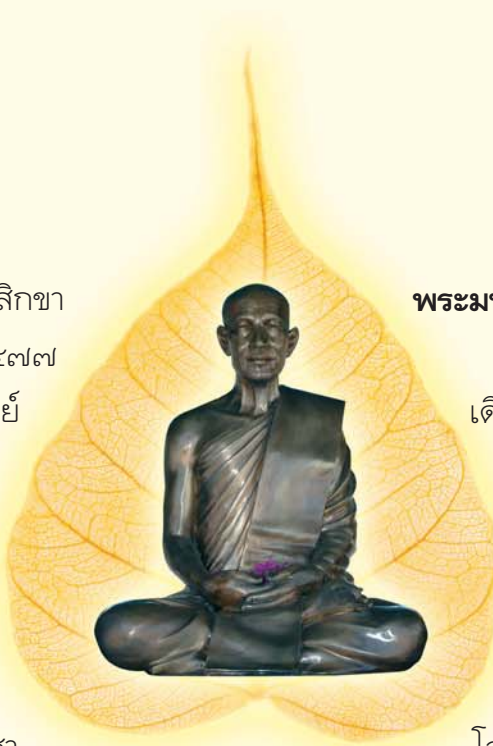
อย่างหนัก ญาติพี่น้องจึงให้ลาสิกขา

ในปลายปีพุทธศักราช ๒๔๗๗ ได้ฝากตัวเป็นศิษย์พระอาจารย์คำดี และได้บรรพชาเป็นสามเณรฝ่ายมหานิกายอีกครั้งที่วัดฟ้าหยาด บ้านคำไฮ ตำบลคำไฮ อำเภอพนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด โดยมี **พระครู**

วิจิตร (จันทา) เป็นพระบัพพชา

จารย์ ขณะเป็นสามเณรได้ติดตามพระอาจารย์สัวไปกราบทานพระอาจารย์เสาร์ กนตสีโล ที่วัดป่าสุทธาวาส และท่านได้ให้โอวาทธรรมว่า **“ให้ตั้งใจให้ดี ตั้งสติให้ดีนะ”** โอวาทเพียงสั้น ๆ ก็เป็นที่ติดตาตรึงใจเป็นอย่างยิ่ง และมีความศรัทธาพระกรรมฐานสายธรรมยุตเป็นอย่างยิ่ง

ในปีพุทธศักราช ๒๔๗๙ ได้ฝากตัวเป็นศิษย์ **พระอาจารย์สีโห เขมโก** วัดป่าศรีไพรวัลย์ อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด และต่อมาได้อุปสมบทเป็นพระฝ่ายธรรมยุตที่วัดเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด เมื่อวันที่ ๓ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๗๙ โดยมี **พระโพธิญาณมุนี** เป็นพระอุปัชฌาย์

พระมหาบุญถึง เป็นพระกรรมวาจาจารย์

ในปีพุทธศักราช ๒๔๙๒ ได้เดินทางไปกราบนมัสการท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทัตโต และท่านพระอาจารย์มั่นได้ให้โอวาทว่า **“จะพิจารณาอะไร อย่าหนีจากกายกับใจ พิจารณากายแล้วก็พิจารณาใจ จนหายสงสัย”**

โอวาทธรรมสั้น ๆ ของหลวงปู่มั่นที่แสดงก็เพียงพอต่อการปราบกิเลส ภายในใจได้อย่างสิ้นเชิง

ในปีพุทธศักราช ๒๔๙๓ พรรษาที่ ๑๕ ท่านได้สร้างวัดสันติกาवास อำเภอไชยวาน จังหวัดอุดรธานี และได้จำพรรษาเรื่อยมาจนถึงวาระสุดท้ายแห่งชีวิต

ท่านละสังขารอย่างสง่างามในขณะที่หลวงตามหาบัว ญาณสมปนฺโน เข้าเยี่ยม ณ วัดสันติกาवास อำเภอไชยวาน จังหวัดอุดรธานี เมื่อวันอาทิตย์ที่ ๑๘ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๓๘ เวลา ๑๐.๕๒ น.

สิริอายุ ๗๙ ปี ๕๙ พรรษา

๑๑. หลวงปู่ผัน ปาเรสโก

วัดป่าหนองไคร้ บ้านหนองทองกลาง ตำบลหนองหิน
อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร

“พระอริยเจ้าผู้มีปฏิปทาประดุจม้าศึก”

พระเดชพระคุณหลวงปู่ผัน ปาเรสโก พระอริยเจ้าผู้มีวิถีชีวิตและปฏิปทาที่ไม่หยุดนิ่งในความเพียรที่จะเสาะแสวงหาที่สงัดวิเวกเปล่าเปลี่ยว อดีตชาติท่านเคยเกิดเป็นคนประเทศฟิลิปปินส์ เป็นศิษย์ท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทตฺโต ที่สำคัญรูปหนึ่ง

เริ่มแรกท่านศึกษาธรรมกับท่านพระอาจารย์สิงห์ ขนดฺยาคโม ท่านพระอาจารย์มหาปิ่น ปัญญาพโล และพระอาจารย์ฝั้น อาจาโร ท่านมีอุปนิสัยในการปฏิบัติที่แปลกแต่อุปนิสัยนั้นให้ผลในทางบวกเสมอ และมีวิถียาวไกลสามารถบอกรวันตายล่วงหน้าได้ถึง ๒ ปี

ท่านชอบธุดงค์และท่องเที่ยวอยู่ตามถ้ำเป็นส่วนมาก ถ้าทั่วทุกภาคในประเทศไทยไม่ว่าใกล้หรือไกลท่านได้เข้าไปอาศัยภาวนามาแล้วแทบทั้งนั้นตามบันทึก การเดินทางธุดงค์ของท่านนับได้ว่า

๗๒ ถ้ำ ถ้ำที่ท่านสร้างและอยู่จำพรรษาคือ ถ้ำเอราวัณ อำเภอกลาง จังหวัดอุดรธานี และถ้ำพระสบาย อำเภอแม่ทะ จังหวัดลำปาง

ท่านได้รับการยกย่องจากพระอาจารย์อ่อน ฌานสิริ ว่า “เป็นพระกรรมฐานม้า” หมายความว่า เหมือนม้าศึกตัวปราดเปรียวฝีเท้าเร็วในเชิงรุกและรับ ท่านมีนิสัยต้องเที่ยวไปเหมือนม้า คือต้องเดินท่องเที่ยวรอนแรมปีนป่ายป่าเขาอาศัยอยู่ตามถ้ำอาศัยปัญญาเป็นอาวุธในการรุกรบกับกิเลส

ท่านเกิดเมื่อวันพฤหัสบดีที่ ๓๐ กรกฎาคม พุทธศักราช ๒๔๕๑ ขึ้น ๒ ค่ำ ปีมะแม เวลาใกล้รุ่ง ณ บ้านหนองหิน หมู่ที่ ๑ ตำบลหนองหิน อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร เป็นบุตรของขุนเสลวาปี (ศรีคัธมาส ลูกคำ) และนางหา ลูกคำ มีพี่น้องร่วมบิดามารดาเดียวกันรวม ๑๑ คน เป็นชาย ๕ คน และหญิง ๖ คน

ปีพุทธศักราช ๒๔๖๙ หลังฤดูการออกพรรษาเดือนพฤศจิกายน ขึ้น ๑๕ ค่ำ มีพระธุดงค์กรรมฐานมาพักไ้ร่วมไม้ในป่าช้าบ้านยางเดี่ยว

พระพิชิตมารพระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์วัดป่าหนองไคร้

๔ รูป สามเณร ๕ รูป ตำผ้าขาว ๒ คน มีพระอาจารย์มหาปิ่น ปญฺญาพโล เป็นหัวหน้าคณะ ท่านได้ฟังเทศน์จากพระอาจารย์มหาปิ่น ทำให้เกิดความศรัทธาเลื่อมใสเป็นอย่างมาก ในขณะที่ท่านอายุได้ ๑๙ ปี รัชการเป็นครูใหญ่ โรงเรียนประชาบาลตำบลหนองหิน อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร

ปีพุทธศักราช ๒๔๖๙ อายุ ๒๑ ปี ได้ออกบวชเป็นคณะสงฆ์ฝ่ายมหานิกาย บวชได้ ๕ เดือนก็ลาสิกขา เข้ารับราชการเป็นนายทหาร

ปีพุทธศักราช ๒๔๗๑ ได้รับเลื่อนยศเป็นสิบเอก ทุกวันหยุดราชการได้เดินทางไปฟังธรรมจากพระอาจารย์สิงห์ ขนฺตยาคโม ที่วัดป่าสาละวัน และพระอาจารย์มหาปิ่น ปญฺญาพโล และพระอาจารย์ฝั้น อาจาโร ที่วัดป่าศรีธารวม อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา จนสามารถรวมจิตเป็นหนึ่ง ยกจิตขึ้นมาพิจารณาอสุภะกรรมฐาน เป็นที่น่าเบื่อหน่ายในกายสังขาร จึงตัดสินใจลาออกราชการเข้าร่วมการสวดปาฏิโมกข์ด้วยความเลื่อมใส

อุปสมบทครั้งที่ ๒ ในคณะสงฆ์ฝ่ายธรรมยุต เมื่อวันที่ ๑๑ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๘๐ อายุได้ ๒๙ ปี ณ วัดสุทธจินดา อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา โดยมี **พระโพธิวงศาจารย์ (สังข์ทอง)** เป็นพระอุปัชฌาย์ **พระอาจารย์มหาปิ่น ปญฺญาพโล** เป็นพระกรรมวาจาจารย์ **พระมหาสุทัศน์ สุทฺตโน** เป็นพระอนุสาวนาจารย์

เมื่อบวชแล้วไปศึกษาธรรมกับพระอาจารย์สิงห์ ขนฺตยาคโม และพระอาจารย์อ่อน ญาณสิริ วัดป่าสาละวัน จังหวัดนครราชสีมา

ปีพุทธศักราช ๒๔๘๑ จำพรรษาที่วัดป่าศรีธารวม อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา กับ

พระอาจารย์ฝั้น อาจาโร จากนั้นท่านธุดงค์ไปจำพรรษาตามถ้ำและป่าเขาในจังหวัดต่าง ๆ

ปีพุทธศักราช ๒๔๙๐ อายุ ๓๙ ปี พรรษา ๑๐ จำพรรษา กับท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทตฺโต ที่วัดป่าบ้านหนองผือ ตำบลนาใน อำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร

ในวันพระปาฏิโมกข์วันหนึ่งท่านนั่งคิดคนเดียวว่าอยากจะลงสวดปาฏิโมกข์ในวันอุโบสถ พอถึงเวลาลงอุโบสถ หลวงตามหาบัวกำลังจะขึ้นสวดพระปาฏิโมกข์ ท่านพระอาจารย์มั่นรีบพูดขึ้นว่า **“เดี๋ยวก่อนท่านมหา(บัว) วันนี้พักก่อน เห็นท่านฝันอยากสวดปาฏิโมกข์อยู่พอดี ให้ท่านฝันสวดแทนก็แล้วกัน”** หลวงปู่มั่นรู้วาระจิตที่คิดเช่นนั้น ท่านแทบล้มสลบไปต่อหน้า เหงื่อซึมไหลไปทั่วตัว มึนชาไปหมด นี่คือการมหัศจรรย์ในวาระจิตของท่านพระอาจารย์มั่น ถ้าเราคิดดีก็ดีไป แต่ถ้าคิดไม่ดีนี่สิ ย่อมอยู่กับท่านไม่ได้ เพราะท่านรู้หมดทุกอย่าง

ได้ศึกษาวัตรปฏิบัติ และอุบายธรรมในสำนักของท่านพระอาจารย์มั่นเป็นที่เข้าใจสมประสงค์แล้ว เมื่อท่านจะออกไปทำความเพียรเฉพาะตน ท่านได้ตั้งเจตนาของท่านไว้ ๙ ข้อ ดังนี้

๑. จะไม่ไปคลุกคลีหมู่คณะอีก นอกเสียจากสามเณรที่ติดตามท่านมาแต่ไหนแต่ไรมา ๒ รูป

๒. จะไปเลือกหาสถานที่ ที่เห็นว่าเหมาะสมพอสะดวกในการทำสมาธิได้แล้ว จะอยู่เป็นที่ไม่เที่ยวเตร็ดเตร่

๓. จะพยายามใช้สติปัญญาให้มาก พิจารณากายคตาสติแต่อย่างเดียว ให้เป็น **เอกายโน มคฺโค วิสุทฺธิยา**

๔. การเทศนาแก่สานุศิษย์ และพุทธบริษัท ภายนอกจะให้มีน้อยที่สุด

วิหารวัดป่าหนองไคร้

๕. คุณวิเศษจะไม่เกิดขึ้นในจิตโดยเร็วพลัน
 ทัศนความประสงค์ของตนสักปานใดก็ตาม จะถือเอา
 ความสงบสันต์ วิเวกกาย วิเวกวาจาเป็นหลัก

๖. เท่าที่ศึกษาอบรมกับท่านพระอาจารย์มั่น
 ภูริทตฺโต พอควรแก่การอบรมย่อมเป็นแนวทาง
 จะฝึกตนดำเนินตนไปข้างหน้าได้แล้ว ไม่ต้อง
 ได้ยินได้ฟังอีก ก็พอจะเป็นไปบ้างแล้ว เว้นเสีย
 แต่จะเกิดวิจิตรจลาลงเลือนหายหลังอีก จึงจะไป
 ศึกษากราบเรียนท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทตฺโตอีก

๗. จะเที่ยวเลือกหาสถานที่ทำความเพียร ที่
 ไม่ห่างไกลจากท่านพระอาจารย์มั่นจนเกินไป สถานที่

ที่ที่ได้เลือกคือบ้านหนองมะโฮง ตำบลไร่ อำเภอก
 พรหมนิคม จังหวัดสกลนคร ระยะทางจากวัด
 ป่าหนองผือ ประมาณ ๔ - ๔ กิโลเมตร เท่านั้น
 และจำพรรษาที่นี่ ๑ พรรษา

๘. ข้อวัตรปฏิบัติต่างๆ ซึ่งศึกษาอบรมมา จะ
 พยายามทำให้เป็นเนืองนิจ สม่ำเสมอ ไม่ให้ลุ่มๆ
 ดอนๆ ให้คงเส้นคงวาเป็นบรรทัดฐานตั้งอยู่ ถึง
 แม้จะเสื่อมถอยไป โดยอนุโลมสานุศิษย์หรือ
 ญาติโยมและกิเลสของตนเหล่านี้ให้น้อยครั้งที่สุด

๙. ถ้าเห็นสำนักใดหรือหมู่คณะใดประพฤติด
 เลวทรามกว่าตน เจตนาจะไม่เพ่งโทษ สำนักใด

หรือใครเป็นอันขาด

ปีพุทธศักราช ๒๔๙๓ ท่านโนโตน ลุกคำ ซึ่งเป็นพี่ชาย ได้นิมนต์ให้ กลับมาโปรดญาติโยม ในถิ่นเกิด ท่านพักภาวนาที่เสนาสนะป่า แห่งหนึ่ง

ในปีพุทธศักราช ๒๔๙๙ ขณะที่ท่านพักจำพรรษา มี แสงสว่างสุกใสพวยพุ่งขึ้นมาจาก ทางด้านทิศตะวันตก เป็นอย่างนี้ตลอดพรรษา ด้วยบุญพหุณิมิตแห่งเทพบันดาลแนะนำสถานที่อัน เป็นมหามงคล ท่านจึงสร้าง **“วัดป่าหนองไคร้”** บ้าน หนองทองกลาง ตำบลหนองหิน อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร

ปีพุทธศักราช ๒๕๐๑ ท่านได้สร้างพระพุทธรูปใหญ่หน้าตักกว้าง ๔ เมตร สูง ๕ เมตร (วัด จากฐาน ๗ เมตร) เพื่อให้อนุชนรุ่นหลังไหว้และ เพื่อจะได้บรรจุพระบรมสารีริกธาตุที่ได้รับจาก ท่านพ่อลี กับอัฐิธาตุของท่านพระอาจารย์มั่น ซึ่ง ท่านมีอยู่มาก (ท่านรับแต่งตั้งให้เป็นพระผู้มีหน้า

ที่ลงไปเก็บอัฐิธาตุท่านพระอาจารย์มั่น จึง ได้รับส่วนแบ่งมามาก) เจ้าประคุณ สมเด็จพระมหาธีรราชเจ้า (พิมพ์ ธรรมธโร) วัดพระศรีมหาธาตุ บางเขน กรุงเทพมหานคร ได้ ประทานนามพระพุทธรูปปาง มารวิชัยองค์นี้ว่า **“พระพิชิต มาร”** โดยได้บรรจุพระบรม สารีริกธาตุที่พระเศียร และ

พระธาตุท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทตฺโต จำนวน หลายร้อยองค์ ประมาณครั้งแก้วไว้ที่พระนาภี (สะดือ) ในงานคราวนั้นท่านพระอาจารย์สิงห์ ขนดฺ ยะโกโม เป็นประธานฝ่ายสงฆ์

ท่านบรรจุอุทุมมธรรมชั้นสูงสุดที่วัดป่าหนอง หัวเสือ บ้านโตนงไต้น ตำบลหนองหิน อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร ในเดือนมีนาคม พ.ศ. ๒๕๓๐ ก่อน มรณภาพเพียง ๕ เดือน

มรณภาพเข้าสู่อนุภาติเสสนิพพาน เมื่อวันที่ ๑๒ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๓๐ ที่โรงพยาบาลยโสธร สิริอายุ ๗๙ ปี ๑๐ เดือน ๔๙ พรรษา 🍵

ได้รับมอบอัฐิจาก
พระครูสุมนสารคุณ
(หลวงพ่อประสาร)
เจ้าอาวาสวัดป่าหนองไคร้

๑๒. พระอุดมสังวรวิสุทธิเถร (พระอาจารย์วัน อุตตโม)

วัดถ้ำอภัยดำรงธรรม อำเภอสองดาว จังหวัดสกลนคร

“พระอริยเจ้าผู้สามารถเดินฝ่าลูกกระสุนปืนได้”

พระเดชพระคุณท่านพระอาจารย์วัน อุตตโม พระอริยเจ้าผู้เคยใกล้ชิดอุปถัมภ์ทั้งหลวงปู่เสาร์ กนฺตสีโล และท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทตฺโต ท่านเป็นผู้ที่พูดน้อยแต่พูดจริงทำจริง อ่อนน้อมต่อผู้ที่มีอายุพรรษามากกว่า เป็นผู้ที่หนักในการระบธรรม ชอบความเป็นระเบียบ ให้ความอนุเคราะห์แก่สหธรรมิกที่อ่อนกว่า การวางตัวของท่านเสมอต้นเสมอปลายจึงได้รับคำยกย่องสรรเสริญจากพระเถระผู้ใหญ่ และเป็นที่เคารพนับถือของผู้ nhỏ เป็นผู้ที่ฝึกตนได้ดี เรียบร้อยงดงามในทุกอิริยาบถ ทั้งยืน เดิน นั่ง นอน เป็นผู้ที่พอดี ไม่ช้า ไม่เร็ว พอเหมาะเสมอในทุกโอกาส

ท่านชื่นชอบการอยู่ป่าดงลึกเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะเทือกเขาภูพาน ซึ่งเป็นแดนแห่งธรรมที่

พระอริยเจ้าศิษย์ท่านพระอาจารย์มั่นแทบทุกองค์ ต้องได้เหยียบย่างผ่าน ท่านได้อยู่อาศัยจำพรรษาที่ถ้ำอภัยดำรงธรรม ภูเหล็ก บนเทือกเขาภูพาน มาจนตลอดชีวิต

ชื่อเสียงของท่านโด่งดังเป็นพลุแตก เป็นที่รู้จักของคนทั่วประเทศ เนื่องจากสื่อประโคมข่าวถึงความขลังศักดิ์สิทธิ์ที่ท่านสามารถเดินฝ่าดงลูกกระสุนปืนที่รุมยิงได้อย่างปลอดภัย เรื่องมีดังนี้

เมื่อวันที่ ๑๕ พฤษภาคม ๒๕๑๓ ท่านได้รับนิมนต์ไปเจริญพระพุทธมนต์ในงานแต่งงานที่หมู่บ้านสองดาว ตำบลสองดาว กิ่งอำเภอสองดาว จังหวัดสกลนคร กว่าจะได้กลับวัดก็มีดค่า ท่านและพระเถระที่ติดตาม ๗ รูปได้เดินเท้าไปตามถนน ร.พ.ช. ผ่านทุ่งนาและป่าเขาขึ้นสู่ภูเหล็ก สมัยนั้นผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์กำลังถูกเจ้าหน้าที่บ้านเมืองปราบปรามอย่างหนัก จึงห้ามประชาชนเดินในป่าเวลาค่ำคืน ขณะที่เดินมาได้ประมาณ ๔ - ๕ เส้น ด้วยความมืด พระเถระจึงใช้ไฟฉายส่องทางเจ้าหน้าที่ทหารเห็นเช่นนั้นนึกว่าเป็นผู้ก่อการร้าย

พระมุจลินทร์ ที่ถ้ำพวง

คอมมิวนิสต์จึงถล่มยิงด้วยปืนเอ็ม ๑๖ และอาวุธปืนอื่น ๆ เสียปืนดั่งสนั่นหวั่นไหว เพราะตั้งใจฆ่าให้หมด ขณะที่โดนยิงถล่ม พระเถระที่ติดตามท่านเล่าว่า ต่างองค์ ก็ต่างวิ่งหลบกระสุนปืนรอบ ๆ ท่าน ในรัศมีของ ท่านกระสุนไม่อาจกรายผ่านเข้ามาได้ ท่านคงเดินฝ่ากระสุนไปเหมือนเดินเล่นตามปกติธรรมดา เป็นที่ อัศจรรย์ ของพระเถระที่ติดตาม

รุ่งสางทหารเข้าไปเคลียร์ พื้นที่ ไม่เห็นศพคนตายสักคน จึงติดตามรอยเท้าขึ้นไปบนเขา สอบถามได้ความว่า กลุ่มที่ถูกคุมยิงเมื่อคืนนี้มิใช่ผู้ก่อการร้ายแต่เป็นพระอาจารย์วันและพระเถระพวกทหารจึงเข้าไปขอขมาท่านและถวายตัวเป็นศิษย์ด้วยความศรัทธาเลื่อมใสเชื่อมั่นในอานุภาพของท่านเป็นอย่างยิ่ง นี่เองเป็นมูลเหตุให้ชื่อเสียงท่านโด่งดังในยุคนั้นเป็นอย่างมาก

ท่านเกิดเมื่อวันอาทิตย์ที่ ๑๓ สิงหาคม พุทธศักราช ๒๔๖๕ บ้านตาลโกน ตำบลตาลโกน อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดสกลนคร เป็นบุตรนายแหลม และนางจันทร์ สีลารักษ์

ในวัยเด็กบิดามารดานำไปฝากกับท่านพระอาจารย์วัง จิตติสาร วัดอรัญญิกาวาส บ้านม่วงไข่ อำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร

เมื่ออายุได้ ๑๕ ปีพระอาจารย์วังจึงพาไปบวช ณ วัดศรีบุญเรือง เมื่อวันที่ ๑ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๔๘๙ โดยมี **พระราชกวี** เป็นพระปัพพชาจารย์

ได้ฝากตัวเป็นศิษย์กับ**พระอาจารย์เสาร์ กนตสีโล** ที่วัดป่าบ้านท่าช้างเหล็ก ซึ่งอยู่ใกล้กับเมืองอุบลราชธานี พระอาจารย์เสาร์ได้กำชับว่า

สามเณรที่มีอายุ ๑๙ ปี ต้องท่องปาฏิโมกข์ให้ได้จึงจะให้ไปเรียนนักธรรม ท่านก็ท่องปาฏิโมกข์อยู่ประมาณ ๒๐ วันจึงขึ้นใจ

อุปสมบทที่วัดศรีธรรมาราม อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร เมื่อวันที่ ๒๙ มกราคม พุทธศักราช ๒๔๘๕ เวลา ๑๖.๑๐ น. โดยมี **พระครูจิตรวินัยนาคร** เป็นพระอุปัชฌาย์ **พระมหาคล้าย วิสารโท** เป็นพระกรรมวาจาจารย์

ปีพุทธศักราช ๒๔๘๘ - ๒๔๙๓ ท่านได้อยู่จำพรรษาศึกษาธรรม และเป็นพระอุปัชฌาย์ท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทัตโต ที่วัดป่าบ้านหนองผือ อำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร

เมื่อออกพรรษาแล้ว ท่านได้กราบลาท่านพระอาจารย์มั่น ไปเที่ยวธุดงค์เพียงองค์เดียว เพื่อฝึกตนให้มีความกล้าหาญด้วยการพึ่งตนเอง

ตอนหนึ่งท่านเล่าว่า ไปพักที่ราวป่าใกล้บ้านระหว่างพักอยู่ที่นั่น วันหนึ่งตอนหัวค่ำได้เดินจงกรมพอสมควรแล้วจึงขึ้นไปพักเพื่อนั่งสมาธิต่อ ท่านเกิดปวดท้องอย่างหนัก ท้องเดินอย่างแรงและอาเจียนไปด้วยในขณะเดียวกัน ถ่ายได้เพียง ๓ ครั้งหมดเรี่ยวแรง ร่างกายมีเหงื่อออกโชกเปียกหมดทั้งตัว จึงพยายามรวบรวมสติระลึกถึงธรรม ว่าถึงคราวที่จะพึ่งตัวเองจริง ๆ เพราะเพื่อนฝูงญาติโยมในที่นั้นไม่มีเลย ท่านได้หยิบยาหม่องตราพระมาฉุน แต่ไม่ได้ผล จึงเอากลือที่เหลือจากฉุนมะขามป้อมที่เอามาจากท่านพระอาจารย์มหาบัวมาทดลองฉุนดู ปรากฏว่าอาการถ่ายและอาเจียนได้หายไปอย่างพลิตทั้ง ยังเหลืออยู่แต่ความอ่อนเพลียเท่านั้น

วันต่อมา ขณะที่ท่านเดินจงกรมอยู่ในป่า

ปากทางเข้าถ้ำพวง

ห่างจากที่พักประมาณ ๓ เส้น มีหญิงสาวคนหนึ่งซึ่งเคยมาใส่บาตรทุกวัน คงมีจิตปฏิบัติต่อท่าน ได้เดินร้องรำเข้าไปสู่ที่พักและไปนั่งร้องรำฮัมเพลงเบา ๆ อยู่ใกล้ที่พักของท่าน ท่านได้รวบรวมสมาธิเพ่งดูทางจงกรมอยู่ที่เดียวแทบไม่หายใจ หญิงสาวคนนี้ร้องรำอยู่ ณ ที่พักของท่านเกือบชั่วโมง สังเกตถึงพฤติกรรมของเธอแล้วย่อมเป็นไปได้ในทางเกิดอันตรายแก่พรหมจรรย์ได้มาก แต่เพราะกำลังใจของท่านแน่นแน่ว่า ในที่สุดหญิงสาวผู้นั้นก็เดินออกไปอย่างเงียบ ๆ

เหตุการณ์ครั้งนั้น ท่านอดภูมิใจในตัวเองไม่ได้ ที่สามารถรักษาพรหมจรรย์ให้ผ่านพ้นจากอันตรายไปได้ตลอดรอดฝั่ง ดังพุทธภาษิตที่ท่านได้เล่าเรียนมาว่า “อิติ มลํ พรหมจรรย์สุตํ ซึ่งแปลว่า หญิงเป็นมลทินแห่งพรหมจรรย์นั้น เป็นพุทธภาษิตที่ท่านตระหนักและยึดมั่นตลอดมา

ตราบชั่วอายุชัย”

เป็นอันว่าสมความตั้งใจในการออกไปวิเวกเพื่อฝึกความกล้าและพึ่งตนเอง หากเป็นพระที่ไม่มั่นคง เอาตัวไม่รอดอย่างแน่นอน เมื่อท่านพิจารณาดูแล้วเห็นว่าสถานที่นั้นเสี่ยงมาก จึงอยู่เพียง ๔ คืนแล้วเดินทางต่อไป แต่หาที่ใดก็ไม่เหมาะ จึงไปอยู่ร่วมกับท่านพระอาจารย์มหาบัว ญาณสมฺปนฺโน ที่ดงใกล้กับบ้านจิ้ว ต่อมาเมื่อใกล้วันวิสาขบูชา จึงได้เดินทางกลับวัดป่าบ้านหนองผือตามเดิม ท่านพระอาจารย์มั่นได้ถามถึงการไปวิเวกของท่าน ท่านก็ได้กราบเรียนไปตามความเป็นจริง ท่านพระอาจารย์มั่นจึงให้กำลังใจและให้อโวาหาว่า

“การเจริญอานาปานสติก็เป็นทางที่ดีเหมือนกัน เพราะการเจริญกรรมฐานแต่ละอย่าง เมื่อจิตจะรวมลงเป็นสมาธินั้น ย่อมโน้มลงสู่คลองอานาปานสติเสียก่อนจึงรวมลงเป็นสมาธิ”

ท่านได้อยู่อุปฐากท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทตฺโตจนถึงวันมรณภาพ รวมเวลาที่ได้อยู่อุปฐากท่านพระอาจารย์มั่น เป็นเวลา ๕ ปี

ปีพุทธศักราช ๒๔๔๔ ท่านจำพรรษาที่วัดป่าพระสถิตย์ อำเภอศรีเชียงใหม่ จังหวัดหนองคาย

ปีพุทธศักราช ๒๔๔๕ ท่านกลับมาจำพรรษาที่วัดป่าคามวาสี ซึ่งเป็นถิ่นมาตุภูมิ ระหว่างนั้นพระอาจารย์เทศก์และหมู่คณะหลายรูปลงไปจำพรรษาที่ภาคใต้ ท่านจึงติดตามไปด้วย

ปีพุทธศักราช ๒๔๔๖ จำพรรษาที่วัดราษฎร์โยธี บ้านโคกกกลอย ตำบลโคกกกลอย อำเภอตะกั่วทุ่ง จังหวัดพังงา

ปีพุทธศักราช ๒๔๔๗ - ๒๕๐๐ จำพรรษาที่วัดเจริญสมณกิจ อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต

ปีพุทธศักราช ๒๕๐๔ จำพรรษาที่ถ้ำอภัยดำรงธรรม มีพระภิกษุ ๗ รูป สามเณร ๓ รูป เสนาสนะที่อยู่อาศัยก็ทำขึ้นไว้เพียงชั่วคราว ปรากฏว่าการอยู่จำพรรษาปีนั้นท่านป่วยเป็นไข้ป่าอย่างหนัก

ปีพุทธศักราช ๒๕๑๘ ท่านจำพรรษาที่วัดป่าบ้านใหม่ ท่าชันทอง ตำบลแซว อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย

ปีพุทธศักราช ๒๕๑๘ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ พร้อมด้วยพระเจ้าลูกเธอทั้งสองพระองค์ได้เสด็จไปเยี่ยมท่านที่ถ้ำพวง ภูผาเหล็ก อำเภอส่องดาว จังหวัดสกลนคร เพื่อทรงสนทนาธรรมเป็นการส่วนพระองค์และทรงเยี่ยมประชาชนในถิ่นนั้นด้วย

ปีพุทธศักราช ๒๕๒๐ วันที่ ๕ ธันวาคม พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระอาจารย์วัน อุตตโม เป็นพระราชาคณะที่ **“พระอุดมสังวรวิสุทธิเถร”** เป็นกรณีพิเศษ

ปีพุทธศักราช ๒๕๒๑ จำพรรษาอยู่ที่วัดถ้ำอภัยดำรงธรรมเรื่อยมา

ท่านเข้าสู่อนุภาติเสสนิพพานเมื่อวันที่ ๒๗ เมษายน ๒๕๒๓ ด้วยอุบัติเหตุเครื่องบินตก ณ ท้องนาทุ่งรังสิต หมู่ที่ ๔ ตำบลคลองหลวง อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี พร้อมกับพระอาจารย์บุญมา จิตเปโม พระอาจารย์จวน กุลเชฏโฐ พระอาจารย์สิงห์ทอง ธมฺมวโร และพระอาจารย์สุพัฒน์ สุขกาโม

สิริอายุ ๕๘ ปี ๓๗ พรรษา 🏠

๑๓. พระราชสังวรญาณ (หลวงพ่อพร จานิโย)

วัดป่าสาลวัน อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

“พระอริยเจ้าผู้ชำนาญทั้งปริยัติและปฏิบัติ”

พระเดชพระคุณหลวงพ่อพร จานิโย พระอริยเจ้าศิษย์องค์สุดท้ายของหลวงปู่เสาร์ กนตสีโล ท่านกำพร้าพ่อแม่ตั้งแต่ ๔ ขวบ เมื่ออายุ ๑๑ ขวบ ท่านเคยกราบท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทตฺโต

ในวัยเด็กเมื่อป่วยไข้ไม่สบาย จิตจะเกิดแสงสว่าง นิมิตเห็นก้อนศิลากลิ้งมาจากทิศทั้ง ๔ บดขยี้ร่างกาย เป็นมรณสติกะตุณเตือนปัญญาและจิตวิญญานอยู่เสมอ ท่านจึงมีมโนปณิธานตั้งแต่วัยเด็กว่า “จะบวชตลอดชีวิต”

ท่านเป็นผู้มีปฏิปทางดงาม หนักแน่นในความกตัญญูต่อครูบาอาจารย์ มีปัญญาดี สามารถท่องพระปาฏิโมกข์ได้ตั้งแต่ยังเป็นสามเณร ท่านเป็นผู้ชำนาญทั้งปริยัติและปฏิบัติ เป็นที่ยอมรับทั้งฝ่ายคามวาสีและอรัญญวาสี เทศนาธรรมของท่านประกอบไปด้วยโวหารที่ฟังเข้าใจง่ายเป็นที่

ซาบซึ้งถึงใจแก่ผู้ที่ได้ฟัง ได้รับการยกย่องจากพระอาจารย์อ่อน ภาณสิริว่า “เป็นผู้สามารถเทศน์เรียงลำดับสมาธิได้ละเอียดลออดี”

พระอาจารย์เจื้อยะ จุฑโท ออกปากชมท่านว่า “ท่านเจ้าคุณพุทธมีความอ่อนน้อมถ่อมตัวมาก เขียนหนังสือด้านการปฏิบัติได้ดี ถูกต้องทุกขั้นตอน เก่งกว่าพระที่มียศตำแหน่งเป็นสมเด็จเสียอีก เราชอบอ่านหนังสือที่ท่านเจ้าคุณพุทธเขียน”

ท่านเป็นพระเถระที่อ่อนน้อมถ่อมตนอยู่เสมอ ในโอกาสอันควรท่านมักเที่ยวไปคารวะและสนทนาธรรมกับพระมหาเถระผู้ทรงธรรมเป็นปราชญ์ทางศาสนา เช่น ท่านพ่อลี ธมฺมธโร หลวงปู่แหวน สุจิณฺโณ หลวงปู่เทสก์ เทสรังสี หลวงตามหาบัว ญาณสัมปนฺโน หลวงปู่ฝั้น อาจาโร หลวงปู่อ่อน ภาณสิริ หลวงปู่เจื้อยะ จุฑโท เป็นต้น ท่านเคยดำรงตำแหน่งทางคณะสงฆ์หลายตำแหน่ง เช่น เจ้าคณะจังหวัดศรีสะเกษ เป็นต้น ท่านเป็นผู้มีเคยหยุดบำเพ็ญประโยชน์ต่อชาติ พระศาสนาและสังคม

หุ่นขี้ผึ้งพระอาจารย์เสาร์ กนฺตสีโล พระอาจารย์มั่น ภูริทตฺโต และ หลวงพ่อพุทธ จานโโย ในบูรพาจารย์เจดีย์

ท่านมีสหธรรมิกคือ **พระอาจารย์วัน อุตฺตโม** **พระอาจารย์มานิตยฺ์ สุปฺปญฺโณ**

ท่านรับเป็นองค์บรรยายธรรมและอบรมสมาธิภาวนาให้แก่ศาสนิกชนอย่างสม่ำเสมอ นับเป็นผู้สร้างคุณประโยชน์แก่พระศาสนาและประชาชนอย่างยิ่ง เป็นผู้ยินดีเอาใจใส่ในการอบรมสั่งสอนธรรมแก่พระภิกษุ สามเณร ตลอดถึงสาธุชนผู้มาถึงสำนักด้วยความเมตตา เป็นผู้ชี้แนะในธรรมปฏิบัติ ทั้งเป็นผู้ปฏิบัติสำรวมตนในพระธรรมวินัย ซึ่งเป็นแบบอย่างอันดีแก่ศิษย์มาโดยตลอด ควรแก่การเคารพเทิดทูนยิ่ง

ท่านเกิดเมื่อวันที่ ๘ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๔๖๔ ที่บ้านหนองโดน อำเภอหนองโดน จังหวัดสระบุรี หลวงพ่อพุทธท่านเล่าประวัติว่า “ท่านเป็นเด็กกำพร้าพ่อแม่ตั้งแต่อายุ ๔ ขวบ ท่านเคยทำกรรมพรากรชีวิตสัตว์ไว้ จึงต้องเป็นกำพร้าตั้งแต่นั้น”

ปีพุทธศักราช ๒๔๗๙ เมื่ออายุ ๑๕ ปี ได้บรรพชา เป็นสามเณร ที่วัดอินทสุวรณ์ อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดสกลนคร โดยมี **พระครูพิบูลย์ธรรมจันทร์** เป็นพระอุปฐากจารย์ หลังบรรพชาแล้วได้ติดตาม **พระอริยคุณธาร (เล็ง ปุสฺโส)** รุดงค์ไปยังจังหวัดอุบลฯ และได้ฝากตัวเป็นศิษย์พระอาจารย์พร สุมโน

พระอาจารย์พรได้นำท่านไปฝากเป็นศิษย์ของ**หลวงปู่เสาร์ กนฺตสีโล** ที่วัดบูรพาาราม อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี

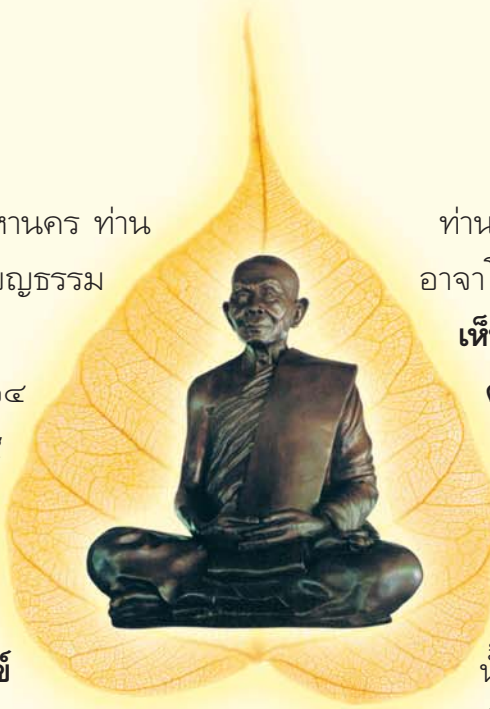
วันที่ ๔ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๘๑ ได้บรรพชาเป็นสามเณรฝ่ายธรรมยุต ที่วัดบูรพาาราม อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี โดยมี **พระศาสนาดิลก (เสน ชิตเสโน)** เป็นพระอุปฐากจารย์

ในปีพุทธศักราช ๒๔๘๓ ท่านพระอาจารย์เสาร์ ได้พาไปฝากเรียนพระปริยัติธรรมกับท่านเจ้าคุณพระปัญญาพิศาลเถร (หนู ฐิตปญฺโณ)

ณ วัดปทุมวนาราม กรุงเทพมหานคร ท่าน
เรียนจบนักธรรมเอก และเปรียญธรรม
๔ ประโยค

ท่านอุปสมบทเมื่อวันที่ ๒๔
กรกฎาคม พุทธศักราช ๒๔๘๕
ณ วัดปทุมวนาราม กรุงเทพ
มหานคร โดยมี **พระปัญญา
พิศาลเถร (หนู)** เป็นพระ
อุปัชฌาย์ **พระธรรมปาโมกข์
(บุญมัน มนตาไสย)** เป็นพระกรรมวาจา
จารย์ **พระปลัดบัว** เป็นพระอนุสาวนาจารย์

ปีพุทธศักราช ๒๔๘๗-๒๔๘๙ ท่านกลับมา
จำพรรษาที่วัดบูรพา อำเภอเมือง จังหวัดอุบล
ราชธานี ได้ป่วยเป็นวัณโรคอย่างหนัก นอนไม่ได้
ถึง ๗ วัน ๗ คืน ใกล้จะตาย หลวงปู่ฝั้น อาจาโร
ได้สอนให้ท่านพิจารณาอริยสัจว่า **“ทุกข์ อริยสัจ
ทุกข์มันปรากฏแก่เธอทุกลมหายใจ ให้กำหนดสติ
รู้สิ่งที่มันมีอยู่ในกายใจ เวลานี้ปวดของเธอเป็น
วัณโรค มันเป็นจุดเกิดของทุกข์ จิตของเธอไป
ยึดติดอยู่ที่ปวดเพราะเธอป่วยที่ปวด แต่ความ
ทุกข์มันเกิดที่จิต ความเจ็บปวดเกิดที่กาย ฉะนั้น
ให้ดูสิ่งที่มันมีอยู่ในปัจจุบัน อย่าไปไขว่คว้าอะไร”**

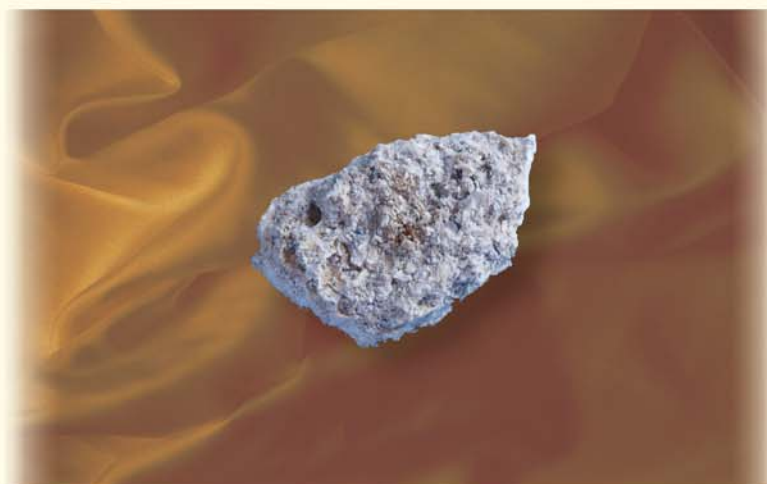

ท่านปฏิบัติตามคำสอนของหลวงปู่ฝั้น
อาจาโร ได้ปีเศษ **จิตเกิดมรณนิมิต**
เห็นตัวเองนอนตายแล้วแสดงอาการ
ต่าง ๆ มีเกิดขึ้น ตั้งอยู่แล้วดับไป
เป็นต้น กายหายเหลือแต่จิต
เพียงดวงเดียวสว่างไสวอยู่เป็น
ที่อัศจรรย์ จากนั้นมาวัณโรค
ที่ว่าร้ายไม่มีมารักษาได้ในสมัย
นั้นได้หายเป็นปลิดทิ้ง

ปีพุทธศักราช ๒๕๑๓ ท่านได้รับ
นิมนต์ให้มาดำรงตำแหน่งเป็นเจ้าอาวาสวัดป่าสาละวัน
จังหวัดนครราชสีมา และอยู่จำพรรษาเรื่อยมา
จนถึงวาระสุดท้าย

ปีพุทธศักราช ๒๕๒๕ พระบาทสมเด็จพระ
พระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ฯ นิมนต์
ท่านไปที่พระราชวังไกลกังวล ทั้งสองพระองค์ได้
สนทนาธรรมกับหลวงปู่พุทธเป็นเวลานาน

ท่านมรณภาพเข้าสู่แดนธรรมอันสงบ ณ
โรงพยาบาลมหาราช จังหวัดนครราชสีมา เมื่อวันที่
๑๕ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๔๒ เวลา ๐๗.๑๕ น.
สิริอายุได้ ๗๘ ปี ๓ เดือน ๗ วัน ๕๗
พรรษา

ได้รับมอบอัฐิจาก
พระมหาธีรนาถ อคฺคธีโร
วัดป่าภูผาสอง
จังหวัดนครราชสีมา

๑๔. พระเทพวิสุทธิมงคล (หลวงปู่ศรี มหาวิโร)

วัดประชาคมวนาราม อำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดร้อยเอ็ด

“พระอริยเจ้าผู้มากล้นด้วยบุญบารมี”

พระเดชพระคุณพระเทพวิสุทธิมงคล (หลวงปู่ศรี มหาวิโร) เป็นศิษย์รุ่นสุดท้ายของท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทตฺโต ท่านเป็นผู้มีบุญญาธิการที่กระทำบำเพ็ญมาแต่บุพเพชาติ ลากลับการะ ชื่อเสียงปรากฏขึ้นเหมือนของทิพย์ที่หลังไหลมาจากสรวงสวรรค์ ท่านได้รับการยกย่องจากหลวงตามหาบัว ญาณสมฺปนฺโน ว่า เป็นพระผู้มากล้นด้วยบุญบารมีรูปหนึ่งในสายกรรมฐาน

ท่านบรรลุลุทธิธรรมขั้นสูงในปีพุทธศักราช ๒๕๐๖ โดยได้รับอุบายธรรมอันแยบยลจากหลวงปู่บัว สิริปุณฺโณ ที่วัดป่าหนองแซง อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี

..ท่านมีเบื้องหลัง คือปฏิบัติภาวนาแกร่งกล้า น่าอัศจรรย์ สู้ตายเพื่อธรรม กรำศึกในธุดงค์วัตรหาผู้เปรียบได้ยาก

...ด้วยวัตรปฏิบัติ และปฏิบัติภาวนานำมาซึ่งความเลื่อมใส สาธุชนจึงพากันหลั่งไหลกันมากราบมากขึ้นโดยลำดับ มีพระภิกษุสามเณรและสาธุศิษย์มากมายทั่วประเทศ และต่างแดนเช่น อินเดีย จีน สิงคโปร์ มาเลเซีย อินโดนีเซีย ออสเตรเลีย สหรัฐอเมริกา

ท่านได้ก่อสร้างถาวรวัตถุที่วัดประชาคมวนาราม(ป่ากุง) วัดผาน้ำน้อย และวัดสาขา ๑๔๕ สาขาทั่วประเทศ ถาวรวัตถุที่สำคัญยิ่งเป็นมิ่งศรีแห่งบวรพุทธศาสนาที่วัดเจดีย์ชัยมงคล คือ “พระมหาเจดีย์ชัยมงคล” บรรจุพระบรมสารีริกธาตุและอัฐิธาตุของอริยสงฆ์ทั้งหลาย เพื่อเป็นที่สักการบูชาของเทวดาและมนุษย์ทั้งหลาย บนยอดเขาผาน้ำน้อยอันงามสง่าเทียมฟ้า

ท่านเป็นผู้มีจิตศรัทธามั่นคงหยั่งรากฝังลึกลงในธรรมของพระตถาคตเจ้าแล้ว และเป็นผู้ถึงซึ่งการนับได้ว่า “สมณศากยปุตติยะ” โดยแท้ คือ ผู้เป็นบุตรเป็นโอรสอันเกิดจากพระโอรสของ

๑. ภาพถ่ายทางอากาศ พระมหาเจดีย์ชัยมงคล วัดผาน้ำทิพย์เทพประสิทธิ์วนาราม จังหวัดร้อยเอ็ด
๒. กุฏิหลวงปู่ศรี มหาวิโร ที่วัดป่ากุง

พระผู้มีพระภาคเจ้า เกิดโดยธรรม เปรมาตโดยธรรม เป็นทายาทโดยธรรม

ท่านเกิดในตระกูล “**ปิกกะสีนัง**” ในวันศุกร์ ที่ ๓ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๖๐ ตรงกับแรม ๘ ค่ำ เดือนหก ปีมะเมีย ๓ บ้านขามป้อม ตำบลขามป้อม อำเภอลำปาง จังหวัดมหาสารคาม ท่านเป็นบุตรของ**นายอ่อนสี** และ**นางทุมจ้อย** **ปิกกะสีนัง** มีอาชีพทำนา ทำสวน ทำไร่ ท่านเป็นบุตรคนที่ ๖ ในพี่น้องรวมกัน ๑๑ คน

อายุ ๗ ปีได้บวชเป็นสามเณรที่วัดบ้านขามป้อม โดยมี **ท่านพระครูโพธิพิทักษ์** วัดโพธาราม เป็นพระอุปัชฌาย์

ในเพศฆราวาสนั้น ท่านเป็นหนุ่มรูปร่างเพรียว ไม่อ้วน มะขามขี้เตี้ยตัวตัน ๆ กล้ามเป็นมัด ๆ ชอบการชกมวยเป็นกีฬา ชกมวยชนะทุกครั้งจนกระทั่งคนถิ่นแถบนั้นไม่มีใครกล้าขึ้นต่อกรด้วย เพราะใครขึ้นชกด้วยโดนนอกคาเวตีแทบทุกราย

เกิดมาไม่เคยฆ่าสัตว์ ไม่กินของดิบ วันสัปดาห์ไปฟังเทศน์ฟังธรรมจำศีล เป็นคนหมั่นขยัน ทำการงานและจำเรียนหนังสือ ไม่เป็นคนขี้เล่น ไม่โกรธเคียดแค้น ทำอะไรทำจริง แข็งแรงเกินคน

ในปีพุทธศักราช ๒๔๗๘ ท่านได้เข้าปศึกษาต่อมัธยมปีที่ ๑-๒-๓ ที่โรงเรียนสารคามพิทยาคม จังหวัดมหาสารคาม เมื่อเรียนจบได้บรรจุเป็นข้าราชการครู

ปีพุทธศักราช ๒๔๘๕ แต่งงานกับนางสาวสอน แสนยะมูล อายุ ๒๒ ปี มีบุตรด้วยกัน ๔ คน ชาย ๑ คน หญิง ๓ คน

ก่อนที่มารดาท่านจะขาดใจตาย ได้สั่งเสียเป็นเชิงอ้อนวอนรำพึงรำพันว่า

“ศรีเอ๋ย....แม่อยากให้คุณบวชให้ซัก ๑๐ วัน

๑๕ วัน พอให้แม่ได้ฟังบุญกุศล จะได้ไปได้ ไปสวรรค์ เหมือนอย่างพ่อแม่คนอื่นที่ลูกเขาบวชให้”

เมื่อจบคำสั่งเสียของแม่แล้ว น้ำตาาร่วง หัวใจเหมือนจะหลุดหล่นหายไปต่อหน้าต่อตากุมมือแม่ไว้แน่น เห็นน้ำใจของแม่ที่รักท่านยิ่งนัก จึงรีบรับปากแม่ว่าจะบวชให้

ด้วยอุปนิสัยแห่งสาวกบารมีญาณมากระต้นเตือน ประกอบกับด้วยความศรัทธาในพระศาสนาเป็นอย่างยิ่ง จึงได้เข้าบรรพชาอุปสมบทที่วัดราษฎร์รังสรรค์ บ้านปายาง ตำบลขอนแก่น อำเภอมือเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด

ในวันที่ ๒๖ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๘๘ เวลา ๐๙.๐๐ น. โดยมี **พระโพธิญาณมุนี (คำ โภธิธาวาณ)** เป็นพระอุปัชฌาย์ **พระครูศิริธรรมธาดา** เป็นพระกรรมวาจาจารย์ **พระครูสมุห์พันธ์** เป็นอนุสาวนาจารย์

ได้ฉายาว่า “**มหาวิโร**” แปลความหมายว่า “**ผู้มีความหาญกล้ามาก**” “**ผู้สามารถบุกเข้าไปทำลายกิเลสได้**” เมื่อบวชแล้วได้ไปศึกษาธรรมกับพระอาจารย์คุณ ธรรมุตตโม ซึ่งเป็นศิษย์ท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทัตโต ที่วัดป่าพุนนังพญุลย์ อำเภอมือเมือง จังหวัดมหาสารคาม

ปีพุทธศักราช ๒๔๙๒ พรรษาที่ ๕ จึงตัดสินใจเดินทางไปยังวัดบ้านหนองผือ อำเภอมือเมือง จังหวัดสกลนคร เพื่อเข้าไปกราบนมัสการฝากตัวเป็นศิษย์ได้ร่วมธรรมของท่านพระอาจารย์มั่น ดังที่ไผ่ผืนมานาน

ด้วยความเลื่อมใสในปฏิปทาของท่านพระอาจารย์มั่น ท่านจึงปรารภกับตนเองว่า “**ถ้าหากว่าเราประพฤติปฏิบัติอย่างกล้าหาญ เด็ดเดี่ยว ห่มเทกำลังอย่างเต็มที่แล้ว ต้องได้ดวงตาเห็นธรรมบ้าง**

เจดีย์หินที่วัดป่ากุ้ง จำลองแบบมาจากพระเจดีย์บุโรพุทโธ ประเทศอินโดนีเซีย

เพราะสิ่งเหล่านี้มันต้องขึ้นอยู่กับเหตุ เมื่อมีเหตุก็ต้องมีผล เมื่อเหตุน้อย ผลก็น้อย ถ้าเหตุพอประมาณ ผลก็พอประมาณ ถ้าเหตุมาก ผลมาก ถ้าเหตุพิเศษ ผลก็ย่อมพิเศษ” จึงตั้งสัจจะอธิษฐานไว้ว่า “จะเร่งความเพียรทั้งกลางวันกลางคืน”

ปี ๒๔๙๓ - ๒๔๙๔ พรรษาที่ ๗ หลังจากท่านพระอาจารย์มั่นนิพพาน ท่านได้ติดตามท่านพระอาจารย์มหาบัว ญาณสัมปันโน บุตรคหฬ่องเที่ยวกรรมฐาน และจำพรรษาที่บ้านห้วยทราย

อำเภอคำชะอี จังหวัดมุกดาหาร

ท่านปฏิบัติอย่างเข้มงวด ๒๒ ค่ำ ค่ำ คือจากตะวันตกดินจนรุ่งอรุณขึ้นมาใหม่ บางครั้งนั่งไม่ลุกถึง ๖ วัน ๖ ค่ำ พิจารณาอริยสัจจด้วยปัญญาจิตเกิดแสงสว่างเป็นที่น่าอัศจรรย์ ท่านถือว่า “ร่างกายกับคุณความดีแตกต่างกันไกลลิบลิบ เพราะร่างกายสลายไปทุกขณะ ส่วนคุณความดีดำรงอยู่ชั่วกับชั่วกัลป์”

ตั้งแต่ปีพุทธศักราช ๒๔๙๖ เป็นต้นมา

ท่านได้อยู่จำพรรษาที่วัดป่ากุงเป็นหลัก บางคราวท่านออกวิเวกไปจำพรรษาทางจังหวัดนครพนม ซึ่งเป็นวัดสาขา

ท่านได้บูรณะปรับปรุงเสนาสนะวัดป่ากุงร้าง และตั้งชื่ออย่างเป็นทางการว่า **“วัดประชาคมวนาราม”** ปัจจุบันมีเนื้อที่ ๓๑๔ ไร่ ๒ งาน

สิ่งที่น่าสนใจและปลาบปลื้มปิติเป็นอย่างยิ่งที่สุดนั้นก็คือ เมื่อปีพุทธศักราช ๒๕๑๘ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ และสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ พร้อมด้วยสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา และเจ้าฟ้าหญิงจุฬาภรณ์วลัยลักษณ์ ได้เสด็จมาทอดพระกฐินส่วนพระองค์ที่วัดประชาคมวนาราม ซึ่งนับว่าเป็นเกียรติประวัติแก่ชาวจังหวัดร้อยเอ็ดเป็นอย่างยิ่ง

แม้ท่านจะอายุย่างเข้าสู่ปัจฉิมวัย ท่านยังนำคณะสานุศิษย์ท่องเที่ยวกรรมฐานเหมือนกับวัยหนุ่ม ๆ ไม่เห็นแก่ความเหน็ดเหนื่อย เที่ยวอบรมสั่งสอนคนที่หลงมกมาย นับถือสิ่งที่ไร้แก่นสาร หันมานับถือพระรัตนตรัย ปรากฏว่าสายทางที่ท่านผ่านไป กลิ่นธูปควันเทียน เครื่องสังเวद्यภูตผี ได้กลับกลายมาเป็นเครื่องบูชาสักการะพระรัตนตรัย

ท่านปรารภว่า “ประชาชนชาวบ้านผู้มีอุปนิสัยในทางธรรม เมื่อได้สนทนาธรรม ได้ฟังธรรมจากท่านซึ่งเป็นผู้รู้แจ้งเห็นจริงแม้เพียงครั้งเดียว ก็จะได้รับประโยชน์และความสุขอันมีพระนิพพานเป็นที่สุดได้เช่นกัน”

ในปีพุทธศักราช ๒๕๑๗ ทรัพย์การป่าไม้บนเทือกเขาเขี้ยวกำลังถูกทำลายเป็นอย่างมาก ด้วยเหตุนี้ น.อ.ประสิทธิ์ ทองใบใหญ่ รองผู้ว่าราชการจังหวัดร้อยเอ็ดสมัยนั้น จึงได้กราบนิมนต์ถวายที่แก่หลวงปู่ศรี มหาวิโร ท่านจึงจัดตั้งวัดชื่อว่า **“วัดผาน้ำทิพย์เทพประสิทธิ์วนาราม”**

ภายหลังสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ ได้ถวายที่ให้ท่านช่วยดูแลรักษาป่าเพิ่มเติมรวมเป็นจำนวน ๑๓๐.๐๐๐ ไร่

ในปีพุทธศักราช ๒๕๔๙ คณะศิษยานุศิษย์ของท่านขออเนกัตถัญญกตเวทิตาคุณ จัดงานวันเกิดถวายเนื่องวาระอันเป็นมหามงคลสิริอายุ ๙๐ ปี โดยสร้างพระเจดีย์หินถวายที่วัดป่ากุง ในงานนี้มีหลวงตามหาบัว ญาณสมฺปนฺโน เป็นประธานฝ่ายสงฆ์

มีพระกรรมฐานจากทุกสารทิศมาร่วมสักการะนมัสการ นับว่า **“เป็นประวัติการณ์ในวงศ์กรรมฐานอีกครั้งหนึ่ง”**

นี่คือ หลวงปู่ศรี มหาวิโร พระอริยเจ้าผู้มากล้นด้วยบุญบารมี เป็นพระอริยสงฆ์ในสมัยปัจจุบันเพียงไม่กี่รูปที่ยังทรงธาตุขันธ์ให้พวกเราได้กราบไหว้บูชา

ท่านจึงเป็นผู้ควรแก่การสักการะบูชา ควรแก่ของต้อนรับ ควรแก่ของทำบุญ ควรแก่การนบไหว้ เป็นนื่อนาบุญไม่มีนาบุญอื่นยิ่งกว่า ดังนี้แลฯ

กุฏิหลวงปู่ลี กุศลธโร วัดป่าเกษรศีลคุณ ธรรมเจดีย์ (ภูผาแดง)

๑๕. หลวงปู่ลี กุศลธโร

วัดป่าเกษรศีลคุณ ธรรมเจติย์ (ภูผาแดง)

อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี

“พระอริยเจ้าผู้เป็นดังเศรษฐีในทางธรรม”

พระเดชพระคุณหลวงปู่ลี กุศลธโร พระอริยเจ้าแห่งภูผาแดง เป็นหนึ่งในศิษย์พระกรรมฐานสายท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทตฺโต

ท่านเป็นศิษย์ใกล้ชิดองค์หลวงตามหาบัว ญาณสมฺปนฺโน ที่มีอุปนิสัยเป็นปัจเจกะ มีกิริยาที่น่ารัก จงรักภักดีต่อครูบาอาจารย์อย่างหาที่ติมิได้ ท่านพูดเพียงพอดี ไม่มากไม่น้อย รักสงบ สมถะ สม่ำเสมอ ยินดีในรุดงควัตร มีเมตตาเป็นสาธารณะ ไม่ระย่อในการปราบกิเลส

ท่านได้แสวงหาสถานที่เพียรวิเวกด้วยการออกเที่ยวรุดงค์ไปยังสถานที่ต่าง ๆ มากมาย เช่น ภูวาว์ ถ้ำจันทร์ จังหวัดหนองคาย และป่าแถวสกลนคร และจังหวัดเลย เป็นต้น

ท่านสามารถภาวนาพิจารณาสุกะและสุกะกรรมฐาน ตั้งเป็นภาพปฏิภาณนิมิตขึ้นแล้วเพ่งกระแสดิจิตทำลายเฟาผลาญกิเลสได้ตั้งแต่สมัยยังเป็นฆราวาส

เมื่อบวชได้เพียง ๑๑ วัน ท่านตั้งใจภาวนาไม่ลดละความพากเพียร ได้นิมิตว่า “ตนเองเดินทางเข้าไปในป่ากว้าง ผ่านห้วยหนองคลองบึง มีขอนไม้ชาติยาวใหญ่ต่ำสุดสายตา จึงเดินป็นขึ้นไปไต่ตามขอนนั้นไปเรื่อย ๆ พอสุดปลายขอนไม้ชาตินั้น พลันเจอป่าอันรกชัฏมีขวากหนามรกรุงรัง จะหันหลังกลับก็ไม่ได้ จึงต้องพยายามแหวกคมนาหนามมุดมอดบุกฝ่าเข้าไปให้ผ่านป่าอันแสนจะข้ามยากนั้น เมื่อผ่านมาได้ด้วยความยากลำบาก เจอทุ่งโล่งอันเวิ้งว้างมีหอพระไตรปิฎกอันวิจิตรตระการตาตั้งเด่นเป็นสง่าอยู่ จึงก้าวเดินขึ้นไป เห็นห้องหอประตูตูกำลังจะเดินเข้าไปเปิด แต่ยังไม่ทันได้เปิด แต่ได้เข้าไปถึง จิตก็ถอนออกจากนิมิตนั้น”

ท่านสรุปความให้ผู้เขียนบันทึกฟังด้วยความตื่นเต้นในธัมโมชฌาณว่า

คำว่า “ไปจนสุดปลายขอนชาติ” นั้น หมายถึง ชาตินี้เป็นปลายชาติ คือ ชาติสุดท้าย

คำว่า “ป่ารกและขวากหนาม” นั้น หมายถึง ท่านต้องฟันฝ่าและต้องใช้ความเพียรพยายามเป็นอย่างมากถึงจะถึงวิมุตติ

๑. พระประธานภายในศาลา ๒. ศาลาวัดป่าเพชรศิลาคุณ ธรรมเจดีย์ (ภูผาแดง)

คำว่า “พบทุ่งโล่ง” นั้น หมายถึง เมื่อข้ามทางอันแสนทรหดและกันดารมาได้ ถึงความเป็นผู้สบายกายใจ โล่งจากกิเลสตัณหา ไม่มีเลี่ยนหนามคือกิเลสตัณหาใดเข้ามาทิ่มแทงได้

คำว่า “เห็นตู้พระไตรปิฎก” นั้น หมายความว่า เห็นธรรมที่สัมผัสด้วยใจ ทั้งพระอภิธรรม พระสูตร และพระวินัย

คำว่า “เข้าถึงแต่ไม่ได้เปิดดู” หมายความว่า ถึงธรรมแล้วแต่ไม่เก่งในเทศนาโวหารในการสอนคน

พรรษาแรกท่านจำพรรษาที่วัดป่าทรงคุณ จังหวัดปราจีนบุรี อยู่ปฏิบัติธรรมกับท่านพระอาจารย์สิงห์ ขนดะยาโม

เมื่ออายุพรรษามากท่านมักวางตนเป็นเสมือนผู้น้อย มักติดตามหลวงตามหาบัวไปตามสถานที่ต่าง ๆ เสมือนเณรองค์น้อย ๆ ท่านเป็นศิษย์ที่ชื่อสัตย์ เคารพยำเกรงและปฏิบัติตามคำสอนครูบาอาจารย์ อย่างหาที่ติมิได้ ท่านได้รับการยกย่องจากหลวงตาว่า “**เศรษฐีธรรม**” และหลวงตามักเรียกนามท่านสั้น ๆ ว่า “**ธรรมลี**”

ท่านเล่าว่า อดีตชาติท่านเกิดเป็นสุนัขรับใช้องค์หลวงตามาหลายภพชาติ แม้ในภพชาติที่เป็นสุนัข นั้น หลวงตาก็ได้เมตตาอบรมสั่งสอน ดัดนิสัยจนเป็นสุนัขที่มันิสัยดี ไม่เกเร นอกจากนั้นท่านยังเคยเกิดเป็นช้าง

ท่านระลึกชาติในภพที่เกิดเป็นช้างว่า ท่านเป็นช้างชื่อว่า “**คำตัน**” เจ้าของช้างชื่อ **พ่อสวน** เขามีลูกสาว ๒ คน ชื่อ **อีหวน** และ **อีพัน** ถูกเขาใช้ลากซุงเสมอ ส่วนนายควาญช้างชื่อว่า “**บักคำตัน**” เหมือนกับชื่อของท่าน

ท่านระลึกย้อนในภพชาติหลัง ๆ ของท่านมักจะเกี่ยวข้องกับหลวงตาเสมอ

อดีตสะท้อนปัจจุบันเป็นที่อัศจรรย์เสมอในบุญบารมี ใครจะคาดคิดได้ว่า พระรูปร่างเล็ก ๆ

อยู่ในป่า ไม่มีโวหารเทศนาต้อนรับแขกผู้มาเยือน เช่นท่าน จะสามารถหาทองคำช่วยชาติกับหลวงตาได้ถึง ๕๐๐ กว่ากิโลกรัม คิดเป็นเงินหาหน่อยไม่

ท่านลีนภิเลสพรรษาที่ ๑๑ ในวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๑ เวลาตีสอง ตรงกับวันพุธที่ ๕ ตุลาคม ปีพุทธศักราช ๒๕๐๓ ที่วัดบ้านกกกอก อำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย ท่านเล่าให้ผู้เขียนฟัง ว่า

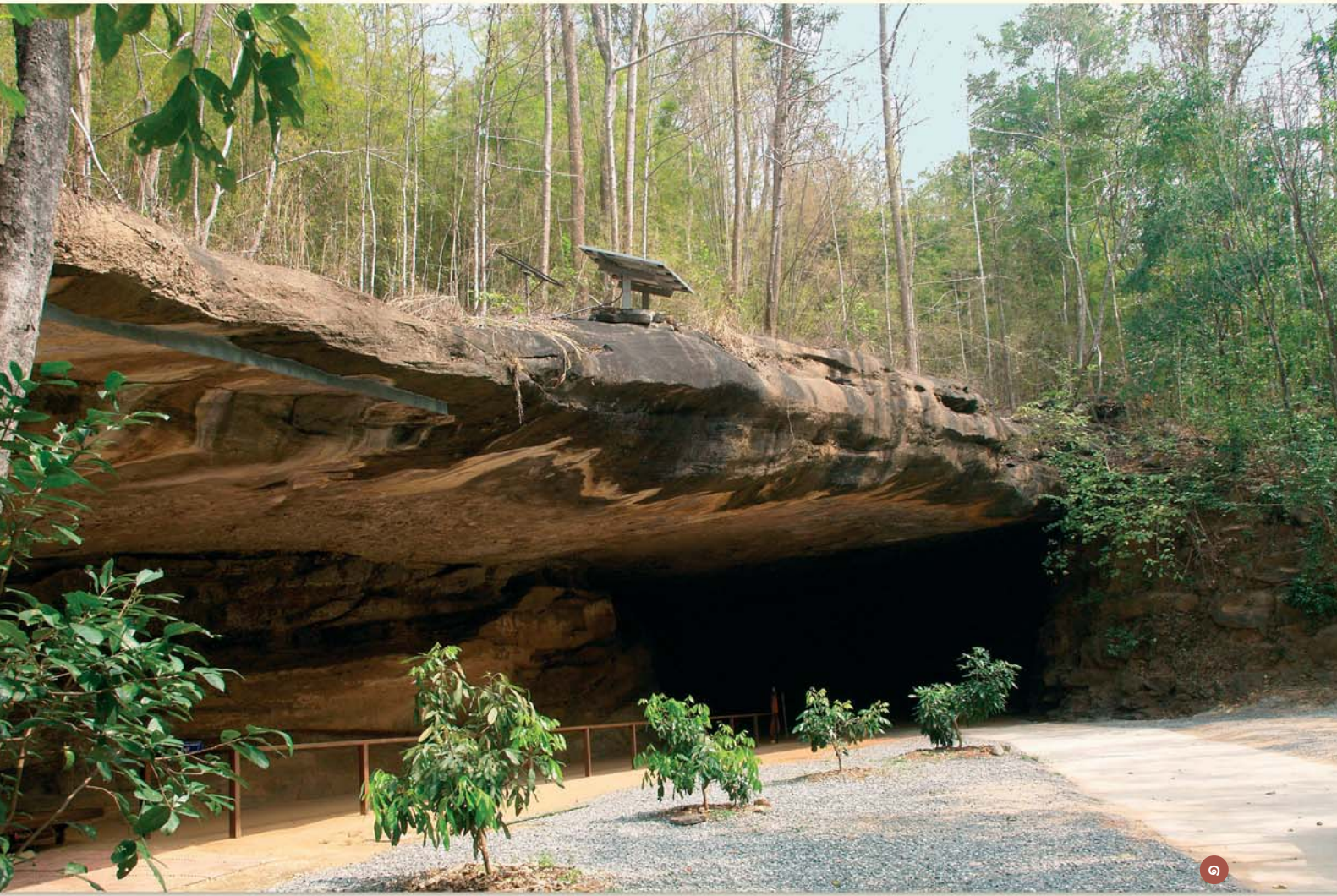
...คืนนั้นฝนตกทั้งคืน ท่านเพลิดเพลิดในการภาวนา ธรรม คือ สติ สมาธิ และปัญญา หลั่งไหลเหมือนสายน้ำ จิตเต็มอิมในธรรม เดินจงกรมคล้ายกับว่าเท้าไม่ได้เหยียบพื้นดิน นั่งภาวนาล้าย กับว่าตัวลอยอยู่เหนือพื้น ทำสมาธิทั้งคืนไม่นอน ไม่พักผ่อน ในขณะที่พิจารณาเข้าด้ายเข้าเข็มธรรมขั้นสุดท้าย เสียงเทวดาไซโยโห่ร้องก้องทิวเขาพนา เสียงฆ้องทิพย์ดังกระหึ่มมาเป็นระยะ ๆ สลับกับเสียงเทวดาไซโยแว่วมาแต่ไกล เสียงสาธุการปาวว่าโลกธาตุทั้งมวลหวนไหว น้ำตา ร่วงอศรรย์เกินที่จะนำมาเล่าได้

คืนนั้นเสวยวิมุตติสุขสุดที่จะพรรณนา ต่อมาท่านได้นำเรื่องธรรมที่รับรู้เห็นไปกราบเรียนหลวงตามหาบัว ผู้เป็นอาจารย์ทุกประการ

หลวงปู่ลี กุศลธโร ท่านเกิดเมื่อวันจันทร์ที่ ๑๔ กันยายน พุทธศักราช ๒๔๖๕ ตรงกับวันขึ้น ๑๔ ค่ำ เดือน ๑๐ ปีจอ ที่บ้านเก่า ตำบลบ้านเก่า อำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย

เป็นบุตรของ **นายปุ่น** และ **นางโพธิ์ สาลีเชียงพิณ** ท่านมีพี่น้องร่วมอุทร ๙ คน ชาย ๔ คน หญิง ๕ คน

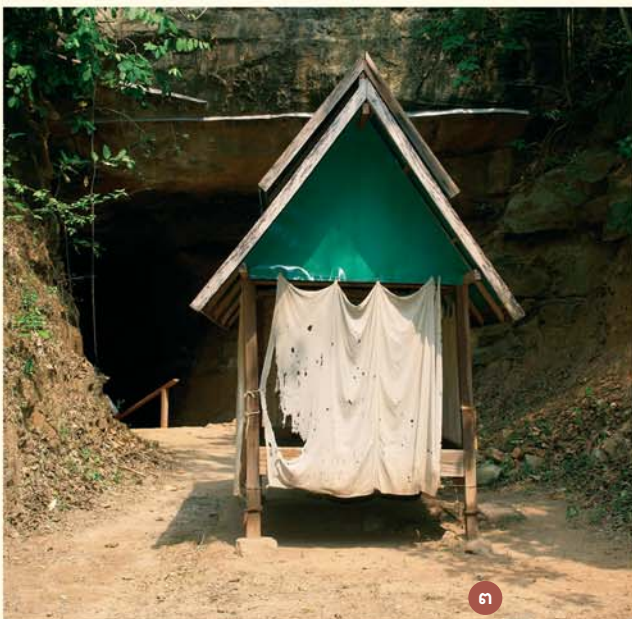
ท่านเล่าชีวิตในวัยเด็กว่า สมัยเป็นเด็กพ่อแม่ก็พาทำบุญเหมือนกับชาวบ้านทั่ว ๆ ไป อายุได้ ๑๒ ปี เรียนจบชั้น ป.๓ พออายุ ๒๐ กว่าปีก็ได้แต่งงานกับนางสาวดี ภรรยาตั้งท้องแล้วคลอดลูกออกมาตาย ท่านได้เกิดความสลดใจเป็นยิ่งนัก ท่านเล่าว่า การแต่งงานก็มิได้แต่งกันด้วยความรัก

๑

๑. ปากถ้ำผาแดง
๒. ในถ้ำผาแดง
๓. กุฏิน้อยบนเขาปากถ้ำ

๓

แต่งงานกันตามประเพณีที่พ่อแม่บอกให้แต่ง
เท่านั้น ท่านเองไม่เคยมีคนรัก และยัง
ไม่เคยรักหญิงใดเลยท่านอยู่กับภรรยาได้
๒ ปี ๖ เดือน จึงขอออกบวช เพราะ
ได้ฟังธรรมจากพระกรรมฐานที่
เป็นศิษย์ของท่านพระอาจารย์มั่น
ที่เดินธุดงค์มาพักยังป่าแถบ
หมู่บ้านของท่าน ท่านเล่าว่า
จิตของท่านเก่งนักในการ
พิจารณาอสุภะกรรมฐาน
พิจารณาเมื่อไหร่ ก็ได้เรื่องได้ราว
เมื่อนั้น เห็นผลเป็นที่ประจักษ์ เป็นอุปนิสัย
ดั้งเดิมของท่าน

ท่านอุปสมบทที่วัดศรีโพธิ์เมือง ตำบลใน
เมือง อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร เมื่อวันที่ ๓๐
มกราคม พ.ศ. ๒๔๕๓ เวลา ๑๖.๑๒ น. โดยมี
พระธรรมเจดีย์ (จูม พนฺธุโล) เป็นพระอุปัชฌาย์
พระอาจารย์อ่อน ญาณสิริ เป็นพระกรรมวาจาจารย์
พระอาจารย์ฝั้น อาจาโร เป็นพระอนุสาวนาจารย์
ได้ฉายานามว่า “กุสลดโร” แปลว่า “**พระผู้ทรงไว้
ซึ่งความดี**”

ท่านเล่าการภาวนาในพรรษาแรกว่า “ภาวนา
ปริกรรม พุทโธ ๆ ๆ เกิดแสงสว่างวาบฉายเข้ามา
เห็นภรรยาเดินเข้ามาหา มาได้ระยะห่างประมาณ
วากว่า ๆ จึงล้มลง ร่างกายแตกกระจุยเป็นผุยผง

แม้แต่กระดูกก็มองไม่เห็น กลายเป็นดิน เป็น
หญ้า เป็น อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา”

ตั้งแต่บัดนั้นเป็นต้นมา ลัญญา
ความจำได้หมายรู้ในรูปนาม ไม่ยึด
ไม่ติด การภาวนาจะเป็นแบบนี้ได้
ต้องเกิดแสงสว่างก่อน จากนั้น
การออกพิจารณาทางด้าน
ปัญญาไหลคล่องตัวเหมือน
สายน้ำตกจากที่สูงลงที่ต่ำ
ไม่มีติดขัด

ปีพุทธศักราช ๒๔๕๔ ได้
ติดตามหลวงตามหาบัว ญาณสมฺปนฺโน ไปจำพรรษา
ที่เสนาสนะป่าห้วยทราย อำเภอคำชะอี จังหวัด
มุกดาหาร

ต่อจากนั้นท่านได้ติดตามหลวงตาไปจำพรรษา
ยังจังหวัดจันทบุรี และย้อนกลับมาจำพรรษาที่
วัดป่าบ้านตาด อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี

ในสมัยที่หลวงปู่เจี๊ยะ จุนฺโท พักอาพาธที่วัด
ป่าภูริทัตตปฏิปหาราม จังหวัดปทุมธานี หลวงปู่ลี
มักจะมาเยี่ยมเยียนเสมอ และองค์หลวงปู่เจี๊ยะ
ท่านก็ชื่นชมรักใคร่หลวงปู่ลีเป็นอย่างมากเช่นกัน
ท่านทั้งสองจึงเป็นสหธรรมิกที่สนิทสนมกันมาก

สุดท้ายท่านได้สร้างวัดถ้ำผาแดง อำเภอ
หนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี ท่านได้จำพรรษาที่
วัดแห่งนี้มาโดยตลอดจนกระทั่งทุกวันนี้ 🙏

ทันตธาตุของหลวงปู่ลี
ที่กำลังแปรเป็นพระธาตุ
คุณอรุณลักษณ์ ตั้งเจริญเวช
เก็บรักษาไว้

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช
พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง
ทรงมีพระกรุณาธิคุณโปรดเกล้าฯ ให้
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ
ให้พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ

๑๖. หลวงปู่คำตัน จิตธมฺโม

วัดป่าदानศรีสำราญ ตำบลศรีสำราญ อำเภอพรเจริญ จังหวัดหนองคาย

“พระอริยเจ้าผู้เห็นธรรมตั้งแต่ยังเป็นคฤหัสถ์”

พระคุณเจ้าหลวงปู่คำตัน จิตธมฺโม พระอริยเจ้าผู้เห็นธรรมตั้งแต่ยังเป็นคฤหัสถ์ ท่านเป็นศิษย์ที่สำคัญรูปหนึ่งของหลวงตามหาบัว ญาณสมฺปนฺโน แม้จะบวชในวัยชรา แต่ด้วยความมุ่งมั่นและนิสัยวาสนาอันเต็มเปี่ยม ท่านจึงสามารถรู้เห็นธรรมได้สมควรปรารภณา

เดิมทีเดียวในปี ๒๔๙๗ องค์หลวงตาให้ท่านบวชเป็นตาปะขาวก่อน ท่านภาวนาจนมีหลักใจ แล้วได้เล่าการภาวนานั้นให้หลวงตาฟัง หลวงตาได้ยกย่องท่านในภายหลังว่า..

“...หลวงพ่อกำตัน ภาวนาสาคัญมาก ภาวนาดีตั้งแต่เป็นตาปะขาว.....”

ในการบวชเป็นตาปะขาวของท่าน มีพระพี่เลี้ยงคอยสอนธรรมและจัดหาบริวารให้ คือ พระอาจารย์ลี กุสลธโร พระอาจารย์หล้า เขมปัตโต พระอาจารย์สม โภกนุทุโก พระอาจารย์สิงห์ทอง

ธมฺมวโร พระอาจารย์บุญมี ปริบุญโญ พระอาจารย์เพียร วิริโย

นับว่าท่านเป็นผู้มีศรัทธาในการบวชอย่างมุ่งมั่น แม้ในมัชฌิมวัยย่างเข้าสู่ปัจฉิมวัยท่านถูกต้องไม่ทอดอถอย ท่านได้ติดตามครูบาอาจารย์องค์สำคัญหลายรูปออกธุดงค์ เช่น หลวงปู่ขาว อนาลโย หลวงตามหาบัว ญาณสมฺปนฺโน พระอาจารย์สิงห์ทอง ธมฺมวโร เป็นต้น

ท่านท่องเที่ยวธุดงค์ไปตามป่าเขา ท้องถ้ำต่าง ๆ มากหลาย ไม่เพียงในประเทศไทยเท่านั้น แม้ในประเทศลาว พม่า จนกระทั่งเมืองสิบสองปันนา ประเทศจีน ท่านก็เดินก้าวย่างธุดงค์ไปมาหมดแล้ว ท่านเล่าการภาวนาในคราวท่องเที่ยวธุดงค์ในประเทศลาวว่า

“...ตอนนั้นเราภาวนาเกิดอัศจรรย์ใจอยู่ เรากำหนดพิจารณากองลมพ่วงไปที่น้ำโขง น้ำโขงขาดออกเป็นสองท่อนแห้งขอดขาดวัง เราจึงกำหนดเดินข้ามฟากฝั่งโขงมายังเมืองไทย แล้วก็กลับคืนไปที่เดิม พอออกจากที่ภาวนา ท่านนำเรื่องขึ้นกราบเรียนหลวงปู่ปั้ม หลวงปู่ปั้มท่านได้

๑

๒

๑. พระประธานประดิษฐานที่ศาลาต้อนรับอาคันตุกะ วัดป่าดานศรีสำราญ ๒. สถานที่ถวายพระเพลิงศพหลวงปู่คำตัน จิตมฺโม

เมตตาบอกว่า นั้นแหละกิเลสชาติ เมื่อกิเลสชาติอะไรก็ต้องขาด”

ท่านเป็นพระบวชเมื่ออายุมาก แต่ท่านตั้งใจปฏิบัติจริงจัง เอาชีวิต เป็นเดิมพันในการปฏิบัติบวชแล้วก็ได้มาอบรมธรรมเป็นศิษย์หลวงตามหาบัวที่เสนาสนะป่าห้วยทราย อำเภอคำชะอี จังหวัดมุกดาหาร

ภายหลังจึงได้มาจำพรรษา ณ วัดป่าบ้านตาด ตำบลบ้านตาด อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี จนกระทั่งหลวงตามั่นใจในคุณธรรมหลวงปู่คำตันแล้ว จึงมอบหมายให้หลวงปู่คำตันไปดูแลและฝึกอบรมพระกรรมฐาน ณ วัดป่าดานศรีสำราญ ตำบลศรีสำราญ อำเภอพรเจริญ จังหวัดหนองคาย ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา

หลวงปู่คำตัน จิตฺตมโม ท่านเกิดในสกุล **แสนรัตน์** เป็นคนเชื้อสายญไท เมื่อวันที่วันพุธ เดือนตุลาคม พ.ศ. ๒๔๔๘ ตรงกับเดือน ๑๑ ปีมะเส็ง ณ บ้านกลาง ตำบลด่านม่วงคำ อำเภอโคกศรีสุพรรณ จังหวัดสกลนคร เป็นบุตรของ **นายก่อง และนางสร้อย แสนรัตน์** มีพี่น้องร่วมสายโลหิต ๘ คน เป็นชาย ๔ หญิง ๔

ท่านอุปสมบทเมื่อวันที่ ๒๐ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๕๗ เวลา ๑๑.๓๐ น. อายุ ๕๗ ปี ณ **วัดศิลาวิเวก** ตำบลศรีบุญเรือง อำเภอเมือง จังหวัดมุกดาหาร โดยมี **พระครูพุทธวรักษ์สาธุกิจ** เป็นพระอุปัชฌาย์ **พระอาจารย์ดำ** เป็นพระกรรมวาจาจารย์

ปีพุทธศักราช ๒๔๕๘-๒๔๕๙ จำพรรษาอยู่กับหลวงปู่กงมา จิรปุณฺโณ ที่วัดดอยธรรมเจดีย์ อำเภอโคกศรีสุพรรณ จังหวัดสกลนคร

ปีพุทธศักราช ๒๕๐๐ จำพรรษาอยู่รูปเดียวที่วัดป่าตำบลนาเจริญ อำเภอบึงกาฬ จังหวัดหนองคาย

ปีพุทธศักราช ๒๕๐๑ จำพรรษาที่วัดป่าตำบลคำเลาะ อำเภอไชยวาน จังหวัดอุดรธานี

ปีพุทธศักราช ๒๕๐๒-๒๕๔๐ อยู่ประจำที่วัดป่าดานศรีสำราญ อำเภอพรเจริญ จังหวัดหนองคาย จนกระทั่งละสังขาร

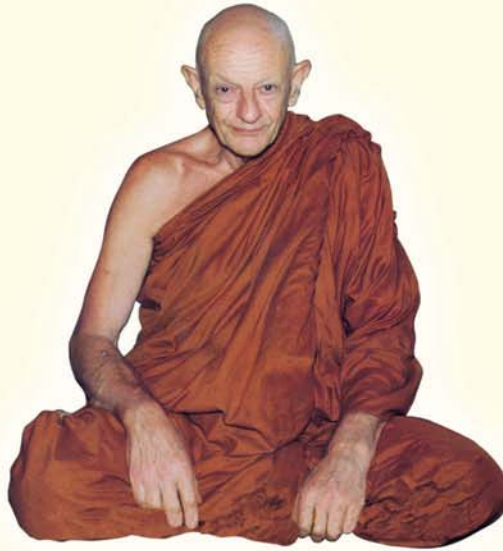
ท่านเข้าสู่แดนอันสงบสมสมณภาวะ ในวันอาทิตย์ที่ ๒๑ กันยายน พ.ศ. ๒๕๔๐ เวลา ๒๑.๓๐ น. สิริอายุ ๙๒ ปี ๔๒ พรรษา 🙏

ได้รับมอบอัฐิมาจาก
พระอาจารย์บุญลม ธมฺมวฑฺฒโน
เจ้าอาวาสวัดป่าดานศรีสำราญ

ภาพพระอาทิตย์ทรงกลดในวันเผาศพหลวงพ่อบุญญาวัชโร

๑๗. พระปีเตอร์ จอห์น มอร์แกน (Peter J. Morgan)
(หลวงพ่อปัญญาวัฑโฒ)

วัดป่าบ้านตาด ตำบลบ้านตาด อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี

“พระอริยเจ้าที่เป็นฝรั่งรูปแรกที่บรรลุธรรมในประเทศไทย”

พระเดชพระคุณหลวงพ่อปัญญาวัฑโฒ แห่งวัดป่าบ้านตาด ท่านเป็นพระฝรั่งรูปแรกที่เป็นศิษย์กรรมฐานสายท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทัตโต และเป็นพระฝรั่งรูปแรกที่บรรลุธรรมในประเทศไทย ท่านเป็นผู้ฝึกฝนศึกษาในทางพระพุทธศาสนา ค้นคว้าพระไตรปิฎก ท่องเที่ยวรอนแรมไปในหลายประเทศที่มีพระพุทธศาสนาหยั่งรากฝังลึก เช่น ประเทศเนปาล ศรีลังกา พม่า ฯลฯ โดยเฉพาะประเทศอินเดียอันเป็นแผ่นดินต้นแบบ ท่านพยายามศึกษาค้นคว้าวิจารณ์วิจัยธรรมเรื่อยมา เมื่อทราบข่าวว่าประเทศไทยมีพระที่บรรลุธรรมตามคำสอนขององค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า ท่านจะเดินทางไปฝากตัวเป็นลูกศิษย์ทันที เพื่อแสวงหาสันติวรบท (ทางไปพระนิพพาน)

ในที่สุดท่านได้มาศึกษาธรรมที่ประเทศไทย เบื้องต้นได้ฝากตัวเป็นศิษย์หลวงพ่อสด วัดปากน้ำภาษีเจริญ กรุงเทพฯ ต่อมาได้ฝากตัวเป็นศิษย์หลวงตามหาบัว ญาณสมฺปนฺโน ท่านมีอุปนิสัยสุขุม ละมุนละไม เป็นกันเอง สนทนาธรรมรสกลมกล่อมหนักในโยนิโสมนสิการธรรม ไหวพริบดี เป็นที่ไว้วางใจของหลวงตามหาบัวเป็นอย่างยิ่ง ท่านเป็นผู้มีความเพียรสม่ำเสมอ อริยาบถสมาธิภาวนาที่ท่านนิยมนามากที่สุดคือการเดินจงกรม วันหนึ่ง ๆ ในชีวิตนักบวชของท่านผ่านไปด้วยการเดินจงกรม ไม่เห็นแก่ความเหน็ดเหนื่อยเมื่อยล้า จึงได้รับการยกย่องจากหลวงตาว่า “สุขุม ฉลาด ไม่มีที่ต้องติ บรรลุธรรมในปี ๒๕๔๐”

ท่านเกิดเมื่อวันจันทร์ที่ ๑๙ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๖๘ ขึ้น ๓ ค่ำเดือน ๑๒ ปี ฉลู ญ ประเทศอินเดีย ในเหมืองทองโคลาร์ รัฐไมซอร์ (ปัจจุบันเรียกว่า การ์นาตากะ) ภาคใต้ของอินเดีย

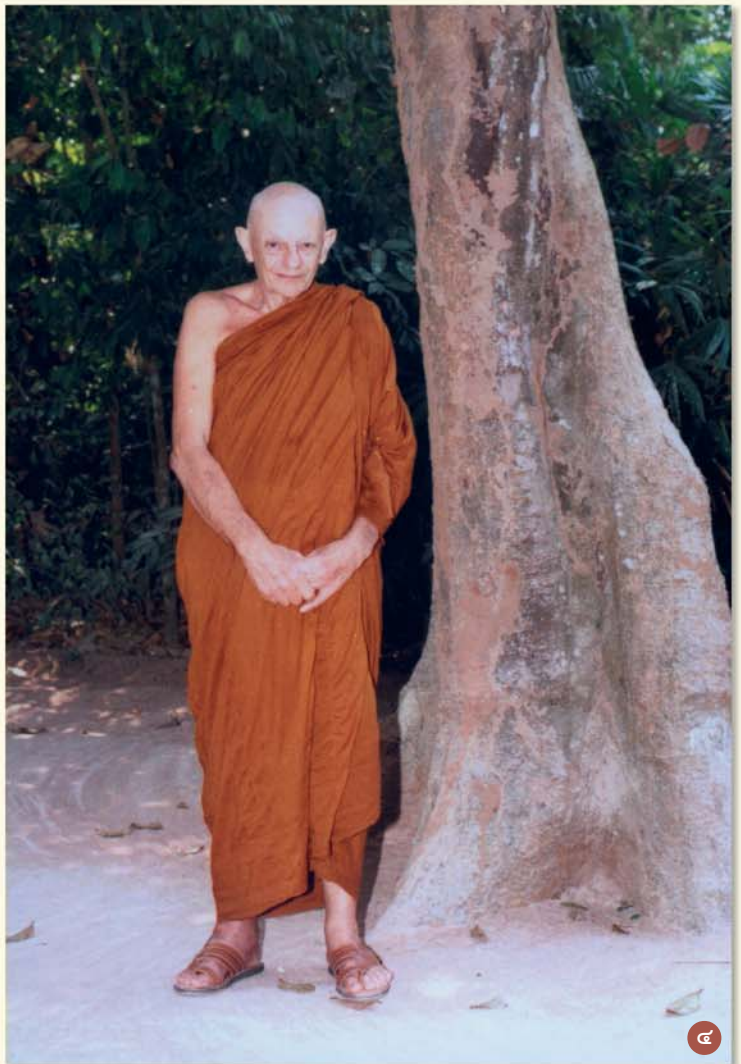
๑

๒

๓

๔

๑. สมเด็จพระสังฆราช (เจริญ สุวฑฺฒโน) พระอุปัชฌาย์
หลวงตามหาบัว ญาณสมฺปนฺโน และหลวงพ่อบัณฑิต
๒. หลวงตามหาบัว ญาณสมฺปนฺโน และหลวงพ่อบัณฑิต
ออกบิณฑบาตในยามเช้า ที่บ้านตาด
๓. ภาพหลวงพ่อบัณฑิตในวัยเด็ก
๔. หลวงพ่อบัณฑิต ที่วัดป่าบ้านตาด

ที่อยู่ ณ ประเทศอังกฤษ ที่ตำบลบริน อำเภอลอนดอน เป็นบุตรของ **นายจอห์น วัตคิน มอร์แกน (J.W. MORGAN)** และ **นางไวโอเลต แมรี มอร์แกน (V. M. MORGAN)** มีพี่น้อง ๓ คน ชาย ๒ หญิง ๑ ท่านเป็นบุตรคนโต จบการศึกษาปริญญาตรี สาขาวิศวกรรมไฟฟ้าจากฟาราเดย์เฮาส์ วิทยาลัยเทคนิค ในกรุงลอนดอน ประเทศอังกฤษ มีอาชีพเป็นวิศวกรไฟฟ้า ท่านใช้ชีวิตเป็นฆราวาสอยู่ ๓๐ ปี โดยไม่แต่งงาน

อายุได้ ๓๐ ปี ด้วยความเลื่อมใสในพระพุทธศาสนา จึงตัดสินใจบวชเป็นสามเณร เมื่อวันที่ ๓๑ ตุลาคม ๒๔๔๘ ณ พุทธวิหาร กรุงลอนดอน โดยมี **พระกปิลวัฑโฒภิกขุ** พระชาวศรีลังกา แต่บวชในประเทศไทย เป็นพระอุปัชฌาย์

พระอุปัชฌาย์พาเข้ามาบวชในประเทศไทย โดยได้อุปสมบทในคณะสงฆ์ฝ่ายมหานิกาย เมื่ออายุ ๓๑ ปี ในวันที่ ๒๔ มกราคม พ.ศ. ๒๔๔๙ โดยมี **พระมงคลเทพมุนี (หลวงพ่อด จันทโร) วัดปากน้ำ ภาษีเจริญ กรุงเทพฯ เป็นพระอุปัชฌาย์** หลังจากอุปสมบทได้ศึกษาวิชาธรรมกายกับหลวงพ่อดจนเป็นที่กระจ่าง ในเดือนกรกฎาคมปีนั้นเอง ได้เดินทางกลับประเทศอังกฤษ พักจำพรรษาอยู่ที่พุทธวิหารในกรุงลอนดอน เป็นเวลากว่า ๕ ปี

ปีพุทธศักราช ๒๕๐๔ ได้กลับมาประเทศไทยอีกครั้ง ได้พำนักอยู่วัดชลประทานรังสฤษฎ์ กรุงเทพฯ ในความดูแลของหลวงพ่อดญาณันท์ภิกขุ วัดชลประทานรังสฤษฎ์ จังหวัดนนทบุรี

วันที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๐๖ ได้มีโอกาสดำเนินการศึกษาข้อวัตรปฏิบัติในสำนักวัดป่า

บ้านตาตครั้งแรกในความดูแลของหลวงตามหาบัว ญาณสมปนฺโน ตำบลบ้านตาต อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี เกิดความเลื่อมใสในมรรคปฏิบัติเป็นอย่างยิ่ง มองเห็นช่องทางที่จะหลุดพ้นไปจากทุกข์ได้ จึงถวายตัวเป็นศิษย์ และอยู่จำพรรษาเรื่อยมา

อุปสมบทครั้งที่ ๒ อายุ ๓๙ ปี ในคณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกาย ด้วยวิธีทัฬหีกรรม (คือทำการบวชโดยไม่ต้องลาสิกขาบท) เมื่อวันที่ ๒๒ เมษายน ๒๕๐๘ ณ วัดบวรนิเวศวิหาร ตำบลบางลำพู อำเภอพระนคร กรุงเทพมหานคร ได้รับนามฉายา ภาษามคธว่า **“ปัญญาวฑโฒ”** บวชพระพร้อมกันกับท่านพระอาจารย์เชอร์รี่ อภิเษโต วัดป่าบ้านตาต โดยมี **สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช (เจริญ สุวฑฺฒโน)** เป็นพระอุปัชฌาย์ **พระเทพญาณกวี** เป็นพระกรรมวาจาจารย์ **พระธรรมวิสุทธิมงคล (หลวงตามหาบัว ญาณสมปนฺโน)** เป็นพระอนุสาวนาจารย์

ท่านละสังขารเข้าสู่แดนบรมสุขด้วยโรคมะเร็งที่ลำไส้ในวันพุธที่ ๑๘ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๔๗ เวลา ๐๘.๓๐ น. ตรงกับวันขึ้น ๓ ค่ำ เดือน ๙ ปีวอก สิริรวมอายุได้ ๗๘ ปี ๑๐ เดือน ๓๘ พรรษา

พระธรรมเทศนาโดย หลวงตามหาบัว ญาณสมปนฺโน บางตอนจากเทศน์เช้าวันที่ ๑๗ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๔๗ ณ วัดป่าบ้านตาต กล่าวถึงหลวงพ่อดญาณว่า...

“...ท่านปัญญาทำประโยชน์ให้วัดนี้มาก ท่านปัญญาเป็นพระชาวอังกฤษ ขอมายู่ที่วัดนี้ถึง ๕ หน หนที่ ๕ เราถึงได้รับไว้ ท่านมาอยู่ตั้งแต่ปี ๒๕๐๔ จนกระทั่งท่านนี้เป็น ๔๑ ปี ท่านทำประโยชน์ให้ท่านก็เต็มเม็ดเต็มหน่วย ทำประโยชน์

๑. กุฏิหลวงพ่อบัณฑิต ๒. ทางเดินจรม ด้านข้างกุฏิของหลวงพ่ ที่วัดป่าบ้านตาด

ให้โลก เฉพาะอย่างยิ่งในวัดป่าบ้านตาด ท่านทำประโยชน์ให้วัดนี้มาก มากากายกองทีเดียว นี่ละ พระชาวอังกฤษ ท่านมาอยู่ที่นี่แล้วก็กำลังให้บรรดาเมืองนอกเมืองนาที่เข้ามาได้ติดต่อกับท่าน เป็นกำลังใจจากท่านอยู่ตลอดเวลาทีเดียว ท่านให้อุบายวิธีการต่าง ๆ บรรดาพระที่มาจากต่างประเทศได้อาศัยท่านปัญญาเป็นแนวทางเดินสำหรับเรานั้นนาน ๆ จะมีทีหนึ่ง ท่านปัญญาเป็นพื้นฐานที่จะเชื่อมโยงถึงบรรดาพระสงฆ์ทั้งหลายที่มาจากเมืองนอก ได้เข้ามาอาศัยท่าน เวลานี้พระต่างชาติเข้ามาอยู่ที่นี่มากมายก็ได้อาศัยท่านปัญญานั้นแหละ

ท่านปัญญามาทำประโยชน์ให้วัดป่าบ้านตาดนี้มากมายทีเดียว ทำให้มากจริง ๆ ไม่ใช่ธรรมดา ก่อสร้างอะไร มีแต่อุบายสติปัญญาของท่านปัญญา ท่านปัญญาวางรอยมือไว้หมดเลย จึงเป็นผู้มีบุญมีคุณต่อวัดมาก

เวลาท่านดับจิตก็สงบเงียบไป วา่จั้น นี่สมชื่อสมนามกับพระปฏิบัติจิตของตัวเอง ท่านปัญญาก็คืออยู่ไม่มีที่พึ่งติ เวลาจะดับก็ไปด้วยความสงบเงียบเลย ...พอสิ้นลมพระก็โทรมาเลย

เราก็อทราบแล้วอย่างนี้ เราได้สั่งไว้หมดแล้วไม่มีปัญหาอะไร ให้จัดโดยสมบูรณ์ตามที่เราสั่งไว้แล้ว

ท่านได้หลักใจจริง ๆ แหละ ...จากพุทธศาสนาไม่สงสัย ถึงขนาดท่านยังพูดเอง พูดแบบไม่ลำเอียงให้เราฟังต่อปากต่อคำกัน ว่าท่านเสียดายท่านว่าอย่างนั้นนะ ถ้าพูดถึงเรื่องทางความฉลาดแล้วยกให้ว่าฝรั่งนี่ฉลาด แต่ทางธรรมนี่ฝรั่งโง่ วา่จั้นนะ คือพุทธศาสนานี้เป็นศาสนาที่เลิศเลอ พวกฝรั่งไม่ค่อยเข้ามาเกี่ยวข้อง จึงว่าดีอันหนึ่งก็มาเสียอันหนึ่ง อันนี้มันก็คงเป็นกรรมของสัตว์นั้นแหละ

...เราจะถือเรื่องความฉลาดภายนอกมาวัดไม่ได้นะเรื่องธรรม ธรรมเป็นอันหนึ่ง ก็เลสเป็นอันหนึ่งต่างหาก..

ท่านสุขุมมากท่านปัญญา ไม่มีที่พึ่งติ ตั้งแต่วันมาอยู่กับเราไม่เคยได้ดูเลยนะ ไม่มี เรียบสุขุมมาตลอด ฉลาดมาตลอด พวกชาวเมืองนอกมากก็อาศัยท่านชี้แนะๆ พอท่านเสียไปก็จะเสียประโยชน์ไปทางหนึ่งเหมือนกัน อายุท่าน ๗๙ เกือบ ๘๐ นะ” 🍌

ได้รับมอบอัฐิมาจาก
พระมหาธีรนาถ อคฺคธโร
วัดป่าภูผาสูง
จังหวัดนครราชสีมา

๑๘. แม่ชีแก้ว เสียงล้า

สำนักชีบ้านห้วยทราย อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดมุกดาหาร

“แม่ชีอรหันต์ผู้แกร่งกล้า ยอดพุทธสาวิกาในยุคปัจจุบัน”

คุณแม่ชีแก้ว เสียงล้า แม่ชีอรหันต์ผู้อันพลังบุญตกแต่งแล้ว ท่านเป็นพุทธสาวิกาเพียงรูปเดียวที่ปรากฏหลักฐานเด่นชัดในศิษย์กรรมฐานสายท่านพระอาจารย์เสาร์ กนฺตสีโล และท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทตฺโต ที่นิพพานแล้วอัฐิได้กลายเป็นพระธาตุอย่างเด่นชัดน่าอัศจรรย์! ท่านเป็นผู้มีความปรารถนาในโพธิญาณอย่างแรงกล้า มีอำนาจจิตโลดโผน สามารถกำหนดจิตท่องเที่ยวไปในภพภูมิต่าง ๆ ได้เป็นศักดิ์ศรีและแบบอย่างแห่งสตรีที่มุ่งสู่ความหลุดพ้นในยุคปัจจุบัน ไม่แยแสต่อสายตาสาวโลกที่มองว่าผู้หญิงเป็นเพียงดอกไม้ประดับในวงศ์พระพุทธานุสาสนาเท่านั้น

ท่านได้ทำในสิ่งที่สตรีนางอื่นทำได้ยาก ฝ่าอันตรายด้วยเพศและภาวะเข้าสู่ทางหลุดพ้นด้วยเรี่ยวแรงและความพยายามเยี่ยงชายชาติอาชาไนย

นี่คือ...ผู้หญิงที่มีความอ่อนช้อยและแกร่งกล้า สมเป็นพุทธสาวิกาแห่งยุค ที่หลวงตามหาบัว ญาณสมฺปนฺโน กล่าวชมว่า **“เป็นผู้ไร้สุข ไร้ทุกข์ กล้าหาญ เด็ดเดี่ยว มั่นคง และถึงความเป็นหนึ่ง ประสพสิ่งที่ไม่รู้จักคำว่าเสื่อมคลาย เป็นผู้ปฏิบัติธรรมตามคำสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ถึงที่สุดแล้ว”**

เดิมท่านชื่อ “ตาไป” เกิดเมื่อวันที่ ๘ พฤศจิกายน ๒๔๔๔ ตรงกับวันศุกร์ เดือน ๑๑ แรม ๑๒ ค่ำ ปีมะเส็ง ที่บ้านห้วยทราย ตำบลลำทะเมนชัย อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดมุกดาหาร บิดาชื่อ ขุนธรรมรังสี (ชั้น เสียงล้า) มารดาชื่อ ด่อน เสียงล้า

ปีพุทธศักราช ๒๔๖๐ หลวงปู่เสาร์ กนฺตสีโล และหลวงปู่มั่น ภูริทตฺโต พร้อมคณะพระกรรมฐาน มีหลวงปู่เทศก์ เทสรังสี หลวงปู่ชอบ ฐานสโม หลวงปู่ขาว อนาลโย และหลวงปู่ฝั้น อาจาโร พร้อมด้วยภิกษุสามเณรจำนวนกว่า ๖๐ รูป ได้เดินทางมาถึงบ้านห้วยทราย ในขณะนั้นคุณแม่ชีแก้วมีอายุ ๑๖ ปี ได้กราบนมัสการหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น และพระกรรมฐานทั้งหลาย

๑. เจดีย์ศรีไตรรัตนานุสรณ์คุณแม่ชีแก้ว
ที่สำนักชีบ้านห้วยทราย
๒. หลวงตามหาบัวในงานศพคุณแม่ชีแก้ว
๓. กุฏิคุณแม่ชีแก้วที่สำนักชีบ้านห้วยทราย

ในวัยสาวท่านเป็นคนขยันขันแข็ง จึงได้จับจอง
ที่และถากถางป่าเตรียมจะปลูกหม่อนเลี้ยงไหม
หลวงปู่มั่นได้เห็นพื้นที่บริเวณป่านั้นสัปปายะ
เหมาะเป็นที่พำนักสงฆ์ คุณแม่ชีแก้วจึงยกที่ดินตรง
นั้นถวายแก่หลวงปู่มั่น หลวงปู่มั่นได้ให้พรเป็น
คำกลอนความย่อว่า “**ชาตินี้จะไม่มีวันอดอยาก**”
วัดแห่งนี้ ชาวบ้านเรียกว่า “**วัดหนองน่อง**” อยู่
ห่างจากสำนักชี ไปทางทิศใต้ ประมาณ ๑ กิโลเมตร
ท่านได้ศึกษา วิธีการทำสมาธิกับหลวงปู่มั่น จน
จิตสงบสามารถออกรู้สิ่งต่าง ๆ ได้อย่างโลดโผน

ก่อนที่จะหลวงปู่มั่นกับคณะจะจากไป ท่านได้
สั่งกำชับคุณแม่ชีแก้วไว้ว่า “**ต่อแต่นี้ไปไม่ให้ภาวณา
หากเจ้าเป็นผู้ชายเราจะให้บวชเป็นเณรและเอา
ไปด้วย แต่...น่าเสียดาย! เจ้าเป็นผู้หญิงเรา
เอาไปด้วยไม่ได้ ลำบากต่อพระธรรมวินัย ตอน
นี้ให้ใช้ชีวิตทางโลกไปเสียก่อน เมื่อถึงคราวจะมี
อาจารย์ดีมาอบรมสั่งสอน**”

นางสาวตาไป(แม่ชีแก้ว)ได้ฟังดังนั้น น้ำตา
ไหลแสดงความอาลัยเป็นอย่างยิ่ง นึกโกรธตัวเอง
ที่ได้เกิดมาเป็นผู้หญิง ติดตามท่านพระอาจารย์มั่น

ไปไม่ได้ ศรัทธาก็ศรัทธาอย่างหาที่สุดมิได้ สุดแสนเสียดาย! ที่เพศและภาวะเป็นเครื่องขวางกั้นเสียแล้ว แต่ก็ยังมีความหวังเพียงเล็กน้อยว่า กาลข้างหน้าจะมีพระติมาโปรด เมื่อนึกได้อย่างนั้นก็ก้มหน้าก้มตารับใช้กรรมสู้ชีวิตในโลกต่อไป

ที่หลวงปู่มั่นท่านห้ามไม่ให้คุณแม่ชีแก้วภาวนาเช่นนั้นเพราะอะไร? หลวงตามหาบัวได้ไขปริศนาธรรมนี้ว่า “...เพราะท่านพระอาจารย์มั่นทราบดีว่า จิตคุณแม่ชีแก้วเป็นธรรมชาติที่โลดโผนมาก เวลาสงบมักออกรู้ในภพภูมิต่าง ๆ ถ้าได้อาจารย์ผู้ไม่ชำนาญในสมมติธรรม อาจทำให้เสียสติได้ง่าย”

ปีพุทธศักราช ๒๔๖๑ เมื่อท่านมีอายุ ๑๗ ปี ได้แต่งงานกับคนหมู่บ้านเดียวกัน ชื่อนายบุญมา อายุอ่อนกว่าคุณแม่ ๑ ปี อยู่กินกับสามีมาราว ๑๐ ปีก็ยังไม่มีบุตร จึงเกรงจะไม่มีคนดูแลเมื่อแก่เฒ่าจึงไปขอเด็กหญิงแรกเกิดมาเลี้ยง ตั้งชื่อว่า “แก้ว” เพื่อนบ้านจึงเรียกท่านว่า “แม่แก้ว” (เมื่อบวชจึงเรียกท่านว่า แม่ชีแก้ว) เมื่อเด็กหญิงแก้วอายุประมาณ ๘ - ๙ ขวบ ท่านเห็นว่าลูกพอจะช่วยเหลือตัวเองได้และหุงหาอาหารเป็น จึงได้ขออนุญาตสามีไปบวชชี สามีไม่ยินยอม ท่านอ้อนวอนอยู่หลายครั้งหลายคราตลอดเวลา ๒ ปี ก็ไม่เป็นผล เผอิญมีญาติผู้ใหญ่มาเยี่ยม จึงได้ช่วยพูดให้ ท่านจึงได้บวชสมประสงค์ แต่มีข้อแม้ว่าให้บวชได้เพียงพรรษาเดียว โดยมี **หลวงพ่อกา** เป็นพระอุปัชฌาย์ บวชให้ท่านที่วัดหนองน่อง บ้านห้วยทราย เมื่ออายุประมาณ ๓๖ - ๓๗ ปี

ครั้นครบตามสัญญาที่ให้ไว้กับสามี แต่คุณแม่กลับยังไม่ยอมสึก นุ่งผ้าดำทับผ้าขาวไว้แล้วกลับบ้าน ทำความสะอาดบ้าน หุงหาอาหารไว้

พร้อมสรรพ เมื่อได้จังหวะก็เตรียมลงจากเรือนจะกลับวัด สามีชวนกินอาหารคุณแม่ก็ปฏิเสธ สามีจะคว้าข้อมือ คุณแม่ก็วิ่งหนีลงเรือนไป สามีวิ่งตามก็พอดีพี่ชายของคุณแม่มาห้ามไว้ สามีคุณแม่โกรธมาก ประกาศตัดขาดแยกทางกัน คุณแม่ก็ออกจากบ้านตั้งแต่วันนั้นแล้วไปพักอยู่บ้านพี่ชายของท่าน

ปีพุทธศักราช ๒๔๙๓ คุณแม่ชีแก้วนั่งภาวนาได้เกิดนิมิตเห็นว่า มีเดือนตกลงมาที่วัดป่าบ้านห้วยทราย จากนั้นดวงดาวที่ล้อมรอบก็ตกลงมาด้วย คุณแม่ชีแก้วก็พยากรณ์ว่า จะมีครูบาอาจารย์องค์สำคัญและพระสงฆ์ไม่ต่ำกว่า ๑๐ รูปมาที่บ้านห้วยทราย ต่อมาไม่นาน**หลวงตาพระมหาบัว ญาณสมฺปนฺโน** ได้เดินทางชุดงค์นำพระสงฆ์สามเณร ได้แก่ **หลวงปู่สิงห์ทอง หลวงปู่เพียร หลวงปู่บุญเพ็ง หลวงปู่ลี สามเณรภูบาลฯ** ก็ได้เดินทางมาที่บ้านห้วยทรายจริงดังนิมิตของท่าน ทำให้ท่านเกิดความปีติยินดีมาก เพราะจะได้พบพระอาจารย์ผู้ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบมาเป็นครูบาอาจารย์สั่งสอนท่าน ดังที่หลวงปู่มั่นได้บอกไว้ ในเวลานั้น นับได้ว่าเป็นมงคลกาลอีกสมัยหนึ่งของชาวบ้านห้วยทราย

หลวงตามหาบัว ญาณสมฺปนฺโน สามารถสอนการสยบจิตและพลิกจิตคุณแม่ชีแก้วได้ที่ถ้ำนกแอ่นหัวเขา บ้านห้วยทราย อำเภอคำชะอี จังหวัดมุกดาหารในบทรธรรมที่ว่า

...ห้ามส่งจิตออกรู้ข้างนอก ให้อย่อนจิตเข้ามาพิจารณาข้างใน

ตอนแรกคุณแม่ไม่ยอมทำตาม หลวงตาก็ไล่ตะเพิดลงจากภูเขาคู่ครั้ง

...ในที่สุดคุณแม่ได้คิดว่า...เราเคารพนับถือ

อัฐิธาตุของคุณแม่ชีแก้ว เสียงล้ำ

ท่านเป็นครูบาอาจารย์ แล้วทำไมเราจะไม่เชื่อท่าน
นั้นแสดงว่าเราใช้ไม่ได้

จากนั้นต่อมาคุณแม่ทำความเพียรภาวนา
อย่างหนัก ไม่ยอมส่งจิตออกจากรูปร่างนอก เดินจง
กรมตลอดคืน จนรู้สึกเหนื่อยจึงได้นั่งพักที่แคร่
ใต้ต้นพะยอมแล้วเอนตัวลงนอน คิดว่าจะพักผ่อน
ครู่แล้วจึงจะไปนั่งข่าวก็รู้สึกว่ามีเสียงครื้นๆ เหมือน
ฟ้าผ่าแคร่ที่นอนอยู่หักลงและมีเสียงผุดขึ้นมา
ว่า **“ขีณชาติ ลีนชาติแล้ว”** คุณแม่น้ำตาไหล
พรากด้วยความตื่นตันใจ ถึงคราวประหารกิเลสใน
วันศุกร์ แรม ๕ ค่ำ เดือน ๑๑ ตรงกับวันที่ ๑

พฤศจิกายน ๒๕๓๕ ขณะนั้นคุณแม่ชีแก้วมีอายุ
๕๑ ปี

ในเรื่องนี้เองหลวงตามหาบัวได้เล่าหลายครั้ง
หลายหนว่า **“ผู้เฒ่าแม่แก้วอัฐิเป็นพระธาตุแล้ว
ผู้เฒ่านี้ถ้าพูดตามหลักความจริงก็ผ่าน (สิ้นกิเลส)
มาหลายปีแล้วนี่นะ ถ้าจำไม่ผิดเราว่าตั้งแต่ พ.ศ.
๒๕๓๕ โน่น นานเท่าไร”**

คุณแม่ชีแก้ว เป็นผู้ปฏิบัติธรรมรักษาศีล
อุโบสถอย่างเคร่งครัด มีความเป็นอยู่เรียบง่าย สงบ
บริสุทธิ์ กิจวัตรของท่านเป็นไปเพื่อธรรมโดยแท้
เริ่มจากตื่นนอนเช้าในช่วงเวลาประมาณ

๐๓.๐๐ น. หลังจากนั้นจะทำวัตรเช้าและภาวนาจนถึงเวลาประมาณ ๐๕.๐๐ น. ก็จะเข้าครัวหนึ่งข้าว ทำกับข้าว จัดให้แม่ชีที่มีอายุน้อยที่สุดนำไปถวายพระที่วัดห้วยทรายซึ่งมีอยู่ราว ๓ - ๔ รูปอยู่ห่างจากสำนักชีของคุณแม่ประมาณ ๓ กิโลเมตร มีหมู่บ้านห้วยทรายคั่นอยู่ระหว่างกลาง แล้วรับอาหารที่เหลือจากพระนำมารับประทาน และแบ่งให้ชาวบ้านไปรับประทานด้วย จากนั้นก็เริ่มเดินจงกรม เมื่อเหนื่อยจึงเปลี่ยนเป็นนั่งภาวนาแล้วท่องบทสวดมนต์

ตอนบ่ายก็เริ่มเดินจงกรมอีกรอบจนถึงเวลาประมาณ ๑๕.๐๐ น. จึงหยุดเพื่อปิดกวดบริเวณวัดแล้วตักน้ำ หาบน้ำจากบ่อใส่ตุ่มเพื่อเตรียมไว้ใช้ จากนั้นได้เดินป่า หาเห็ด หาหน่อไม้ ตลอดจนพืชผักต่าง ๆ สำหรับประกอบอาหาร ตอนเย็นขึ้นศาลาไหว้พระสวดมนต์

การสวดมนต์นี้เมื่อคุณแม่ชีแก้วท่านชรามากต่างก็แยกกันสวดมนต์ ยกเว้นวันพระให้ลงทำวัตรที่ศาลาทุกคนร่วมกับหญิงชาวบ้านที่มารักษาศีล

อุโบสถ จุดเทียนเดินจงกรมจนถึงเวลาประมาณ ๒๐.๐๐ น. หรือ ๒๑.๐๐ น. แล้วนั่งภาวนาถึงเวลาประมาณ ๒๒.๐๐ น. จึงนอนพักผ่อน คุณแม่ชีแก้วและคณะแม่ชีบ้านห้วยทรายปฏิบัติเช่นนี้เป็นกิจวัตร

ในปีพุทธศักราช ๒๕๒๐ ขณะนั้นคุณแม่ชีแก้วมีอายุ ๗๖ ปี ท่านได้ล้มป่วยด้วยวัณโรค เบาหวาน และมะเร็งที่ปอด

ปีพุทธศักราช ๒๕๓๔ ด้วยธาตุขันธ์ในวัยชราและอาการป่วยที่รุมเร้า และในที่สุดคุณแม่ชีแก้วก็จากไปด้วยอาการสงบ ในวันที่ ๑๘ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๓๔ เวลา ๐๙.๒๕ น. ที่สำนักชีบ้านห้วยทราย อำเภอคำชะอี จังหวัดมุกดาหาร สิริอายุ ๙๐ ปี ๕๔ พรรษา

ในงานถวายเพลิงคุณแม่ชีแก้วมีหลวงตามหาบัว ญาณสมฺปนฺโน เป็นประธาน มีพระกรรมฐานทั่วทุกสารทิศมาเพื่อไว้อาลัยปลงธรรมสังเวชวิริยสวัสดิ์ในทางพระพุทธศาสนาแห่งยุค ในงานนั้นผู้เขียนได้ไปด้วย รู้สึกประทับใจไม่รู้ลืม 🏠

ท้ายบท

เมืองไทยเมืองพุทธแห่งโลก

หลักธรรมในทางพระพุทธศาสนา ได้แทรกซึมเข้ามาในจิตใจของชาวไทยโดยตลอด
ระยะเวลานับ ๒,๐๐๐ กว่าปี ทุกคนบนผืนแผ่นดินไทยนี้ไม่เคยลืมศาสดาผู้ยิ่งใหญ่ของโลก

เราเห็นศาสนสถานมากมาย มหาเจดีย์ มหาวิทยาลัยสงฆ์ วัด สำนักปฏิบัติธรรมทั่ว
ประเทศไทย รากฐานที่สำคัญนี้มาจากพระบรมศาสดาซึ่งมีอนาวรณญาณกว้างไกลไม่มีประมาณ

นอกเหนือจากนั้นแล้ว พระเจ้าอโศกมหาราชก็เป็นผู้มีส่วนสำคัญยิ่ง ที่ทำให้ชาวไทยได้
หุตาสว่างในทางธรรม บวรพมหากษัตริย์ไทยก็ทรงปกครองแผ่นดินโดยธรรมมาโดยลำดับ
โดยเฉพาะอย่างยิ่งพระอริยคณาจารย์ผู้ก้าวผ่านห้วงกิลเลส สำเร็จเป็นพระอรหันต์ในยุค
ปัจจุบัน เป็นที่เชิดหน้าชูตาแห่งวงศ์พระพุทธศาสนา สมกับพระดำรัสของพระพุทธองค์ที่ว่า
“การปฏิบัติบูชา เป็นการบูชาอย่างสูงสุด เหนือการบูชาอื่น เพราะการได้บรรลุธรรมตั้งแต่
อริยบุคคลขั้นต้น จนถึงขั้นสูงสุด ถือว่าเป็นธรรมทายาทโดยแท้จริง”

ตลอดระยะเวลาเกือบ ๒ ปี ที่คณะทำงานได้ตระเวนเก็บข้อมูล “ชีวประวัติท่านพ่อลี
ธมฺมธโร” “๒๘ พระอรหันต์” และ “๑๘ พระอริยคณาจารย์” ผู้มีคุณูปการต่อวงศ์
กรรมฐานยุคปัจจุบัน เราได้เห็นเรื่องราวต่าง ๆ มากมายที่เกิดขึ้นกับพระพุทธศาสนาทั้งใน
อดีตและปัจจุบัน หลายสิ่งที่ได้เห็น ทำให้เข้าใจในหลักพระธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้า
และของพระสาวกสาวิกา ผู้เป็นพระอรหันต์ในยุคปัจจุบันและมองเห็นภาพลักษณ์แห่ง
พระพุทธศาสนาอันเป็นศาสนาของท่านผู้สิ้นกิเลสได้ชัดเจนยิ่งขึ้น ๙ 🍵

การประชุมเตรียมการจัดงานฉลองพระธาตุังคเจดีย์ ที่ศาลาทรงธรรม วัดอโศการาม วันที่ ๘ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๑

คณะทำงานในการปฏิสังขรณ์พระธุดงค์เจดีย์

คณะกรรมการ

๑. พระญาณวิศิษฐ์ (ทอง จันทสิริ)	เจ้าอาวาสวัดอโศการาม
๒. พระครูนนทปัญญาคณ	รองเจ้าอาวาสวัดอโศการาม
๓. พระครูพุทธนิสารสุนทร	ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดอโศการาม
๔. พระมหาวินัยชัย เขมชัย	ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดอโศการาม
๕. พระมหาสมเรื่อน ปุณณเสโก	ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดอโศการาม
๖. พระอาจารย์ปรีดา อคฺควโร	ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดอโศการาม
๗. พระสมุห์จำปี นรเสฏฺโฐ	กรรมการ
๘. พระสังฆวิชิต ประเทือง ปภสฺสโร	กรรมการ
๙. พระอาจารย์ศักดิ์ชาย อาจาโร	กรรมการ
๑๐. พระอาจารย์เทวินทร์ คุรุธมฺโม	กรรมการ
๑๑. พระอาจารย์วิจิตร ฐมฺมโรโต	กรรมการ
๑๒. พระสมุห์อมร จิตโสภโณ	กรรมการ/เลขานุการฝ่ายสงฆ์
๑๓. นายแพทย์อนุวัตร ผลบุญรักษะ	กรรมการ
๑๔. นายรัชพล พิทยธรราร	กรรมการ
๑๕. นายไมตรี นพนาดีพงษ์	กรรมการ
๑๖. นายเกรียงไกร สิทธิเจริญ	กรรมการ
๑๗. นายธวัชชัย ตุ่มฉาย	กรรมการ

คณะทำงาน

๑. รศ.ฤทัย ใจจาริก	สถาปนิก
๒. ผศ.ดร.วิบูลย์ จินาวัฒน์	วิศวกรโครงการ

ที่ปรึกษาและควบคุมงาน

๑. นายสัมพันธ์ จุฑากิตติ	ผู้ประสานงาน
๒. นายบุญปอง โพธิยะ	ผู้ประสานงาน
๓. นายจิรัชชัย ลือเจริญเกียรติ	วิศวกร
๔. ธวัชชัย แพร่พิน	ที่ปรึกษาระบบไฟฟ้า
๕. นายจำลอง พลอยทรัพย์	ควบคุมงาน
๖. นายสมภาพ ริมปริงษ์	ควบคุมงาน
๗. หจก. ส. บุญมีฤทธิ์	ผู้รับเหมา

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของสำนักหอสมุดแห่งชาติ

พระมหาธีรนาถ อคฺคธีโร.

พระพุทฺธคเจติยฺ์ เจติยฺ์แห่งพระอรหันต์.-- สมุทฺธปรการ : วัดอโศการาม, ๒๕๕๑.

๓๓๖ หน้า ๑. พระพุทฺธคเจติยฺ์, ๒. เจติยฺ์ I. ชื่อเรื่อง.

๒๕๕.๓๑๓๕

ISBN ๙๗๘-๙๗๔-๗๒๑๖-๗๑-๔

พิมพ์ครั้งแรก มีนาคม ๒๕๕๑

จำนวนพิมพ์ ๑๐,๐๐๐ เล่ม

สงวนลิขสิทธิ์

กราบขอบพระคุณ

พระธรรมวิสุทธิมงคล (หลวงตามหาบัว ญาณสมฺปนฺโน)

หลวงปู่ลี กุสลธโร

ที่ปรึกษา

พระญาณวิศิษฐ์ (ทอง จนฺทสิริ) เจ้าอาวาสวัดอโศการาม

พระครูพุทธสิริสุนทร (บุญฤทธิ์ อนุวฑฺฒโน) พระสมุห์อมร จิตโสภโณ

คณะทำงาน

พระมหาธีรนาถ อคฺคธีโร

เฉลิมพล ชาญวิเศษ

พินิจ วุฒิพันธุ์

เบญจมาศ เพ็ชรพลาย

ศรีประภา (แจ่ม) คล่องคำนวณการ

พิพัฒน์ - ถาวร ปัญจนันท

ภาพโดย

นิพล ฟ้ากระจาง

ชจรศักดิ์ ตลับนาค

Studio Ideal งามคำแหง ซอย ๗

ขอบพระคุณ

หลวงปู่สนั่น จิตฺตธมฺโม	พระภาวนาปัญญาวิสุทธิ์	พระอาจารย์ฟัก สนฺติธมฺโม
พระอาจารย์เสาร์ ธมฺมรทฺธิโต	พระอาจารย์ปิ่น ตนฺติธมฺโม	พระอาจารย์เด่น นนฺทโย
พระอาจารย์สมภพ อภิวิธฺโน	พระอาจารย์สุล่าน ปภสฺสโร	พระอาจารย์ชาตรี นิสฺสโณ
พระอาจารย์โกศล ปญฺญาวโร	พระอาจารย์ชานาญ อภิขณฺโณ	พระครูปลัดวินัยวัฒน์
พระนิพนธ์ เขมฺมโกโร	พระอาจารย์สมฤทธิ จิตฺตสิริ	พระโชคชัย อภิขโย
พระอาจารย์พ่ายพ อุทโย	พระอาจารย์ไชยา สิริธมฺโม	คณะสงฆ์และคณะแม่ชีวัดอโศการาม
คณะสงฆ์วัดเจติยฺ์หลวง จ.เชียงใหม่	คณะสงฆ์วัดป่าภูผาสูง โคราข	พระครูสมุห์วิศิษฐ์ศักดิ์ กลฺยาโณ

ขอบคุณ

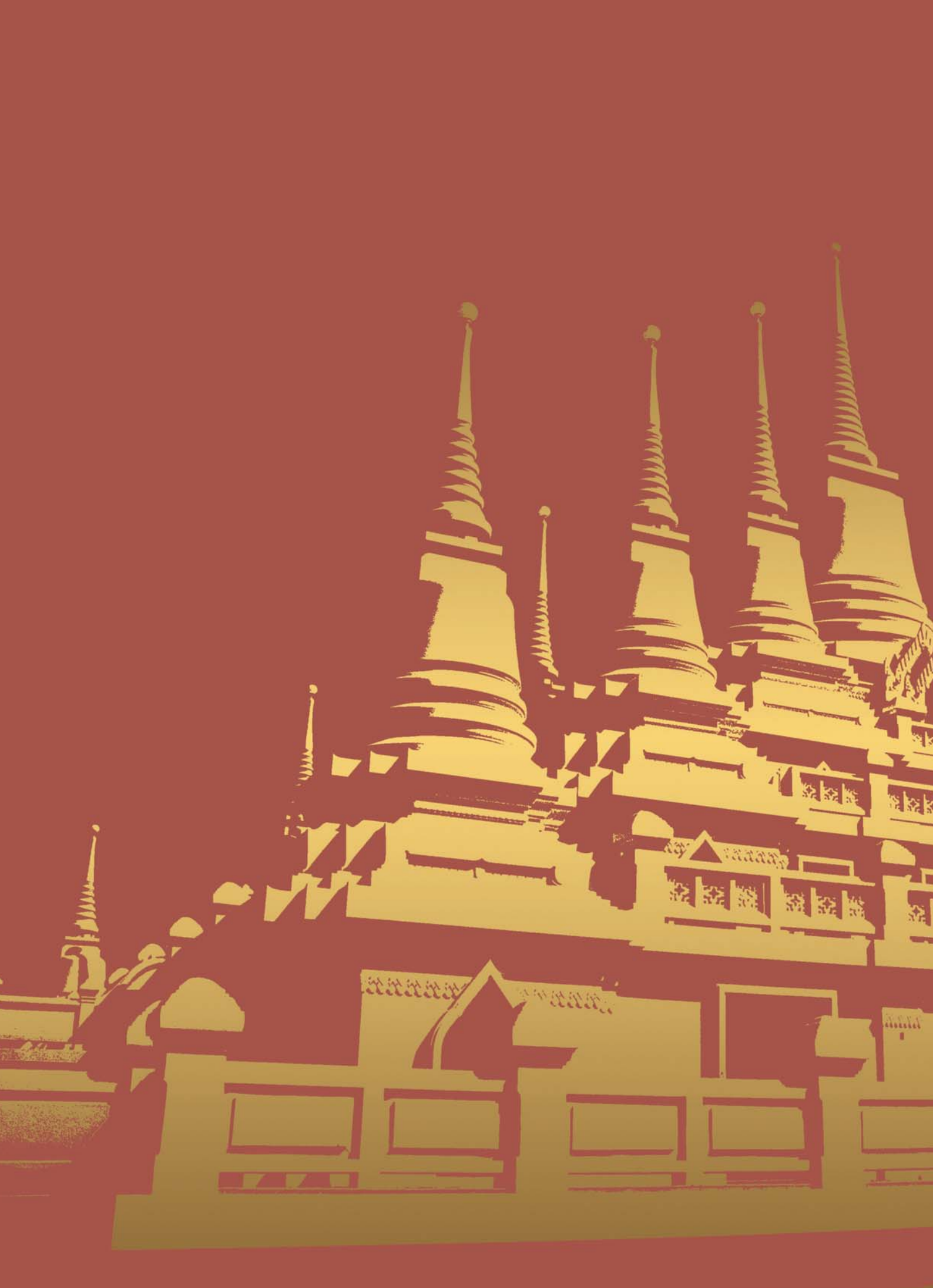
นาวาอากาศโทสมชาย แจ่มจันทร์ ครูการบินโรงเรียนการบิน อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม

นาวาอากาศตรีพีระพงศ์ ไส้ทอง และข้าราชการหน่วยบิน ๒๐๓๔ กองทัพอากาศ

พลตำรวจเอกประชา พรหมนอก คุณหญิงวราวุธ พรหมนอก อรุณลักษณ์ ตั้งเจริญเวช

อรพิน ศรีบุญเรือง	สถิตย-บงอร ไมตรีเวช	ศ.ดร.อำพล ไมตรีเวช	กิจชัย-อรอนงค์ วัฒนสมบัติ
ธรรมบุญ ผดุงธรรม	สมุท สุทธิสาคร	วิมลรัตน์ ผดุงธรรม	ฉัตรชัย ทักขทานต์
ณรงค์ชัย โตประเสริฐ	ผกามาศ ศรีเจริญ	สุวรรณ์ ทองปน	เอกสิทธิ์ บัณฑิตพานิชชา
บุญเลิศ เทพไพศาล	กิตติพงษ์ มงคลทรัพย์	อัจฉราภรณ์ พวงปัญญา	ยรรยง ปลิวไธสง
วราภรณ์ เรืองฤทธิ์	เนตรนภา พงษ์คำ	วราภรณ์ งอกโพธิ์	ศรีสุลักษณ์ พิริยะประกาศ
ศิษย์วัดอโศการาม	เอกชัย ขำเย็น	โอปอว์ กิจมีเกียรติดี	ชุมพล ปานทิพย์
วิจิตรา สารินทร	วิบูลย์ รอดแสง	จุฑารส พรประสิทธิ์	อรัญญา แซ่ลี
สมฤทัย สร้อยเพชร	ปทุมพร เนตรนฤขรัตน์	สุรางค์ แซ่เฮ้ง	ตั้งลั้ง แซ่ไคว
ห้างทองตั้งปัก	คุณศักดิ์ชัย-คุณสาวลักษณ์ เรืองพัฒนา		

ต้องการทราบข้อมูลหนังสือติดต่อวัดอโศการาม ดาวโหลดได้ที่ www.pupasong.com

อสุสทุโธ อกตญญ จ
สนธิจุเนโท จ โย นโร
หตาวกาโส วนฺตาโส
ส เว อุตฺตมโปริโส

ผู้บรรลุพระนิพพาน ไม่ต้องเชื่อใครอีกแล้ว
ทำลายสงสารจักรได้
ไม่ต้องเกิดอีก และไม่ต้องหวังอะไรอีกแล้ว
(เพราะหมดกิเลส)
ชื่อว่า “เป็นยอดบุรุษ”

